

FAKTA OM INTEGRATION

Status og udvikling

December 2012

FAKTA OM INTEGRATION

Status og udvikling

December 2012

Fakta om integration Status og udvikling

Udgiver:

Social- og Integrationsministeriet
Holmens Kanal 22, 1060 København K
Tlf.: 33 92 93 00 / Fax: 33 93 25 18
Mail: sm@sm.dk

Redaktion:

Christian Dannerfjord
Hassan Oueitti
Henrik Torp Andersen
Jakob Janum Gadmar
Kristiane Stürup (redaktør)
Luise Jarl
Line Møller Hansen
Maren Sørensen (redaktør)
Mona W.W. Hansen
Natalia Kjær

Redaktionen er afsluttet d. 19. december 2012

ISBN: 87-7546-352-0
Elektronisk ISBN: 87-7546-353-9

Pris: 150 kr. inkl. moms
Oplag: 800 eksemplarer

Forsidefoto: Christoffer Regild, Scanpix
Tryk: Rosendahls - Schultz Grafisk A/S

Publikationen kan købes ved henvendelse til:
schultzboghandel.dk
Herstedvang 10, 2620 Albertslund
Tlf.: 43 22 73 00 / Fax: 43 63 19 69
Mail: boghandel@rosendahls.dk

Publikationen i elektronisk form er tilgængelig på sm@sm.dk

INDHOLD

Ministerens forord	5
Opbygning	7
Sammenfatning	9
1 Status og udvikling	13
1.1 Befolkningstal	15
1.1.1 Indvandrere og efterkommere i Danmark	15
1.1.2 Oprindelse	16
1.1.3 Vandringer	18
1.1.4 Udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark	21
1.1.5 Fremskrivning i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark	24
1.1.6 Aldersfordeling	26
1.1.7 Geografisk fordeling	29
1.1.8 Statsborgerskab	33
1.2 Uddannelse	36
1.2.1 Igangværende uddannelse	37
1.2.2 Højeste fuldførte danske uddannelse	43
1.3 Beskæftigelse	46
1.3.1 Personer i den erhvervsaktive alder	46
1.3.2 Beskæftigelsen blandt 25-64 årige	47
1.4 Sundhed	57
1.4.1 Almen læge	58
1.4.2 Somatiske sygehuse	63
1.5 Opsummering	69
2 Nyankomnes modtagelse og integration	73
2.1 Indledning	74
2.2 Flygtninges bosætning og flyttemønstre	77
2.2.1 Karakteristik af flygtingene	78
2.2.2 De fleste flygtninge bliver i samme kommune de første 3 år	79
2.2.3 Mange flygtninge boligplaceres i jyske kommuner	81
2.2.4 Modtagelse af uledsagede mindreårige	82
2.3 Danskuddannelse	84
2.3.1 Danskuddannelse til nyankomne	84
2.3.2 Nyankomnes udbytte af og tilfredshed med danskuddannelserne	92
2.4 Aktive tilbud	97
2.4.1 Integrationslovens regler	97
2.4.2 Aktive tilbud til nyankomne	97
2.5 Flygtninge og familiesammenførtes beskæftigelse	103

INDHOLD

2.5.1	Beskæftigelsesfrekvens, socioøkonomisk status og beskæftigelsestype	103
2.5.2	Beskæftigelsesfrekvens fordelt på opholdstid	106
2.5.3	Beskæftigelsesfrekvens fordelt på køn og opholdstid	107
2.5.4	Beskæftigelsesfrekvens fordelt på oprindelsesland	110
2.5.5	Beskæftigelsesfrekvens fordelt efter partner til familiesammenført	112
2.5.6	Udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen over tid	113
2.6	Sundhedsforhold blandt nyankomne	114
2.6.1	Den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne	115
2.6.2	Sundhedstilstanden blandt nyankomne	119
2.7	Opsummering af udfordringer i forhold til modtagelse og integration	122
3	Uddannelse	126
3.1	Indledning	127
3.2	Dagtilbud	128
3.2.1	Sprogstimulering	129
3.3	Grundskolen	130
3.3.1	Karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve	133
3.4	Ungdomsuddannelser	135
3.4.1	Fuldført ungdomsuddannelse	135
3.4.2	Igangværende ungdomsuddannelse	138
3.4.3	Frafald på ungdomsuddannelserne	143
3.5	De videregående uddannelser	145
3.5.1	Hvem gennemfører en videregående uddannelse?	146
3.5.2	Frafald på de videregående uddannelser	148
3.5.3	Det generelle uddannelsesniveau	148
3.6	Opsummering	150
4	Arbejdsmarkedstilknytning	153
4.1	Indledning	154
4.2	De senere års udvikling i lønmodtagerbeskæftigelsen	157
4.2.1	Forklarende faktors betydning for indvandrere og efterkommeres beskæftigelsesstatus	160
4.3	Uden for arbejdsstyrken	166
4.3.1	Introduktion til begrebet "uden for arbejdsstyrken"	167
4.3.2	På kanten af arbejdsmarkedet	172
4.3.3	Førtidspension	175
4.4	Opsummering og udfordringer i forhold til indvandrere og efterkommeres beskæftigelse	186
Bilag A: Definitioner og metodebeskrivelse		190
Bilag B: Statistiske baggrundstabeller		193

MINISTERENS FORORD

Der bor 580.461 borgere med udenlandsk baggrund i Danmark – 580.461 borgere fra stort set hele verden og med vidt forskellige livshistorier.

Gæstearbejdere, der kom i 1960'erne, familiesammenførte ægtefæller, flygtninge, som har fået asyl på grund af forfølgelse, udenlandske forskere, specialister og studerende, unge, der er født og opvokset i Danmark, og mange andre.

Fakta om integration giver os viden om, hvordan det går med integrationen af disse borgere i Danmark, og hvor udfordringerne findes.

Publikationen viser bl.a., at en stor gruppe indvandrere og efterkommere uddanner sig og arbejder på lige fod med alle andre borgere her i landet.

Men det fremgår også, at vi har reelle integrationsudfordringer i Danmark. Kun hver anden indvandrer og efterkommer med ikke-vestlig oprindelse er i arbejde, mens det gælder for næsten 4 ud af 5 personer med dansk oprindelse. Samtidig er indvandrere med ikke-vestlig oprindelse stærkt overrepræsenterede blandt førtidspensionerede. Blandt de 50-59-årige er andelen på førtidspension tre gange så høj for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse som for personer med dansk oprindelse.

En stor gruppe nydanske unge får fortsat ikke en uddannelse. Det er med til at forklare den lave beskæftigelse. Blandt 25-39-årige nydanske mænd, der er født i Danmark, har 2 ud af 5 således hverken taget en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Især på erhvervsuddannelserne er der et højt frafald blandt indvandrere og efterkommere. Det skyldes bl.a. dårlige skolekunderskaber fra grundskolen, hvor nydanske elever i gennemsnit opnår væsentligt lavere afgangskarakterer i 9. klasse end elever med dansk oprindelse.

Vi har brug for en ny og bedre integrationspolitik, hvis vi skal løfte disse udfordringer.

Vi skal have en integrationspolitik, der favner både de nyankomne og dem, som har været her i længere tid. En integrationspolitik, der sætter fokus på integration i alle aspekter af samfundslivet: daginstitutionerne, skolerne, arbejdsmarkedet samt fritids- og foreningslivet. Der er brug for, at stat, kommuner, arbejdsmarkedets parter og civilsamfundet løfter opgaven i fællesskab.

Regeringen har på den baggrund netop fremlagt syv overordnede mål for sin integrationspolitik. Vi vil:

- Styre integrationsindsatsen bedre og have mere integration for pengene
- Styrke modtagelsen af nyankomne udlændinge
- Sikre, at flere nydanskere kommer i beskæftigelse
- Løfte nydanske børns resultater i skole og uddannelse
- Styrke medborgerskab, lige muligheder og ligestilling mellem kønnene og bekæmpe social kontrol og parallelle retsopfattelser
- Vende udviklingen i de udsatte boligområder
- Forebygge, at nydanske børn og unge bliver marginaliserede og i nogle tilfælde havner i kriminalitet

Regeringen har sat sig høje mål og vil gennemføre en ambitiøs og målrettet indsats, så alle uanset baggrund kan tage aktivt del i samfundslivet. Gennem et integrationsbarometer vil vi løbende følge op på udviklingen mod målene – både i landet som helhed og i de enkelte kommuner.

Karen Hækkerup
Social- og integrationsminister

OPBYGNING

Fakta om integration belyser status, udvikling og udfordringer, når det gælder integration af indvandrere og efterkommere i Danmark.

Publikationen indeholder 4 kapitler, der hver især belyser forskellige aspekter af integrationsområdet. Hvert kapitel indledes med en oversigtsfigur og afsluttes med en opsummering af kapitlets væsentligste resultater.

Kapitel 1 er tværgående og belyser befolkningstal, uddannelse, beskæftigelse og sundhed blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Kapitlet omfatter analyser om det nuværende antal indvandrere og efterkommere i Danmark. Desuden vises den forventede udvikling i antallet af indvandrere og efterkommere frem til 2050. Kapitlet omfatter også analyser om indvandrere og efterkommeres uddannelse, herunder igangværende og højeste fuldførte danske uddannelse. Herudover præsenteres analyser af indvandrere og efterkommeres beskæftigelse, der både giver et øjebliksbillede og viser udviklingen over tid. Samtidig ses der på sammenhængen mellem uddannelsesniveau opnået i Danmark og beskæftigelse blandt indvandrere og efterkommere. Afslutningsvis sættes der fokus på kontakter til almen læge og indlæggelser på somatiske sygehuse blandt indvandrere og efterkommere.

Kapitel 2 omhandler modtagelse og integration af nyankomne udlændinge. Kapitlet belyser bosætnings- og flyttemønstre blandt udlændinge, særligt flygtninge, samt kommunernes modtagelse af uledsagede mindreårige. Herudover analyseres danskuddannelserne, bl.a. kursisternes deltagelse i og tilfredshed med danskuddannelsesstilbuddet. Beskæftigelsesfrekvens og beskæftigelsestype blandt flygtninge og familiesammenførte belyses også efterfulgt af en beskrivelse af, hvordan nyankomne modtages ud fra et sundhedsperspektiv.

Kapitel 3 sætter fokus på indvandrere og efterkommeres uddannelse. Kapitlet belyser, hvorvidt indvandrere og efterkommere i førskolealderen bruger dagtilbud og sprogstimulering. Herudover indeholder kapitlet analyser af bl.a. karaktergennemsnit i folkeskolen og karakterfordeling ved 9. klasses afgangsprøve samt betydningen af en skoles andel af elever med indvandrer- eller efterkommerbaggrund. Til sidst følger analyser af ungdoms- og videregående uddannelser, bl.a. igangværende og gennemført uddannelse, frafald og type af uddannelse. Analyserne giver både et øjebliksbillede og viser udvikling over tid.

Kapitel 4 indeholder analyser om arbejdsmarkedstilknytning. Det omhandler udviklingen i beskæftigelsen blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Herefter følger en forklarende analyse af, hvilke faktorer der har betydning for arbejdsmarkedstilknytningen. De faktorer, der inddrages i analysen, er bl.a. køn, alder, civilstand, hjemmeboende børn, oprindelse, sprogkompetencer, opholdsgrundlag, arbejdsmarkedserfaring samt helbredsoplysninger. Et afsnit analyserer den gruppe af indvandrere og efterkommere, der står uden for arbejdsstyrken. Det vedrører bl.a. indvandrere og efterkommere på kanten af arbejdsmarkedet samt tilkendelse og modtagelse af førtidspension. Kapitlet afsluttes med en forklarende analyse af, hvilke faktorer der har betydning for overgang til førtidspension.

Sidst i publikationen findes *bilag*, der indeholder definitioner af de anvendte begreber samt tabeller med de væsentligste baggrundsdata, der vedrører publikationens analyser.

Bemærk, at afrunding af tallene kan medføre, at tallene i publikationens tabeller og figurer ikke summer til totalen, og at tallene i teksten ikke nødvendigvis er lig med tallene i publikationens tabeller og figurer.

SAMMENFATNING

Sammenfatningen indeholder en kort opsummering af de væsentligste resultater.

Kapitel 1: Status og udvikling

- Pr. 1. januar 2012 boede der i alt 580.461 indvandrere og efterkommere i Danmark, svarende til 10,4 pct. af den samlede befolkning. 6,8 pct. af befolkningen i Danmark er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, mens 3,6 pct. er indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse.
- 10 ud af landets 98 kommuner huser samlet set knap halvdelen af alle indvandrere og efterkommere i Danmark, og ca. 30 pct. af samtlige indvandrere og efterkommere bor i landets 2 største kommuner – København og Aarhus.
- 79,6 pct. af de 16-19-årige indvandrere og efterkommere er i gang med at uddanne sig. Det er ca. 3 procentpoint færre end deres jævnaldrende med dansk oprindelse.
- Godt 42 pct. af de 20-24-årige efterkommerkvinder med ikke-vestlig oprindelse er i gang med en videregående uddannelse. Det er 1,5 procentpoint flere i forhold til jævnaldrende kvinder med dansk oprindelse.
- Knap halvdelen af indvandrerne med ikke-vestlig oprindelse i aldersgruppen 25-64 år er i beskæftigelse. Den laveste beskæftigelsesfrekvens findes blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse.
- Beskæftigelsesfrekvensen blandt samtlige grupper toppede i 2008. Derefter fulgte et fald, som var størst for mænd med ikke-vestlig oprindelse.
- Personer med ikke-vestlig oprindelse har samlet lidt flere kontakter til almen læge og lidt flere indlæggelser på somatiske sygehuse end befolkningen som helhed, når der tages højde for forskelle i alder grupperne imellem.

Kapitel 2: Modtagelse og integration

- Flere nyankomne flygtninge bosættes og bliver boende i en række af landets mindre kommuner. Efter de første 3 år i Danmark, hvor integrationsprogrammet afsluttes, er 85 pct. af flygtningene fortsat bosat i den samme kommune, hvor de første gang blev registreret med en adresse. 2 år senere bor 75 pct. stadig i samme kommune.
- Langt størstedelen af flygtninge og familiesammenførte på danskuddannelserne oplever, at de gennem undervisningen i høj eller nogen grad er blevet bedre til at forstå, tale og skrive dansk.
- En tredjedel af de udenlandske arbejdstagere og internationale studerende på danskuddannelserne oplever, at de slet ikke eller i ringe grad lærer noget om det danske arbejdsmarked, uddannelsessystem, demokrati og historie gennem danskundervisningen. Det samme gælder for en fjerdedel af de nyankomne flygtninge og familiesammenførte.
- Nyankomne indvandrere med ikke-vestlig oprindelse med op til 11 års ophold har generelt en lavere beskæftigelsesfrekvens end nyankomne indvandrere med vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse. Den laveste beskæftigelsesfrekvens findes blandt flygtninge og særligt blandt flygtningekvinder. Mindre end 27 pct. af de 25-64-årige flygtningekvinder med op til 11 års ophold er i beskæftigelse.
- Ca. en fjerdedel af personer med dansk oprindelse er beskæftiget som lønmodtagere på højeste niveau. For nyankomne flygtninge og familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse er det kun tilfældet for mindre end en tiendedel. For nyankomne familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse er der en klar sammenhæng mellem, hvem den familiesammenførte er familiesammenført til og beskæftigelsesfrekvensen. Familiesammenførte til danske statsborgere har den højeste beskæftigelsesfrekvens, mens familiesammenførte til flygtninge har den laveste beskæftigelsesfrekvens.

Kapitel 3: Uddannelse

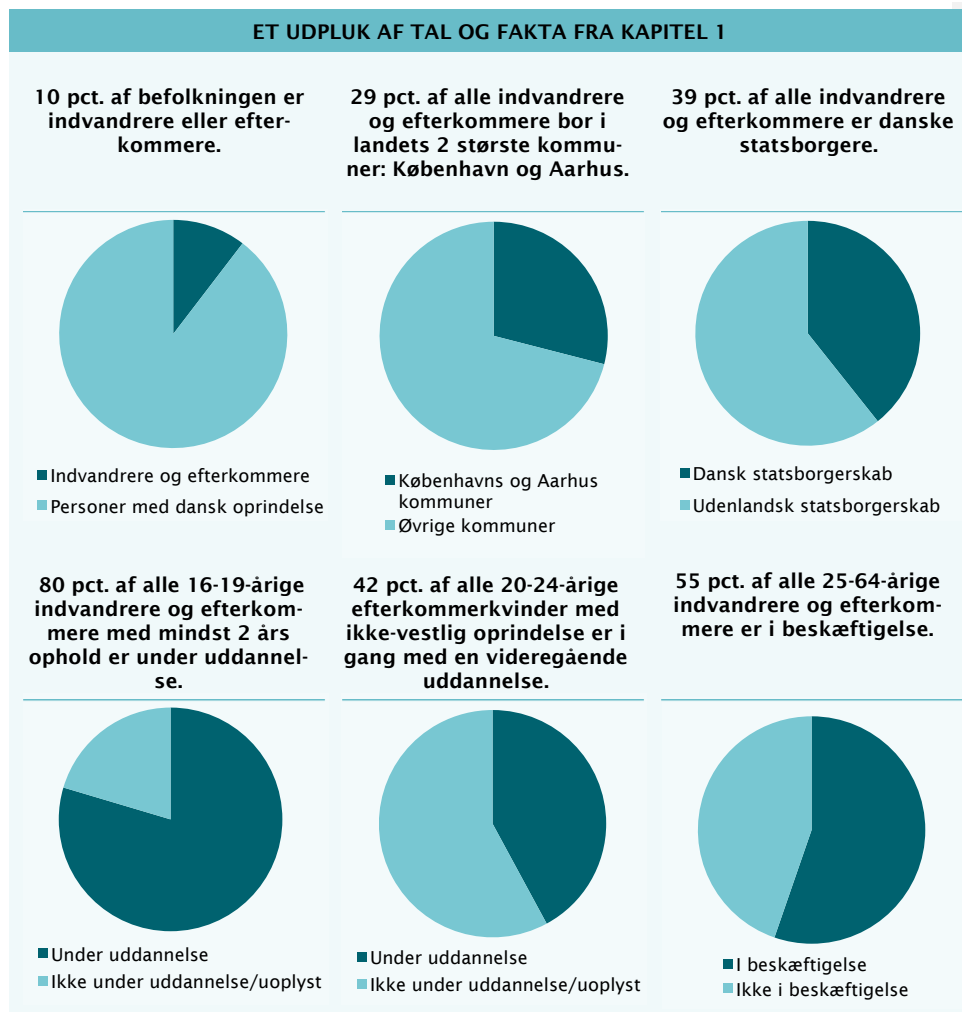
- Nydanske elever i 15-årsalderen får dårligere PISA-resultater end unge med dansk oprindelse inden for læsning, matematik og naturfag i et omfang, som svarer til et efterslæb på 1½ til 2 år.
- Nydanske elever opnår gennemsnitligt væsentligt lavere afgangskarakterer i 9. klasse end elever med dansk oprindelse. Særligt i skriftlig dansk er forskellen stor, hvor dobbelt så mange elever med ikke-vestlig oprindelse eksempelvis får karakteren 2 end elever med dansk oprindelse. Samtidig får kun halvt så mange elever med ikke-vestlig oprindelse karakteren 10 sammenlignet med elever med dansk oprindelse.
- Mere end dobbelt så mange mandlige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse gennemfører ikke anden uddannelse end grundskolen sammenlignet med mænd med dansk oprindelse. Især på erhvervsuddannelserne er der et højt frafald blandt indvandrere og efterkommere.
- Andelen af unge i alderen 16-19 år, som er i gang med en gymnasial uddannelse, er gennem de seneste 10 år steget for både indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. Efterkommerne er i dag i lige så høj grad i gang med en gymnasial uddannelse som personer med dansk oprindelse.
- For de 20-24-årige efterkommerkvinder med ikke-vestlig oprindelse tegner sig et positivt billede, og flere er i gang med en videregående uddannelse end blandt kvinder med dansk oprindelse i samme alder.
- Blandt indvandrermand er der 29 pct. og blandt indvandrerkvinder 23 pct., der afbyder en videregående uddannelse. De tilsvarende tal er for efterkommere hhv. 33 pct. og 23 pct. Til sammenligning er der blandt mænd med dansk oprindelse 24 pct. og blandt kvinder 18 pct., der afbryder deres videregående uddannelse.
- 24 pct. af de 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse har gennemført en videregående uddannelse. Til sammenligning havde 40 pct. af de 25-39-årige med dansk oprindelse gennemført en videregående uddannelse.

Kapitel 4: Arbejdsmarkedstilknytning

- Som følge af de gode konjunkturer har der frem til 2008 været en stigning i nydanskernes arbejdsmarkedstilknytning, men de seneste år er arbejdsmarkedstilknytningen på ny faldet ligesom for resten af befolkningen. Lønmodtagerbeskæftigelsen er dog faldet mere blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end blandt personer med dansk oprindelse.
- Der er ikke store forskelle mellem indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse i forhold til, hvilke faktorer der kan forklare tilknytning til arbejdsmarkedet. Køn, alder, civilstand, uddannelse, helbred, tidligere ledighed og erhvervs erfaring er således væsentlige faktorer for arbejdsmarkedstilknytningen for begge grupper.
- Beskæftigelsesfrekvensen for nydanskere er markant lavere end for personer med dansk oprindelse. Kun halvdelen af de 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er i arbejde, mens det gælder for næsten 4 ud af 5 personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe.
- Forskellen mellem andelen af personer med dansk oprindelse og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, stiger med alderen. Blandt de 55-59-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse befinder 3 ud af 5 sig uden for arbejdsstyrken, mens det til sammenligning er 1 ud af 5 blandt de 55-59-årige med dansk oprindelse. Det er særligt blandt indvandrerkvinder, at en stor andel står uden for arbejdsstyrken.
- Der er en stærk overrepræsentation af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som modtager førtidspension, særligt blandt flygtninge. Blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse i aldersgruppen 50-59 år modtager knap en tredjedel førtidspension. Til sammenligning modtager hver tiende af de 50-59-årige med dansk oprindelse førtidspension.
- Psykiske lidelser og modtagelse af kontanthjælp har en statistisk stærk sammenhæng med overgang til førtidspension. Samtidig gælder det, at jo højere en persons alder er, og jo længere personen har opholdt sig i Danmark, des større er sandsynligheden for at overgå til førtidspension. Højere uddannelse og større erhvervsgrad sænker sandsynligheden for at overgå til førtidspension.

1. STATUS OG UDVIKLING

Dette kapitel består af 4 afsnit, som belyser en række befolkningsmæssige samt uddannelses-, beskæftigelses- og sundhedsmæssige forhold blandt indvandrere og efterkommere i Danmark.

Kapitlet er opbygget som beskrevet nedenfor.

I afsnit 1.1 belyses en række demografiske forhold blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Hvor mange indvandrere og efterkommere er der i Danmark? Og hvordan fordeles de sig med hensyn til oprindelse, alder og bopælskommune?
- Hvordan har udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark været i perioden 1980-2012? Og hvordan er den forventede udvikling frem til 2050?

I afsnit 1.2 belyses en række uddannelsesmæssige forhold blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Hvor stor en andel af de 16-19-årige og de 20-24-årige indvandrere og efterkommere er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse? Og hvilken betydning har oprindelse og køn?
- Hvordan er de 25-39-årige indvandrere og efterkommeres uddannelsesniveau? Og hvilken betydning har oprindelse og køn?

I afsnit 1.3 belyses en række beskæftigelsesmæssige forhold blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan er beskæftigelsesfrekvensen blandt de 16-64-årige indvandrere og efterkommere? Og hvilken betydning har oprindelse, køn og alder?
- Hvordan har beskæftigelsesfrekvensen udviklet sig i perioden 2000-2011?
- Hvad er sammenhængen mellem højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning?

I afsnit 1.4 belyses en række sundhedsmæssige forhold blandt indvandrere og efterkommere i Danmark. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Har vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i almindelighed, samt nogle indvandrer- og efterkommergrupper i særdeleshed, et højere eller lavere antal kontakter til almen læge end personer med dansk oprindelse?
- Har vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i almindelighed, samt nogle indvandrer- og efterkommergrupper i særdeleshed, et højere eller lavere antal sygehusindlæggelser end personer med dansk oprindelse?

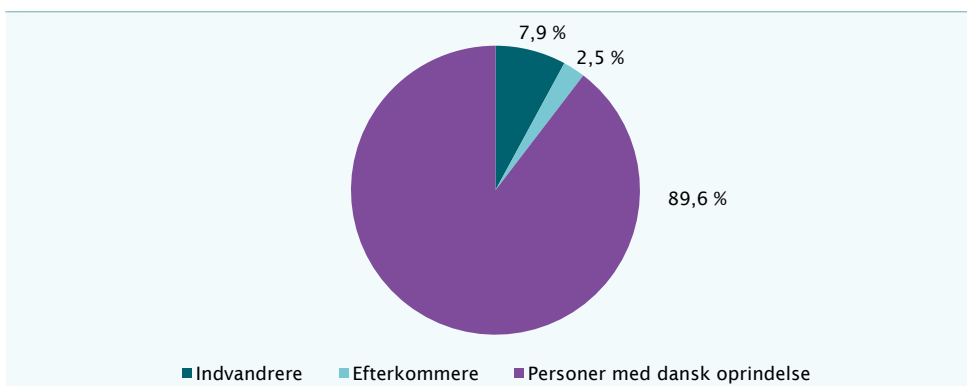
Kapitlet afsluttes med en opsummering af de væsentligste udfordringer på ovenstående områder.

1.1 BEFOLKNINGSTAL

1.1.1 Indvandrere og efterkommere i Danmark

Pr. 1. januar 2012 var der i alt 580.461 indvandrere og efterkommere i Danmark, svarende til 10,4 pct. af den samlede befolkning, jf. figur 1.1.

Figur 1.1: Danmarks befolkning fordelt på herkomst, pr. 1. januar 2012, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF02.

6,8 pct. af befolkningen i Danmark er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, mens de resterende 3,6 pct. indvandrere og efterkommere har vestlig baggrund, jf. tabel 1.1.

Tabel 1.1: Danmarks befolkning fordelt på oprindelse og herkomst, pr. 1. januar 2012, pct. og antal

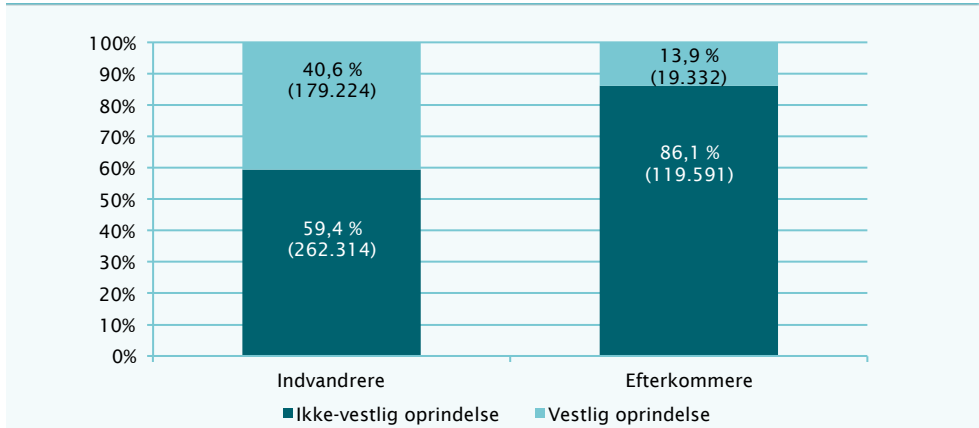
	Personer	Andel af hele befolkningen
Ikke-vestlig oprindelse		
Indvandrere	262.314	4,7 %
Efterkommere	119.591	2,1 %
I alt	381.905	6,8 %
Vestlig oprindelse		
Indvandrere	179.224	3,2 %
Efterkommere	19.332	0,3 %
I alt	198.556	3,6 %
Alle indvandrere og efterkommere	580.461	10,4 %
Dansk oprindelse	5.000.055	89,6 %
Hele befolkningen	5.580.516	100,0 %

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF02.

1.1.2 Oprindelse

Som det fremgår af figur 1.2, har knap 60 pct. af indvandrerne ikke-vestlig oprindelse, og blandt efterkommere har langt hovedparten (86 pct.) en ikke-vestlig oprindelse.

Figur 1.2: Indvandrere og efterkommere fordelt på oprindelse, pr. 1. januar 2012, pct. og antal

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF02.

Knap 60 pct. af alle indvandrere og efterkommere, bosat i Danmark, har oprindelse i 15 lande, jf. tabel 1.2. Personer med tyrkisk baggrund udgør den største gruppe. Ca. hver tiende indvandrere og efterkommer i Danmark hører til denne gruppe. De 3 næststørste grupper udgøres af personer, som stammer fra Polen (5,5 pct.), Tyskland (5,4 pct.) og Irak (5,1 pct.).

Tabel 1.2: Indvandrere og efterkommeren fordelt på oprindelsesland, pr. 1. januar 2012, pct. og antal

	Indvandrere	Efterkommere	I alt	Andel af alle indvandrere og efterkommere i Danmark
Tyrkiet	32.379	28.011	60.390	10,4 %
Polen	28.043	3.677	31.720	5,5 %
Tyskland	28.584	2.891	31.475	5,4 %
Irak	21.197	8.687	29.884	5,1 %
Libanon	12.012	12.267	24.279	4,2 %
Bosnien-Hercegovina	17.580	4.765	22.345	3,8 %
Pakistan	12.079	9.563	21.642	3,7 %
Somalia	9.951	7.161	17.112	2,9 %
Jugoslavien (eks.)	10.501	6.048	16.549	2,9 %
Norge	14.882	1.438	16.320	2,8 %
Iran	12.883	3.327	16.210	2,8 %
Sverige	13.079	1.972	15.051	2,6 %
Afghanistan	11.134	3.199	14.333	2,5 %
Vietnam	9.024	5.283	14.307	2,5 %
Storbritannien	12.229	1.302	13.531	2,3 %
Øvrige lande	195.981	39.332	235.313	40,5 %
Alle lande	441.538	138.923	580.461	100,0 %

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF02.

1.1.3 Vandring

Som det fremgår af tabel 1.3, forlod knap 28.500 indvandrere og efterkommere Danmark i 2011. I det samme år er der indrejst godt 50.800 nye indvandrere og efterkommere til landet, hvilket indebærer, at der er indrejst godt 22.300 indvandrere og efterkommere netto i 2011.

Tabel 1.3: Vandringer fordelt på oprindelse og herkomst, 2011, antal

	Indvandring	Udvandring	Nettoindvandring
Ikke-vestlig oprindelse			
Indvandrere	18.012	9.600	8.412
Efterkommere	1.502	1.520	-18
I alt	19.514	11.120	8.394
Vestlig oprindelse			
Indvandrere	30.619	16.625	13.994
Efterkommere	683	711	-28
I alt	31.302	17.336	13.966
Alle indvandrere og efterkommere			
	50.816	28.456	22.360
Dansk oprindelse			
	18.482	18.228	254
Hele befolkningen			
	69.298	46.684	22.614

Anm. 1: Bemærk, at der er en væsentlig forskel mellem nettoindvandringen og befolkningstilvæksten. En vigtig grund til dette er fødsler og dødsfald, samt at der i nettoindvandringen ikke tages højde for de personer, der har forladt landet uden at oplyse det til myndighederne.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMVAN1.

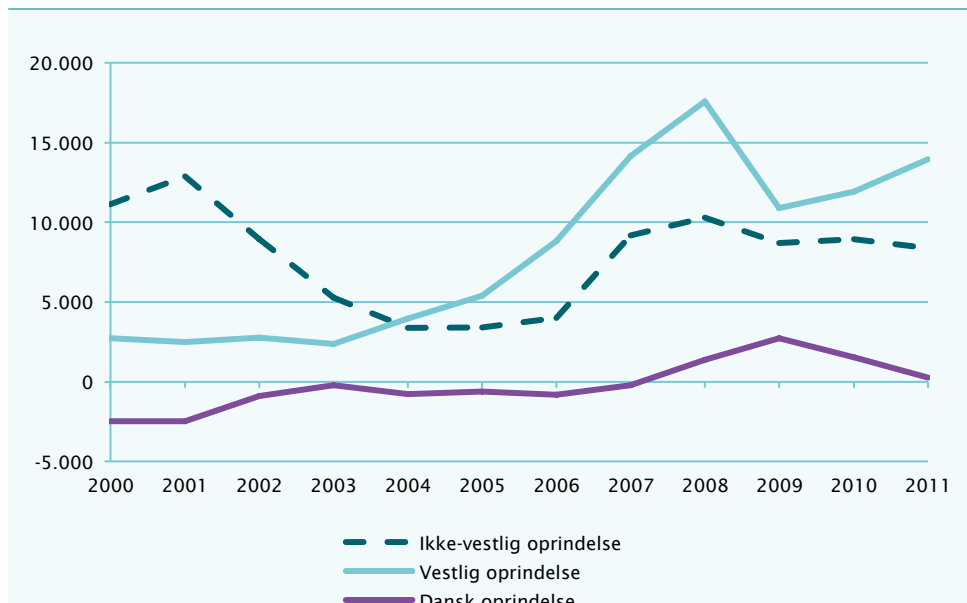
Figur 1.3 viser udviklingen i nettoindvandringen (indvandrede minus udvandrede) fordelt på oprindelse.

Perioden fra 2000 til 2004 karakteriseres ved, at nettoindvandringen forbliver på nogenlunde det samme niveau for indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse og er faldende for personer med ikke-vestlig oprindelse.

Fra 2004 til 2008 er nettovindvandringen fra vestlige lande stigende. I samme periode er nettoindvandringen for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse først uændret. Derefter begynder den at stige.

Siden 2008 er nettoindvandringen stagneret for personer med ikke-vestlig oprindelse, mens den først er faldet og senere steget for personer med vestlig oprindelse.

Figur 1.3: Nettoindvandring fordelt på oprindelse, 2000-2011, antal

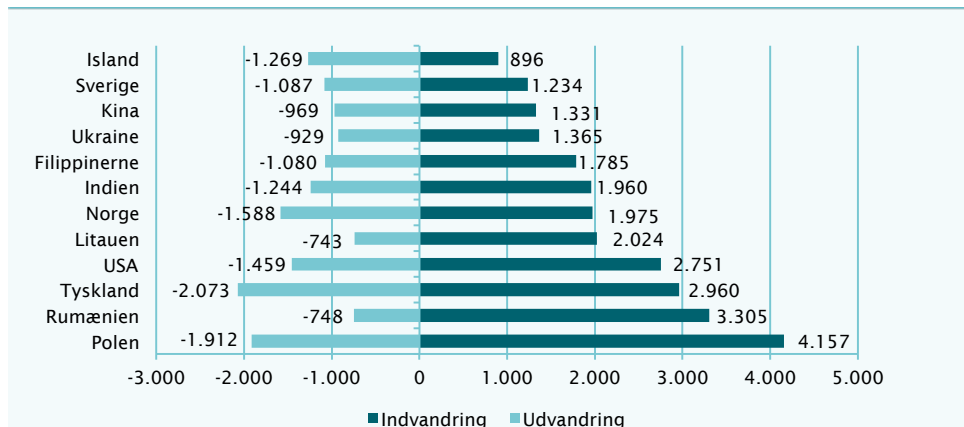
Anm. 1: Bemærk, at der er en væsentlig forskel mellem nettoindvandringen og befolkningstilvæksten. En vigtig grund til dette er dødsfald og fødsler, samt at der i nettoindvandringen ikke tages højde for de personer, der har forladt landet uden at oplyse det til myndighederne.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMVAN1.

Det er stort set de samme oprindelseslande, der har den største indvandring og udvandring. Oversigten over disse lande fremgår af figur 1.4.

Langt de fleste af landene er kendetegnet ved positiv nettoindvandring. Den eneste gruppe, som havde negativ nettoindvandring i 2011, er indvandrere og efterkommere med islandsk oprindelse. Grupper af personer med rumænsk, litauisk og polsk baggrund havde den højeste positive nettoindvandring.

Figur 1.4: De største oprindelseslande, opgjort efter antallet, der indvandrede og udvandrede i 2011, antal

Anm. 1: Bemærk, at der er en væsentlig forskel mellem nettoindvandringen og befolkningstilvæksten. En vigtig grund til dette er dødsfald og fødsler, samt at der er i nettoindvandringen ikke tages højde for de personer, der har forladt landet uden at oplyse det til myndighederne.

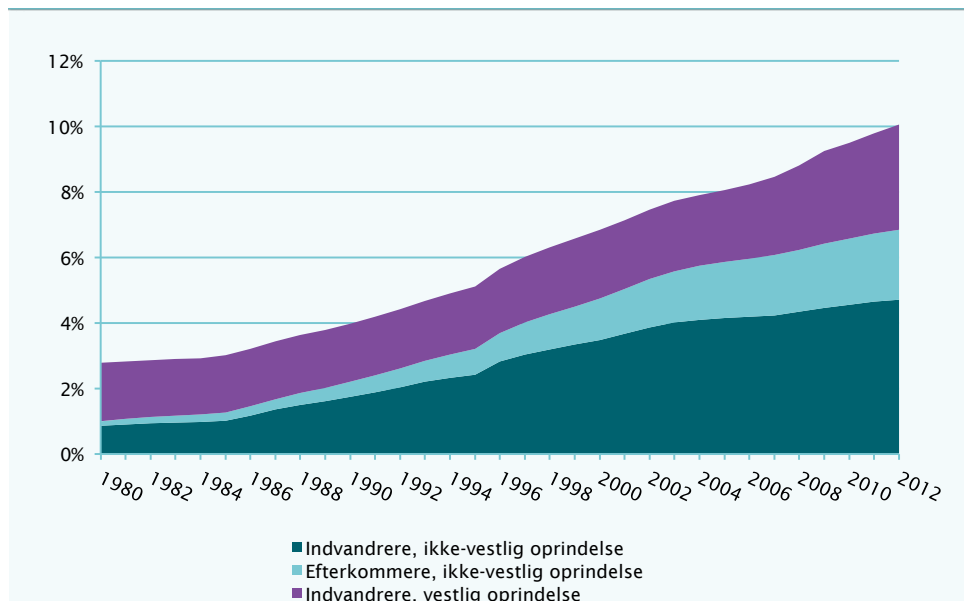
Anm. 2: 10 oprindelseslande med det største antal af indvandrere og efterkommere, som indvandrede i 2011, og 10 oprindelseslande med det største antal af indvandrere og efterkommere, som udvandrede i 2011, er inkluderet i figuren.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMVAN1.

1.1.4 Udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark

Det samlede antal af indvandrere og efterkommere voksede med godt 427.500 personer i perioden 1980-2012. Det betyder, at indvandrere og efterkommeres andel af den samlede befolkning er vokset med 7,4 procentpoint siden 1980 – fra 3,0 pct. i 1980 til 10,4 pct. i 2012, jf. figur 1.5.

Figur 1.5: Indvandrere og efterkommeres andel af den samlede befolkning fordelt på oprindelse 1. januar 1980 - 1. januar 2012, pct.

Anm. 1: Efterkommere med vestlig oprindelse udgør en meget lille andel (0,3 % i 2012) af befolkningen og er derfor udeladt.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Mens andelen af både indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er steget jævnt siden 1980, voksede andelen af indvandrere med vestlig baggrund svagt frem til midten af nullerne. Efter 2006 oplevede denne gruppe den største vækst, sammenlignet med andre grupper.

De 10 grupper med den største andel i den samlede befolkningstilvækst i Danmark siden 2011 kan ses i tabel 1.4.

Gruppen af personer med rumænsk oprindelse er placeret i toppen af listen over grupper med den højeste befolkningstilvækst. Derefter følger Polen, Litauen og Afghanistan.

Tabel 1.4: Befolkningsudvikling fordelt på oprindelseslande med den største andel i den samlede befolkningstilvækst i Danmark, fra 1. januar 2011 til 1. januar 2012, antal og pct.

	1. januar 2011	1. januar 2012	Vækst, antal personer	Vækst, pct.	Gruppens andel i den samlede befolkningstilvækst
Rumænien	8.339	10.862	2.523	30,3 %	12,7 %
Polen	29.864	31.720	1.856	6,2 %	9,3 %
Litauen	6.745	7.946	1.201	17,8 %	6,0 %
Afghanistan	13.483	14.333	850	6,3 %	4,3 %
Bulgarien	3.555	4.364	809	22,8 %	4,1 %
Syrien	4.183	4.907	724	17,3 %	3,6 %
Letland	3.428	4.057	629	18,3 %	3,2 %
Iran	15.686	16.210	524	3,3 %	2,6 %
Pakistan	21.152	21.642	490	2,3 %	2,5 %
Indien	6.879	7.357	478	6,9 %	2,4 %
Alle indvandrere og efterkommere	562.517	580.461	17.944	3,2 %	90,2 %
Dansk oprindelse	4.998.111	5.000.055	1.944	0,0 %	9,8 %
Hele befolkningen	5.560.628	5.580.516	19.888	0,4 %	100,0 %

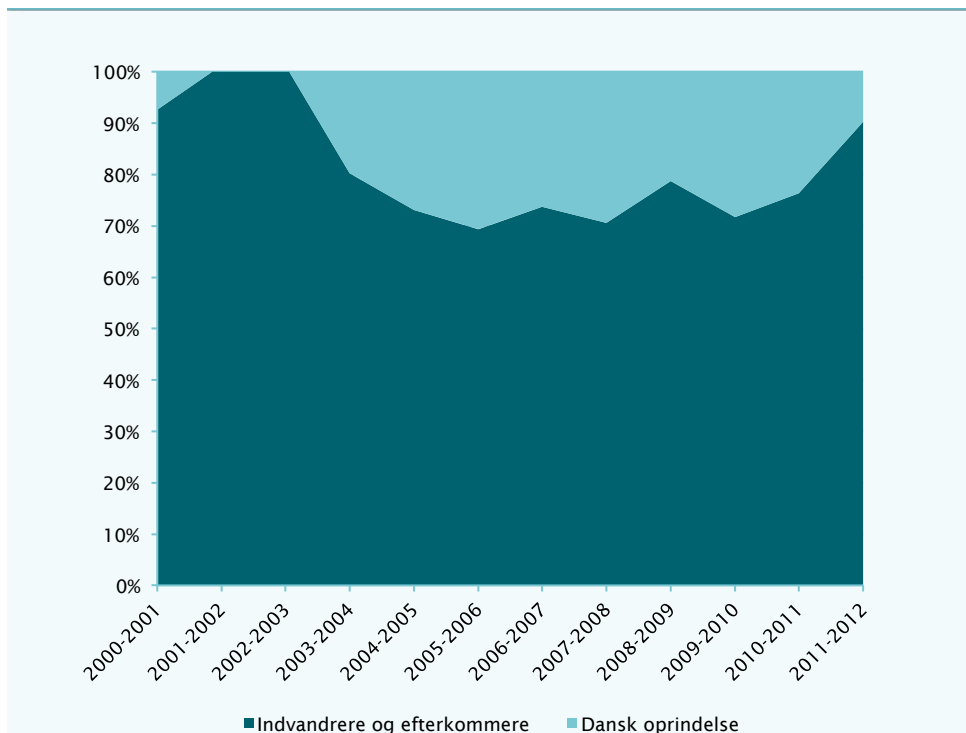
Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF02.

Generelt kan godt 90 pct. af den samlede befolkningstilvækst på knap 20.000 personer i 2011 tilskrives indvandrere og efterkommere.

Ser man nærmere på tallene for befolkningstilvæksten de seneste år, fx perioden fra 1. januar 2000 til 1. januar 2012, ses der en tydelig tendens til, at indvandrere og efterkommere bidrager mest til befolkningstilvæksten i Danmark, jf. figur 1.6.

Figur 1.6: Befolningstilvækst i Danmark fordelt på herkomst, 2000-2012, pct.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

1.1.5 Fremskrivning i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark
I Danmarks Statistiks befolkningsprognose fra 2012, som kan ses i tabel 1.5, skønnes det, at Danmarks befolkning vil vokse med godt 578.000 personer svarende til 10,4 procentpoint fra 2012 til 2050.

Knap 75 pct. af stigningen forventes at ske på grund af tilvæksten i antallet af indvandrere og efterkommere, mens godt 25 pct. af stigningen skønnes at ske på baggrund af tilvæksten i gruppen af personer med dansk oprindelse.

Tabel 1.5: Forventet befolkningsudvikling fordelt på oprindelse og herkomst, pr. 1. januar 2012, 2020 og 2050, pct. og antal

	2012		2020		2050	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Ikke-vestlig oprindelse						
Indvandrere	262.314	4,7 %	299.344	5,2 %	388.512	6,3 %
Efterkommere	119.591	2,1 %	150.774	2,6 %	266.320	4,3 %
I alt	381.905	6,8 %	450.118	7,9 %	654.832	10,6 %
Vestlig oprindelse						
Indvandrere	179.224	3,2 %	216.115	3,8 %	266.378	4,3 %
Efterkommere	19.332	0,3 %	29.318	0,5 %	91.187	1,5 %
I alt	198.556	3,6 %	245.433	4,3 %	357.565	5,8 %
Alle indvandrere og efterkommere						
	580.461	10,4 %	695.551	12,1 %	1.012.397	16,4 %
Dansk oprindelse	5.000.055	89,6 %	5.029.620	87,9 %	5.146.237	83,6 %
Hele befolkningen	5.580.516	100,0 %	5.725.171	100,0 %	6.158.634	100,0 %

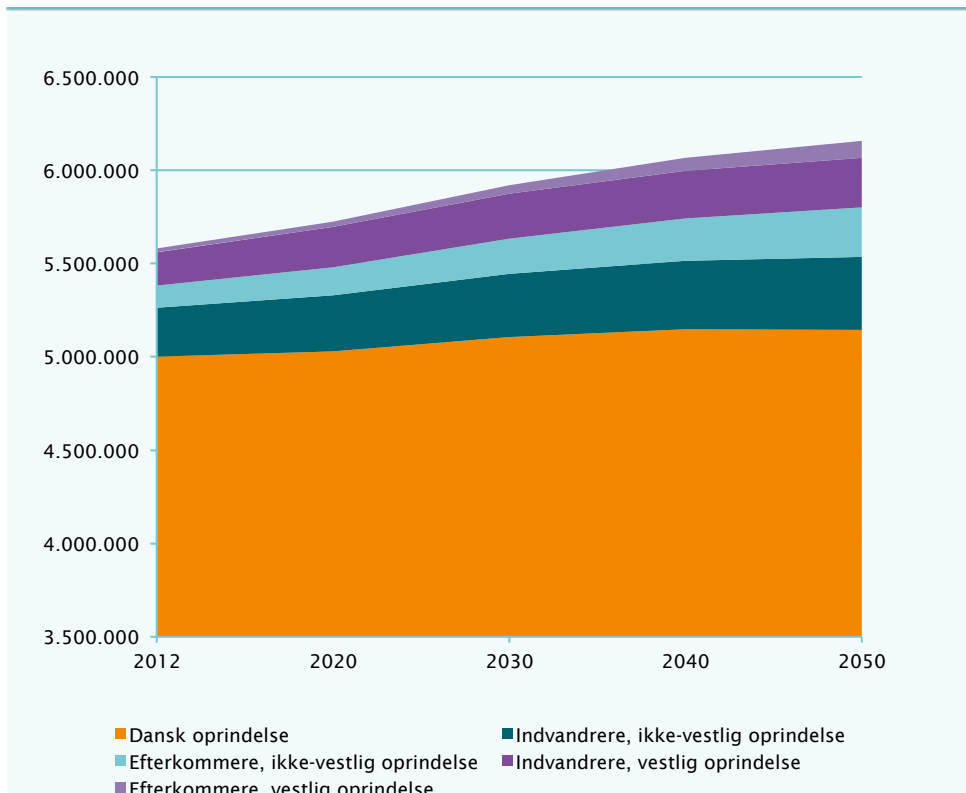
Anm. 1: For yderligere information om befolkningsfremskrivning se Danmarks Statistiks varedeklaration af fremskrivning om antallet af indvandrere og efterkommere, <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/befolkningsfremskrivning-for-danmark.aspx>.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FRDK112.

Andelen af indvandrere og efterkommere i den samlede befolkning forventes at stige fra 10,4 pct. i 2012 til 12,1 pct. i 2020 og 16,4 pct. i 2050.

Samlet set vil antallet af indvandrere og efterkommere passere 1.000.000 personer i 2050, fordelt på ca. 650.000 personer med ikke-vestlig oprindelse og godt 350.000 personer med vestlig oprindelse, jf. tabel 1.5 og figur 1.7.

Figur 1.7: Forventet befolkningsudvikling fordelt på herkomst og oprindelse, 2012-2050, antal

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FRDK112.

1.1.6 Aldersfordeling

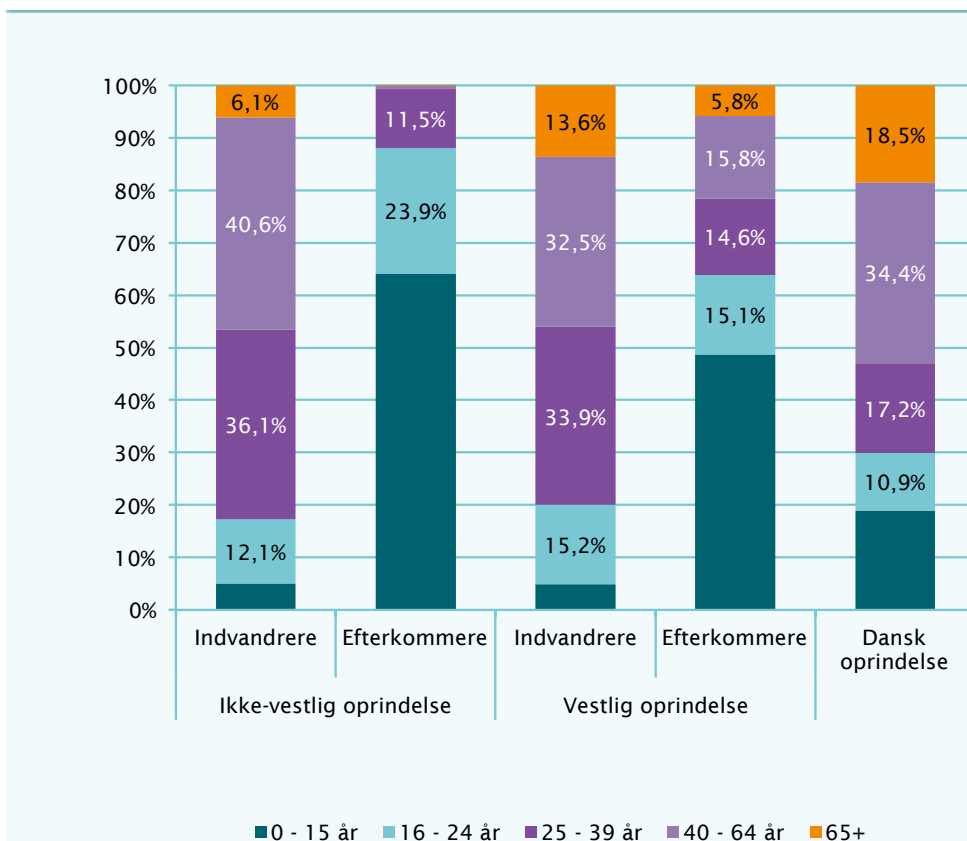
Indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse har en meget forskellig aldersprofil.

Figur 1.8 viser, at efterkommere gennemsnitligt er betydelig yngre end andre grupper. Især efterkommere med ikke-vestlig oprindelse har en ung aldersprofil, da godt 64 pct. er under 16 år.

Indvandrere – både med ikke-vestlig og vestlig oprindelse – er den gruppe, hvor flest personer befinder sig i den erhvervsaktive alder, dvs. mellem 16 og 64 år.

Andelen af personer over 64 år er størst blandt personer med dansk oprindelse (18,5 pct.). Derefter følger indvandrere med vestlig oprindelse (13,6 pct.) og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse (6,1 pct.).

Figur 1.8: Aldersfordelingen fordelt på herkomst og oprindelse, pr. 1. januar 2012, pct.

Anm. 1: I gruppen af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse udgør de 40-65-årige 0,5 pct.

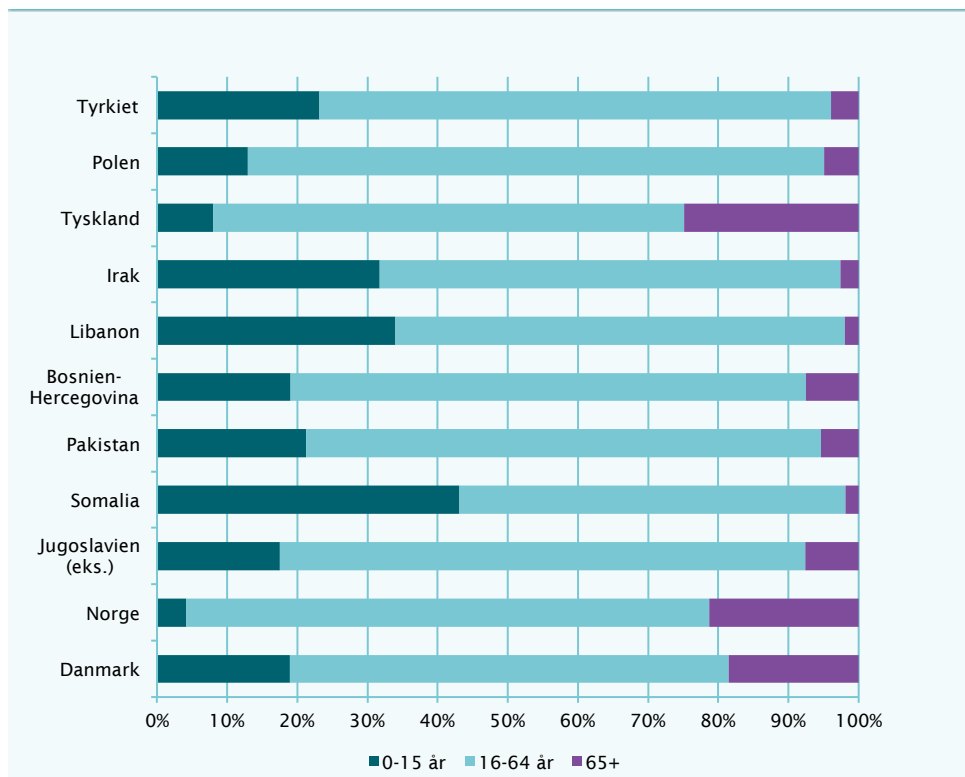
Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Figur 1.9 viser aldersprofilen for de 10 største oprindelseslande blandt indvandrere og efterkommere i Danmark samt for personer med dansk oprindelse. Den yngste aldersprofil har gruppen af personer med somalisk oprindelse, hvor mere end 40 pct. ikke er fyldt 16 år. Ca. hver tredje person med libanesisk og irakisk oprindelse er ligeledes mellem 0 og 15 år.

Den gruppe af indvandrere og efterkommere, som har den højeste andel i den erhvervsaktive alder, stammer fra Polen. Der er godt 82 pct. indvandrere og efterkommere med polsk oprindelse, som er mellem 16 og 64 år.

Ca. hver fjerde person med tysk oprindelse og ca. hver femte med norsk oprindelse er over 64 år.

Figur 1.9: De 10 største oprindelseslande blandt indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse fordelt på aldersgrupper, pr. 1. januar 2012, pct.

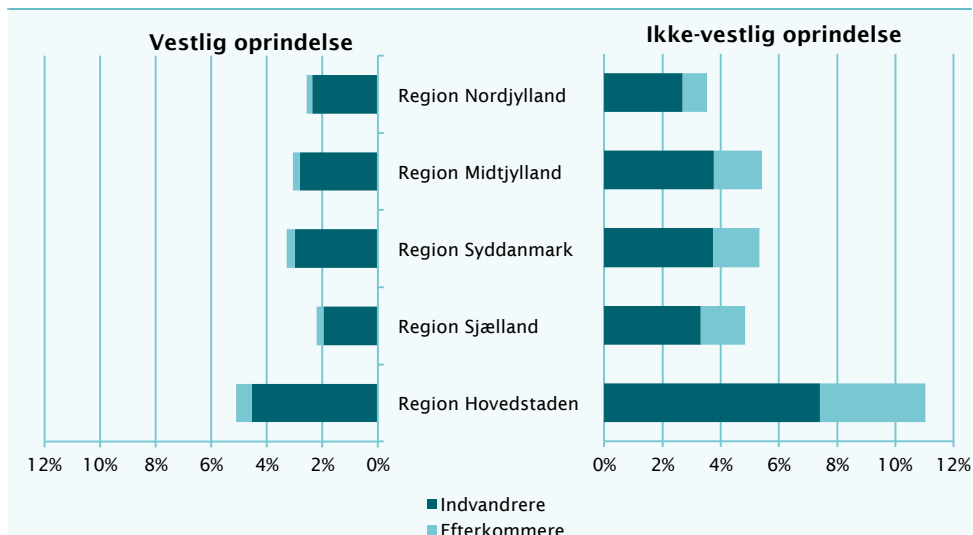
Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

1.1.7 Geografisk fordeling

Indvandrere og efterkommere udgør godt 16 pct. af den samlede befolkning i Region Hovedstaden, fordelt på 11 pct., der er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, og 5 pct., der har vestlig oprindelse, jf. figur 1.10. Det gør, at regionen har den højeste koncentration af indvandrere og efterkommere, både med vestlig og ikke-vestlig baggrund, blandt alle 5 regioner.

Region Nordjylland er den region, hvor andelen af indvandrere og efterkommere er den mindste med godt 6 pct. af den samlede befolkning i regionen.

Figur 1.10: Personer med ikke-vestlig og vestlig oprindelse i de 5 regioner fordelt på herkomst, pr. 1. januar 2012, pct.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK1.

Tabel 1.6 viser, at 10 ud af landets 98 kommuner samlet set huser knap halvdelen af alle indvandrere og efterkommere i Danmrk.

Ca. 30 pct. af samtlige indvandrere og efterkommere i Danmark bor i landets 2 største kommuner – København og Aarhus.

Tabel 1.6: De 10 kommuner med flest indvandrere og efterkommere, pr. 1. januar 2012, pct. og antal

	Antal	Andel
København	121.620	21,0 %
Aarhus	46.662	8,0 %
Odense	26.385	4,5 %
Aalborg	17.027	2,9 %
Frederiksberg	16.767	2,9 %
Høje-Taastrup	10.591	1,8 %
Gladsaxe	10.227	1,8 %
Esbjerg	10.129	1,7 %
Vejle	9.520	1,6 %
Gentofte	9.498	1,6 %
Øvrige kommuner	302.035	52,0 %
I alt	580.461	100,0 %

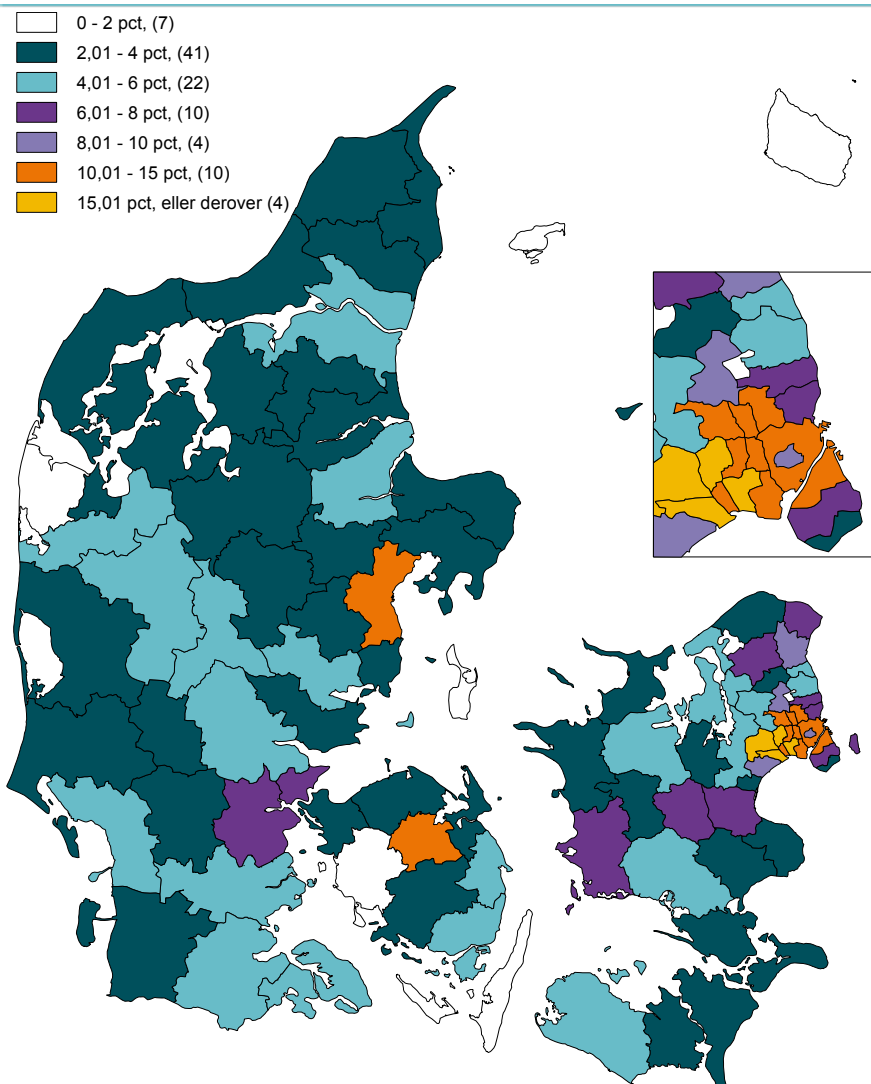
Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF13.

Andelen af indvandrere og efterkommere med hhv. ikke-vestlig og vestlig oprindelse i forhold til den samlede befolkning i de enkelte kommuner fremgår af figur 1.11 og figur 1.12.

Vestegnens kommuner, først og fremmest Ishøj, Brøndby, Albertslund og Høje-Taastrup, samt Danmarks 3 storbykommuner – København, Aarhus og Odense – er de kommuner, som har de største befolkningsandele af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse.

Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune, Aabenraa Kommune og Gentofte Kommune har de største befolkningsandele af indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse.

Figur 1.11: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i pct. af kommunernes befolkning, pr. 1. januar 2012, pct.

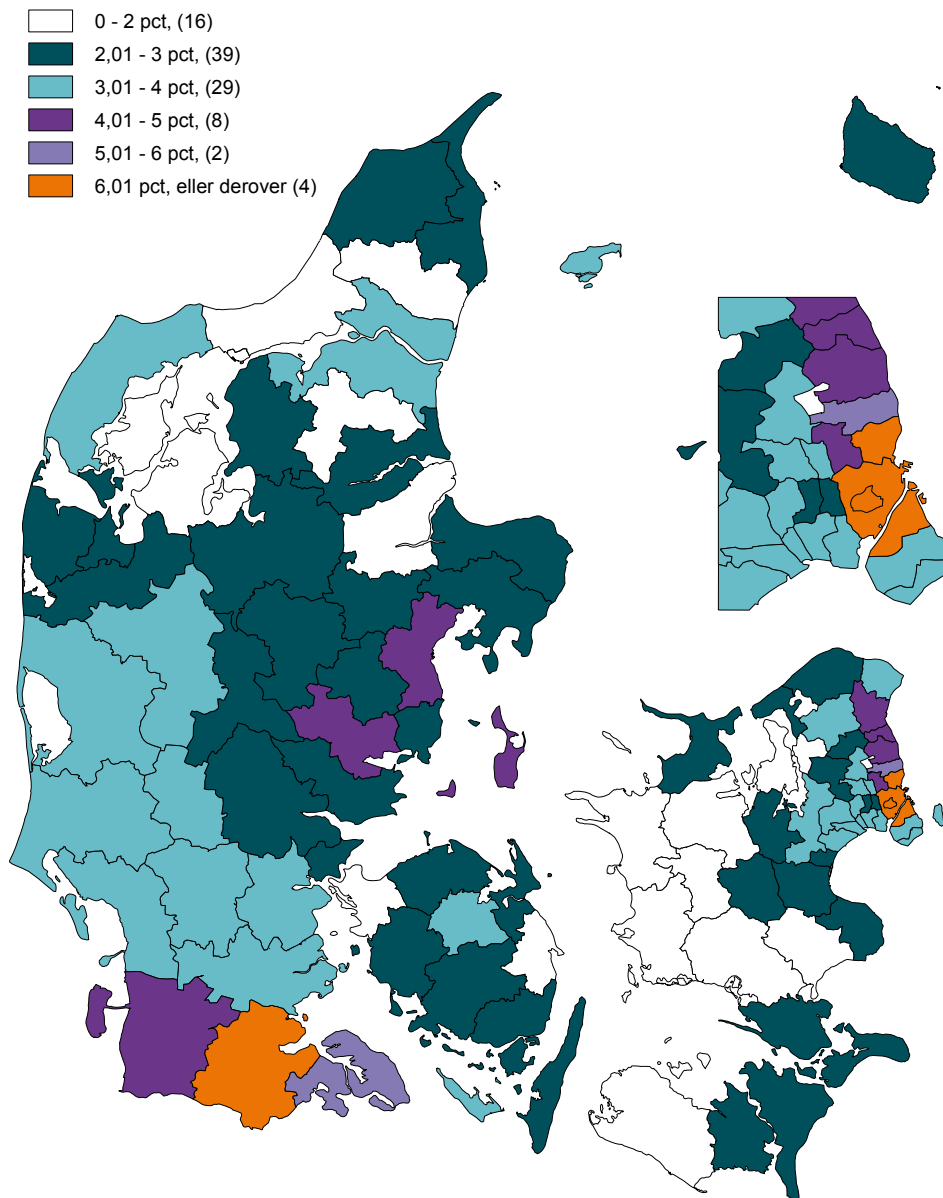

Anm. 1: Tallene i parentes angiver, hvor mange kommuner der tilhører den enkelte gruppering.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF13.

Figur 1.12: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse i pct. af kommunernes befolkning, pr. 1. januar 2012, pct.

Anm. 1: Tallene i parentes angiver, hvor mange kommuner der tilhører den enkelte gruppering.

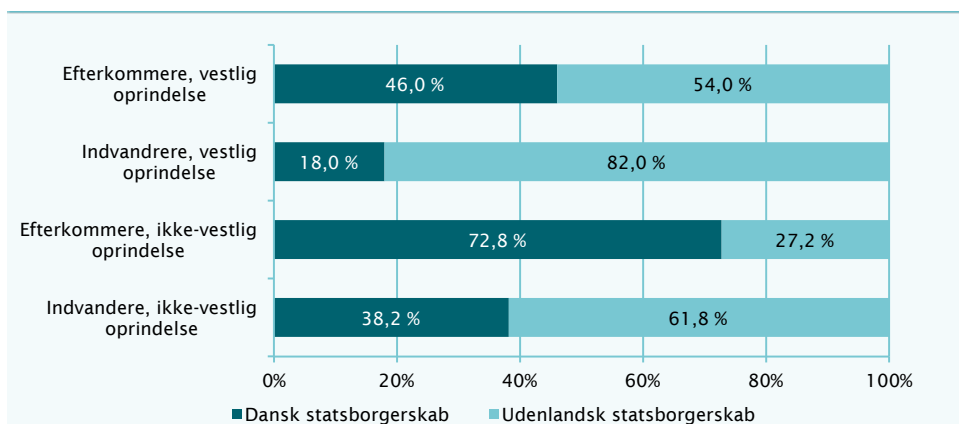
Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF13.

1.1.8 Statsborgerskab

Ca. 4 ud af 10 indvandrere og efterkommere har dansk statsborgerskab. Som det fremgår af figur 1.13, er der en større andel af danske statsborgere blandt efterkommere end blandt indvandrere.

Det er efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, som har den højeste andel af personer med dansk statsborgerskab (72,8 pct.). Indvandrere med vestlig baggrund udgør den gruppe, hvor de fleste (82 pct.) har udenlandsk statsborgerskab.

Figur 1.13: Indvandrere og efterkommere fordelt på statsborgerskab, pr. 1. januar 2012, pct.

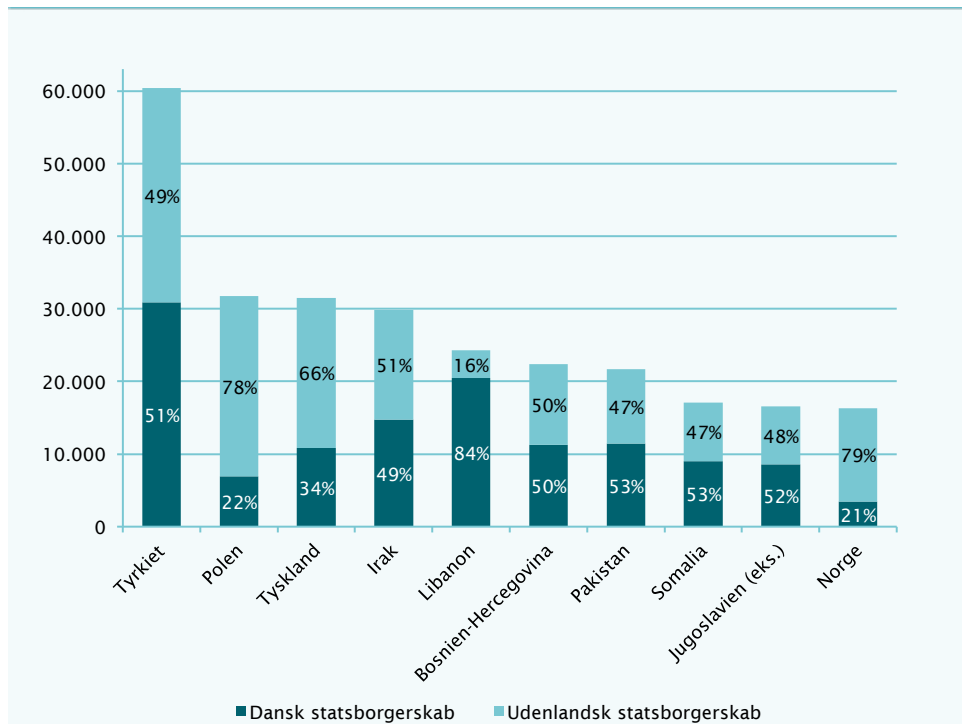

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK1.

Figur 1.14 viser andelen af danske og udenlandske statsborgere blandt indvandrere og efterkommere fra de 10 største oprindelseslande.

Størstedelen (godt 84 pct.) af personer med libanesisk oprindelse har dansk statsborgerskab. Indvandrere og efterkommere med oprindelse i de udvalgte vestlige lande – Norge, Polen og Tyskland – har den laveste andel af personer med dansk statsborgerskab blandt de 10 oprindelseslande, på hhv. 21 pct., 22 pct. og 34 pct. Blandt indvandrere og efterkommere fra de resterende store oprindelseslande har omkring halvdelen dansk statsborgerskab og halvdelen udenlandsk statsborgerskab.

Figur 1.14: Indvandrere og efterkommere med oprindelse i de 10 største oprindelseslande fordelt på statsborgerskab pr. 1. januar 2012, pct. og antal

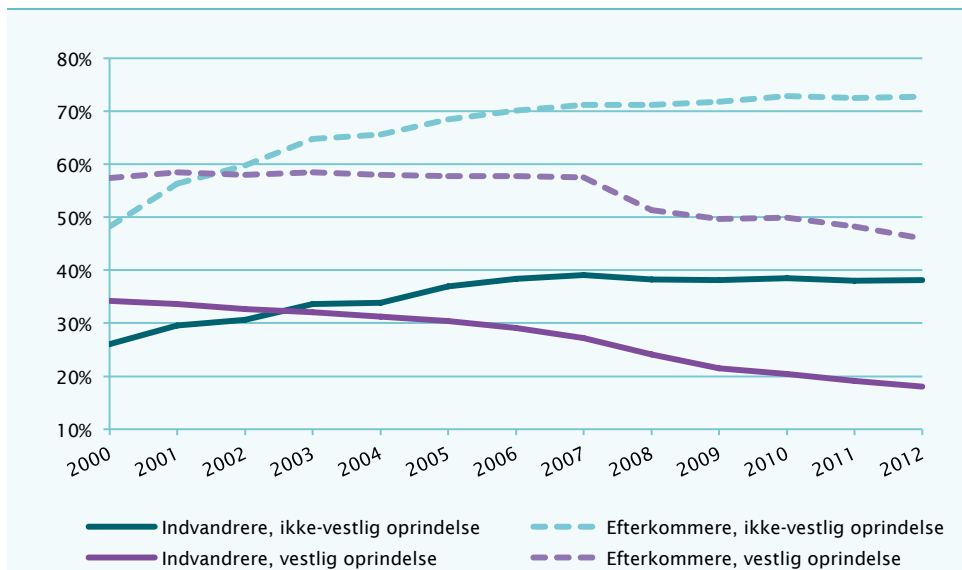

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK1.

Siden 2000 er andelen af indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, som har dansk statsborgerskab, steget, jf. figur 1.15. Stigningen fandt primært sted i perioden 2000-2007, hvorefter andelen med dansk statsborgerskab forblev nogenlunde på det samme niveau.

Derimod kan der observeres et fald i andelen af danske statsborgere blandt gruppen af indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse, særligt fra 2007 og frem.

Figur 1.15: Andelen af indvandrere og efterkommere med dansk statsborgerskab fordelt på herkomst og oprindelse, 2000-2011, pct.

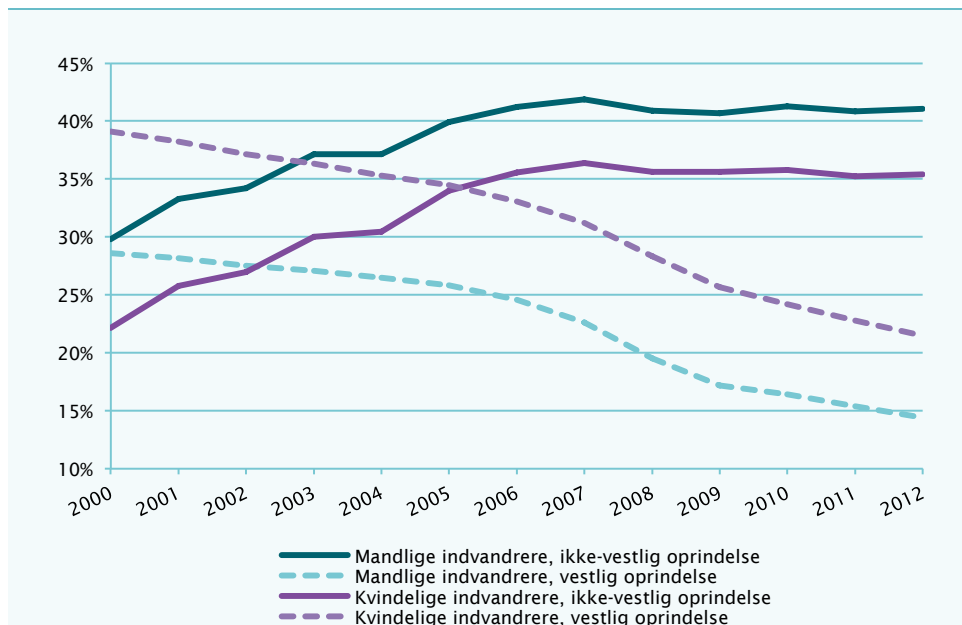
Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Mens der ikke kan konstateres kønsforskelle i udviklingen af andelen af danske statsborgere blandt efterkommere, er situationen anderledes for indvandrere.

Figur 1.16 viser andelen af indvandrere med dansk statsborgerskab fordelt på køn og oprindelse i perioden 2000-2012. Der er en større andel af danske statsborgere blandt indvandrermand med ikke-vestlig oprindelse end blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse. Det forholder sig omvendt for indvandrere med vestlig oprindelse. Her overstiger andelen af indvandrerkvinder med vestlig oprindelse, der har dansk statsborgerskab, andelen af danske statsborgere blandt indvandrermand med vestlig oprindelse.

Andelen af indvandrere med dansk statsborgerskab har udviklet sig parallelt for de 2 køn.

Figur 1.16: Andelen af indvandrere med dansk statsborgerskab fordelt på køn og oprindelse, 2000-2012, pct.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

1.2 UDDANNELSE

I dette afsnit gives et overblik over nøgletal vedrørende indvandrere og efterkommere, som er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012.

Ungdomsuddannelse henviser til almen- og erhvervs- og faglig uddannelse. Videregående uddannelse omfatter kort, mellemlang og lang videregående uddannelse samt bacheloruddannelse.

Det er vigtigt at understrege, at tallene vedrørende igangværende uddannelse ikke viser, hvor stor en andel der rent faktisk fuldfører den påbegyndte uddannelse.

Indvandrere med ophold i Danmark i mindre end 2 år er udeladt af analyserne i dette afsnit. På den måde undtages de personer, som er kommet til Danmark for at studere i en kortere periode.

Afsnittet belyser også indvandrere og efterkommeres højeste fuldførte danske uddannelse.

1.2.1 Igangværende uddannelse

16-19-årige indvandrere og efterkommere

Tablet 1.7 viser, hvor stor en andel af de 16-19-årige mænd og kvinder som er i gang med uddannelse i skoleåret 2011/2012, og hvilken uddannelse de er i gang med.

I skoleåret 2011/2012 er 79,6 pct. af de 16-19-årige indvandrere og efterkommere i gang med at uddanne sig. Dette er 3,1 procentpoint færre end deres jævnaldrende med dansk oprindelse.

54,7 pct. af alle indvandrere og efterkommere mellem 16 og 19 år er i gang med en ungdomsuddannelse. Det er 7,8 procentpoint under andelen af personer med dansk oprindelse.

Derimod er andelen af 16-19-årige indvandrere og efterkommere, som er i gang med en videregående uddannelse, ca. dobbelt så høj som den tilsvarende andel af personer med dansk oprindelse.

Tabel 1.7: 16-19-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med en uddannelse i skoleåret 2011/2012, fordelt på oprindelse og uddannelsesniveau, pct.

	Grundskole	Ungdomsuddannelse	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Ikke-vestlige lande					
Indvandrere	27,9 %	47,9 %	2,8 %	21,5 %	100,0 %
Efterkommere	18,8 %	58,6 %	3,6 %	19,1 %	100,0 %
I alt	21,9 %	54,9 %	3,3 %	19,9 %	100,0 %
Vestlige lande					
Indvandrere	21,9 %	49,2 %	2,2 %	26,7 %	100,0 %
Efterkommere	16,0 %	59,8 %	4,3 %	20,0 %	100,0 %
I alt	19,6 %	53,2 %	3,0 %	24,1 %	100,0 %
Alle indvandrere og efterkommere					
	21,6 %	54,7 %	3,3 %	20,4 %	100,0 %
Personer med dansk oprindelse					
	18,9 %	62,5 %	1,4 %	17,3 %	100,0 %
I alt	19,2 %	61,7 %	1,6 %	17,6 %	100,0 %

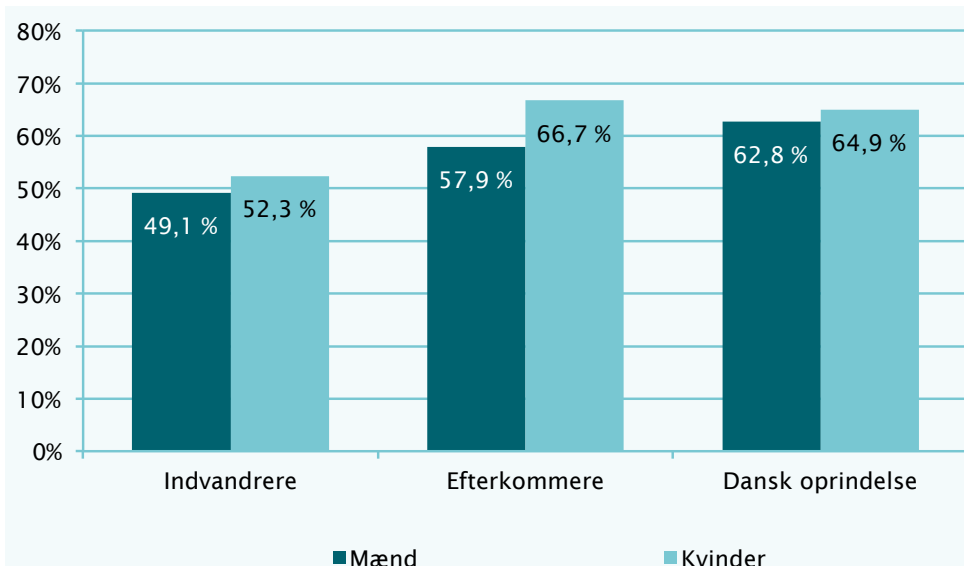
Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

I skoleåret 2011/2012 var der 4,3 procentpoint flere 16-19-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund under uddannelse i forhold til den tilsvarende gruppe med vestlig baggrund.

Figur 1.17 viser, hvor stor en andel af de 16-19-årige mænd og kvinder med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse som er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012.

Figur 1.17: 16-19-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, som er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012, fordelt på køn og herkomst, pct.

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst to år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

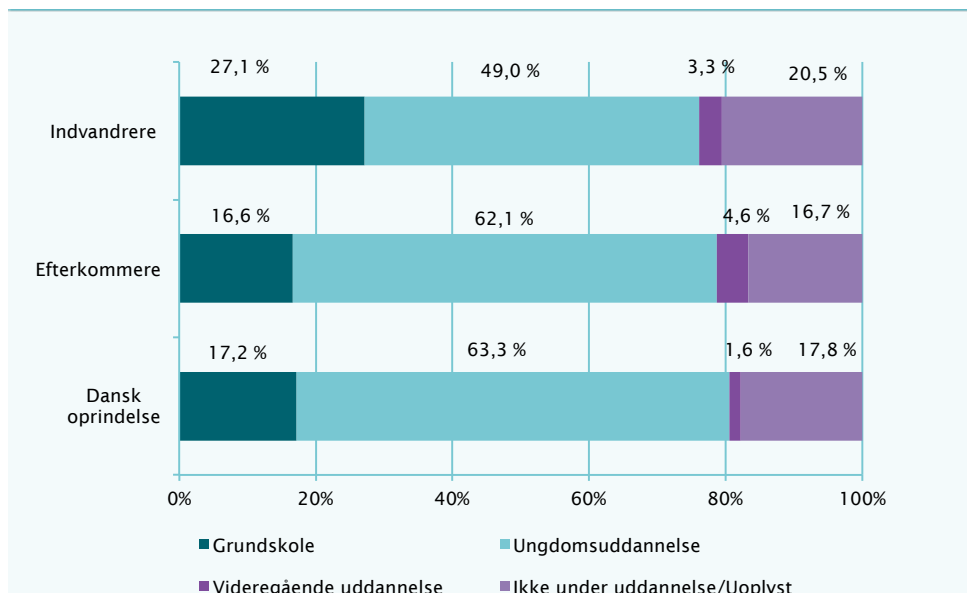
Generelt er der en højere andel af kvinder end mænd, som er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelser i skoleåret 2011/2012.

Det er bemærkelsesværdigt, at 66,7 pct. af de 16-19-årige efterkommerkvinder med ikke-vestlig oprindelse er i gang med en af de ovennævnte uddannelser. Det er den højeste andel blandt både mænd og kvinder med ikke-vestlig oprindelse og dansk oprindelse i samme aldersgruppe.

Det er endvidere værd at bemærke, at 4,6 pct. af disse kvinder er i gang med en videregående uddannelse. Blandt kvinder med dansk oprindelse i samme aldersgruppe er andelen 1,6 pct., jf. figur 1.18.

Figur 1.18: 16-19-årige kvindelige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt kvinder med dansk oprindelse, der er i gang med en uddannelse i skoleåret 2011/2012, fordelt på uddannelsesniveau, pct.

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

20-24-årige indvandrere og efterkommere

Det fremgår af tabel 1.8, at 46,1 pct. af de 20-24-årige indvandrere og efterkommere er under uddannelse i skoleåret 2011/2012. Dette er 5,6 procentpoint lavere end den tilsvarende andel blandt personer med dansk oprindelse.

Tabel 1.8: 20-24-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med en uddannelse i skoleåret 2011/2012, fordelt på oprindelse og uddannelsesniveau, pct.

	Videregående uddannelse	Anden uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Ikke-vestlige lande				
Indvandrere	25,7 %	16,9 %	57,4 %	100,0 %
Efterkommere	34,1 %	15,8 %	50,1 %	100,0 %
I alt	29,3 %	16,4 %	54,3 %	100,0 %
Vestlige lande				
Indvandrere	40,5 %	6,6 %	52,9 %	100,0 %
Efterkommere	35,3 %	11,9 %	52,8 %	100,0 %
I alt	39,7 %	7,4 %	52,9 %	100,0 %
Alle indvandrere og efterkommere				
	32,0 %	14,1 %	53,9 %	100,0 %
Personer med dansk oprindelse				
	33,8 %	17,9 %	48,3 %	100,0 %
I alt	33,5 %	17,5 %	49,0 %	100,0 %

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Note 1: Videregående uddannelse henviser til kort, mellemlang, bachelor og lang videregående uddannelse.

Note 2: Anden uddannelse henviser til grundskole og ungdomsuddannelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Andelen af indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der er i gang med en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012, er højere end andelen af personer med dansk oprindelse. Det omvendte er tilfældet for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse.

Andelen af personer, som ikke er under uddannelse, er ret høj for alle grupper. Det er derfor vigtigt at understrege, at en del af disse personer kan have gennemført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse og kan være i beskæftigelse.

Blandt de 20-24-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse er det efterkommerkvinde, der indtager førerpositionen, jf. figur 1.19. 42,1 pct. af kvinderne i denne gruppe er i gang med en videregående uddannelse. Det er 1,5 procentpoint flere i forhold til deres kvindelige jævnaldrende med dansk oprindelse.

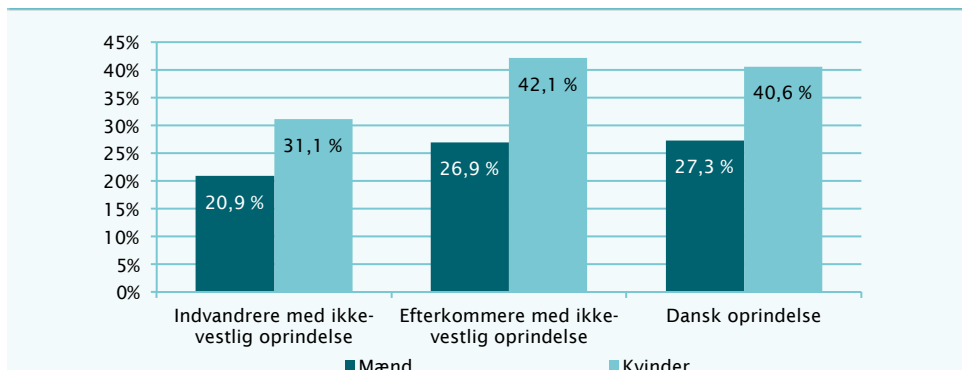
Figur 1.19 viser også, at andelen af mænd mellem 20 og 24 år, som er i gang med at tage en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012, er betydelig lavere end andelen af kvinder. Tendensen er gældende såvel for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse som for personer med dansk oprindelse.

Efterkommere mænd med ikke-vestlig oprindelse, som er i gang med en videregående uddannelse, ligger meget tæt op ad gruppen af danske mænd. Forskellen mellem disse to grupper udgør 0,4 procentpoint.

Den laveste andel blandt alle grupper (20,9 pct.), som er i gang med en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012, har indvandrer mænd med ikke-vestlig oprindelse.

Forskellen mellem gruppen af efterkommerkvinde med ikke-vestlig oprindelse (dvs. den gruppe, der har den højeste andel af 20-24-årige, som er i gang med en videregående uddannelse) og gruppen af indvandrer mænd med ikke-vestlig oprindelse (dvs. den gruppe, der har den laveste andel af 20-24-årige, som er i gang med en videregående uddannelse), udgør 21,2 procentpoint.

Figur 1.19: 20-24-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, som er i gang med en videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012, fordelt på køn og oprindelse, pct.

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

1.2.2 Højeste fuldførte danske uddannelse

I de forudgående afsnit blev der sat fokus på indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, som er i gang med en dansk ungdomsuddannelse eller videregående uddannelse i skoleåret 2011/2012. I dette afsnit ses der nærmere på den højeste fuldførte danske uddannelse blandt 25-39-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse. Det giver et billede af uddannelsesniveaue i de enkelte befolkningsgrupper.

Aldersgruppen 25-39 år er valgt, da hovedparten af personer, der er fyldt 25 år, kan forventes at have fuldført deres uddannelse, og da meget få efterkommere er ældre end 39 år.

Det fremgår af figur 1.20, at en betydeligt højere andel af de 25-39-årige efterkommere med ikke-vestlig baggrund end af personer med dansk oprindelse i den samme aldersgruppe har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse pr. 1. januar 2012.

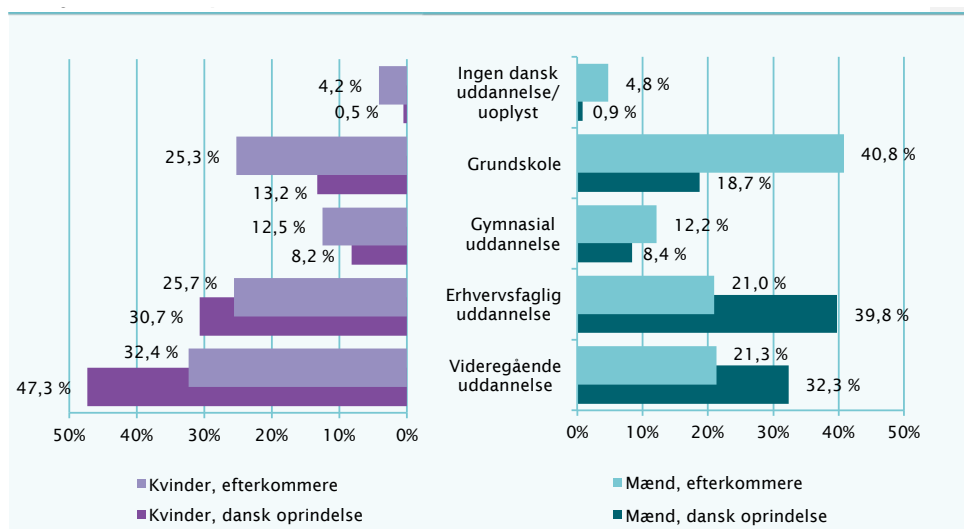
Især er andelen af efterkommere mænd med grundskolen som den højeste fuldførte danske uddannelse høj. Den udgør 40,8 pct., hvilket er 22,1 procentpoint højere end andelen af mænd med dansk oprindelse og 15,5 procentpoint højere end andelen af efterkommerkvinder.

Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse har en lavere andel af personer, som har en erhvervsfaglig uddannelse eller en videregående uddannelse som højeste fuldførte uddannelse, end personer med dansk oprindelse.

Andelen af 25-39-årige efterkommerv kvinder med ikke-vestlig oprindelse med disse uddannelser er dog højere end andelen af efterkommere mænd med den samme oprindelse og alder.

Det er også værd at bemærke, at andelen af efterkommerv kvinder med ikke-vestlig oprindelse og en dansk videregående uddannelse er lidt højere end andelen af mænd med dansk oprindelse og det samme uddannelsesniveau.

Figur 1.20: Højeste fuldførte danske uddannelse blandt de 25-39-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2012, pct.

Note 1: Personer i kategorien "Ingen dansk uddannelse/uoplyst" kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen gymnasial uddannelse og erhvervs gymnasial uddannelse.

Note 3: Videregående uddannelse indeholder kort, mellemlang, bachelor og lang videregående uddannelse.

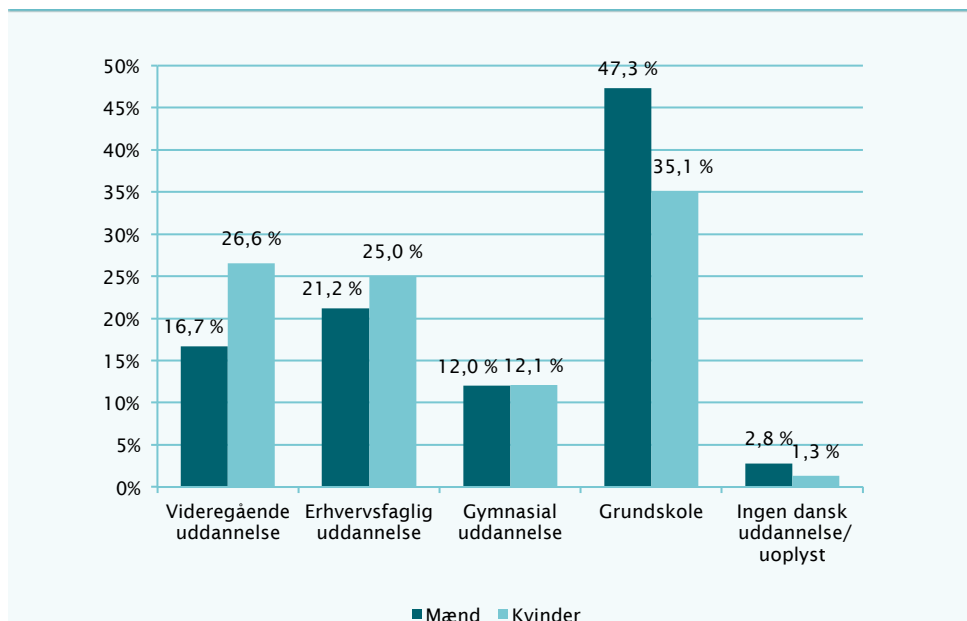
Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

Figur 1.21 viser højeste fuldførte danske uddannelse for de 25-39-årige indvandrerkvinder og indvandrer mænd med ikke-vestlig oprindelse, som kom til Danmark i alderen 0-12 år og dermed har haft mulighed for at fuldføre hele eller dele af grundskolen.

Af figuren ses der den samme tendens som hos efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. Der er flere kvinder end mænd, der har en dansk videregående eller erhvervsfaglig uddannelse som højeste fuldførte uddannelse.

Samtidig er andelen af 25-39-årige indvandrer mænd med ikke-vestlig oprindelse med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse højere end andelen af kvinder med samme baggrund.

Figur 1.21: Højeste fuldførte danske uddannelse blandt de 25-39-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som kom til Danmark i alderen 0-12 år, fordelt på køn, pr. 1. januar 2012, pct.

Note 1: Personer i kategorien "Ingen dansk uddannelse/uoplyst" kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almengymnasial uddannelse og erhvervgymnasial uddannelse.

Note 3: Videregående uddannelse indeholder kort, mellemlang, bachelor og lang videregående uddannelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

1.3 BESKÆFTIGELSE

I dette afsnit belyses nøgletal om indvandrere og efterkommeres beskæftigelse i forhold til herkomst, køn, alder, oprindelsesland og uddannelsesniveau.

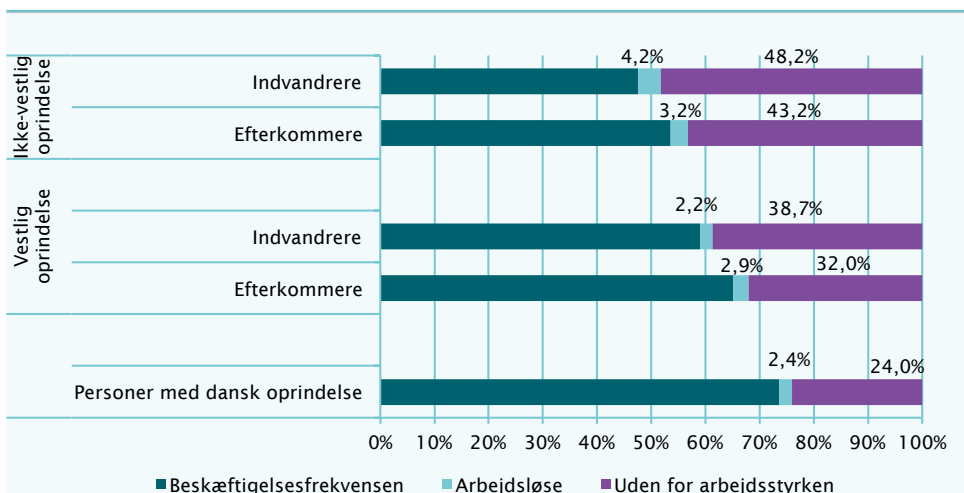
1.3.1 Personer i den erhvervsaktive alder

Pr. 1. januar 2011 er knap 3.560.000 af den samlede befolkning i Danmark i den erhvervsaktive alder, dvs. mellem 16 og 64 år. I gennemsnit er 7 ud af 10 personer (71,1 pct.) i beskæftigelse. Dette svarer til godt 2.530.000 personer. Blandt dem er der godt 217.000 indvandrere og efterkommere.

Figur 1.22 viser, at under halvdelen (47,6 pct.) af indvandrerne med ikke-vestlig oprindelse i den erhvervsaktive alder er i beskæftigelse i 2011. Det er den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt indvandrere og efterkommere med vestlig og ikke-vestlig baggrund samt personer med dansk oprindelse.

16-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er også kendetegnet ved, at en større andel inden for gruppen er arbejdsløs (4,2 pct.) eller står uden for arbejdsstyrken (48,2 pct.) end de øvrige befolkningsgrupper.

Figur 1.22: Personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år) fordelt på oprindelse, herkomst og arbejdsmarkedstilknøytning, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse i den erhvervsaktive alder har en højere beskæftigelsesfrekvens end indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund, men lavere end den tilsvarende gruppe af personer med dansk oprindelse.

1.3.2 Beskæftigelsen blandt 25-64-årige

I dette afsnit belyses beskæftigelsen blandt personer mellem 25 og 64 år. 16-24-årige personer er udeladt af analyserne af beskæftigelsen, da en stor andel af denne gruppe er i gang med en uddannelse. Derudover har gruppen af efterkommere en yngre aldersprofil end andre grupper, hvilket betyder, at en relativt høj andel af denne gruppe er i gang med en uddannelse.

Derfor kan inklusion af 16-24-årige i analyserne af beskæftigelsesniveauet give et misvisende billede, når der skal ses nærmere på de forskellige befolkningsgrupper.

Beskæftigelsesfrekvensen

Blandt de 25-64-årige indvandrere og efterkommere er godt 180.000 personer i beskæftigelse, jf. tabel 1.9. Ser man nærmere på det overordnede billede, kan der konstateres følgende:

- Beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse (49,7 pct.) er lavere end blandt indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse (65,1 pct.).
- Efterkommere har en højere beskæftigelsesfrekvens end indvandrere med den samme oprindelse.
- Beskæftigelsesfrekvensen blandt mænd er højere end blandt kvinder med den samme oprindelse.

Den laveste beskæftigelsesfrekvens (48,8 pct.) findes blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse. Blandt kvinderne er beskæftigelsesfrekvensen 43,9 pct.

Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen mellem mænd og kvinder i denne gruppe udgør 10,2 procentpoint. Kønsforskellen i beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere med vestlig oprindelse ligger på 5,6 procentpoint.

Tabel 1.9: Beskæftigelsesfrekvensen og antallet af beskæftigede blandt 25-64-årige fordelt på oprindelse, herkomst og køn, pr. 1. januar 2011, pct. og antal

	Beskæftigelsesfrekvens			Antal beskæftigede		
	Mænd	Kvinder	I alt	Mænd	Kvinder	I alt
Ikke-vestlig oprindelse						
Indvandrere	54,1 %	43,9 %	48,8 %	50.689	44.665	95.354
Efterkommere	67,3 %	61,4 %	64,4 %	4.316	3.862	8.178
I alt	54,9 %	44,9 %	49,7 %	55.005	48.527	103.532
Vestlig oprindelse						
Indvandrere	67,5 %	61,9 %	64,8 %	39.513	34.269	73.782
Efterkommere	73,2 %	71,9 %	72,6 %	2.204	1.934	4.138
I alt	67,8 %	62,4 %	65,1 %	41.717	36.203	77.920
Alle indvandrere og efterkommere						
	59,8 %	51,0 %	55,3 %	96.722	84.730	181.452
Personer med dansk oprindelse						
	78,9 %	74,8 %	76,8 %	1.035.768	969.720	2.005.488
I alt	76,8 %	72,1 %	74,4 %	1.132.490	1.054.450	2.186.940

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Det fremgår endvidere af tabel 1.9, at beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse ligger 11,7 procentpoint under beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse. Heroverfor udgør den tilsvarende forskel mellem indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund og personer med dansk oprindelse 27,1 procentpoint.

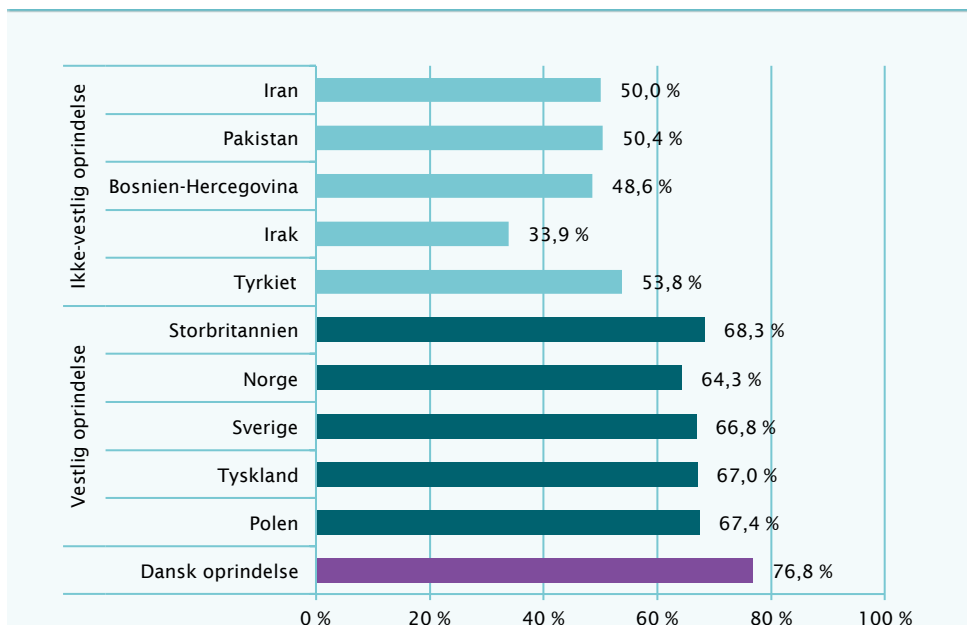
Efterkommere med vestlig oprindelse er den gruppe, hvor beskæftigelsesfrekvensen er tættest på beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse.

Figur 1.23 viser beskæftigelsesfrekvensen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere fra de 5 vestlige og de 5 ikke-vestlige oprindelseslande med flest indvandrere og efterkommere i denne aldersgruppe samt for den tilsvarende gruppe af personer med dansk oprindelse pr. 1. januar 2011.

Blandt disse oprindelseslande har indvandrere og efterkommere med oprindelse i Storbritannien den højeste beskæftigelsesfrekvens. Den udgør 68,3 pct., hvilket er 8,5 procentpoint lavere i forhold til beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse.

Den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt oprindelseslande med flest 25-64-årige har personer med irakisk oprindelse. Den ligger på 33,9 pct., hvilket er mindre end halvdelen i forhold til beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe.

Figur 1.23: Beskæftigelsesfrekvensen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere fra de 5 ikke-vestlige og 5 vestlige oprindelseslande med flest indvandrere og efterkommere i denne aldersgruppe samt personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

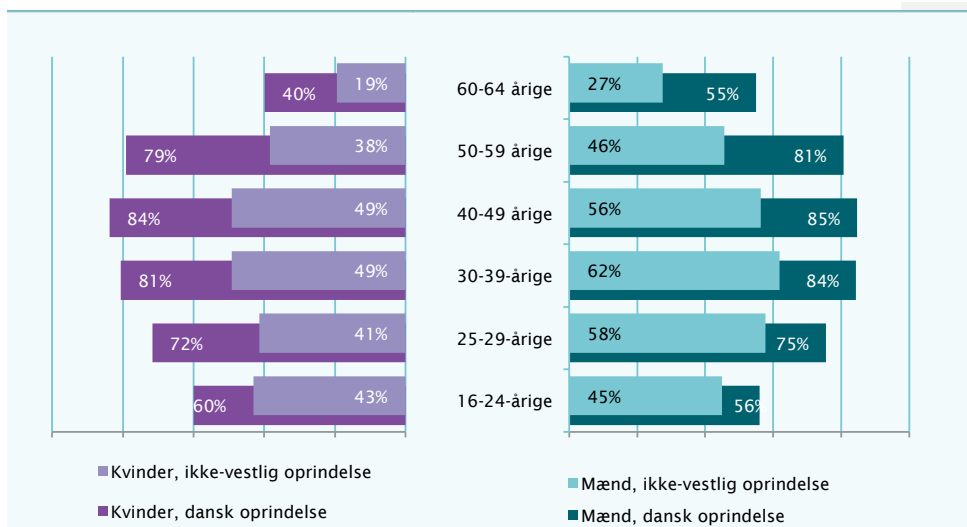
Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Der er store forskelle i beskæftigelsesfrekvensen mellem indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse i de samme aldersgrupper, jf. figur 1.24.

De mest markante forskelle i beskæftigelsesfrekvensen findes blandt 50-59-årige kvinder, hvor forskellen mellem kvinder med dansk oprindelse og kvinder med ikke-vestlig oprindelse er 41 procentpoint. Den tilsvarende forskel mellem 50-59-årige danske mænd og mænd med ikke-vestlig oprindelse er 35 procentpoint.

Det mindste gab i beskæftigelsesfrekvensen mellem indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse findes blandt de 16-24-årige.

Figur 1.24: Beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse fordelt på aldersgrupper og køn, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

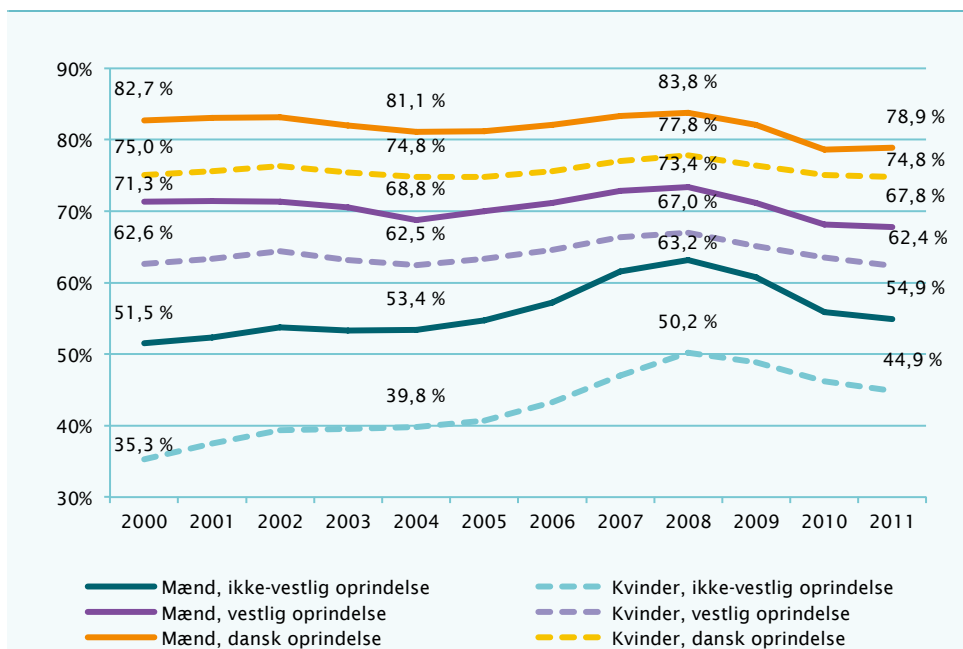
Udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen

Udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen blandt 25-64-årige fordelt på køn og oprindelse i perioden 2000-2011 fremgår af figur 1.25.

Siden 2000 er der ikke sket ændringer i selve rangeringen af grupperne i forhold til, hvor høj beskæftigelsesfrekvens de forskellige grupper har. Mænd med dansk oprindelse har den højeste beskæftigelsesfrekvens, efterfulgt af kvinder med dansk oprindelse.

Den laveste beskæftigelsesfrekvens findes blandt kvinder med ikke-vestlig baggrund. Denne gruppe har dog oplevet den største vækst (knap 10 procentpoint) i beskæftigelsesfrekvensen siden 2000.

Figur 1.25: Beskæftigelsesfrekvensen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse fordelt på køn og oprindelse, pr. 1. januar 2000-2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

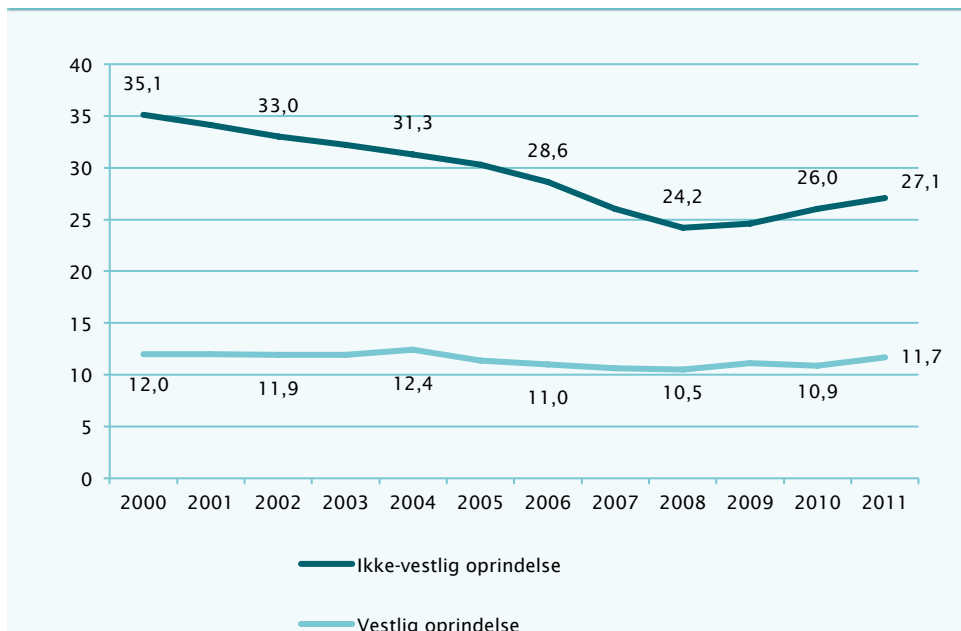
Beskæftigelsesfrekvensen hos samtlige grupper toppede i 2008. Derefter skete der et fald, som generelt var større for mænd end for kvinder. I perioden 2008-2011 oplevede mænd med ikke-vestlig oprindelse et 8,3 procentpoints fald i beskæftigelsesfrekvensen, hvilket er det største fald i forhold til de andre grupper.

Figur 1.26 viser udviklingen i gabet mellem beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere og efterkommere med vestlig og ikke-vestlig baggrund og beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse.

25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund oplevede en reduktion i gabet i perioden 2000-2011. Det mindste gab mellem deres beskæftigelsesfrekvens og beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse var i 2008. Derefter begyndte gabet at blive større igen.

Den højeste stigning i gabet siden 2008 oplevede personer med ikke-vestlig oprindelse. Stigningen svarer til 2,9 procentpoint.

Figur 1.26: Gabet mellem beskæftigelsesfrekvensen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig og vestlig oprindelse og beskæftigelsesfrekvensen blandt personer med dansk oprindelse i tilsvarende aldersgruppe, pr. 1. januar 2000-2011, procentpoint

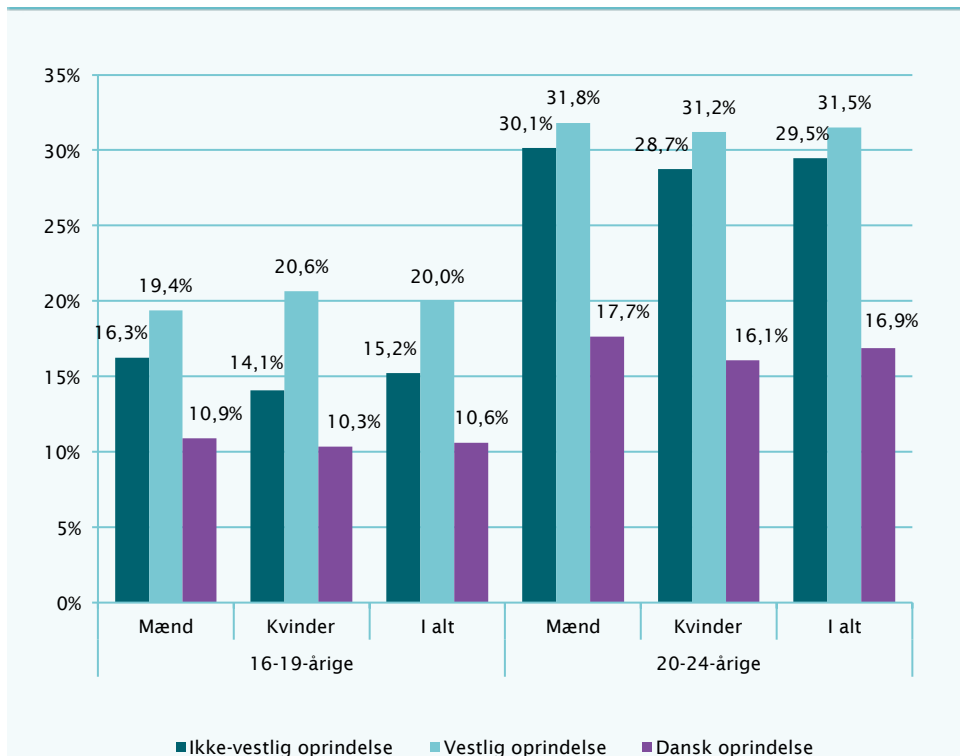
Anm. 1: Beskæftigelsesgab er beregnet som forskellen mellem beskæftigelsesfrekvensen for hhv. indvandrere/efterkommere og personer med dansk oprindelse i alderen 25-64 år.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Personer som hverken er i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse

Figur 1.27 viser, at 15,2 pct. af de 16-19-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og 20,0 pct. af deres jævnaldrende med vestlig-oprindelse hverken er i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse pr. 1. januar 2011. Til sammenligning er 10,6 pct. af de 16-19-årige med dansk oprindelse i samme situation.

Figur 1.27: 16-19-årige og 20-24-årige indvandrere og efterkommere, der hverken er i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse, fordelt på oprindelse og køn, pr. 1. januar 2011

Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Note 2: Arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken defineres som ikke i beskæftigelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD58A.

Andelen af de 20-24-årige indvandrere og efterkommere, som hverken er i beskæftigelse eller i gang med uddannelse, er højere end blandt de 16-19-årige.

Ser man nærmere på kønsforskelle, er de forholdsvis små blandt personer med den samme oprindelse.

Højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning

I dette afsnit, som belyser sammenhængen mellem højest fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning, indsnævres analysen til alene at omfatte personer i aldersgruppen 25-39 år. Baggrunden for dette er, at relativt få efterkommere er fyldt 40 år. Derudover fokuseres der på personer med ikke-vestlig oprindelse.

Tabel 1.10 viser sammenhængen mellem den højeste fuldførte danske uddannelse blandt 25-39-årige mænd og kvinder med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse og deres beskæftigelsesfrekvens pr. 1. januar 2011. Det fremgår af tabellen, at de højeste beskæftigelsesfrekvenser blandt indvandrere med ikke-vestlig baggrund findes hos personer med en videregående eller erhvervsfaglig uddannelse fra Danmark. Især de mellemlange videregående uddannelser giver indvandrere adgang til beskæftigelse.

Beskæftigelsesfrekvensen blandt de 25-39-årige indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse og med en dansk mellemlang videregående uddannelse udgør 80,1 pct. Det er den højeste beskæftigelsesfrekvens blandt alle 25-39-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse. Det er ligeledes det eneste tilfælde blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig baggrund samt personer med dansk oprindelse, hvor kvindernes beskæftigelsesfrekvens overstiger den tilsvarende beskæftigelsesfrekvens hos mændene (78,3 pct.).

Den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig baggrund har personer uden en dansk uddannelse (36,4 pct.). Blandt indvandrermand med ikke-vestlig oprindelse er det personer med en dansk grundskole, som har den laveste beskæftigelsesfrekvens (51,6 pct.) Den laveste beskæftigelsesfrekvens findes blandt 25-39-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse uden en dansk uddannelse (43,4 pct.).

Blandt de 25-39-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er beskæftigelsesfrekvensen højest, hvis personen har en lang, mellemlang eller kort videregående uddannelse fra Danmark. Andelen af personer med disse uddannelsesniveauer, som er i beskæftigelse, udgør hhv. 81,5 pct., 81,9 pct. og 80,0 pct.

Det fremgår også af tabellen, at der er forskel i beskæftigelsesfrekvensen for hhv. 25-39-årige indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse, der har fuldført en dansk uddannelse på det samme niveau. Eksempelvis er beskæftigelses-

frekvensen for personer med dansk oprindelse og en fuldført mellemlang videregående uddannelse 90,7 pct., mens det samme gør sig gældende for 81,9 pct. af efterkommerne og 79,4 pct. af indvandrerne med ikke-vestlig oprindelse.

Table 1.10: Højeste fuldførte danske uddannelse og beskæftigelse blandt 25-39-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse fordelt på køn, pr. 1. januar 2011, pct.

	Mænd	Kvinder	I alt
Indvandrere			
Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	56,2 %	36,4 %	44,8 %
Grundskole	51,6 %	38,6 %	46,4 %
Gymnasial uddannelse ²	65,4 %	49,2 %	57,5 %
Erhvervsfaglig uddannelse	73,5 %	72,5 %	72,9 %
Kort videregående uddannelse	75,4 %	66,1 %	70,7 %
Mellemlang videregående uddannelse	78,3 %	80,1 %	79,4 %
Bacheloruddannelse	64,6 %	56,3 %	59,5 %
Lang videregående uddannelse	74,4 %	71,9 %	73,1 %
Efterkommere			
Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	49,8 %	35,8 %	43,4 %
Grundskole	56,1 %	44,7 %	51,8 %
Gymnasial uddannelse ²	70,6 %	54,7 %	62,7 %
Erhvervsfaglig uddannelse	75,5 %	67,4 %	71,0 %
Kort videregående uddannelse	85,8 %	74,5 %	80,0 %
Mellemlang videregående uddannelse	88,1 %	79,2 %	81,9 %
Bacheloruddannelse	70,1 %	62,5 %	66,0 %
Lang videregående uddannelse	85,9 %	77,7 %	81,5 %
Dansk oprindelse			
Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	40,6 %	37,1 %	39,4 %
Grundskole	61,5 %	48,8 %	56,3 %
Gymnasial uddannelse ²	76,3 %	68,2 %	72,3 %
Erhvervsfaglig uddannelse	86,8 %	81,6 %	84,5 %

Note 1: Personer i denne kategori kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen- og erhvervsfaglige uddannelser.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD24.

1.4 SUNDHED

I dette afsnit sættes der fokus på kontakter til almen læge og indlæggelser på somatiske sygehuse blandt vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Danmark.

Dette vil bidrage til at give et billede af sundhedsforhold og sygdomsmønstre blandt indvandrere og efterkommere. Det skal imidlertid anføres, at indlæggelser på sygehuse og kontakter til almen læge ikke giver et komplet billede af sundhedsforhold og sygdomsmønstre, men er et udtryk for forbruget af sundhedsydelser.

Datagrundlaget for kapitlet kommer fra Sygesikringsregisteret og Sygehusbenyttelsesregisteret, der indeholder information om kontakter til almen læge og indlæggelser på somatiske sygehuse. Informationer herfra kobles på individniveau med de relevante registre i Danmarks Statistik til belysning af oprindelsesland, herkomst og socioøkonomisk status. Desuden opgøres tabellerne på køn, opholdstid og aldersgrupper.

I kapitlet bliver der i tabeller og figurer anvendt, dels antal kontakter/indlæggelser pr. person, som er det gennemsnitlige antal kontakter/indlæggelser pr. person, dels antal kontakter/indlæggelser pr. 1.000 personer, som er samme definition, blot med en faktor 1.000.

Det bemærkes, at i grupperne af vestlige og ikke-vestlige efterkommere er der forholdsvis få observationer, og der bliver derfor ikke konkluderet på disse tal i dette kapitel.

Det bemærkes endvidere, at aldersstrukturen blandt indvandrere og efterkommere er anderledes end blandt personer med dansk oprindelse, jf. afsnit 1.1. I de følgende afsnit vises imidlertid et standardiseret indeks, der tager højde for den forskellige aldersstruktur. Endvidere har bl.a. socioøkonomisk status betydning for antallet af lægekontakter/indlæggelser grupperne imellem. Derfor kan det være vanskeligt at sammenligne kontakter til almen læge og indlæggelser på somatiske sygehuse mellem vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere og personer med dansk oprindelse, hvorfor sammenligningerne i det følgende må tages med forbehold.

1.4.1 Almen læge

Aldersstrukturen blandt indvandrere og efterkommere er anderledes end blandt personer med dansk oprindelse. I tabel 1.11 er der ved hjælp af et standardiseret indeks¹ korrigeret for forskellen i aldersstruktur for befolkningsgrupperne. Det ses, at såfremt der tages højde for, at aldersfordelingen er forskellig fra hele befolkningens aldersstruktur, har personer med oprindelse i ikke-vestlige lande samlet lidt flere kontakter til almen læge (indeks 103) end befolkningen som helhed. Indvandrere med oprindelse i vestlige lande har samlet færrest kontakter til almen læge (indeks 73).

Tabel 1.11: Almen læge, kontakter i alt, antal personer i alt, og kontakter pr. person samt standardiseret indeks, 2010

	Kontakter i alt	Antal personer i alt	Kontakter pr. person	Standardiseret indeks
Ikke-vestlige lande	2.413.609	373.743	6,5	103
Indvandrere	1.847.510	258.146	7,2	104
Efterkommere	566.099	115.597	4,9	101
Vestlige lande	1.029.498	188.774	5,5	76
Indvandrere	921.405	170.758	5,4	73
Efterkommere	108.093	18.016	6,0	103
Personer med dansk oprindelse	37.270.343	4.998.111	7,5	101
I alt	40.713.450	5.560.628	7,3	100

Kilde: Danmarks Statistik. Standardiseret indeks beregnet af Danmarks Statistik.

Tabel 1.12 viser antallet af kontakter pr. person til almen læge fordelt på oprindelse, herkomst og alder i 2010, uden at der er taget højde for forskellen i aldersstrukturen. Det bemærkes, at personer med dansk oprindelse har 7,5 kontakter pr. person i 2010. Indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande har i gennemsnit 7,2 kontakter pr. person i 2010.

¹ Standardisering betyder, at eventuelle forskelle i de standardiserede forekomster ikke skyldes forskelle i aldersstrukturen. De aldersstandardiserede forekomster opgør således antal kontakter, sammenlignet med en gruppe i den samlede danske befolkning med samme størrelse og aldersfordeling.

Det ses, at det for alle befolkningsgrupper – bortset fra 0-15-årige personer med oprindelse i vestlige lande – gælder, at antallet af kontakter til almen læge stiger med alderen. Indvandrere med oprindelse i vestlige lande mellem 16 og 24 år har det laveste antal kontakter til almen læge i 2010 med 2 kontakter pr. person i gennemsnit.

Tabel 1.12: Almen læge, kontakter pr. person fordelt på oprindelse, herkomst og alder, 2010

	0-15 år	16-24 år	25-39 år	40-64 år	65 år +	I alt
Ikke-vestlige lande	4,2	4,4	6,6	8,7	11,7	6,5
Indvandrere	2,8	4,1	6,4	8,7	11,7	7,2
Efterkommere	4,5	4,8	7,6	8,2	16,9	4,9
Vestlige lande	3,7	2,2	3,9	6,1	12,6	5,5
Indvandrere	2,4	2,0	3,8	6,0	12,5	5,4
Efterkommere	4,9	4,8	6,1	7,1	14,8	6,0
Personer med dansk oprindelse	4,5	5,4	6,6	7,2	13,2	7,5
I alt	4,4	5,2	6,4	7,3	13,2	7,3

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSALM01.

Fordeles på køn og tid, ses af tabel 1.13, at uanset herkomst og oprindelse har kvinder flere kontakter end mænd. Endvidere bemærkes, at mænd og kvinder med oprindelse i ikke-vestlige lande i både 2006 og 2010 har færre kontakter end mænd og kvinder med dansk oprindelse.

Mænd med vestlig indvandrerbaggrund har det laveste antal kontakter i 2010 med knap 4 kontakter i gennemsnit pr. person, mens det højeste gennemsnit skal findes hos kvinder med dansk oprindelse i 2010 på næsten 8,9 kontakter. Indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse har lidt færre kontakter med 8,7 kontakter i 2010.

Generelt er der en mindre stigning i antal kontakter fra 2006 til 2010.

Tabel 1.13: Almen læge, kontakter pr. person fordelt på oprindelse, herkomst og køn, 2006 og 2010

	Mænd		Kvinder		I alt	
	2006	2010	2006	2010	2006	2010
Ikke-vestlige lande	5,1	5,2	7,6	7,7	6,3	6,5
Indvandrere	5,3	5,6	8,6	8,7	7,0	7,2
Efterkommere	4,6	4,3	5,3	5,5	4,9	4,9
Vestlige lande	4,3	4,0	7,5	6,9	6,0	5,5
Indvandrere	4,3	3,9	7,5	6,9	6,0	5,4
Efterkommere	4,8	5,1	6,9	7,0	5,8	6,0
Personer med dansk oprindelse	5,7	6,0	8,7	8,9	7,2	7,5
I alt	5,6	5,9	8,6	8,8	7,1	7,3

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSALM01.

Følgende tabel 1.14 viser kontakter til almen læge pr. person (indvandrere med ikke-vestlig oprindelse) fordelt på opholdstid og alder.

Det ses, at det for indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande gælder, at antallet af kontakter til almen læge generelt stiger med opholdstiden. Med henblik på at tage højde for alder opdeles på aldersgrupper. Her ses – bortset fra aldersgrupperne 0-15 år og over 65 år – et generelt stigende antal kontakter i aldersgrupperne, når opholdstiden er mere end 2 år, hvilket synes at indikere, at antal kontakter overvejende stiger med opholdstiden for indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande.

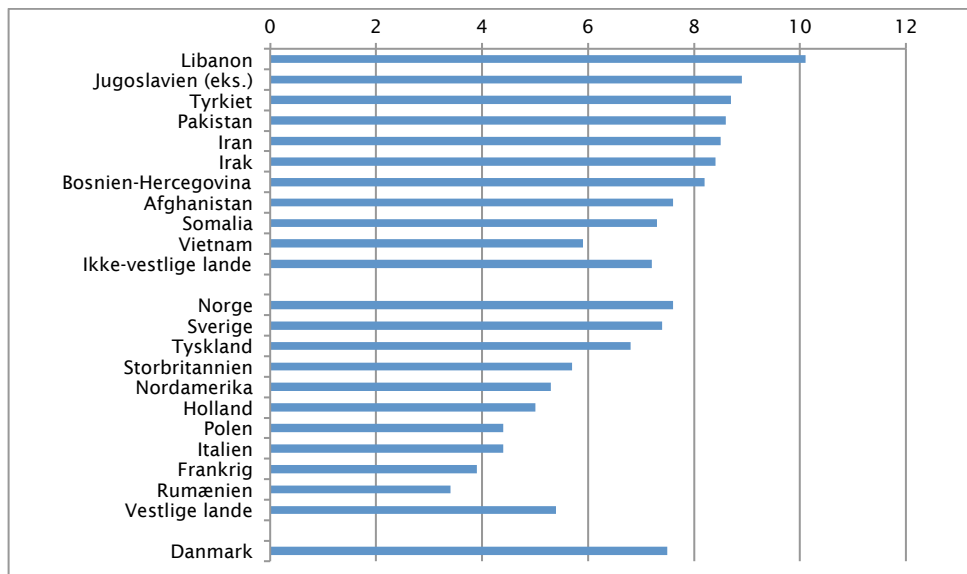
Tabel 1.14: Almen læge, kontakter pr. person (indvandrere med ikke-vestlig oprindelse) fordelt på opholdstid og alder, 2010

	0-15 år	16-24 år	25-39 år	40-64 år	65 år +	I alt
1 år og derunder	1,9	1,2	2,1	3,0	6,8	1,9
1 år og 1 dag til 2 år	3,8	2,4	4,2	5,5	12,2	3,9
2 år og 1 dag til 3 år	3,0	2,1	3,9	5,8	10,2	3,7
3 år og 1 dag til 4 år	2,6	2,4	4,4	5,8	11,5	4,1
4 år og 1 dag til 5 år	2,8	3,2	4,6	6,6	10,6	4,6
5 år og 1 dag til 10 år	2,6	4,6	6,5	8,7	9,3	6,2
10 år og 1 dag til 15 år	2,8	4,9	7,9	8,6	10,5	7,5
Over 15 år (inkl. uoplyst)	3,0	5,5	7,8	8,9	11,5	8,7
I alt	2,8	4,1	6,4	8,7	11,7	7,2

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSALM01.

Følgende figur 1.28 viser kontakter til almen læge pr. person (indvandrere) fordelt på de 5 henholdsvis vestlige og ikke-vestlige oprindelseslande med flest kontakter. Det ses, at indvandrere med oprindelse i Libanon, Jugoslavien (eks.) og Tyrkiet har flest kontakter i gruppen ikke-vestlige lande. Indvandrere med oprindelse i Norge, Sverige og Tyskland har flest kontakter i gruppen af vestlige lande.

Figur 1.28: Almen læge, kontakter pr. person (indvandrere og personer med dansk oprindelse) fordelt på oprindelsesland, 2010

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSALM01.

Tabel 1.15 viser kontakter til almen læge pr. person fordelt på oprindelse, herkomst og socioøkonomisk status i 2010. Det bemærkes, at personer, der er beskæftiget, inden for de enkelte befolkningsgrupper, generelt har et lavere kontaktniveau til almen læger end arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken.

Personer med dansk oprindelse uden for arbejdsstyrken har flest kontakter. Indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande ligger her lidt lavere med 8,2 kontakter pr. person.

Blandt gruppen af arbejdsløse har indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande flest kontakter.

Tabel 1.15: Almen læge, kontakter pr. person fordelt på oprindelse, herkomst og socioøkonomisk status, 2010

	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	I alt
Ikke-vestlige lande	5,7	7,3	6,8	6,5
Indvandrere	5,8	7,3	8,2	7,2
Efterkommere	5,3	7,0	4,8	4,9
Vestlige lande	4,5	5,6	6,4	5,5
Indvandrere	4,4	5,6	6,4	5,4
Efterkommere	5,6	6,0	6,2	6,0
Personer med dansk oprindelse	5,9	6,6	9,1	7,5
I alt	5,8	6,7	8,8	7,3

Note 1: Aldersgruppen 0-15 år findes i gruppen uden for arbejdsstyrken.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSALM01.

1.4.2 Somatiske sygehuse

Aldersstrukturen blandt personer med oprindelse i andre lande end Danmark er anderledes end blandt personer med dansk oprindelse. I tabel 1.16 er der ved hjælp af et standardiseret indeks taget højde for forskellen i aldersstruktur for befolkningsgrupperne. Såfremt der tages højde for aldersfordelingen, har personer med oprindelse i ikke-vestlige lande samlet lidt flere indlæggelser (indeks 103) end befolkningen som helhed. Indvandrere med oprindelse i vestlige lande har samlet færrest indlæggelser (indeks 78).

Tabel 1.16: Somatiske sygehuse, indlæggelser i alt, antal personer i alt, indlæggelser pr. 1.000 personer samt standardiseret indeks, 2010

	Indlæggelser i alt	Antal personer i alt	Indlæggelser pr. 1.000	Standardiseret indeks
Ikke-vestlige lande	71.013	373.888	190	103
Indvandrere	49.078	258.284	190	100
Efterkommere	21.935	115.604	190	111
Vestlige lande	33.489	188.823	177	83
Indvandrere	28.621	170.807	168	78
Efterkommere	4.868	18.016	270	139
Personer med dansk oprindelse	1.183.652	4.998.251	237	100
I alt	1.288.154	5.560.962	232	100

Kilde: Danmarks Statistik. Standardiseret indeks beregnet af Danmarks Statistik.

Tabel 1.17 viser antallet af indlæggelser pr. 1.000 personer fordelt på oprindelse, herkomst og alder. Det bemærkes, at personer med dansk oprindelse ligger højest med 237 indlæggelser pr. 1.000 personer i 2010. Indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande har 190 indlæggelser pr. 1.000 personer i 2010. Lavest ligger indvandrere med vestlig oprindelse med 168 indlæggelser pr. 1.000.

Det ses, at det – bortset fra de 0-15-årige – gælder, at antallet af indlæggelser generelt stiger med alderen, hvilket gælder for alle grupper.

Tabel 1.17: Somatiske sygehuse, indlæggelser pr. 1.000 personer fordelt på oprindelse, herkomst og alder, 2010

	0-15 år	16-24 år	25-39 år	40-64 år	65 år +	I alt
Ikke-vestlige lande	191	118	180	197	490	190
Indvandrere	90	115	176	197	489	190
Efterkommere	208	123	214	173	675	190
Vestlige lande	202	52	111	161	503	177
Indvandrere	69	45	108	160	497	168
Efterkommere	331	112	168	196	631	270
Personer med dansk oprindelse	189	116	173	187	520	237
I alt	190	113	170	187	519	232

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSIND01.

Fordeles på køn og tid, ses af følgende tabel 1.18, at kvinder – både i 2006 og i 2010 – generelt har flere indlæggelser end mænd, hvilket gælder for stort set alle grupper.

Indvandremænd med vestlig oprindelse har i 2010 138 indlæggelser pr. 1.000 personer, mens kvinder med dansk oprindelse i 2010 har 251 indlæggelser.

Endvidere er der sket en mindre stigning fra 216 til 232 i antal indlæggelser i alt fra 2006 til 2010.

Tabel 1.18: Somatiske sygehuse, indlæggelser pr. 1.000 personer fordelt på oprindelse, herkomst og køn, 2006 og 2010

	Mænd		Kvinder		I alt	
	2006	2010	2006	2010	2006	2010
Ikke-vestlige lande	156	167	211	213	184	190
Indvandrere	141	157	225	222	183	190
Efterkommere	189	188	180	191	185	190
Vestlige lande	154	150	212	204	184	177
Indvandrere	149	138	211	196	181	168
Efterkommere	196	267	222	274	209	270
Personer med dansk oprindelse	205	222	233	251	219	237
I alt	200	216	231	247	216	232

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSIND01.

Tabel 1.19 viser indlæggelser for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse på somatiske sygehuse pr. 1.000 personer fordelt på opholdstid og alder.

Det ses, at antallet af indlæggelser generelt stiger med opholdstiden, når opholdstiden er mere end 2 år. Med henblik på at tage højde for alder opdeles på aldersgrupper. Her ses – bortset fra aldersgrupperne 0-15 år og over 65 år – at antal indlæggelser overvejende stiger i aldersgrupperne, når opholdstiden er mere end 3 år, hvilket indikerer, at antal indlæggelser overvejende synes at stige med opholdstiden for indvandrere med oprindelse i ikke-vestlige lande.

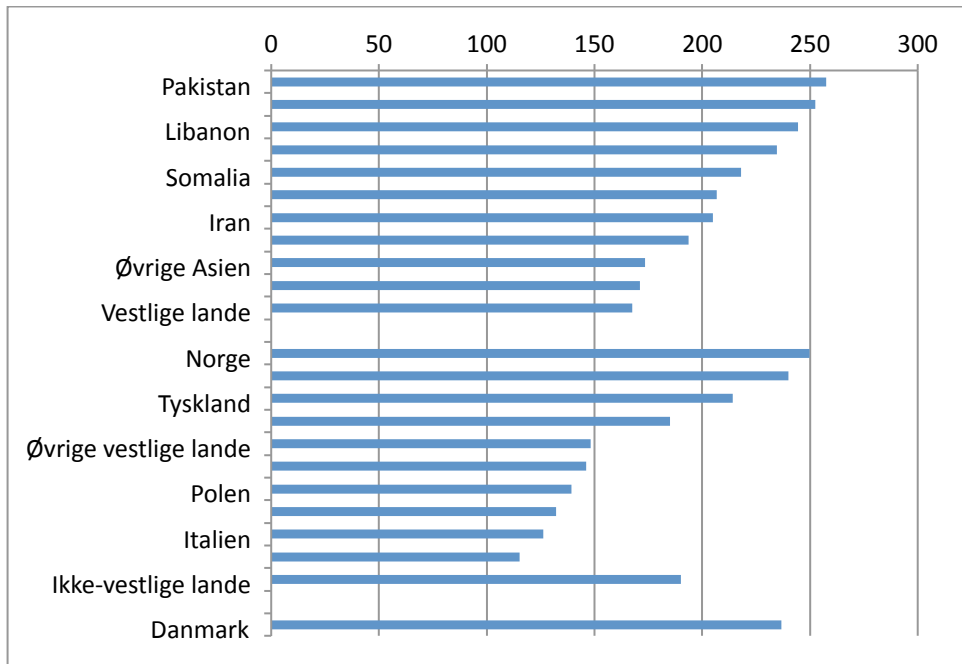
Tabel 1.19: Somatiske sygehuse, indlæggelser pr. 1.000 personer (indvandrere med ikke-vestlig oprindelse) fordelt på oprindelsesland, alder og opholdstid, 2010

	0-15 år	16-24 år	25-39 år	40-64 år	65 år +	I alt
1 år og derunder	58	38	70	93	590	64
1 år og 1 dag til 2 år	160	92	170	179	493	154
2 år og 1 dag til 3 år	110	67	148	187	302	132
3 år og 1 dag til 4 år	73	68	165	180	380	143
4 år og 1 dag til 5 år	89	96	163	147	525	146
5 år og 1 dag til 10 år	76	125	186	186	318	164
10 år og 1 dag til 15 år	88	139	190	187	402	184
Over 15 år (inkl. uoplyst)	57	135	188	191	419	210
I alt	90	115	176	197	489	190

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSIND01.

Følgende figur 1.29 viser indlæggelser på somatiske sygehuse (indvandrere og personer med dansk oprindelse) fordelt de 5 henholdsvis vestlige og ikke-vestlige oprindelseslande med flest indlæggelser. Det ses, at personer med oprindelse i Pakistan, Jugoslavien (eks.) og Tyrkiet har flest indlæggelser i gruppen ikke-vestlige lande. Personer med oprindelse i Norge, Sverige og Tyskland har flest indlæggelser i gruppen af vestlige lande.

Figur 1.29: Somatiske sygehuse, indlæggelser pr. 1.000 personer (indvandrere og personer med dansk oprindelse) fordelt på oprindelsesland, 2010

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSIND01.

Tabel 1.20 viser antal indlæggelser på somatiske sygehuse pr. 1.000 personer fordelt på oprindelse, herkomst og socioøkonomisk status i 2010. Personer i beskæftigelse har færrest indlæggelser inden for de enkelte befolkningsgrupper.

Tabel 1.20: Somatiske sygehuse, indlæggelser pr. 1.000 efter oprindelse, herkomst og socioøkonomisk status, 2010

	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	I alt
Ikke-vestlige lande	151	182	210	190
Indvandrere	149	176	222	190
Efterkommere	170	250	192	190
Vestlige lande	133	171	214	177
Indvandrere	132	170	199	168
Efterkommere	147	176	320	270
Personer med dansk oprindelse	146	174	322	237
I alt	146	175	309	232

Note: Aldersgruppen 0-15 år findes i aldersgruppen uden for arbejdsstyrken.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets Udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMSIND01.

1.5 OPSUMMERING

Dette kapitel har belyst nedenstående spørgsmål vedrørende demografi blandt indvandrere og efterkommere i Danmark:

- Hvor mange indvandrere og efterkommere er der i Danmark? Og hvordan fordeleler de sig med hensyn til oprindelse, alder og bopælskommune?
- Hvordan har udviklingen i antallet af indvandrere og efterkommere i Danmark været i perioden 1980-2012? Og hvordan er den forventede udvikling frem til 2050?

I forhold til befolkningskarakteristika var der pr. 1. januar 2012 i alt 580.461 indvandrere og efterkommere i Danmark, svarende til 10,4 pct. af den samlede befolkning. 6,8 pct har ikke-vestlig oprindelse, mens de resterende 3,6 pct. har vestlig oprindelse.

Analyserne viser, at knap 60 pct. af alle indvandrere og efterkommere, bosat i Danmark, har oprindelse i 15 lande. Ca. hver tiende indvandrer og efterkommer i Danmark har tyrkisk oprindelse.

Efterkommere er gennemsnitligt betydelig yngre end andre grupper. Især efterkommere med ikke-vestlig oprindelse har en ung aldersprofil, da godt 64 pct. er under 16 år.

I perioden 1980-2012 voksede det samlede antal indvandrere og efterkommere i Danmark med godt 427.500 personer. Det betyder, at indvandrere og efterkommeres andel af den samlede befolkning er vokset med 7,4 procentpoint i denne periode – fra 3,0 pct. i 1980 til 10,4 pct. i 2012.

I perioden 2012-2050 forventes det, at Danmarks befolkning vil vokse med godt 578.000 personer. Knap 75 pct. af stigningen forventes at ske på grund af tilvæksten i antallet af indvandrere og efterkommere og godt 25 pct. på baggrund af tilvæksten i gruppen af personer med dansk oprindelse.

Dette kapitel har også belyst nedenstående spørgsmål vedrørende uddannelse blandt indvandrere og efterkommere i Danmark:

- Hvor stor en andel af de 16-19-årige og de 20-24-årige indvandrere og efterkommere er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse? Og hvilken betydning har oprindelse og køn?
- Hvordan er de 25-39-årige indvandrere og efterkommeres uddannelsesniveau? Og hvilken betydning har oprindelse og køn?

Analyserne viser, at 66,7 pct. af de 16-19-årige efterkommerkvinder med ikke-vestlig oprindelse er i gang med en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse. Det er den højeste andel blandt både mænd og kvinder med ikke-vestlig oprindelse og dansk oprindelse i samme aldersgruppe. 4,6 pct. af disse efterkommerkvinder er i gang med en videregående uddannelse. Blandt kvinder med dansk oprindelse i samme aldersgruppe er andelen 1,6 pct.

Analyserne viser herudover, at andelen af indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse mellem 20-24 år, der er i gang med en videregående uddannelse, er højere end andelen af personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe. Det omvendte er tilfældet for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse.

Blandt de 20-24-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse er det ligeledes efterkommerkvinderne, der

indtager førerpositionen. Godt 42 pct. af dem er i gang med en videregående uddannelse. Det er 1,5 procentpoint flere i forhold til deres kvindelige jævnaldrende med dansk oprindelse.

For aldersgruppen 25-39 år har en betydeligt højere andel af efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end af personer med dansk oprindelse grundskolen som højeste fuldførte danske uddannelse. Især er andelen af efterkommere mænd med grundskolen som den højeste fuldførte danske uddannelse høj. Den udgør 40,8 pct., hvilket er godt 22 procentpoint højere end andelen af mænd med dansk oprindelse og 15,5 pct. højere end andelen af efterkommerkvinder.

Dette kapitel har herudover belyst nedenstående spørgsmål vedrørende beskæftigelse blandt indvandrere og efterkommere i Danmark:

- Hvordan er beskæftigelsesfrekvensen blandt de 16-64-årige indvandrere og efterkommere? Og hvilken betydning har oprindelse, køn og alder?
- Hvordan har beskæftigelsesfrekvensen udviklet sig i perioden 2000-2011?
- Hvad er sammenhængen mellem højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknøytning?

Analyserne viser, at kun ca. halvdelen (55,3 pct.) af de 25-64-årige indvandrere og efterkommere er i beskæftigelse i 2011. Den laveste beskæftigelsesfrekvens blandt personer med ikke-vestlig, vestlig eller dansk oprindelse findes blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse (43,9 pct.).

Den mest markante forskel i beskæftigelsesfrekvensen findes blandt 50-59-årige kvinder. Forskellen mellem kvinder med dansk oprindelse og kvinder med ikke-vestlig oprindelse er 41 procentpoint.

Beskæftigelsesfrekvensen toppede hos samtlige grupper i 2008. Herefter skete der et fald, som var størst blandt mænd med ikke-vestlig oprindelse.

Analyserne viser herudover, at de højeste beskæftigelsesfrekvenser blandt de 25-39-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse findes hos personer med en videregående eller en erhvervsfaglig uddannelse fra Danmark. Blandt efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i samme aldersgruppe er beskæftigelsesfrekvensen høj- est, hvis personen har en lang, mellemlang eller kort videregående uddannelse fra Danmark.

Afslutningsvist har dette kapitel belyst nedenstående spørgsmål vedrørende sundhed blandt indvandrere og efterkommere i Danmark:

- Har vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i almindelighed, samt nogle indvandrer- og efterkommergrupper i særdeleshed, et højere eller lavere antal kontakter til almen læge end personer med dansk oprindelse?
- Har vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i almindelighed, samt nogle indvandrer- og efterkommergrupper i særdeleshed, et højere eller lavere antal sygehusindlæggelser end personer med dansk oprindelse?

I forhold til sundhed viser analyserne, at personer med oprindelse i ikke-vestlige lande samlet har lidt flere kontakter til almen læge (indeks 103) end befolkningen som helhed, når der tages højde for aldersforskelle mellem de forskellige befolkningsgrupper.

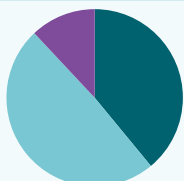
Ligeledes viser analyserne, at personer med oprindelse i ikke-vestlige lande samlet har lidt flere indlæggelser (indeks 103) end befolkningen som helhed, når der tages højde for forskelle i alder. Indvandrere med oprindelse i vestlige lande har samlet færrest indlæggelser (indeks 78).

2 NYANKOMNES MODTAGELSE OG INTEGRATION

I dette kapitel fokuseres på de første år af indvandreres ophold i Danmark, hvor kommunerne har ansvaret for at hjælpe den enkelte med at blive integreret i samfundet.

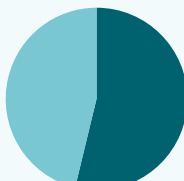
ET UDPLUK AF TAL OG FAKTA FRA KAPITEL 2

39 pct. af de kommuner, som har modtaget kvoteflygtninge i årene 2007-2010, har retningslinjer for den sundhedsmæssige modtagelse.

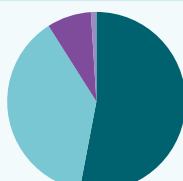
■ Har retningslinjer
■ Har ikke retningslinjer

54 pct. af de nyankomne er i beskæftigelse mv. 1 år efter ophør af introduktionsydelse.

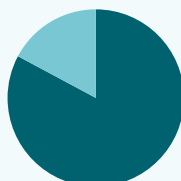
■ I beskæftigelse mv.
■ Ikke i beskæftigelse mv.

53 pct. af de flygtninge og familiesammenførte, der i 2011 deltog i et danskuddannelses tilbud, vurderer, at de i høj grad er blevet bedre til at forstå dansk.

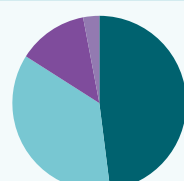
■ I høj grad
■ I nogen grad

83 pct. af de 25-64-årige familiesammenførte mænd fra Filippinerne er i beskæftigelse.

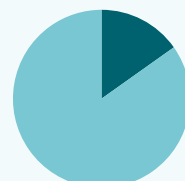
■ I beskæftigelse
■ Ikke i beskæftigelse

84 pct. af de flygtninge og familiesammenførte, der i 2011 deltog i et danskuddannelses tilbud, vurderer, at de i høj eller nogen grad har lært noget, som de kan bruge i deres arbejde.

■ I høj grad
■ I nogen grad

85 pct. af alle flygtninge bor efter de første 3 år i Danmark i den samme kommune, som da de ankom.

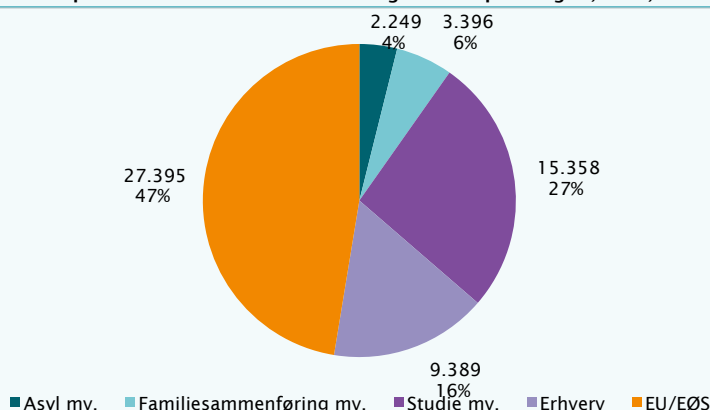
■ Bosat i samme kommune
■ Bosat i ny kommune

2.1 INDLEDNING

Faktaboks 2.1: Opholdstilladelser

I 2011 blev der givet knap 58.000 opholdstilladelser mv. til udlændinge. Af disse blev godt 2.200 givet til asyl², knap 3.400 blev givet til familiesammenføring³, knap 15.400 blev givet til studie, mens de resterende knap 36.800 tilladelser mv. blev givet til erhverv eller EU-/EØS-borgere. Langt størstedelen af alle tilladelser blev således givet til erhverv eller studie, mens en forholdsvis lille procentdel af tilladelseerne blev givet til flygtninge (3,9 pct.) og familiesammenførte (5,9 pct.).

Figur 2.1: Meddelte opholdstilladelser mv. til udlændinge fordelt på kategori, 2011, antal og pct.

Anm.: Visumtilladelser er ikke inkluderet. Tallene vedrører kun opholdstilladelser meddelt på baggrund af førstegangsansøgninger.

Kilde: Udlændingestyrelsen (2012): *Tal og fakta på udlændingeområdet 2011*.

Antallet af tilkendte opholdstilladelser er dog ikke udtryk for den faktiske indvandring til Danmark, da det er muligt for en person at modtage flere typer tilladelser, og nogle opholdstilladelser ikke bliver brugt, fordi den pågældende aldrig indrejser til Danmark. Bruttoindvandringen til Danmark var i 2011 på knap 69.300 personer fordelt på godt 31.300 personer med vestlig oprindelse, godt 19.500 personer med ikke-vestlig oprindelse og knap 18.500 personer med dansk oprindelse, jf. kapitel 1.

Rammen for integrationen af nyankomne udlændinge er integrationsloven, som giver kommunerne redskaber til at sikre, at nyankomne udlændinge bliver integreret i det danske samfund. Målet er, at den enkelte udlænding selv gennem en aktiv indsats lærer dansk og kommer i beskæftigelse.

² Begrebet asyl/flygtninge omfatter i dette kapitel flygtninge med opholdstilladelse efter reglerne om asyl eller humanitær opholdstilladelse mv.

³ Begrebet familiesammenføring omfatter i dette kapitel familiesammenførte børn og voksne.

Integrationsloven omfatter flygtninge og familiesammenførte udlændinge samt – siden august 2010 – bl.a. EU-/EØS-borgere samt udlændinge, der kommer til landet som led i beskæftigelse, studier mv.

I forhold til kommunernes modtagelse af nyankomne indeholder integrationsloven en række regler, som gælder de første 3 år, efter kommunalbestyrelsen har overtaget ansvaret for udlændingen:

- **Boligplacering af flygtninge:** Udlændingestyrelsen skal visitere flygtninge til kommunerne, og kommunerne skal herefter sørge for bolig til de flygtninge, der visiteres til kommunen.
- **Integrationsprogram til flygtninge og familiesammenførte udlændinge:** Integrationsprogrammet omfatter som udgangspunkt danskuddannelse, kursus i danske samfundsforhold mv. og beskæftigelsesrettede/aktive tilbud. Hvis udlændingen modtager kontanthjælp, er deltagelse i integrationsprogrammets tilbud obligatorisk. Indholdet af integrationsprogrammet skal fastsættes i en integrationskontrakt.
- **Introduktionsforløb til nyankomne arbejdskraftindvandrere, studerende, EU-/EØS-borgere og medfølgende familiemedlemmer m.v.:** Introduktionsforløbet indeholder tilbud om danskuddannelse og kursus i danske samfundsforhold mv.

I de følgende afsnit præsenteres analyser vedrørende reglerne om boligplacering, danskuddannelsesstilbuddet og aktive tilbud til nyankomne, og under hvert af disse afsnit beskrives reglerne yderligere. Som en del af afsnittet vedrørende boligplacering behandles kommunernes modtagelse af uledsagede mindreårige. Der præsenteres desuden resultater vedrørende nyankomnes beskæftigelse og sundhed. Afslutningsvist opsummeres udfordringerne vedrørende modtagelse og integration.

I afsnit 2.2 præsenteres analyser vedrørende reglerne om boligplacering. Afsnittet søger at belyse følgende spørgsmål:

- Virker integrationslovens boligplaceringsregler efter hensigten?

I afsnit 2.3 præsenteres analyser vedrørende danskuddannelsesstilbuddet. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Hvilke kursister går på danskuddannelserne?
- Hvordan er kursisternes selvvaluerede udbytte af og tilfredshed med danskuddannelserne?

I afsnit 2.4 fokuseres på aktive tilbud til nyankomne. Afsnittet søger at belyse følgende spørgsmål:

- Hvordan og i hvilket omfang giver kommunerne aktive tilbud?

I afsnit 2.5 præsenteres analyser af nyankomne flygtninge og familiesammenførtes beskæftigelse. Afsnittet søger at besvare følgende spørgsmål:

- Hvordan er beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte sammenlignet med personer med dansk oprindelse?
- Hvordan varierer beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte?
- Hvordan har beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte udviklet sig i de senere år?

I afsnit 2.6 fokuseres på nyankomnes sundhed. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- I hvilket omfang har kommunerne retningslinjer for den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne?
- Hvordan er sundhedstilstanden blandt nyankomne?

2.2 FLYGTNINGES BOSÆTNING OG FLYTTEMØNSTRE

For bl.a. at fremme en mere jævn geografisk fordeling af nyankomne flygtninge mellem landets kommuner indførte Folketinget i 1999 regler for boligplacering af nyankomne flygtninge⁴. Reglerne er fastsat i integrationsloven og gælder alene for nyankomne flygtninge, dvs. ikke for familiesammenførte udlændinge og indvandrere i øvrigt. Boligplaceringsreglerne betyder, at nyankomne flygtninge skal boligplaceres i en kommune i forbindelse med meddelelse af opholdstilladelse. Nyankomne flygtninge bliver visiteret til en kommune, som har ansvaret for flygtningens bolig, integration og forsørgelse i de første 3 år. Visiteringen til kommuner sker under hensyntagen til antallet af udlændinge i kommunerne og det antal flygtninge, som Udlændingestyrelsen påregner, at der meddeles opholdstilladelse til. Udlændingestyrelsen skal i visiteringen også tage hensyn til flygtningens personlige forhold.

Som følge af boligplaceringsreglerne er der nogle kommuner, der som altovervejende hovedregel ikke får visiteret nye flygtninge. Det gælder specielt de kommuner, hvor der i forvejen bor mange flygtninge og indvandrere, som fx Københavns Kommune.

Nyankomne flygtninge skal som udgangspunkt blive boende i kommunen, de er blevet boligplaceret i, i de første 3 år. Flygtninge kan dog flytte til en anden kommune, uden at det får konsekvenser, hvis tilflytningskommunen vil overtage integrationsansvaret. Tilflytningskommunen skal overtage ansvaret, hvis flygtningen fx har fået et arbejde i denne kommune, og der ikke umiddelbart er transportmuligheder til kommunen.

I det følgende belyses, i hvilken grad flygtningene forbliver bosiddende i den kommune, som de boligplaceres i, hhv. i de første 3 år, hvor de som udgangspunkt er omfattet af et integrationsprogram og efter integrationsprogrammets afslutning. Indledningsvist gives en karakteristik af flygtningene, mens der afslutningsvist ses nærmere på den særlige problemstilling vedrørende uledsagede mindreårige flygtninge. Datagrundlaget for analyserne i dette afsnit er beskrevet i Bilag A: Definitioner og metodebeskrivelse.

---

⁴ Begrebet flygtninge omfatter i denne analyse som udgangspunkt flygtninge i integrationslovens forstand (integrationslovens § 2, stk. 2) med opholdstilladelse efter reglerne om asyl eller humanitær opholdstilladelse mv.

2.2.1 Karakteristik af flygtningene

I 2011 blev der givet flest tilladelser til asyl til personer fra Afghanistan (23,8 pct.), Syrien (20,5 pct.) og Iran (14,0 pct.).⁵

I de følgende analyser indgår flygtninge, som fik asyl og indvandrede til Danmark i perioden 1997-2010. I denne gruppe har flest oprindelse i Irak efterfulgt af Afghanistan, Somalia, Bosnien-Hercegovina og Iran, jf. tabel 2.1.

Tabel 2.1: De 10 største oprindelseslande for personer, som har fået asyl i perioden 1997-2010, antal og pct.

Oprindelsesland	Antal	Andel
Irak	8.340	25,3 %
Afghanistan	5.551	16,8 %
Somalia	3.962	12,0 %
Bosnien-Hercegovina	2.105	6,4 %
Iran	1.717	5,2 %
Myanmar	1.065	3,2 %
Jugoslavien, Forbundsrep.	979	3,0 %
Syrien	762	2,3 %
Libanon	709	2,2 %
Rusland	672	2,0 %
Øvrige lande	7.103	21,5 %
I alt	32.965	100,0 %

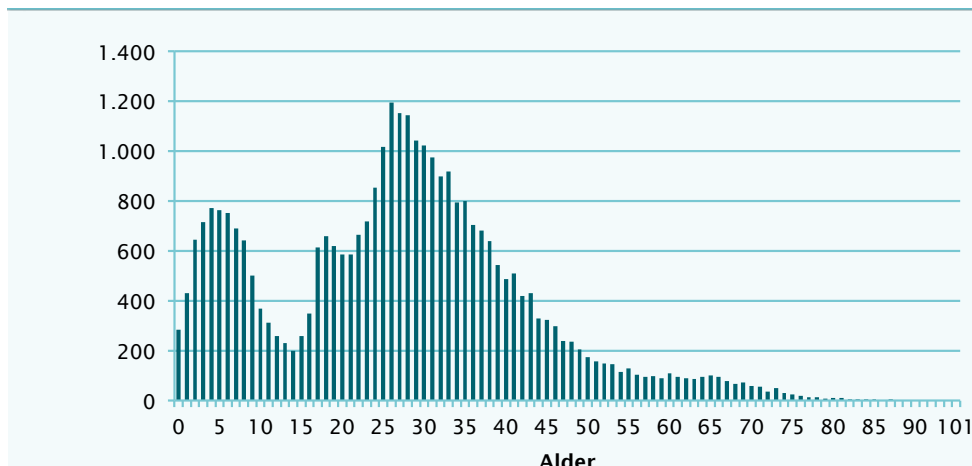
Anm. 1: Kun flygtninge, hvor udlændingenummer kunne kobles til CPR-registret, og som er registreret med en bopæl i Danmark i perioden 1997-2011, er inkluderet i analysen.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Hovedparten af de flygtninge, der har fået asyl i Danmark i perioden 1997-2010, har været i aldersgruppen 25-35 år, jf. figur 2.2. Et betydeligt antal børn i alderen 0-10 år har fået opholdstilladelse til asyl, mens forholdsvist få var mere end 50 år ved tilkendelsen af opholdstilladelse til asyl.

⁵ Kilde: Udlændingestyrelsen (2012): *Tal og fakta på udlændingeområdet 2011*.

Figur 2.2: Aldersfordeling for personer, der har fået asyl i perioden 1997-2010, fordelt på alder ved tilkendelse, antal

Anm. 1: Gennemsnitsalderen ved tilkendelse af opholdstilladelse til asyl er 27,1 år.

Anm. 2: Kun flygtninge, hvor udlændingenummer kunne kobles til CPR-registret, og som er registreret med en bopæl i Danmark i perioden 1997-2012, er inkluderet i analysen.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Blandt de 2.242 flygtninge, som fik opholdstilladelse i 2011, er 33 pct. under 18 år på tilladelsestidspunktet, 24 pct. er voksne, som har fået asyl sammen med familie, og 42 pct. er voksne, som har fået asyl alene.⁶

2.2.2 De fleste flygtninge bliver i samme kommune de første 3 år

Flygtninge bliver i høj grad boende i den kommune, hvor de første gang får registreret en bopæl i Danmark, jf. figur 2.3.

Efter de første 3 år i Danmark, hvor integrationsprogrammet afsluttes, er 85 pct. af flygtningene bosiddende i samme kommune, hvor de første gang blev registreret med en adresse. Dette tyder på, at boligplaceringsreglerne virker efter hensigten. 5 år efter den første bopælsregistrering bor 75 pct. af flygtningene stadig i den samme kommune.

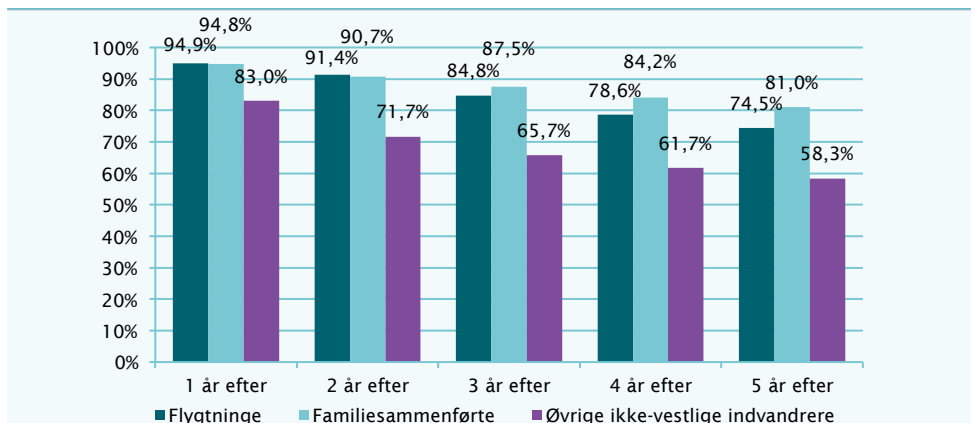
⁶ Kilde: Analyser på baggrund af særtræk fra Udlændingestyrelsens Udlændingeregister. Der tages forbehold for, at ikke alle familietyper kan identificeres i registret. Således vil børn, som er fyldt 18 år, fx ikke kunne relateres til andre familiemedlemmer, ligesom der ikke er en relation mellem søskende (børn og/eller voksne), som søger om tilladelse på asylområdet mv. uden en forælder, da de oprettes på hvert sit udlændingenummer.

Familiesammenførte bliver også i høj grad boende i den kommune, hvor de først bosætter sig. Det er således 81 pct. af de familiesammenførte, som efter 5 år stadig bor i den samme kommune.

I analysen indgår også personer med ikke-vestlig oprindelse, hvis opholdstilladelse hverken er til asyl eller familiesammenføring. Denne gruppe består primært af arbejdskraftindvandrere og internationale studerende. Som det fremgår af figur 2.3, er der væsentligt færre i denne gruppe, som forbliver bosiddende i den samme kommune efter 5 år (58 pct.).

Figur 2.3: Andelen af personer med ikke-vestlig oprindelse, som er bosiddende i samme kommune 1 til 5 år efter, at de første gang blev registreret i denne kommune i januar 2007, fordelt på opholdsgrundlag, pct.

Anm. 1: I analysen indgår 871 flygtninge, 1.951 familiesammenførte og 2.146 personer med anden opholdstilladelse. De inkluderede personer har alle ikke-vestlig oprindelse og er registreret med en bopæl i Danmark første gang i 2007 og har haft bopæl i Danmark i hele perioden 2007-2012. Af de familiesammenførte er 271 familiesammenført til en flygtning.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik

I 2012 var der 222 flygtninge svarende til 25 pct., som boede i en anden kommune end den, hvor de først bosatte sig i 2007. Blandt dem, som fraflytter deres oprindelige kommune, er der en tendens til, at flytningen sker fra landdistriktskommuner til de større byer. Det er således 35 pct. af fraflytterne, som flytter til én af landets 4 største byer. Der er dog også kommuner som fx Kolding og Vejen, hvor forholdsvis mange flytter både til og fra.

2.2.3 Mange flygtninge boligplaceres i jyske kommuner

Familiesammenførte og personer med andet opholdsgrundlag, bosætter sig i høj grad i Københavnsområdet og i de øvrige større danske byer. Reglerne for fordeling af flygtninge giver heroverfor et helt andet bosætningsmønster for flygtninge, hvor størstedelen boligplaceres i mindre jyske kommuner.

Tabel 2.2: De 10 største bosætningskommuner i 2007 for personer med ikke-vestlig oprindelse, som er registreret med en bopæl første gang i 2007, fordelt på opholdsgrundlag, pct.

Flygtninge		Familiesammenførte		Øvrigt opholdsgrundlag	
Aarhus	5 %	København	18 %	København	22 %
Jammerbugt	5 %	Aarhus	7 %	Aarhus	5 %
Aalborg	4 %	Odense	4 %	Gentofte	5 %
Randers	4 %	Vejle	2 %	Frederiksberg	4 %
Aabenraa	4 %	Aalborg	2 %	Aalborg	4 %
Vejen	3 %	Høje-Taastrup	2 %	Roskilde	3 %
Tønder	3 %	Gladsaxe	2 %	Lyngby-Taarbæk	2 %
Frederikshavn	3 %	Frederiksberg	2 %	Odense	2 %
Sønderborg	3 %	Holbæk	1 %	Sønderborg	2 %
København	2 %	Horsens	1 %	Horsens	2 %
Øvrige	65 %	Øvrige	58 %	Øvrige	49 %
I alt	100 %	I alt	100 %	I alt	100 %
Antal personer i alt	871	Antal personer i alt	1.951	Antal personer i alt	2.146
Antal kommuner i alt	86	Antal kommuner i alt	97	Antal kommuner i alt	97

Anm. 1: De inkluderede personer har alle ikke-vestlig oprindelse og er registreret med en bopæl i Danmark første gang i 2007 og har haft bopæl i Danmark i hele perioden 2007-2012. Af de familiesammenførte er 271 familiesammenført til en flygtning.

Anm. 2: Tabellen viser andelen af de enkelte grupper, som bosatte sig i de nævnte kommuner i 2007.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Ovenstående resultater stemmer overens med resultaterne af en tidligere undersøgelse fra Anvendt KommunalForskning (AKF) (nu KORA) om flygtnings flyttemønstre, *Integrationslovens betydning for flygtnings bosætning*, fra 2006. Denne undersøgelse viser, at boligplaceringsreglerne har medvirket til en langt større geo-

grafisk spredning af nyankomne flygtninge end før reglerne indførelse. Rapporten viser, at boligplaceringsreglerne har medvirket til en lavere flyttefrekvens både i den 3-årige introduktionsperiode og efter introduktionsperiodens afslutning end inden boligplaceringsreglerne indførelse. Konsekvensen er, at flere bosætter sig i mindre kommuner, og at flere bliver boende i disse kommuner – også efter introduktionsperiodens ophør.

2.2.4 Modtagelse af uledsagede mindreårige

Blandt asylansøgerne og kvoteflygtningene er der børn og unge, som ikke kommer i følgeskab med familiemedlemmer, og som er mindreårige på ansøgningstidspunktet. Disse betegnes som uledsagede mindreårige asylansøgere, jf. faktaboks 2.1.

Faktaboks 2.2: Definition af en uledsaget mindreårig asylsøger/kvoteflygtning

En uledsaget mindreårig er en udlænding under 18 år, som er indrejst og har søgt asyl i Danmark uden ledsagelse af sine forældre eller andre myndige personer, som kan anses for at være trådt i forældrenes sted.

- Den pågældende kan være meddelt opholdstilladelse efter reglerne om asyl (eller som kvoteflygtning inden indreisen i Danmark).
- Hvis den uledsagede mindreårige ikke har fået asyl, kan den pågældende være meddelt opholdstilladelse som uledsaget mindreårig, fordi den pågældende enten på grund af sine personlige forhold (i praksis modenhed) ikke fandtes at burde gennemgå asylsagsbehandlingen.
- Eller fordi den pågældende på grund af manglende familiemæssigt eller socialt netværk ville blive stillet i en reel nødsituation ved en tilbagevenden til sit hjemland.

Når en uledsaget mindreårig får asyl, vil tilladelsen i første omgang være tidsbegrænset til 7 år. Hvis en uledsaget mindreårig får opholdstilladelse på andet grundlag, vil tilladelsen i første omgang være tidsbegrænset til 2 år. Når opholdstilladelsen udløber, kan den uledsagede mindreårige søge om at få den forlænget.

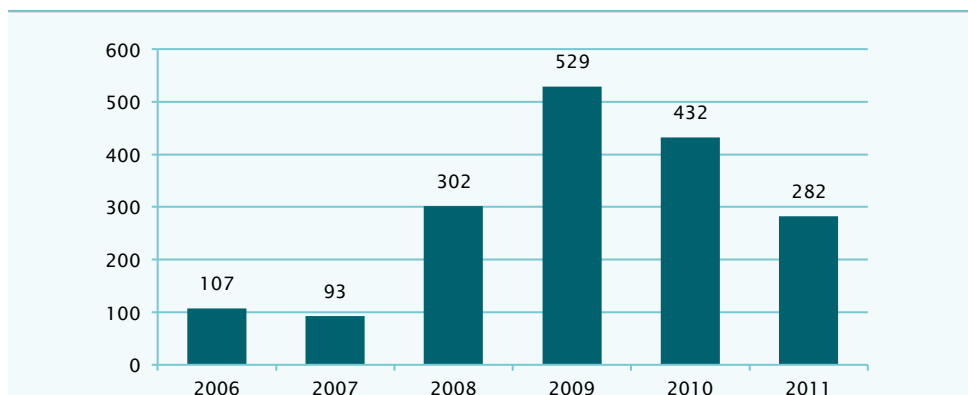
Kilde: Ankestyrelsen (2010): *Uledsagede mindreårige flygtninge – modtagelse og indsats i kommunerne*.

I 2011 var 282 asylansøgere uledsagede mindreårige svarende til 7 pct. af alle asylansøgere dette år. Det er et fald i forhold til 2010, hvor der var 432 uledsagede mindreårige asylansøgere, men et højere antal end i 2007, hvor 93 uledsagede mindreårige søgte asyl i Danmark, jf. figur 2.4, svarende til 5 pct. af alle asylansøgere dette år. Størstedelen af de uledsagede mindreårige asylansøgere kommer fra Afghanistan.⁷

---

⁷ Kilde: Udlændingestyrelsen (2012): *Tal og fakta på udlændingområdet 2011*.

Figur 2.4: Uledsagede mindreårige asylansøgere 2006-2011, antal

Anm. 1: De angivne ansøgertal viser det antal, der ved ansøgningens indgivelse har betegnet sig som mindreårige og tager således ikke højde for en senere omregistrering af de pågældendes alder.

Kilde: Udlændingestyrelsen (2012): *Tal og fakta på udlændingeområdet 2011*.

En interviewundersøgelse gennemført af Ankestyrelsen for det daværende Integrationsministerium i 2010 viste, at der er en række områder, hvor indsatsen i forhold til modtagelse og integration af uledsagede mindreårige flygtninge kunne forbedres.⁸

Overdragelsen af den uledsagede mindreårige til kommunen blev identificeret som et område, hvor indsatsen kunne forbedres. Kommunerne oplevede, at socialrapporten udarbejdet af asylcentret eller UNHCR var af svingende kvalitet, at oplysningerne i rapporten var mangelfulde, og at de modtog socialrapporten for sent. Som konsekvens heraf kunne kommunerne ikke bruge socialrapporten som grundlag for kommunens afgørelser i forhold til at iværksætte foranstaltninger for den uledsagede mindreårige.

I forhold til den uledsagede mindreåriges boligmæssige situation påpegede flere kommuner i undersøgelsen, at det var uhensigtsmæssigt, når uledsagede mindreårige blev placeret på opholdssteder for unge med psykiske eller sociale problemer. Derimod havde nogle kommuner gode erfaringer med at anbringe de uledsagede mindreårige i bofællesskaber målrettet de uledsagede mindreårige. Meget selvstændige uledsagede mindreårige blev af kommunerne ofte anvist til egen bolig såsom ungdomsboliger, kollegier eller lejede værelser.

⁸ Kilde: Ankestyrelsen (2010): *Uledsagede mindreårige flygtninge - modtagelse og indsats i kommunerne*.

Det kunne dog være en udfordring for de fleste kommuner at finde boliger, som de unge kunne betale, når de fyldte 18 år og ofte ikke havde anden indtægt end starthjælp. Denne udfordring må dog i en vis grad forventes at være afhjulpet med afskaffelsen af starthjælpen i 2012.

Flere af de uledsagede unge, som blev interviewet til undersøgelsen, har følt sig ensomme, efter de er flyttet fra deres venner på asylcentret. Særligt ved anvisning af egen bolig er der risiko for, at uledsagede mindreårige bliver ramt af ensomhed og isolation. Det gælder på trods af, at den unge selv har ønsket at bo alene. Gode muligheder for kontakt med andre uledsagede mindreårige er vigtigt for de unge. De vil desuden gerne bo tæt på skole og fritidsaktiviteter, hvor de kan skabe nye netværk, og hurtigt lære dansk så de kan klare sig selv i hverdagen.

2.3 DANSKUDDANNELSE

Danskundervisning er en central del af integrationsprogrammet/introduktionsforløbet til nyankomne, og i dette afsnit beskrives brugen af og brugernes tilfredshed med tilbuddet nærmere.

Analyserne i dette afsnit bygger først og fremmest på registerdata fra Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase, som indeholder alle aktivitetsdata fra landets udbydere af danskuddannelse til voksne udlændinge siden 2004. Analyserne er desuden suppleret med surveydata fra Social- og Integrationsministeriets brugerundersøgelse af danskuddannelserne til voksne udlændinge, som blev gennemført i 2011.

2.3.1 Danskuddannelse til nyankomne

Flere undersøgelser peger på, at danskundskaber er en af de vigtigste faktorer i forhold til at sikre en vellykket integration af nye borgere i det danske samfund. Derfor er danskundervisning en central del af integrationsindsatsen i Danmark, og kommunerne giver som udgangspunkt et gratis danskundervisningstilbud i 3 år til alle nyankomne udlændinge. I 2011 blev der anvendt over 1 mia. kroner på danskundervisning til voksne udlændinge, og mere end 52.000 kursister modtog danskundervisning for voksne udlændinge på en af de 3 ordinære danskuddannelser.

Faktaboks 2.3: Danskuddannelserne til voksne udlændinge

Det fremgår af § 1 i danskuddannelsesloven, at formålet med danskuddannelserne er *"...at bidrage til, at voksne udlændinge med udgangspunkt i deres individuelle forudsætninger og integrationsmål opnår nødvendige dansksproglige kompetencer og viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark, så de kan blive deltagende og ydende medborgere på lige fod med samfundets øvrige borgere."* (LBK nr. 1010 af 16/08/2010).

Målgruppen for danskuddannelserne til voksne udlændinge er bl.a. nyankomne udlændinge, der som regel har ret til op til 3 års danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Derudover er der også udlændinge, som har opbrugt deres 3-årige uddannelsesret efter danskuddannelsesloven, der deltager i danskuddannelserne som en del af vejledning og opkvalificering efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Danskuddannelserne til voksne udlændinge er et kommunalt ansvar og bliver udbudt på enten kommunale eller private sprogcentre eller andre offentligt godkendte uddannelsessteder. Det er kommunen, der fører tilsynet med, at undervisningen gennemføres efter gældende regler.

Når kommunen henviser udlændinge til en ordinær danskuddannelse, indplaceres de på en af følgende 3 danskuddannelser:

- Danskuddannelse 1 (DU1) tilrettelægges for kursister med ingen eller ringe skolebaggrund, som ikke har lært at læse og skrive på deres modersmål, samt for kursister, der ikke har lært at læse og skrive på det latinske alfabet.
- Danskuddannelse 2 (DU2) tilrettelægges for kursister, som normalt har en kort skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet og må forventes at have en forholdsvis langsom indlæring af dansk som andetsprog.
- Danskuddannelse 3 (DU3) tilrettelægges for kursister, som normalt har en mellemlang eller lang skole- og uddannelsesbaggrund fra hjemlandet og må forventes at have en forholdsvis hurtig indlæring af dansk som andetsprog.

De 3 danskuddannelser er alle opdelt i 6 moduler. Når en kursist henvises til en danskuddannelse, vurderes det med udgangspunkt i kursistens forudsætninger, hvilken danskuddannelse og hvilket modul der passer til den pågældende kursist.

Alle moduler, undtagen de afsluttende moduler, afsluttes med en modultest. Oprykning til et nyt modul kræver, at modultesten på det foregående modul er bestået. De afsluttende moduler afsluttes ikke med en modultest, men med en afsluttende prøve. På DU1 og DU2 afsluttes Modul 6 med hhv. Prøve i Dansk 1 (PD1) og Prøve i Dansk 2 (PD2). På DU3 afsluttes Modul 5 med Prøve i Dansk 3 (PD3), og Modul 6 afsluttes med Studieprøven (SP), der er adgangsgivende til en række videregående uddannelser.

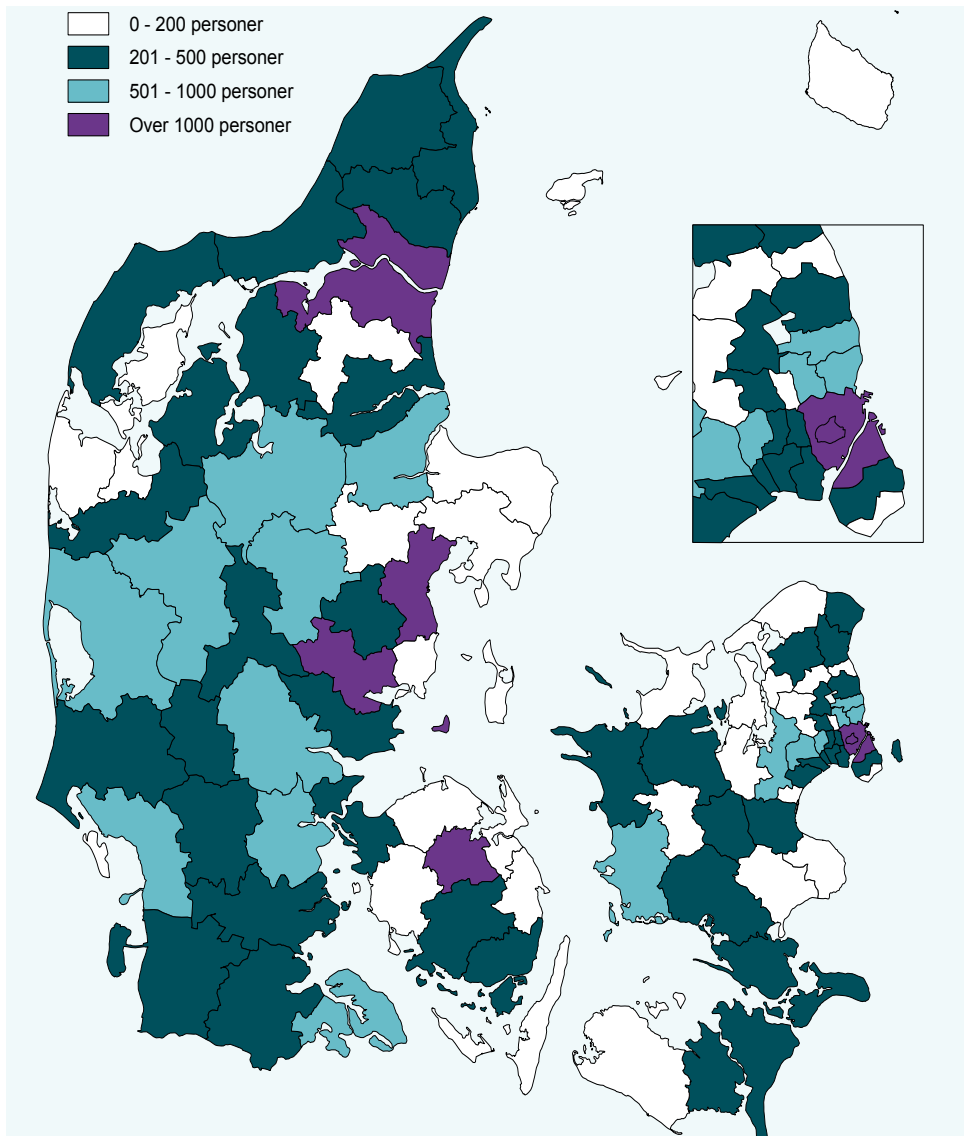
Der er ikke i lovgivningen nogen begrænsning på, hvor mange lektioner en udlænding må modtage inden for den 3-årige periode. Når en kursist har bestået en afsluttende prøve på en danskuddannelse, har den pågældende dog ikke længere ret til dansk, heller ikke selvom den afsluttende prøve består, før de 3 år er forløbet.

Beståelsen af de afsluttende prøver på danskuddannelserne har betydning for udlændinges mulighed for at opnå tidsubegrænset opholdstilladelse (TUB) og dansk statsborgerskab.

Det er som hovedregel bopælskommunen, som henviser kursisterne til danskundervisning for voksne udlændinge.

Figur 2.5 viser, i hvilke kommuner kursisterne er bosat. Den største koncentration af kursister findes i de større byer, men alle landets kommuner henviser i dag kursister til danskuddannelserne.

Figur 2.5: Kursister på danskuddannelserne fordelt på bopælskommune, 2011, antal

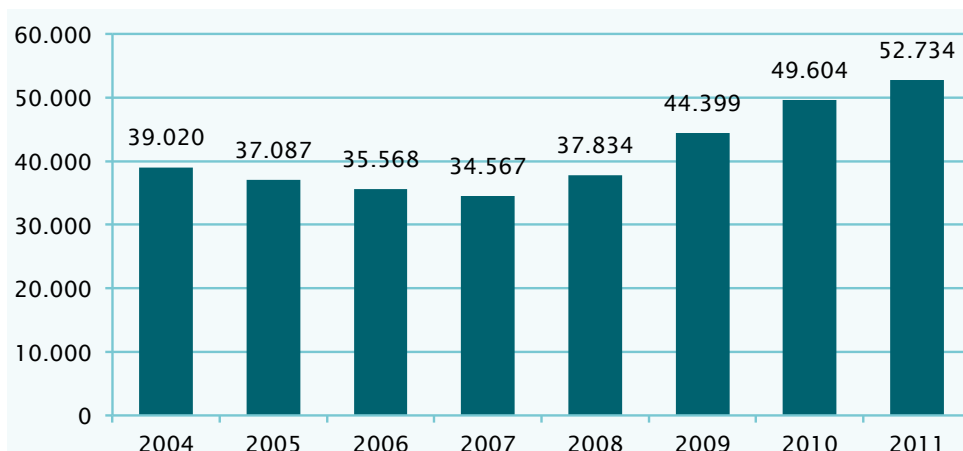
Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken. Af de 52.603 kursister, som havde registreret skemalagte undervisningslektioner i 2011, er der 3.407 kursister, der ikke har registreret en bopælskommune.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

Antallet af kursister på danskuddannelserne er vokset de seneste år. Som det fremgår af figur 2.6, faldt antallet af kursister en smule i perioden 2004-2007, hvorefter antallet steg betydeligt frem til 2011. I 2011 var der mere end 52.000 kursister, som modtog danskundervisning hos en af landets ca. 55 udbydere af dansk til voksne udlændinge.

Figur 2.6: Kursister på danskuddannelserne fordelt på år, 2004-2011, antal

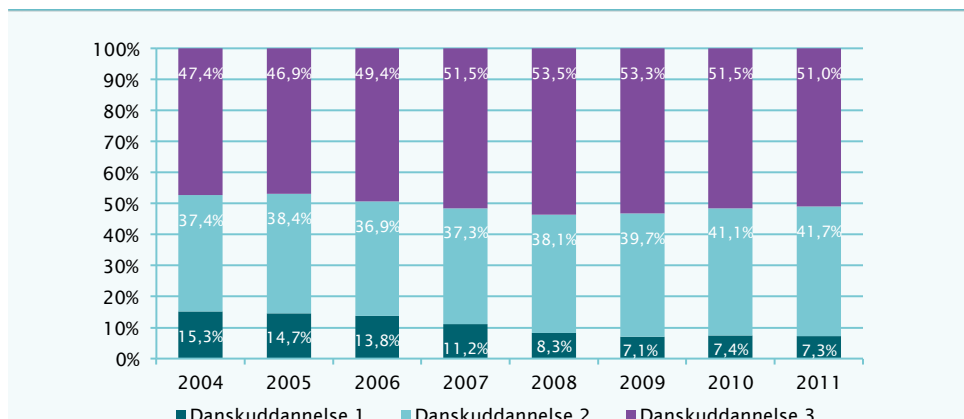

Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

Figur 2.7 viser fordelingen af kursister på de 3 ordinære danskuddannelser. Det fremgår af figuren, at andelen af kursister på Danskuddannelse 1 er faldet fra 15,3 pct. i 2004 til 7,3 pct. i 2011. I samme periode er andelen af kursister på Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3 steget.

Figur 2.7: Kursister fordelt på danskuddannelse¹ og år, 2004-2011, pct.

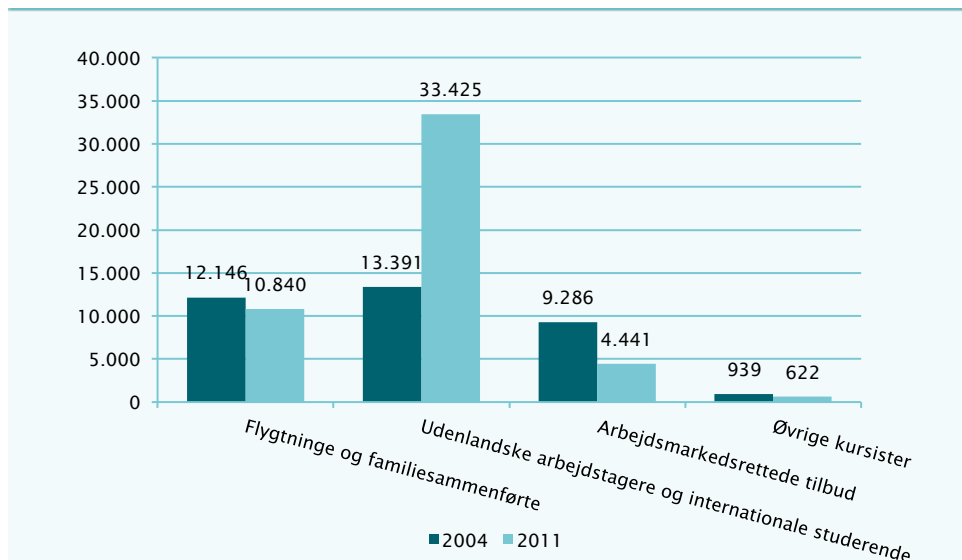
Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken.

Note 1: ¹Har kursisten gået på mere end én danskuddannelse inden for det samme år, er den først registrerede danskuddannelse valgt.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

Figur 2.8 viser antallet af kursister opdelt på henvisningskategorier i hhv. 2004 og 2011. Det fremgår af figuren, at antallet af udenlandske arbejdstagere og internationale studerende er mere end fordoblet i perioden. I 2004 var der 13.391 udenlandske arbejdstagere og internationale studerende, som modtog undervisning i dansk til voksne udlændinge. I 2011 var dette antal steget til 33.425 personer. Antallet af flygtninge og familiesammenførte er i samme periode faldet lidt fra 12.146 til 10.840 kursister, mens antallet af kursister omfattet af et arbejdsmarkedsrettet tilbud under lov om en aktiv beskæftigelsesindsats ligeledes er faldet fra 9.286 til 4.441 kursister.

Figur 2.8: Kursister fordelt på henvisningskategori¹, 2004 og 2011, antal

Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken. En mindre gruppe af kursister har ikke registreret nogen henvisningskategori og indgår således ikke i analysen. Det drejer sig om 3.258 kursister i 2004 og 3.406 kursister i 2011.

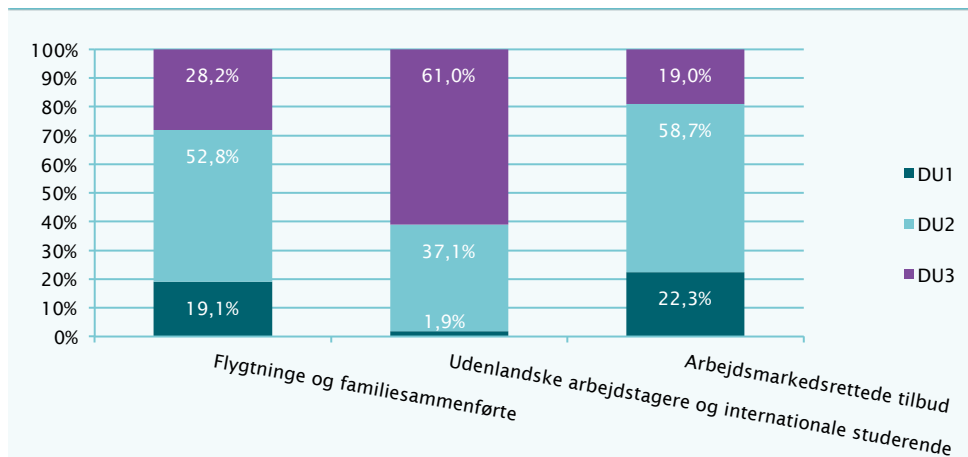
Note 1: ¹Der er anvendt den første henvisningskategori registreret i danskundervisningsdatabasen til at fastsætte henvisningskategorien i 2004 og den sidste henvisningskategori registreret i danskundervisningsdatabasen til at fastsætte henvisningskategorien i 2011. Henvisningskategorierne er operationaliseret på følgende vis: flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister), udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (D og I3-kursister), arbejdsmarkedsrettede tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (K1-, K2- og A-kursister). Følgende gamle henvisningskategorier er konverteret til nye henvisningskategorier: (K=K1) (A1 og A2=A) (S1 og S2=D) samt øvrige (r- og Ø-kursister).

Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

Udenlandske arbejdstagere og internationale studerende har bedre forudsætninger for at lære dansk end flygtninge og familiesammenførte samt kursister omfattet af et arbejdsmarkedsrettet tilbud under lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Det er således størstedelen (61,0 pct.) af de udenlandske arbejdstagere og de internationale studerende, som er indplaceret på Danskuddannelse 3, mens kun knap 2 pct. er indplaceret på Danskuddannelse 1. Til sammenligning er det godt halvdelen af kursisterne i de 2 øvrige grupper, som er indplaceret på Danskuddannelse 2, mens resten af kursisterne i de 2 øvrige grupper fordeler sig nogenlunde ligeligt på Danskuddannelse 1 og Danskuddannelse 3, jf. figur 2.9.

Stigningen i andelen af kursister, som modtager undervisning på Danskuddannelse 2 og Danskuddannelse 3, jf. figur 2.7, skal således ses i lyset af, at antallet af udenlandske arbejdstagere og internationale studerende er vokset markant over de seneste år.

Figur 2.9: Kursister fordelt på danskuddannelse¹ og henvisningskategori², 2011, pct.

Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken. En mindre gruppe af kursister har ikke registreret nogen henvisningskategori og indgår således ikke i analysen. Det drejer sig om 3.406 kursister i 2011.

Note 1: ¹Har kursisten gået på mere end én danskuddannelse inden for det samme år, er den først registrerede danskuddannelse valgt.

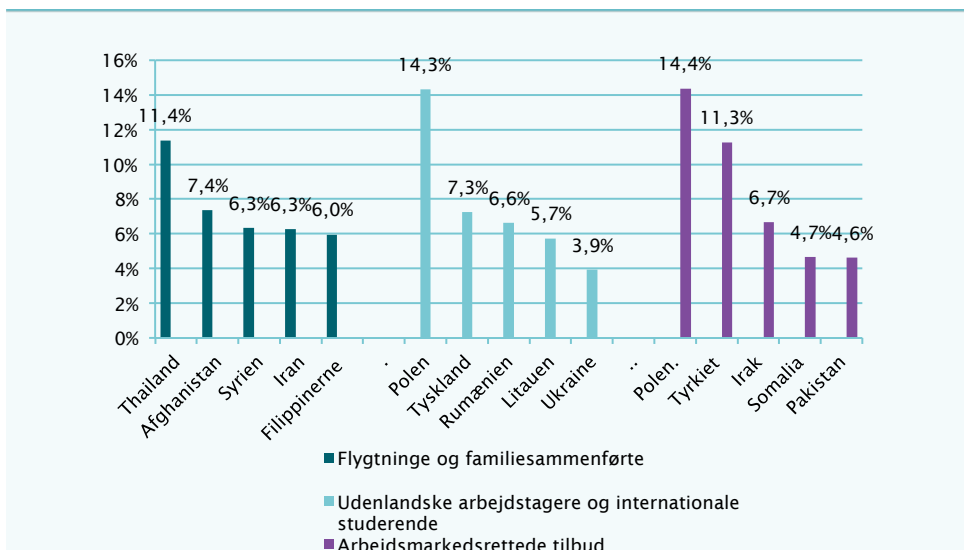
Note 2: ²Der er anvendt den sidst registrerede henvisningskategori ved udgangen af 2011. Henvisningskategorierne er operationaliseret på følgende vis: flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister), udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (D- og I3-kursister), arbejdsmarkedsrettede tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (K1-, K2- og A-kursister).

Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

Kursisterne på danskuddannelserne til voksne udlændinge kommer fra mange forskellige lande.

Figur 2.10 viser de 5 største nationalitetsgrupper i 2011 inden for de forskellige grupper af henvisningskategorier. Det fremgår af figuren, at mens de største grupper blandt udenlandske arbejdstagere og internationale studerende kommer fra østeuropæiske lande og Tyskland, så kommer de største grupper blandt flygtninge og familiesammenførte, som er henvist som led i et integrationsprogram, fra ikke-vestlige lande, især asiatiske lande. Blandt den mindre gruppe af kursister, som er henvist til en danskuddannelse som led i et aktivt tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, kommer de største grupper fra Polen og ikke-vestlige lande.

Figur 2.10: Kursister fordelt på henvisningskategori¹ og nationalitet, 2011, pct.

Anm. 1: Kursister, som ikke har registreret skemalagt undervisning i et givet år, indgår ikke i statistikken. En mindre gruppe af kursister har ikke registreret nogen henvisningskategori og indgår således ikke i analysen. Det drejer sig om 3.406 kursister i 2011.

Note 1: ¹Der er anvendt den sidst registrerede henvisningskategori ved udgangen af 2011. Henvisningskategorierne er operationaliseret på følgende vis: flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister), udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (D- og I3-kursister), arbejdsmarkedsrettede tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (K1-, K2- og A-kursister).

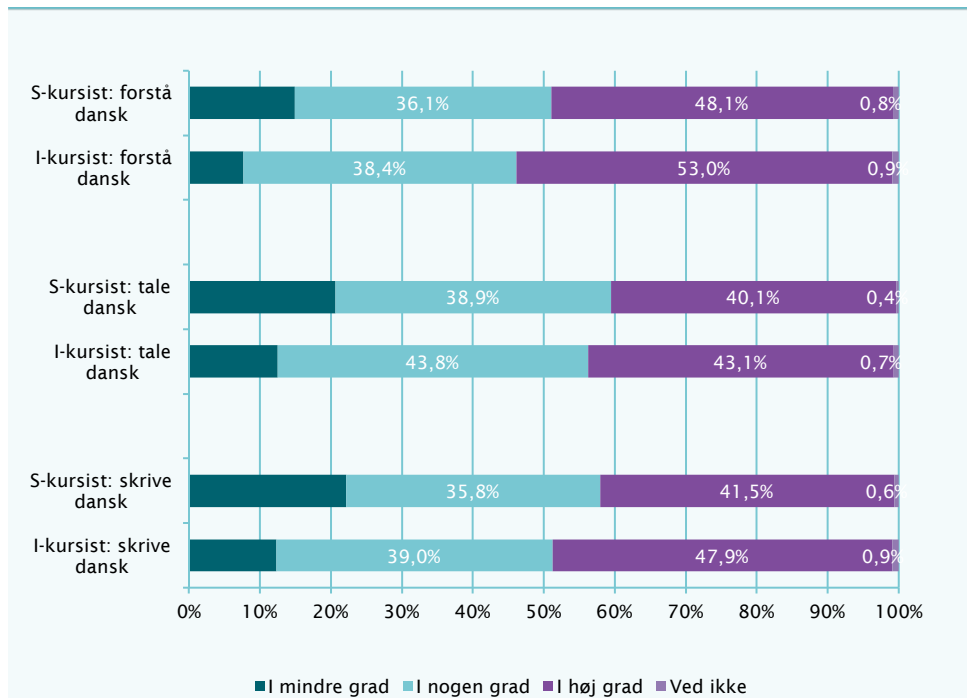
Kilde: Social- og Integrationsministeriets danskundervisningsdatabase.

2.3.2 Nyankomnes udbytte af og tilfredshed med danskuddannelserne

Social- og Integrationsministeriet har i efteråret 2011 gennemført en brugerundersøgelse blandt 1.071 nuværende eller tidligere kursister på danskuddannelserne til voksne udlændinge m.fl. med fokus på flygtninge og familiesammenførte (I-kursister) samt udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (S-kursister).

Kursisterne blev i brugerundersøgelsen spurgt ind til deres udbytte af undervisningen. Figur 2.11 viser, at det er ca. halvdelen af kursisterne, som oplever, at de gennem undervisningen i høj grad er blevet bedre til at forstå dansk, mens det er en lidt mindre andel af kursisterne, som oplever, at de i høj grad er blevet bedre til at tale og skrive dansk. Endelig er det generelt set en lidt større andel af I-kursisterne sammenlignet med S-kursisterne, som oplever, at de gennem undervisningen forbedrer deres danskfærdigheder.

Figur 2.11: I hvilken grad er du gennem undervisningen blev bedre til at [se i figuren], pct.

Anm. 1: Slet ikke eller i ringe grad er kodet som "i mindre grad", og i høj grad eller i meget høj grad er kodet som "i høj grad". I-kursister dækker over flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister). S-kursister dækker hovedsageligt over udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (I3- og D-kursister).

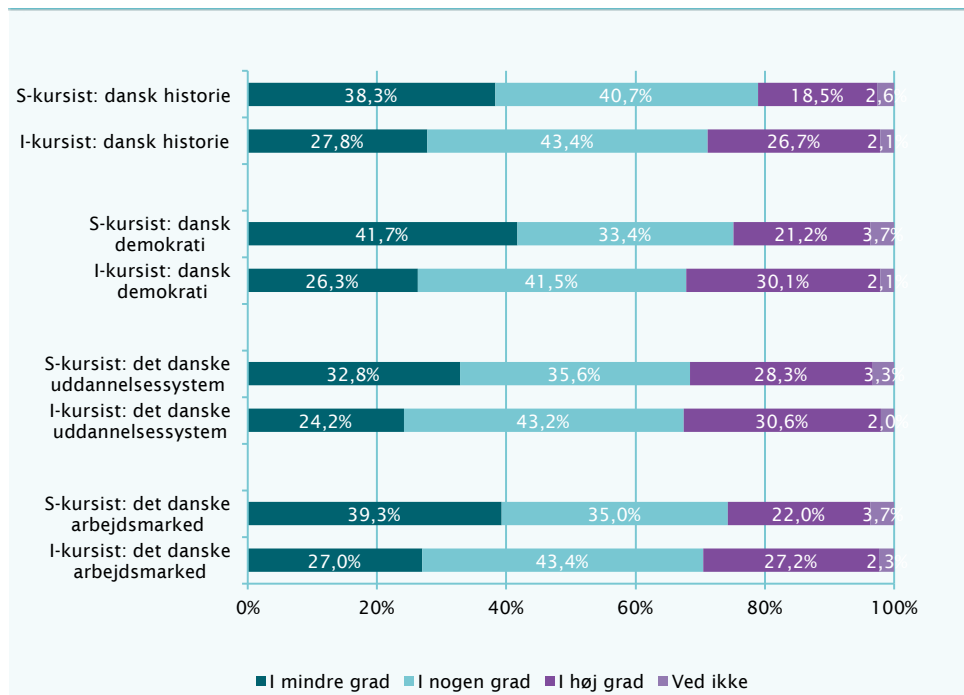
Kilde: Social- og Integrationsministeriet (2012): *Brugerundersøgelsen af danskuddannelserne*.

Undersøgelsen viser samtidig, at det er en større andel af kursisterne på Danskuddannelse 3 sammenlignet med kursisterne på Danskuddannelse 1, som oplever, at de lærer noget gennem undervisningen. Det er således ca. halvdelen af kursisterne på Danskuddannelse 3, som oplever, at de i høj grad er blevet bedre til at forstå, læse og skrive dansk. Det samme gælder mellem en tredjedel og en fjerdedel af kursisterne på Danskuddannelse 1.

Danskundervisningen på de ordinære danskuddannelser til voksne udlændinge har ud over tilegnelsen af danskfærdigheder til formål at give kursisterne viden om kultur- og samfundsforhold i Danmark. Brugerundersøgelsen viser dog, at det er mere end en tredjedel af de udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (S-

kursisterne), som oplever, at de i mindre grad har lært noget i undervisningen om dansk historie, dansk demokrati, det danske uddannelsessystem og det danske arbejdsmarked, jf. figur 2.12. Det samme gælder for ca. en fjerdedel af flygtningene og de familiesammenførte (I-kursister).

Figur 2.12: I hvilken grad lærer du noget i undervisningen om [se i figuren], pct.

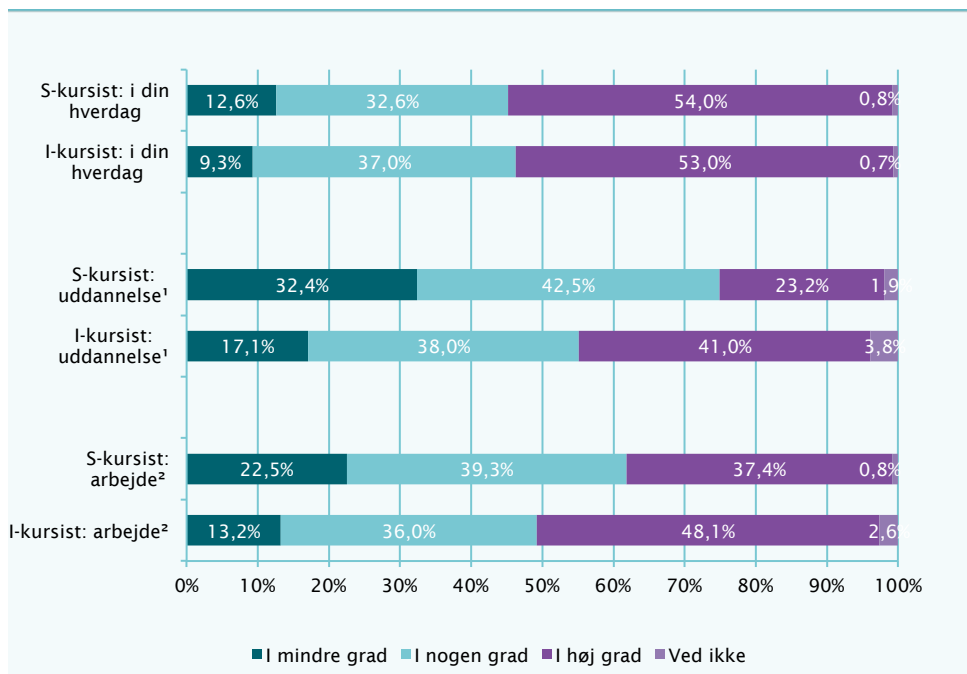

Anm. 1: Slet ikke eller i ringe grad er kodet som "i mindre grad", og i høj grad eller i meget høj grad er kodet som "i høj grad". I-kursister dækker over flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister). S-kursister dækker hovedsageligt over udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (I3- og D-kursister).

Kilde: Social- og Integrationsministeriet (2012): *Brugerundersøgelsen af danskuddannelserne*.

Endelig viser undersøgelsen, at langt størstedelen af kursisterne i nogen grad eller høj grad lærer noget i undervisningen, som de kan bruge i deres hverdag, uddannelse og beskæftigelse. Det er dog en tredjedel af S-kursisterne, som er i uddannelse, som slet ikke eller i ringe grad oplever, at de lærer noget, de kan bruge i deres uddannelse, jf. figur 2.13

Figur 2.13: I hvilken grad lærer du noget i undervisningen, som du kan bruge i [se i figuren], pct.

Anm. 1: Slet ikke eller ringe grad er kodet som "i mindre grad", og i høj grad eller i meget høj grad er kodet som "i høj grad". I-kursister dækker over flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister). S-kursister dækker hovedsageligt over udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (I3- og D-kursister).

Note 1: ¹Kun personer under uddannelse, N=441.

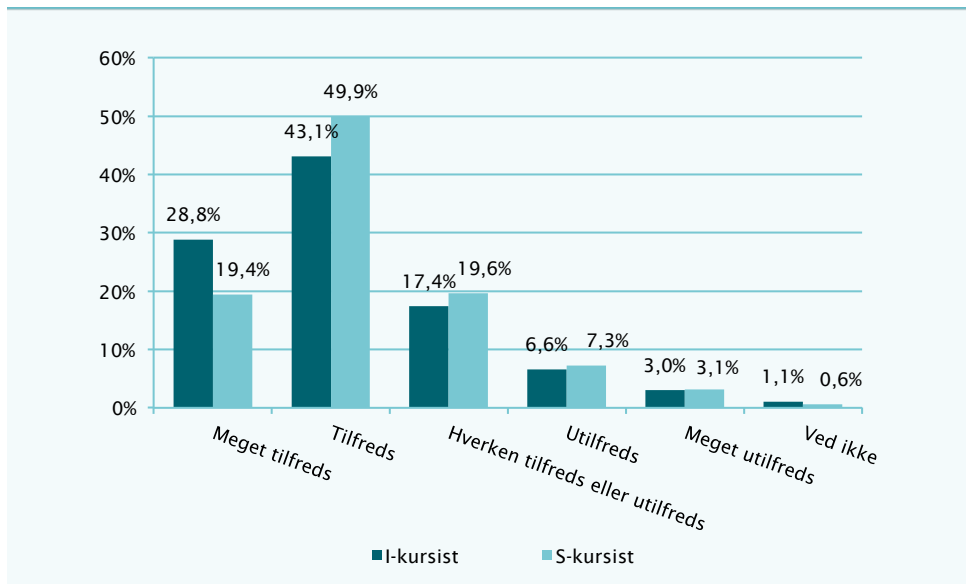
Note 2: ²Kun personer i lønnet beskæftigelse, N=558

Kilde: Social- og Integrationsministeriet (2012): *Brugerundersøgelsen af danskuddannelserne*.

Generelt er tilfredsheden blandt kursisterne på danskuddannelserne til voksne udlændinge høj. 7 ud af 10 kursister i undersøgelsen er tilfredse eller meget tilfredse med undervisningen, jf. figur 2.14. Der er dog også en mindre gruppe kursister, som ikke er tilfredse med undervisningen. 1 ud af 10 kursister i undersøgelsen svarer således, at de er utilfredse eller endog meget utilfredse med danskundervisningen.

Figur 2.14: Hvor tilfreds er du generelt med danskundervisningen?, pct.

Anm. 1: I-kursister dækker over flygtninge og familiesammenførte (I1- og I2-kursister). S-kursister dækker hovedsageligt over udenlandske arbejdstagere og internationale studerende (I3- og D-kursister).

Kilde: Social- og Integrationsministeriet (2012): *Brugerundersøgelsen af danskuddannelserne*.

2.4 AKTIVE TILBUD

2.4.1 Integrationslovens regler

Efter integrationsloven skal kommunerne tilbyde flygtninge og familiesammenførte et integrationsprogram⁹, som kan vare i op til 3 år. Formålet med integrationsprogrammet er bl.a. at bidrage til, at den enkelte hurtigst muligt kommer i beskæftigelse og bliver selvforsørgende. Sammensætningen og længden af tilbud skal derfor tilpasses den enkeltes forudsætninger og behov.

De flygtninge og familiesammenførte, der modtager kontanthjælp (introduktionsydelse før den 1. januar 2012) efter integrationsloven, skal som hovedregel tilbydes et integrationsprogram, som har et omfang af gennemsnitligt mindst 37 timer om ugen inklusive forberedelse. Programmet kan indeholde aktive tilbud, danskuddannelse samt kursus i danske samfundsforhold og dansk historie og kultur.

2.4.2 Aktive tilbud til nyankomne

Brug af aktive tilbud

I integrationsloven sondres der mellem 3 typer af aktive tilbud: vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud. Nyankomnes integration på arbejdsmarkedet kan fx foregå trinvist efter den såkaldte trappetrinsmodel. Trappetrinsmodellen indebærer, at den nyankomne først gennemgår en aktiv startperiode, hvor de grundlæggende forudsætninger for beskæftigelse skabes. I den aktive start kan indgå danskuddannelse samt vejledning og opkvalificering. Herefter tilknyttes den nyankomne en virksomhed gennem virksomhedspraktik og/eller ansættelse med løntilskud, inden den nyankomne kommer i ordinær beskæftigelse.

Tabel 2.3 viser, at der i alt var 3.649 introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse i 2010. Dette er en stigning på mere end 1.000 personer i forhold til året før, hvilket afspejler, at antallet af udlændinge, der har fået opholdstilladelse som flygtning steg på samme tidspunkt.

53 pct. af introduktionsydelsesmodtagerne, der deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse, deltog i både aktive tilbud og danskuddannelse i løbet af 2010. I forhold til 2009 er der her sket en stigning på 6 procentpoint. I 2010 deltog 22 pct.

---

⁹ Integrationsprogrammet til flygtninge og familiesammenførte blev indtil den 1. august 2010 benævnt introduktionsprogrammet.

af disse introduktionsydelsesmodtagere kun i aktive tilbud i løbet af året, mens 25 pct. af disse introduktionsydelsesmodtagere kun deltog i danskuddannelse i løbet af året.

Tabel 2.3: Introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse, fordelt på tilbudstype i 2008-2010, antal og pct.

	2008	2009	2010
Antal			
Deltager i aktive tilbud og danskuddannelse	1.127	1.144	1.935
Deltager kun i aktive tilbud	520	574	809
Deltager kun i danskuddannelse	775	736	905
I alt	2.422	2.454	3.649
Procentfordeling			
Deltager i aktive tilbud og danskuddannelse	46,5 %	46,6 %	53,0 %
Deltager kun i aktive tilbud	21,5 %	23,4 %	22,2 %
Deltager kun i danskuddannelse	32,0 %	30,0 %	24,8 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Anm. 1: Tabellen beskriver den dominerende tilbudstype for personer, som har modtaget introduktionsydelse på et tidspunkt i hhv. 2008, 2009 og 2010.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMAMF3A.

Tabel 2.4 viser, at den største gruppe af introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse, deltog i vejledning og opkvalificering i hvert af årene 2008-2010, mens en lidt mindre gruppe var i virksomhedspraktik eller i danskuddannelse alene. I alle 3 år gælder det, at andelen af introduktionsydelsesmodtagere, som var ansat med løntilskud, var mindst.

Fra 2008 til 2009 skete der et markant fald i antallet og andelen af introduktionsydelsesmodtagere, der var ansat med løntilskud, hvorefter der igen er sket en stigning. Andelen af introduktionsydelsesmodtagere, der i løbet af året alene har deltaget i danskuddannelse, er ligeledes faldet, mens der har været en stigning i antallet og andelen, der har været i virksomhedspraktik.

Tabel 2.4: Introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse, fordelt på tilbudstype i 2008-2010, antal og pct.

	2008	2009	2010
Antal			
Ansættelse med løntilskud	247	89	316
Virksomhedspraktik	546	648	1.054
Vejledning og opkvalificering	854	981	1.374
Kun danskuddannelse	775	736	905
I alt	2.422	2.454	3.649
Procentfordeling			
Ansættelse med løntilskud	10,2 %	3,6 %	8,7 %
Virksomhedspraktik	22,5 %	26,4 %	28,9 %
Vejledning og opkvalificering	35,3 %	40,0 %	37,7 %
Kun danskuddannelse	32,0 %	30,0 %	24,8 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Anm. 1: Tabellen beskriver den dominerende tilbudstype for personer, som har modtaget introduktionsydelse på et tidspunkt i hhv. 2008, 2009 og 2010.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMAMF3A.

Tabel 2.5 viser, at de introduktionsydelsesmodtagere, der indvandrede i 2008 og dermed har opholdt sig længst tid i Danmark, i betydeligt højere grad end introduktionsydelsesmodtagere, der indvandrede i 2010, er ansat med løntilskud eller deltager i virksomhedspraktik. Omvendt modtager introduktionsydelsesmodtagere, der indvandrede i 2008, i betydeligt mindre grad alene danskuddannelse end introduktionsydelsesmodtagere, der indvandrede i 2010. Brugen af vejledning og opkvalificering er mere uafhængig af opholdstiden i Danmark.

Tallene i tabellen tyder således på, at kommunerne prioriterer danskuddannelse i begyndelsen af den 3-årige introduktionsperiode, hvorimod virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud opprioriteres senere i forløbet.

Tabel 2.5: Introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud eller danskuddannelse i 2010, fordelt på tilbudstype og indvandringsår, antal og pct.

	2008	2009	2010
Ansættelse med løntilskud	11,1 %	8,7 %	3,9 %
Virksomhedspraktik	34,1 %	34,8 %	21,0 %
Vejledning og opkvalificering	36,5 %	37,0 %	38,5 %
Kun danskuddannelse	18,3 %	19,6 %	36,6 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Antal	832	1.063	1.221

Anm. 1: Tabellen beskriver den dominerende tilbudstype for personer, som har modtaget introduktionsydelse på et tidspunkt i hhv. 2008, 2009 og 2010.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMAMF3A.

I det følgende ses der på aktiveringsgraden, dvs. hvor stor en del af tiden introduktionsydelsesmodtagerne i gennemsnit har deltaget i aktivering i det valgte år. Aktivering 37 timer ugentligt regnes som fuld tid. En aktiveringsgrad på 100 pct. svarer derfor til 37 timers aktivering ugentligt i det valgte år.

Tabel 2.6 viser, at aktiveringsgraden i perioden 2004-2011 har været højere for mænd end for kvinder. For mænd faldt aktiveringsgraden fra 2004 til 2005, hvorefter der har været en kraftig stigning. For kvinderne var aktiveringsgraden ret stabil i perioden 2004-2008, hvorefter der er sket en stigning.

Table 2.6: Aktiveringsgrad for introduktionsydelsesmodtagere i 2004-2011 fordelt på køn, pct.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Mænd	55,1 %	50,2 %	51,2 %	52,8 %	57,8 %	57,2 %	59,1 %	62,9 %
Kvinder	44,6 %	41,3 %	43,0 %	42,0 %	43,6 %	46,4 %	47,6 %	52,0 %
I alt	49,2 %	45,1 %	46,8 %	47,3 %	50,7 %	52,0 %	54,2 %	58,6 %

Anm. 1: Aktiveringsgraden beskriver, hvor stor en del af tiden introduktionsydelsesmodtagerne i gennemsnit har deltaget i aktivering inden for det valgte år. Der tages højde for timetal, således at 37 timers ugentlig aktivering svarer til fuld tid.

Kilde: Jobindsats.dk, 30. oktober 2012.

Status efter ophør af introduktionsydelse

Table 2.7 viser, hvordan beskæftigelsessituationen var hhv. 1 og 12 måneder efter ophør af introduktionsydelse for personer, som er ophørt med at modtage ydelsen i 2010. Det fremgår, at godt halvdelen af personerne var i beskæftigelse¹⁰ 1 måned efter, at de ophørte med at modtage introduktionsydelse, mens godt 40 pct. modtog kontanthjælp. 12 måneder efter ophør af introduktionsydelse er beskæftigelsessituationen stort set uændret.

Table 2.7: Beskæftigelsesstatus hhv. 1 og 12 måneder efter, at personen ikke længere modtog introduktionsydelse i 2010, pct.

	1 mdr. efter	12 mdr. efter
Beskæftigelse	53,7 %	53,8 %
A-dagpenge	0,3 %	0,5 %
Kontanthjælp	43,6 %	41,8 %
Revalidering/forrevalidering	0,1 %	0,1 %
Sygedagpenge	0,1 %	0,5 %
Fleksjob	0,2 %	0,2 %
Ledighedsydelse	-	-
Førtidspension mv.	1,3 %	1,6 %
Andet	0,7 %	1,6 %
I alt	100,0 %	100,0 %

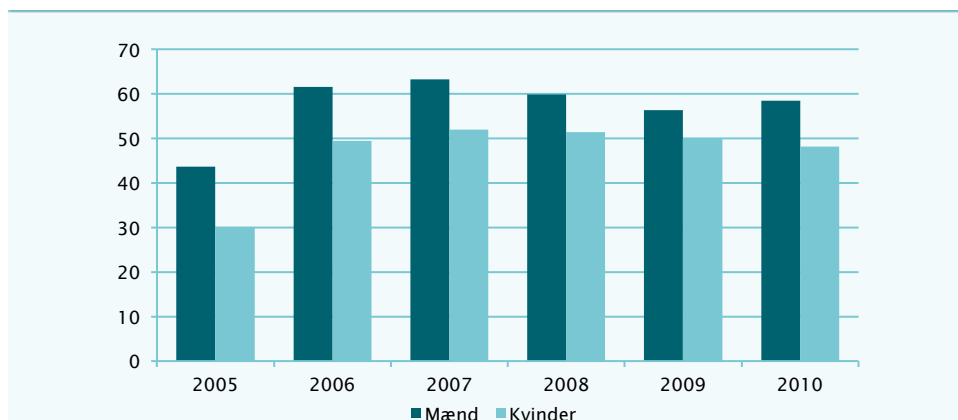
Anm. 1: Beskæftigelse omfatter ud over beskæftigelse også SU-godkendte uddannelser samt selvforsørgelse. Førtidspension mv. omfatter førtidspension, folkepension, efterløn og overgangsydelse. Andet omfatter død, udvandring, orlov, barselsdagpenge, servicejob, VEUF, VUS, SVU, skoleydelse og ydelser efter lov om social service (fx tilskud til pasning af syge). Målingen angiver personernes beskæftigelsesstatus mv. hhv. 1 og 12 måneder efter afsluttet forløb på introduktionsydelse.

Kilde: Jobindsats.dk, 30. oktober 2012.

¹⁰ Beskæftigelse omfatter også SU-godkendte uddannelser samt selvforsørgelse.

Andelen af personer i beskæftigelse 12 måneder efter ophør af introduktionsydelse steg i perioden 2005-2007, særligt fra 2005 til 2006, jf. figur 2.15. Herefter har der været en faldende tendens. Denne udvikling hænger formentlig sammen med konjunkturudviklingen.

Figur 2.15: Andel i beskæftigelse 12 måneder efter, at personen ikke længere modtog introduktionsydelse i perioden 2005-2010, fordelt på køn, pct.

Anm. 1: Beskæftigelse omfatter ud over beskæftigelse også SU-godkendte uddannelser samt selvforsørgelse. Målingerne angiver personernes beskæftigelsesstatus 12 måneder efter afslutning på introduktionsydelse.

Kilde: Jobindsats.dk, 30. oktober 2012.

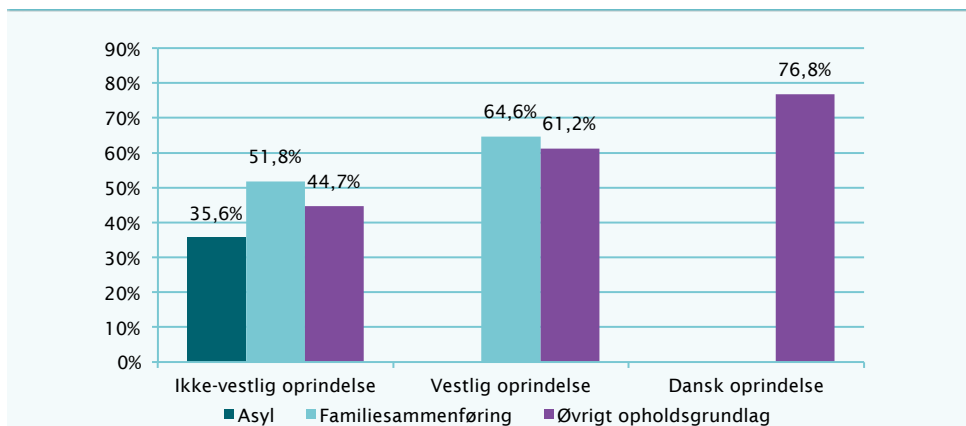
2.5 FLYGTNINGE OG FAMILIESAMMENFØRTE BESKÆFTIGELSE

I dette afsnit undersøges flygtninge og familiesammenførtes beskæftigelse sammenlignet med øvrige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som er indvandret i perioden 1997-2011. En beskrivelse af datagrundlaget for undersøgelsen findes i bilag A.

2.5.1 Beskæftigelsesfrekvens, socioøkonomisk status og beskæftigelsestype

Figur 2.16 viser beskæftigelsesfrekvensen for 25-64-årige indvandrere med vestlig og ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse. Personer med dansk oprindelse har den højeste beskæftigelsesfrekvens, og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse har den laveste beskæftigelsesfrekvens uanset deres opholdsgrundlag.

Figur 2.16: Beskæftigelsesfrekvens for 25-64-årige indvandrere, som er registreret med en bopæl første gang i perioden 2000-2011, fordelt på oprindelse og opholdsgrundlag, og beskæftigelsesfrekvens for 25-64-årige personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: Kun indvandrere, som er registreret med en bopæl i Danmark i perioden 1997-2011, er inkluderet i analysen. Flygtninge og familiesammenførte inkluderer kun personer, hvor udlændingenummer kunne kobles til CPR-registret.

Anm. 2: For indvandrere med ikke-vestlig oprindelse indgår i tabellen 15.054 flygtninge, 30.551 familiesammenførte og 27.813 med øvrigt opholdsgrundlag. For indvandrere med vestlig oprindelse indgår 4.359 familiesammenførte og 61.430 med øvrigt opholdsgrundlag. 20 flygtninge med vestlig oprindelse og 1 person med uoplyst oprindelse er udeladt af analysen.

Kilde: Data fra Udlændingeregistret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik. For personer med dansk oprindelse er kilden Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

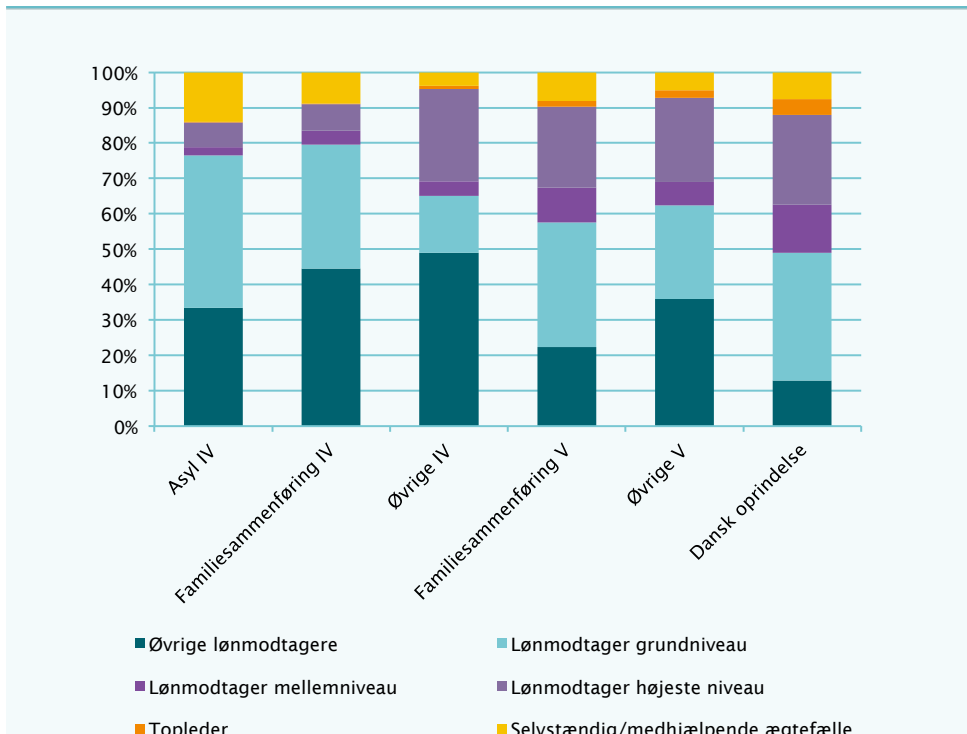

Særligt for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er der dog en betydelig forskel i beskæftigelsesfrekvensen alt efter personens opholdsgrundlag. Flygtninge har således den laveste beskæftigelsesfrekvens, idet kun godt en tredjedel er i beskæftigelse (35,6 pct.). Til sammenligning er mere end halvdelen af de familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse (51,8 pct.) i beskæftigelse, mens 44,7 pct. af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse med øvrigt opholdsgrundlag, er i beskæftigelse.

En stor del af de indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag, som ikke er i beskæftigelse, er selvforsørgende. Det samme gælder for en stor del af de familiesammenførte. Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at øvrigt opholdsgrundlag inkluderer arbejdstagere og studerende men også deres medfølgende ægtefæller, som ikke nødvendigvis er i landet for at arbejde eller studere. De modtager således ikke løn eller overførselsindkomster, men lever af formue eller ægtefællens indkomst etc.

Blandt de beskæftigede indvandrere er der dog forholdsvis stor forskel på, hvilke typer stillinger, de er ansat i, alt efter opholdsgrundlag og oprindelsesland, jf. figur 2.17.

Figur 2.17: Beskæftigelsestype blandt 25-64-årige indvandrere, som er registreret med en bopæl første gang i perioden 2000-2011, fordelt på oprindelse og opholdsgrundlag, og beskæftigelsestype for 25-64-årige personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: IV er en forkortelse for ikke-vestlige indvandrere, V er en forkortelse for vestlige indvandrere.

Anm. 2: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 3: For indvandrere med ikke-vestlig oprindelse indgår i analysen 5.352 flygtninge, 15.813 familiesammenførte og 12.444 med øvrigt opholdsgrundlag. For indvandrere med vestlig oprindelse indgår 2.817 familiesammenførte og 37.604 med øvrigt opholdsgrundlag. 12 flygtninge med vestlig oprindelse er udeladt af analysen.

Anm. 4: Øvrige lønmodtagere indeholder personer med uoplyst stillingskategori.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik. For personer med dansk oprindelse er kilden Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Blandt beskæftigede indvandrere med vestlig oprindelse (såvel familiesammenførte som øvrige) og personer med dansk oprindelse er det således 22,9-25,4 pct., som er ansat som lønmodtager på højeste niveau. Det tilsvarende tal for ikke-vestlige indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag er 26,1 pct. mens det for ikke-vestlige flygtninge og familiesammenførte er hhv. 7,0 og 7,4 pct. Særligt beskæftigede flygtninge er i høj grad selvstændige (14,0 pct.) sammenlignet med personer med dansk oprindelse (7,5 pct.).

Af figuren er det tydeligt, at en relativt lille andel af de beskæftigede flygtninge og familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse er lønmodtagere på mellemniveau eller højeste niveau.

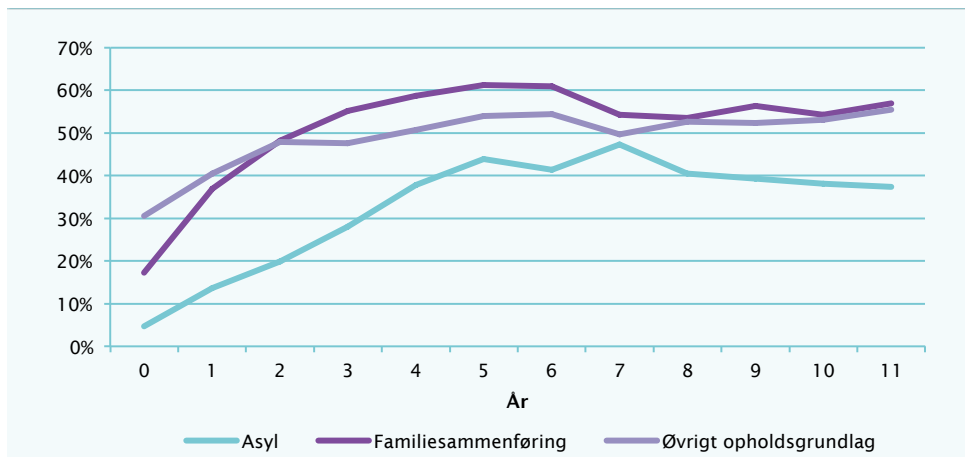
I det følgende fokuseres på ikke-vestlige indvandreres beskæftigelse, da de udgør størstedelen af flygtningene og de familiesammenførte, som falder under integrationsprogrammet. Det er samtidig den gruppe af indvandrere, som overordnet har den laveste beskæftigelsesfrekvens.

2.5.2 Beskæftigelsesfrekvens fordelt på opholdstid

Familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse bliver i langt højere grad end ikke-vestlige indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag boende i Danmark permanent eller over en længere periode. For eksempel boede 87,8 pct. af flygtningene og 81,3 pct. af de familiesammenførte, som bosatte sig i Danmark i 2000, stadig i Danmark i 2011. Dette var kun tilfældet for 52,8 pct. af indvandrerne med øvrigt opholdsgrundlag, som bosatte sig i Danmark i 2000. Baggrunden for forskellen i beskæftigelsesfrekvensen kunne således være forskellen i opholdstid. Dette er undersøgt i figur 2.18.

Af figuren fremgår det, at beskæftigelsen for ikke-vestlige indvandrere i 2011 er højere, jo længere de har været bosiddende i Danmark. Dette gælder dog kun op til 4-5 års opholdstid. Der skal endvidere tages forbehold for, at sammensætningen af grupperne, som er indvandret i det enkelte år varierer, hvilket betyder, at noget af variationen med opholdstid fx kan skyldes forskelle i medbragte kompetencer.

Figur 2.18: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på opholdsgrundlag og opholdstid i Danmark, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Opholdstid er beregnet ud fra det første år i perioden 1997-2011, hvor personen er registreret med en bopæl i Danmark. Kun indvandrere med op til 11 års opholdstid indgår. Indvandrere inkluderet i denne figur kan have haft bopæl i Danmark før 1997.

Anm. 3: I figuren indgår 15.054 flygtninge, 30.551 familiesammenførte og 27.813 indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik

Indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag har den højeste beskæftigelsesfrekvens blandt personer med ikke-vestlig oprindelse med mindre end 2 års ophold i Danmark. Blandt ikke-vestlige indvandrere med 2 års ophold i Danmark eller mere er flest familiesammenførte i beskæftigelse. Flygtninge har uanset opholdstid den laveste beskæftigelsesfrekvens.

2.5.3 Beskæftigelsesfrekvens fordelt på køn og opholdstid

Kønsfordelingen blandt ikke-vestlige indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag er nogenlunde lige, men for familiesammenførte er næsten tre-fjerdedele kvinder, og for flygtninge er det knap 38 pct. Det er derfor interessant at undersøge, om forskellen i beskæftigelsesfrekvensen delvist kunne skyldes den forskellige kønsfordeling, da kvinder generelt har en lavere beskæftigelsesfrekvens end mænd.

Af tabel 2.8 fremgår det, at ikke-vestlige indvandrerkvinder for alle opholdsgrundlag har en lavere beskæftigelsesfrekvens end mænd. Den højeste beskæftigelsesfrekvens findes blandt familiesammenførte kvinder, som dog har en lavere beskæf-

tigelsesfrekvens end ikke-vestlige mænd med familiesammenføring eller øvrigt opholdsgrundlag.

Tabel 2.8: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som er registreret med en bopæl første gang i perioden 2000-2011, fordelt på opholdsgrundlag og køn, pr. 1. januar 2011, pct. og antal

	Mænd	Kvinder	Mænd	Kvinder
Asyl	41,0 %	26,5 %	9.350	5.704
Familiesammenføring	64,7 %	47,2 %	7.948	22.603
Øvrigt opholdsgrundlag	55,8 %	33,1 %	14.250	13.563

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Opholdstid er beregnet ud fra det første år i perioden 1997-2011, hvor personen er registreret med en bopæl i Danmark. Kun indvandrere med op til 11 års opholdstid indgår. Indvandrere inkluderet i denne figur kan have haft bopæl i Danmark før 1997.

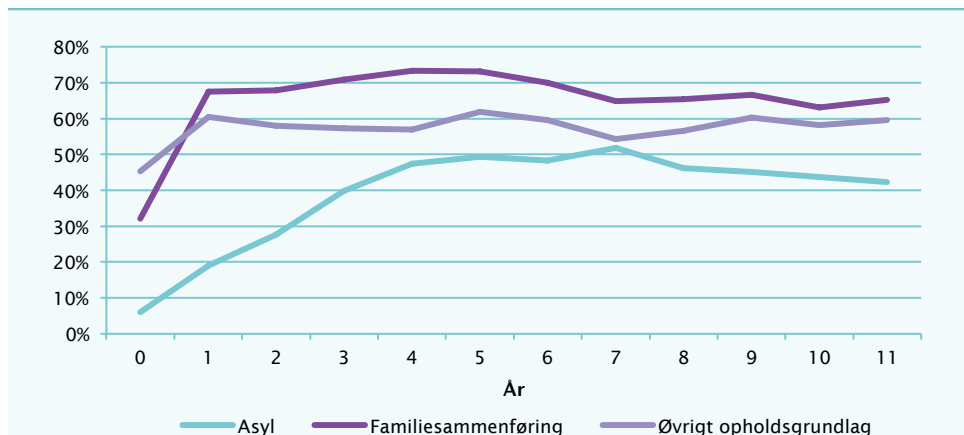
Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Af figur 2.19 og figur 2.20 fremgår det, at der er forskel på beskæftigelsesfrekvensen afhængigt af opholdstid for både mænd og kvinder.

Af figur 2.19 fremgår det, at for familiesammenførte mænd eller mænd med øvrigt opholdsgrundlag, er beskæftigelsen for indvandrere med 1 års opholdstid på samme forholdsvis høje niveau som for indvandrere med flere års opholdstid. For flygtninge er der derimod en tendens til stigende beskæftigelse med opholdstid for mænd med op til 4 års ophold i Danmark, hvorefter opholdstiden ikke ser ud til at have væsentlig betydning for beskæftigelsesfrekvensen. Forskellen på flygtninge og de 2 andre grupper af ikke-vestlige indvandrere er således særlig stor for mænd med mindre end 4 års ophold i Danmark.

Det fremgår desuden, at beskæftigelsesfrekvensen for familiesammenførte mænd med mindst 1 års ophold er højere end for mænd med øvrigt opholdsgrundlag.

Figur 2.19: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige mandlige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på opholdsgrundlag og opholdstid i Danmark, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Opholdstid er beregnet ud fra det første år i perioden 1997-2011, hvor personen er registreret med en bopæl i Danmark. Kun indvandrere med op til 11 års opholdstid indgår. Indvandrere inkluderet i denne figur kan have haft bopæl i Danmark før 1997.

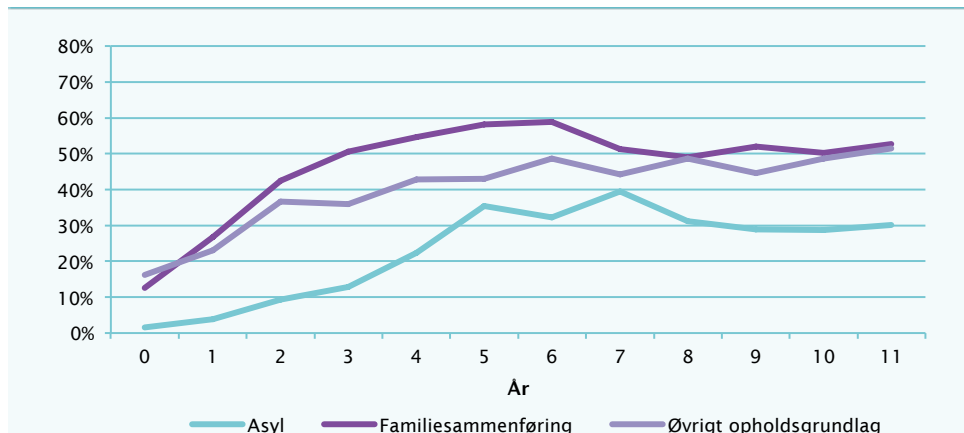
Anm. 3: I figuren indgår 9.350 flygtninge, 7.948 familiesammenførte og 14.250 indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Blandt kvinderne har familiesammenførte også den højeste beskæftigelsesfrekvens blandt indvandrere med mindst 1 års ophold i Danmark, og flygtninge har konsekvent den laveste beskæftigelsesfrekvens. Beskæftigelsesfrekvensen er dog noget lavere for kvinder end for mænd uanset opholdsgrundlag og opholdstid. For eksempel er 47,5 pct. af flygtningemændene med 4 års ophold i beskæftigelse, mens dette er tilfældet for 22,4 pct. af flygtningekvinderne.

Kvindernes beskæftigelse afhænger væsentligt mere af opholdstiden i Danmark end mændenes beskæftigelse, og dette gør sig gældende uanset opholdsgrundlag. For familiesammenførte kvinder og kvinder med øvrigt opholdsgrundlag med op til 3 års opholdstid er der således en tendens til, at kvinder med længere opholdstid i højere grad er i beskæftigelse. Dette gælder for flygtningekvinder med op til 5 års opholdstid.

Figur 2.20: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige kvindelige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på opholdsgrundlag og opholdstid i Danmark, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Opholdstid er beregnet ud fra det første år i perioden 1997-2011, hvor personen er registreret med en bopæl i Danmark. Kun indvandrere med op til 11 års opholdstid indgår. Indvandrere inkluderet i denne figur kan have haft bopæl i Danmark før 1997.

Anm. 3: I figuren indgår 5.704 flygtninge, 22.603 familiesammenførte og 13.563 indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Beskæftigelsesfrekvensen afhænger således meget af opholdstiden de første år, og personer med forskelligt opholdsgrundlag har meget forskellig opholdstid i landet. I de følgende analyser inkluderes alene indvandrere med minimum 4 års opholdstid i Danmark for at øge sammenligneligheden mellem grupperne.

2.5.4 Beskæftigelsesfrekvens fordelt på oprindelsesland

Beskæftigelsesfrekvensen afhænger meget af, hvilket oprindelsesland indvandrerens kommer fra og indvandrerens køn, jf. tabel 2.9. Totredjedele af de mandlige flygtninge fra Myanmar er fx i beskæftigelse, mens dette kun er tilfældet for en tredjedel af de mandlige flygtninge fra Serbien og Montenegro. Kvindelige flygtninge har generelt en lavere beskæftigelsesfrekvens end de mandlige flygtninge. Blandt kvindelige flygtninge fra Serbien og Montenegro er det fx kun godt en femtedel, som er i beskæftigelse.

Familiesammenførte fra Filippinerne har en beskæftigelsesfrekvens på højde med personer med dansk oprindelse, og også familiesammenførte fra Thailand, Rusland og Kina har en forholdsvis høj beskæftigelsesfrekvens for begge køn. Derimod er kun ca. en fjerdedel af de familiesammenførte kvinder fra Irak og Afghanistan i beskæftigelse. Det skal dog ses i sammenhæng med, at de fleste familiesammenførte fra Irak og Afghanistan er familiesammenførte til flygtninge og derfor må forventes at dele en række karakteristika og oplevelser med disse. Blandt familiesammenførte mænd fra Irak og Afghanistan er mindst halvdelen dog i beskæftigelse, så der er også i nogen grad tale om en kønsmæssig forskel.

Tabel 2.9: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som første gang er registreret med en bopæl i Danmark i perioden 2000-2007, fordelt på oprindelsesland, køn og opholdsgrundlag, pr. 1. januar 2011, pct.

Asyl	Familiesammenføring					Øvrigt opholdsgrundlag		
	Oprindelsesland	Mænd	Kvinder	Oprindelsesland	Mænd	Kvinder	Oprindelsesland	Mænd
Irak	40,3 %	22,8 %	Tyrkiet	70,8 %	43,8 %	Kina	57,4 %	55,9 %
Afghanistan	52,6 %	29,7 %	Thailand	71,3 %	72,7 %	Ukraine	76,3 %	58,1 %
Somalia	38,7 %	25,1 %	Irak	55,7 %	24,5 %	Pakistan	55,7 %	28,1 %
Iran	45,1 %	38,0 %	Rusland	57,7 %	65,3 %	Irak	47,9 %	29,4 %
Jugoslavien, Forbundsrep.	38,7 %	26,2 %	Filippinerne	82,8 %	75,8 %	Indien	52,9 %	39,3 %
Bosnien-Hercegovina	52,9 %	45,9 %	Pakistan	75,6 %	28,8 %	Tyrkiet	65,1 %	45,7 %
Myanmar	66,6 %	47,7 %	Kina	68,4 %	63,0 %	Rusland	66,9 %	50,4 %
Serbien og Montenegro	33,3 %	20,7 %	Vietnam	64,9 %	55,2 %	Afghanistan	55,2 %	39,4 %
Rusland	41,0 %	39,6 %	Afghanistan	50,0 %	25,3 %	Filippinerne	50,0 %	27,3 %
Sudan	45,9 %	22,0 %	Libanon	49,5 %	20,1 %	Iran	47,1 %	38,6 %
Alle lande	45,6 %	30,6 %	Alle lande	66,3 %	52,7 %	Alle lande	58,5 %	46,2 %

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Oprindelseslandene er de 10 største for aldersgruppen 25-64-årige med 4-11 års ophold for hvert opholdsgrundlag.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

Af tabel 2.9 fremgår det også, at der er stor forskel på beskæftigelsesfrekvensen blandt indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag med oprindelse i forskellige ikke-vestlige lande. Således er 76 pct. af ukrainske mænd med øvrigt opholdsgrundlag i beskæftigelse mod 48 pct. af de irakiske indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag. Mens filippinske kvinder med opholdsgrundlag til familiesammenføring har en høj beskæftigelsesfrekvens (75,8 pct.), er beskæftigelsen meget lav blandt filippinske kvinder med øvrigt opholdsgrundlag. Dette skal ses i sammenhæng med, at størstedelen af de indvandrere, som har fået opholdstilladelse som au pair de seneste år, har oprindelse i Filippinerne¹¹. Au pair personer registreres som selvforsørgende og tilhører derfor ikke gruppen af beskæftigede.

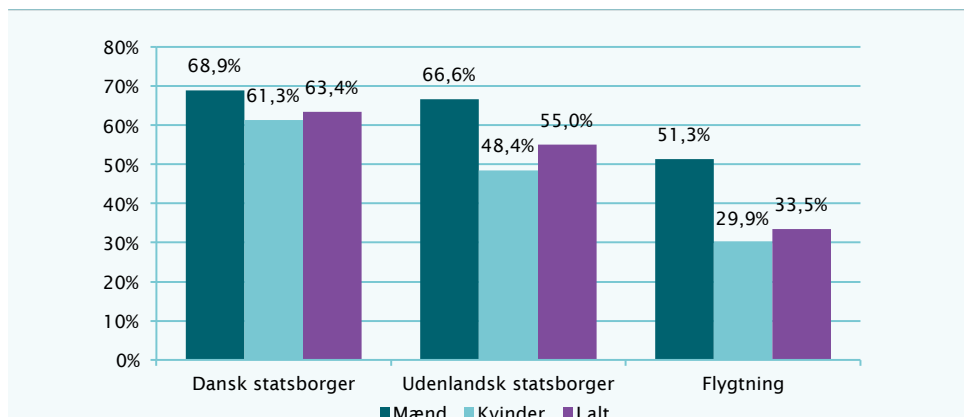
2.5.5 Beskæftigelsesfrekvens fordelt efter partner til familiesammenført
Figur 2.21 viser, at beskæftigelsesfrekvensen for familiesammenførte varierer alt efter, hvem de bliver familiesammenført til. Familiesammenførte til flygtninge har således generelt en væsentligt lavere beskæftigelsesfrekvens (33,5 pct.) end familiesammenførte til udenlandske statsborgere (55,0 pct.) og danske statsborgere (63,4 pct.). Dette afspejler forskellene i beskæftigelsen blandt flygtninge, øvrige indvandrere og personer med dansk oprindelse. En nærliggende hypotese kunne derfor være, at personer, som selv er tilknyttet arbejdsmarkedet, i højere grad kan hjælpe deres familie med at få et arbejde. Det er dog ikke muligt her at undersøge, hvor afgørende dette forhold er.

Figuren viser dog, at forskellen i beskæftigelsesfrekvensen mellem mænd og kvinder i høj grad afhænger af, hvem indvandrerens er blevet familiesammenført til. Således er der kun knap 8 procentpoints forskel på mænd og kvinder familiesammenført til en dansk statsborger, mens der er godt 18 procentpoints forskel på mænd og kvinder familiesammenført til en udenlandsk statsborger, og godt 21 procentpoints forskel på mænd og kvinder familiesammenført til en flygtning.

---

¹¹ Kilde: Udlændingestyrelsen: *Tal og fakta på udlændingeområdet 2011*, forår 2012.

Figur 2.21: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som første gang er registreret med en bopæl i Danmark i perioden 2000-2007, fordelt på hvem de er familiesammenført til og køn, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: I figuren indgår 21.765 indvandrere med ikke-vestlig oprindelse heraf 14.759 familiesammenført til dansk eller nordisk statsborger, 2.599 familiesammenført til udenlandsk statsborger og 4.407 familiesammenført til en flygtning.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

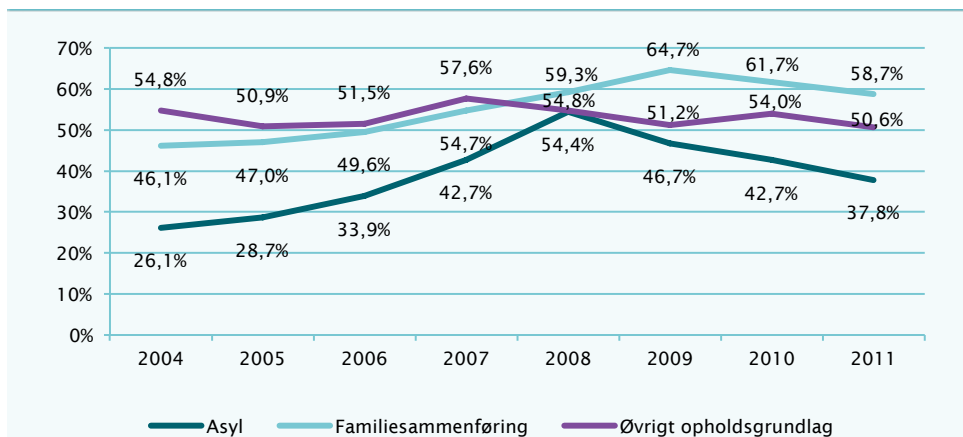
2.5.6 Udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen over tid

Af figur 2.18 fremgår det, at indvandrere med 4 års ophold i Danmark har en beskæftigelsesfrekvens på niveau med personer med længere opholdstid. Figur 2.22 viser, hvordan beskæftigelsesfrekvensen har udviklet sig for personer med 4 års ophold i årene 2004-2011. Af figuren fremgår det, at frem til 2007 havde indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag den højeste beskæftigelsesfrekvens, og fra 2008 og frem havde familiesammenførte den højeste beskæftigelsesfrekvens. I 2011 havde familiesammenførte fx en beskæftigelsesfrekvens, som var 8 procentpoint højere end indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Beskæftigelsen for flygtninge med 4 års ophold i Danmark er steget kraftigt fra 2004 (26,1 pct.) til 2008 (54,4 pct.), men er også faldet mere efter 2008 end beskæftigelsen for de øvrige grupper. I 2011 var beskæftigelsesfrekvensen således 37,8 pct. for flygtninge med 4 års ophold. Dette tyder på, at flygtninges beskæftigelse er mere konjunkturfølsom end beskæftigelsen blandt øvrige ikke-vestlige indvandrere. Til sammenligning er beskæftigelsen blandt personer med dansk oprindelse faldet med 4 procentpoint i perioden 2008 til 2011 (fra 80,8 pct. til 76,8 pct.).

Sammenligner man beskæftigelsesniveauet i 2011 med beskæftigelsesniveauet i 2004/2005, har der været en stigning i beskæftigelsen for flygtninge og familie-sammenførte, mens niveauet er det samme for indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Figur 2.22: Beskæftigelsesfrekvens blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse med 4 års opholdstid i Danmark fordelt på opholdsgrundlag, pr. 1. januar 2004-2011, pct.

Anm. 1: En beskrivelse af datagrundlaget for analyserne findes i bilag A.

Anm. 2: Opholdstid er beregnet ud fra det første år i perioden 1997-2011, hvor personen er registreret med en bopæl i Danmark. Kun indvandrere med op til 11 års opholdstid indgår. Indvandrere inkluderet i denne figur kan have haft bopæl i Danmark før 1997.

Kilde: Data fra Udlændingeregisteret koblet med registeroplysninger i Danmarks Statistik.

2.6 SUNDHEDSFORHOLD BLANDT NYANKOMNE

I dette afsnit formidles den nyeste tilgængelige viden om sundhedsmæssige forhold for nyankomne indvandrere. Afsnittet skal give indblik i den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne i Danmark og dokumentere hyppige sundhedsproblemer hos nyankomne. Viden om sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere kan bl.a. være med til at forebygge livsstilssygdomme, bringe nye borgere nærmere arbejde, uddannelse eller praktik samt øge forståelsen for eget ansvar for helbred og sundhed og herved styrke selve integrationsprocessen.

Faktaboks 2.4: Litteratur om nyankomne indvandreres sundhedsforhold

Afsnittet bygger på en gennemgang af såvel dansk som international litteratur, der belyser sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere. Litteraturgennemgangen med titlen *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere* er fortaget af Hanne Winther Frederiksen, som er adjunkt, cand.scient.san. og ansat ved Professionshøjskolen UCC samt Marie Nørredam, som er lektor på Forskningscenter for Migration, Etnicitet og Sundhed ved Københavns Universitet.

Nyankomne indvandrere defineres som indvandrere, der har fået opholdstilladelse i Danmark inden for de seneste 3 år. Den primære målgruppe for litteraturgennemgangen er flygtninge og familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse, som har fået opholdstilladelse, og som er omfattet af det 3-årige integrationsprogram efter integrationsloven.

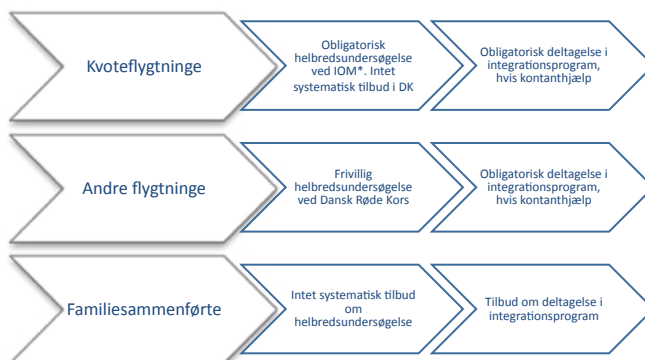
Der er fundet et begrænset antal videnskabelige undersøgelser, som udelukkende fokuserer på sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere i Danmark. Af den grund er der i flere tilfælde inddraget eksisterende litteratur om indvandrere, som ikke alle var nyankomne, eller hvor konteksten ikke var dansk. På områder, hvor litteraturen ikke har været dækkende, er der tillige anvendt viden opnået via direkte kontakt til ansvarlige nøglepersoner, offentlige myndigheder samt private organisationer.

Kilde: Hanne Winther Frederiksen og Marie Nørredam (2012): *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere*.

2.6.1 Den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne

I det følgende redegøres der for den sundhedsmæssige modtagelse for hhv. kvoteflygtninge¹², andre flygtninge¹³ samt familiesammenførte.

Figur 2.23: Forløb af den sundhedsmæssige modtagelse af hhv. kvoteflygtninge, andre flygtninge og familiesammenførte

Kilde: Hanne Winther Frederiksen og Marie Nørredam (2012): *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere*

¹² Kvoteflygtninge er flygtninge, som tildeles asyl i Danmark på baggrund af en aftale mellem den danske stat og FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR).

¹³ Andre flygtninge indleder deres ophold i Danmark i et asylcenter.

Som illustreret i figur 2.23 forløber den sundhedsmæssige modtagelse noget forskelligt for de 3 grupper. Dette gør sig bl.a. gældende for de indsatser, der går forud for bosætning i kommuner.

Forud for bosætning i kommune

Det er en forudsætning for kvoteflygtninges tildeling af asyl i Danmark, at de medvirker i en obligatorisk helbredsundersøgelse i det land, de søger asyl fra. Undersøgelsen foretages af læger fra International Organisation for Migration (IOM). Helbredsundersøgelsen indeholder, ifølge Udlændingestyrelsen, en obligatorisk screening for hiv og andre smitsomme sygdomme, men indeholder ingen introduktion til det danske sundhedsvæsen og ej heller et vaccinationsprogram. Flygtningen er selv ansvarlig for at overdrage dokumentationen fra helbredsundersøgelsen til sin alment praktiserende læge.

Hvad angår gruppen af andre flygtninge, tilbydes der i asylcentret en frivillig helbredsundersøgelse ved Dansk Røde Kors. Der er således ikke tale om en obligatorisk helbredsundersøgelse, men om et tilbud, der inkluderer en eller flere samtaler med en sygeplejerske samt tilbud om diverse screeninger for bl.a. hiv, tuberkulose, hepatitis B, psykiske problemer og oplevet tortur. En undersøgelse har vist, at 42 pct. af deltagerne i den primære helbredsundersøgelse ved en sygeplejerske efterfølgende blev tilset af en læge. Hvis en asylansøger tildeles opholdstilladelse er vedkommende selv ansvarlig for at overdrage dokumentationen fra en eventuel helbredsundersøgelse, der er foretaget i regi af Dansk Røde Kors, til sin alment praktiserende læge.

Når det gælder familiesammenførte, findes der ingen systematiske tilbud om helbredsundersøgelse eller en introduktion til det danske sundhedsvæsen hverken i Danmark eller forud for bosætningen i Danmark.

Den kommunale organisering

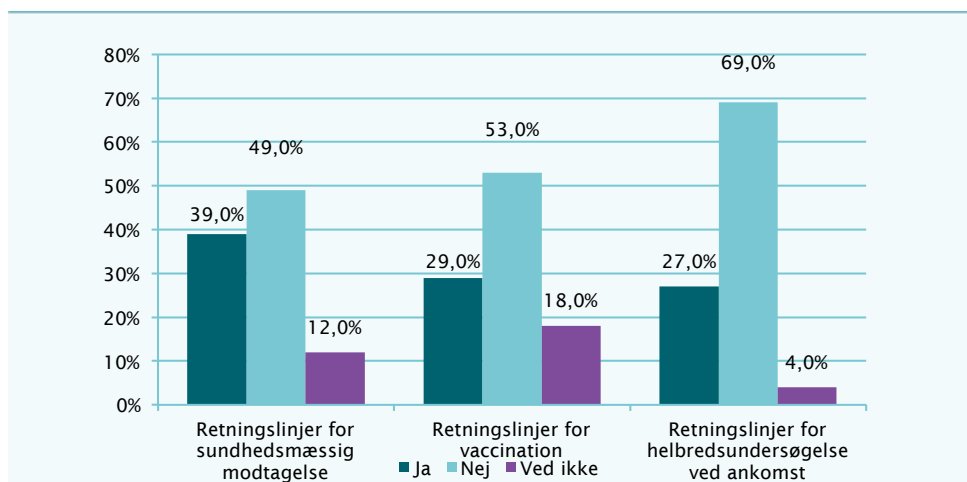
Det indgår i finanslovsaftalen mellem regeringen og Enhedslisten, at der skal gennemføres en sundhedsmæssig screening, herunder for tortur, af alle nyankomne udlændinge, der har fået opholdstilladelse som flygtninge eller som familiesammenførte til flygtninge

Den nuværende lovgivning giver alle nyankomne indvandrere med opholdstilladelse ret til sundhedsydelse på lige fod med resten af befolkningen.

Der findes ingen nationale retningslinjer for, hvorvidt den praktiserende læge i kommunen bør udføre en helbredsundersøgelse eller for indholdet af en eventuel helbredsundersøgelse. Som udgangspunkt vil en helbredsundersøgelse kun finde sted, såfremt den nyankomne, pårørende eller kommunalt ansatte på eget initiativ henvender sig til lægen.

Ligeledes er der heller ingen retningslinjer for hvorvidt nyankomne indvandrere bør tilbydes vaccinationer. Specifikt for kvoteflygtninge viser en spørgeskemaundersøgelse med sagsbehandlere fra 49 af de 58 kommuner, der havde modtaget kvoteflygtninge i årene 2007-2010, at 27 pct. af de adspurgte kommuner havde retningslinjer for helbredsundersøgelse ved ankomst.

Figur 2.24: Andelen af kommuner, der har retningslinjer for den sundhedsmæssige modtagelse blandt kommuner, som har modtaget kvoteflygtninge i årene 2007-2010, pct.

Anm. 1: Figuren viser resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse med sagsbehandlere fra 49 af de 58 kommuner, der havde modtaget kvoteflygtninge i årene 2007-2010.

Kilde: Hanne Winther Frederiksen og Marie Nørredam (2012): *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere*.

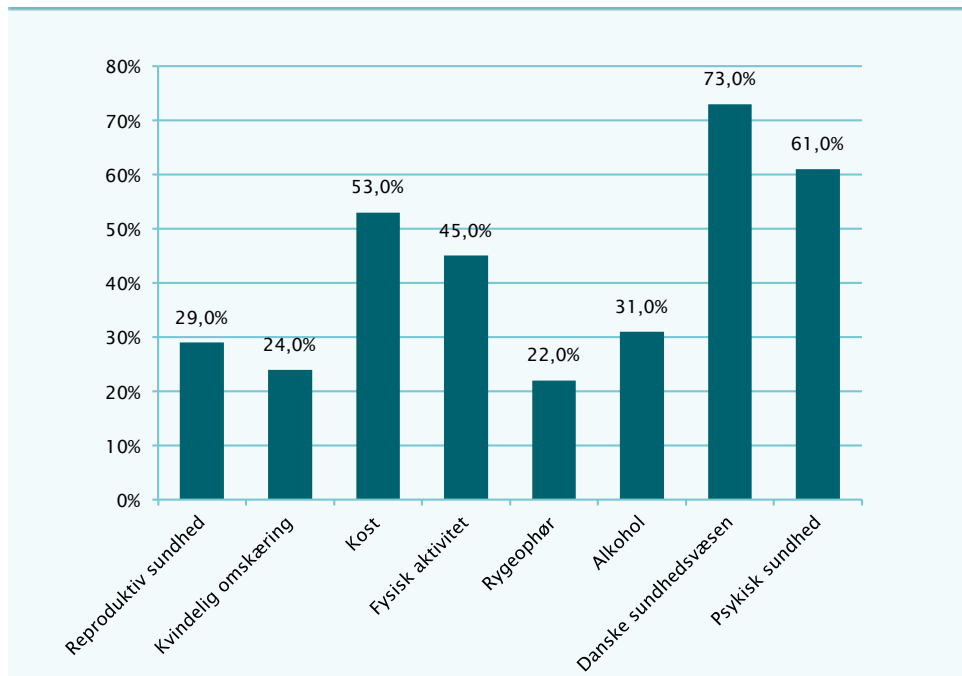
Videre fremgår det af figur 2.24, at 29 pct. havde retningslinjer for vaccination efter ankomst. Ikke desto mindre angav 71 pct. af de adspurgte kommuner, at de i praksis rutinemæssigt arrangerede helbredsundersøgelser for nyankomne kvoteflygtninge.

Den alment praktiserende læge spiller i lighed med den kommunale sagsbehandler en væsentlig rolle, når det gælder nyankomne indvandrere med psykiske traumer. Identifikation af nyankomne indvandrere med psykiske traumer er central for henvisning til de eksisterende tilbud. Private organisationer som Dansk Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp har fokus på problemet og tilbyder særligt tilpassede programmer og undervisning i emnet. En spørgeskemaundersøgelse med kommunale sagsbehandlere med ansvar for modtagelse af kvoteflygtninge har vist, at 77 pct. havde deltaget i efteruddannelse om traumer hos flygtninge.

Nyankomne flygtninge og familiesammenførte, der er fyldt 18 år, er omfattet af integrationsloven og skal tilbydes et særligt integrationsprogram, som skal sikre deres integration i samfundet i bred forstand. Programmet omfatter ud over danskundervisning og beskæftigelsesrettede tilbud også et kursus i danske samfundsforhold.

Nogle kommuner vælger, som en del af integrationsprogrammet, at tilbyde særlige kurser, der relaterer sig til sundhedsfremme og forebyggelse. Andelen af kommuner, som i 2010 tilbød forskellige sundhedsrelaterede aktiviteter i forbindelse med integrationsprogrammet til kvoteflygtninge, fremgår af figur 2.25.

Figur 2.25: Andelen af kommuner, som inkluderer udvalgte sundhedsrelaterede emner i integrationsprogrammet for kvoteflygtninge, pct.

Kilde: Hanne Winther Frederiksen og Marie Nørredam (2012): *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere*.

Figur 2.25 viser, at der var stor forskel på hvilke sundhedsrelaterede indsatses, som blev tilbudt i forbindelse med integrationsprogrammet. Over halvdelen af kommunerne inkluderer sundhedsrelaterede emner om det danske sundhedsvæsen, psykisk sundhed og kost i integrationsprogrammet for kvoteflygtninge.

2.6.2 Sundhedstilstanden blandt nyankomne

Der findes kun få danske studier af nyankomne indvandreres sundhedstilstand, og de studier, der findes, inddrager relativt få individer. Det er derfor svært at redegøre fyldestgørende for nyankomne indvandreres sundhedsstatus.

En af de få danske undersøgelser af nyankomne indvandreres sundhedstilstand, der findes, er en screening af et lille antal (55) nyankomne flygtninge og familie-sammenførte i en jysk kommune. Her fandt man en høj forekomst af kroniske,

Tabel 2.10: Selvurderet helbred blandt indvandrere (ikke alle er nyankomne) sammenlignet med personer med dansk oprindelse

Undersøgelse	Materiale	Metode	Resultat
SUSY 2005 Hansen, Kjølner 2006	9.901 personer med dansk oprindelse 136 ikke-vestlige indvandrere uspecificeret opholdstid i Danmark 25-64 år	Spørgeskema	Dårligere selvurderet helbred blandt indvandrere
Etniske minoriteters sundhed Singhammer 2008	1.131 personer med dansk oprindelse 2.866 ikke-vestlige indvandrere, mindst 3 års ophold i Danmark 18-66 år	Spørgeskema	Dårligere selvurderet helbred blandt indvandrere
Sundhedsprofil 2010 Statens Institut for Folkesundhedsvidenskab 2012	269.246 personer med dansk oprindelse 18.192 med ikke-vestlig baggrund	Spørgeskema	Godt selvurderet helbred: Dansk baggrund 85,7 pct. Ikke-vestlig baggrund 72,5 pct.

Kilde: Hanne Winther Frederiksen og Marie Nørredam (2012): *Sundhedsforhold hos nyankomne indvandrere*.

somatiske lidelser, hvor 64 pct. havde en eller flere somatiske sygdomme, som krævede behandling eller videre udredning. En stor andel led af almindelige somatiske sygdomme som hjerte-kar-sygdomme eller maveinfektioner, og langt de fleste af børnene havde ikke gennemført vaccinationsprogrammer

Grundet de få danske undersøgelser af nyankomne indvandreres sundhedstilstand inddrages selvurderet helbred hos indvandrere uden specificeret opholdstid, som indikator for sygelighed og dødelighed. Tabel 2.10 viser, at indvandrere vurderer deres eget helbred dårligere end personer med dansk oprindelse.

Mere specifikt for konkrete sygdomskategorier findes det, at indvandrere generelt set er overrepræsenteret i forhold til etniske danskere, når det gælder infektionssygdomme. Som eksempel er flygtninge og familiesammenførte fundet at have op til 4 gange så stor risiko for at dø af en infektionssygdom som etniske danskere.

Den høje infektionsrate blandt indvandrere gør sig bl.a. gældende ved tuberkulose, viral hepatitis samt hiv. Fx udgør indvandrere godt 3 ud af 4 af personer, der årligt diagnosticeres med hepatitis B og C i Danmark. Infektionssygdomme udgør dog talmæssigt en mindre andel af den samlede sygdomsbyrde for såvel indvandrere som etnisk danske.

Hvad angår psykiske helbredsproblemer foretog Amnesty Internationals lægegruppe i 2007 en systematisk undersøgelse af 142 nyankomne asylansøgere. Man fandt, at 45 pct. havde været udsat for tortur, mens 34 pct. led af PTSD. Ud af samtlige undersøgte angav 32 pct. at have lidt af somatiske helbredsproblemer forud for, og uafhængigt af, torturoplevelserne. Andre undersøgelser har vist, at psykiske helbredsproblemer hos torturoverlevere og flygtninge ofte er langvarige. Det kan derfor forventes, at mange af de problemer, der findes hos nyankomne asylansøgere, vil kunne genfindes hos de flygtninge, der efter ophold i asylcentre, opnår asyl, og hos kvoteflygtninge. Hos ikke-vestlige indvandrere uden specificeret opholdstid har spørgeskemaundersøgelser generelt fundet en højere forekomst af psykiske helbredsproblemer, sammenlignet med personer med dansk oprindelse.

Endelig viser undersøgelser, at forekomsten af forskellige kroniske sygdomme blandt indvandrere uden specificeret opholdstid, sammenlignet med personer med dansk oprindelse, varierer en del, og at denne variation også findes imellem indvandrere fra forskellige oprindelseslande. Specifikt for type II diabetes ses, at indvandrere, generelt har en højere forekomst samt en hyppigere sygehuskontakt for type II diabetes end personer med dansk oprindelse. Det vides, at fysisk aktivitet og kostindtag har betydning for udviklingen af type II diabetes, og at nogle etniske grupper, herunder afrikanere og asiater, genetisk er særligt disponeret for at udvikle sygdommen.

Hvad angår forekomsten af hjerte-kar-sygdomme hos indvandrere, er billedet mere uensartet, da der ikke er fundet entydige forskelle i forekomster, men dog signifikant færre sygehuskontakter for indvandrere end for personer med dansk oprindelse. Undersøgelser viser, at forekomsten af hjerte-kar-sygdomme hos indvandrere der kommer fra ikke-vestlige lande med lav forekomst, stiger i takt med opholdstiden i et vestligt land. En hypotese er, at indvandrere med tiden tilpasser deres livsstil, så den kommer til at ligne den oprindelige befolknings, og dermed udlignes forskelle i risikoprofiler. Videre er indvandrere fundet at have en lavere forekomst af kræft i forhold til personer med dansk oprindelse.

2.7 OPSUMMERING AF UDFORDRINGER I FORHOLD TIL MODTAGELSE OG INTEGRATION

I dette kapitel er nedenstående spørgsmål vedrørende integrationslovens boligplaceringsregler blevet belyst:

- Virker integrationslovens boligplaceringsregler efter hensigten?

I forhold til boligplacering af flygtninge viser analyserne, at boligplaceringsreglerne virker efter hensigten. Tendensen til, at nyankomne bosætter sig i landets største byer, gør sig således ikke længere gældende for flygtninge. Analyserne viser, at kun en mindre andel af flygtningene vælger at flytte til en anden kommune efter integrationsprogrammets afslutning. 85 pct. af flygtningene er således stadig bosiddende i den samme kommune, hvor de første gang blev registreret med en adresse, efter de første 3 år i Danmark, hvor integrationsprogrammet afsluttes. 5 år efter den første bopælsregistrering bor 75 pct. af flygtningene stadig i den samme kommune. Samme mønster gør sig gældende for familiesammenførte. Det er således 81 pct. af de familiesammenførte, som efter 5 år stadig bor i den samme kommune.

Analyserne viser desuden, at der er potentiale for en bedre modtagelse af uledsagede mindreårige flygtninge ved at forbedre koordinationen i overleveringen af den unge og boligsituationen for den unge, når vedkommende er kommet til kommunen.

I dette kapitel er nedenstående spørgsmål vedrørende danskuddannelserne også blevet belyst:

- Hvilke kursister går på danskuddannelserne?
- Hvordan er kursisternes selvvaluerede udbytte af og tilfredshed med danskuddannelserne?

I forhold til danskuddannelserne til voksne udlændinge viser analyserne, at antallet af kursister er steget siden 2007. Det er først og fremmest antallet af kursister på Danskuddannelse 2 og 3, som er steget, hvilket skyldes, at der er kommet flere udenlandske arbejdstagere og internationale studerende. Den største koncentration af kursister findes i de større byer, men alle landets kommuner henviser i dag kursister til danskuddannelserne. I 2011 var der mere end 52.000 kursister, som

modtog danskundervisning hos en af landets ca. 55 udbydere.

Generelt er tilfredsheden blandt kursisterne på danskuddannelserne høj. 7 ud af 10 kursister er således enten tilfredse eller meget tilfredse med undervisningen. Ligeledes oplever langt størstedelen af kursisterne, at de gennem undervisningen bliver bedre til at forstå, tale og skrive dansk. Der er dog ca. en fjerdedel af I-kursisterne og en tredjedel af S-kursisterne, som oplever, at de ikke lærer noget om det danske arbejdsmarked, uddannelsessystem, demokrati og historie gennem undervisningen.

Nedenstående spørgsmål vedrørende kommunernes brug af aktive tilbud er ligeledes blevet belyst i dette kapitel:

- Hvordan og i hvilket omfang giver kommunerne aktive tilbud?

I forhold til brugen af aktive tilbud viser analysen, at der i perioden 2008-2010 er sket et fald i andelen af introduktionsydelsesmodtagerne, som alene modtager danskundervisning. Faldet modsvares af en stigning i andelen af introduktionsydelsesmodtagerne, som både modtager danskundervisning og aktive tilbud. Det er især anvendelsen af virksomhedspraktik som aktivt tilbud, der er steget i perioden. Godt halvdelen (53,7 pct.) af de, som ophørte med at modtage introduktionsydelse i 2010, overgik til beskæftigelse, mens 43,6 pct. overgik til kontanthjælp. I 2010 var der i alt 3.649 introduktionsydelsesmodtagere, som deltog i aktive tilbud og/eller danskuddannelse.

I dette kapitel er nedenstående spørgsmål vedrørende nyankomne flygtninge og familiesammenførtes beskæftigelsessituation også blevet belyst:

- Hvordan er beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte sammenlignet med personer med dansk oprindelse?
- Hvordan varierer beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte?
- Hvordan har beskæftigelsesfrekvensen blandt flygtninge og familiesammenførte udviklet sig i de senere år?

I forhold til beskæftigelse viser analyserne, at personer med dansk oprindelse har den højeste beskæftigelsesfrekvens, og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse har den laveste beskæftigelsesfrekvens uanset deres opholdsgrundlag. Blandt be-

skæftigede indvandrere med vestlig oprindelse (uanset opholdsgrundlag) er ca. en fjerdedel ansat som lønmodtagere på højeste niveau, hvilket svarer til niveauet for personer med dansk oprindelse. For flygtninge og familiesammenførte fra ikke-vestlige lande er det kun tilfældet for mindre end en tiendedel.

Særligt for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er der en betydelig forskel i beskæftigelsesfrekvensen alt efter personens opholdsgrundlag. Flygtninge har således den laveste beskæftigelsesfrekvens, idet kun godt en tredjedel er i beskæftigelse (35,6 pct.). Til sammenligning er mere end halvdelen af de familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse (51,8 pct.) i beskæftigelse, mens 44,7 pct. af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse med øvrigt opholdsgrundlag, er i beskæftigelse. En stor del af indvandrerne med øvrigt opholdsgrundlag, som ikke er i beskæftigelse, er selvforsørgende. Det samme gælder for en stor del af de familiesammenførte.

Analyserne tyder også på, at beskæftigelsen er stigende med opholdstiden i Danmark for ikke-vestlige indvandrere med op til 4 års opholdstid. For ikke-vestlige indvandrermand med opholdsgrundlag til familiesammenføring eller øvrigt opholdsgrundlag har mænd med bare 1 års ophold i Danmark dog en beskæftigelsesfrekvens på højde med indvandrere med længere opholdstid. Blandt kvinderne har familiesammenførte med mindst et års ophold også den højeste beskæftigelsesfrekvens, og flygtninge den laveste. Beskæftigelsesfrekvensen er dog lavere for kvinder end for mænd uanset opholdsgrundlag og opholdstid, fx er 47,5 pct. af flygtningemændene med 4 års ophold i beskæftigelse, mens dette er tilfældet for 22,4 pct. af flygtningekvinderne.

For de familiesammenførte med ikke-vestlig oprindelse er der desuden en klar sammenhæng mellem hvem man er familiesammenført til og beskæftigelsesfrekvensen. Familiesammenførte til danske statsborgere har den højeste beskæftigelsesfrekvens og den laveste kønsforskel i beskæftigelsen, mens familiesammenførte til flygtninge har den laveste beskæftigelsesfrekvens og den største kønsforskel.

Beskæftigelsen for flygtninge med 4 års ophold i Danmark er steget kraftigt i perioden 2004-2008, men er også faldet mere efter 2008 end beskæftigelsen for de øvrige grupper. Dette tyder på, at flygtnings beskæftigelse er mere konjunkturfølsom end beskæftigelsen blandt øvrige ikke-vestlige indvandrere. Sammenligner man beskæftigelsesniveauet i 2011 med beskæftigelsesniveauet i 2004/2005, har der været en stigning i beskæftigelsen for flygtninge og familiesammenførte, mens

niveauet er det samme for indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Afslutningsvist har dette kapitel belyst nedenstående spørgsmål vedrørende den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne udlændinge:

- I hvilket omfang har kommunerne retningslinjer for den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne?
- Hvordan er sundhedstilstanden blandt nyankomne?

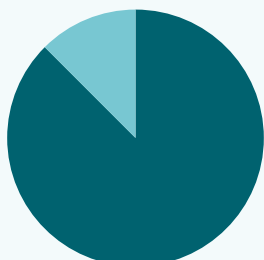
I forhold til den sundhedsmæssige modtagelse af nyankomne udlændinge i kommunerne varierer det, hvorvidt kommunerne har en fastlagt praksis. Bl.a. viser en spørgeskemaundersøgelse blandt 49 af de 58 kommuner, der modtog kvoteflygtninge i årene 2007-2010, at 39 pct. angiver at have retningslinjer for den sundhedsmæssige modtagelse, 27 pct. angiver at have retningslinjer for helbredsundersøgelse ved ankomst, mens 29 pct. angiver at have retningslinjer for vaccinationer.

Hvad angår sundhedstilstanden blandt nyankomne ses det, at ikke-vestlige indvandrere har en hyppigere forekomst af psykiske helbredsproblemer end etniske danskere. I forhold til infektionssygdomme er indvandrere generelt set overrepræsenteret i forhold til etniske danskere, mens forekomsten af kroniske sygdomme blandt indvandrere sammenlignet med etniske danskere er mere varierende.

3 UDDANNELSE

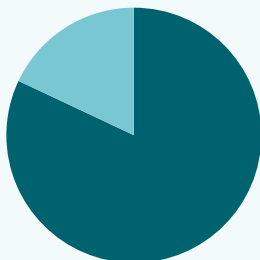
ET UDPLUK AF TAL OG FAKTA FRA KAPITEL 3

88 pct. af de 3-5-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse går i dagtilbud.

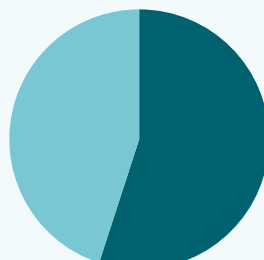
■ I dagtilbud
■ Ikke i dagtilbud

82 pct. indvandrere og efterkommere af en ungdomsårgang forventes at gennemføre en ungdomsuddannelse.

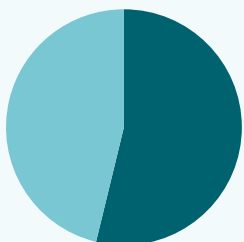
■ Forventes at gennemføre
■ Forventes ikke at gennemføre

55 pct. af indvandrer- og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse falder fra en erhvervsuddannelse.

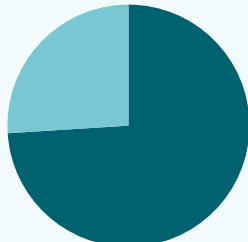
■ Falder fra
■ Gennemfører

51 pct. indvandrere og efterkommere af en ungdomsårgang forventes at gennemføre en videregående uddannelse.

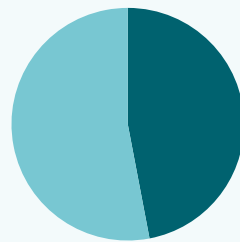
■ Forventes at gennemføre
■ Forventes ikke at gennemføre

74 pct. af de 16-19-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, hvor begge forældre er uden for arbejdsstyrken, er i gang med en uddannelse.

■ Under uddannelse
■ Ikke under uddannelse

47 pct. af de 25-39-årige indvandrermand (ankommet som 0-12-årige) har grundskolen som højeste fuldførte danske uddannelse.

■ Grundskole
■ Anden eller ingen uddannelse

3.1 INDLEDNING

Dette kapitel sætter fokus på indvandrere og efterkommeres uddannelse, da en god skolegang og efterfølgende uddannelse er vigtige forudsætninger for, at den enkelte klarer sig på arbejdsmarkedet og for den enkeltes sociale liv og personlige udvikling. Derudover er bedre og mere uddannelse også afgørende for at sikre Danmark vækst og velstand i fremtiden.

For indvandrere i Danmark kan det være en stor udfordring at gennemføre en dansk uddannelse, især for de indvandrere, der ankommer som voksne. Jo tidligere man ankommer og bliver sluset ind i det almindelige uddannelsessystem, desto bedre mulighed har indvandrere for at gennemføre en dansk ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse. Som det fremgår af overblikket i kapitel 1, giver en dansk erhvervskompetencegivende uddannelse størst chance for at få beskæftigelse i Danmark, så det er vigtigt, at indvandrere i alle aldre motiveres til at tage en uddannelse og bliver godt modtaget på uddannelsesinstitutionerne.

Efterkommere er født og opvokset i Danmark og bør således på mange parametre ligne unge med dansk oprindelse. Analyserne i dette kapitel viser, at efterkommerne klarer sig meget bedre end indvandrerne i uddannelsessystemet, og på nogle områder klarer de sig mindst lige så godt som unge med dansk oprindelse.

Kapitlet søger at belyse følgende overordnede spørgsmål:

- I hvilket omfang benytter familier med indvandrerbaggrund sig af dagtilbud sammenlignet med familier med dansk oprindelse?
- I hvilket omfang er der problemer med grundskoler, hvor en høj andel af eleverne har indvandrerbaggrund, og hvordan klarer indvandrer- og efterkommereleverne sig fagligt i grundskolen?
- Hvordan klarer unge indvandrere og efterkommere sig i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse?
- Hvordan klarer indvandrere og efterkommere sig i forhold til at gennemføre en videregående uddannelse?

3.2 DAGTILBUD

Dagtilbud spiller en vigtig rolle i forhold til integration af børn i det danske samfund. Mange grundlæggende kompetencer fastlægges i de første 6 år af tilværelsen. Dagtilbuddene kan medvirke til udviklingen af børnenes danskundskaber samt give børnene en forståelse for kultur, normer, værdier og demokratiske principper i Danmark. Dagtilbud kan også i høj grad medvirke til, at børn lærer de sociale spilleregler at kende, og at de lærer at indgå i forpligtende fællesskaber. Det er derfor vigtigt, at nydanskere i førskolealderen er i dagtilbud.

Tabel 3.1: 1-2-årige og 3-5-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt børn med dansk oprindelse fordelt på, hvorvidt de er i dagtilbud pr. 1. oktober 2011, pct. og antal

	I dagtilbud	Ikke i dagtilbud	Antal i alt
1-2-årige			
Indvandrere	51,5 %	48,5 %	763
Efterkommere	73,2 %	26,8 %	9.178
Dansk oprindelse	90,1 %	9,9 %	115.573
3-5-årige			
Indvandrere	73,0 %	27,0 %	1.783
Efterkommere	89,5 %	10,5 %	12.931
Dansk oprindelse	92,8 %	7,2 %	168.786

Anm. 1: Dagtilbud afgrænses til dagpleje, vuggestue, børnehave eller aldersintegreret institution. Børn, der går i SFO/fritids hjem, indgår ikke i tabellen. Der kan være enkelte dagtilbud, der ikke indberetter CPR-nummer, og børn fra disse vil således indgå i andelen, der ikke går i dagtilbud.

Anm. 2: Børn i dagtilbud opgøres 1. oktober, og der er taget udgangspunkt i befolkningen på samme tidspunkt.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMDAG1.

Der er generelt færre indvandrerbørn end børn med dansk oprindelse på 1-2 år, der går i dagtilbud, men andelen stiger med alderen, og blandt de 3-5-årige er 73 pct. indvandrerbørn og 89,5 pct. efterkommerbørn i dagtilbud sammenlignet med en andel på 92,8 pct. blandt børn med dansk oprindelse, jf. tabel 3.1.

3.2.1 Sprogstimulering

Tosprogede småbørn¹⁴ har i sagens natur ikke altid de samme danskkundskaber ved skolestart som etsprogede småbørn. Derfor er der siden 2004 indført obligatorisk sprogstimulering for de tosprogede småbørn, som har behov for det, fra det fyldte 3. år til skolestart. Formålet er at understøtte børnenes dansksproglige udvikling bedst muligt for at forberede dem til skolestart.

Næsten 2 ud af 3 af de tosprogede småbørn modtog sprogstimulering fra det fyldte 3. år til skolestart i 2011, se også tabel 3.2. Sprogstimuleringen finder primært sted i dagtilbud.

Tabel 3.2: Andelen af tosprogede 3-6-årige småbørn, der modtager sprogstimulering i perioden 2007-2011, pct. og antal

	Andel der modtager sprogstimulering	Antal der modtager sprogstimulering	Antal småbørn i alt
2007	54,4 %	11.373	20.895
2008	64,6 %	13.300	20.590
2009	60,9 %	11.741	19.268
2010	60,1 %	12.294	20.456
2011	62,9 %	11.760	18.696

Anm. 1: Til sammenligning var der pr. 1. januar 2011 i alt 25.375 3-6-årige indvandrere og efterkommere i Danmark (heraf 4.667 indvandrere og 20.708 efterkommere).

Note 1: Loven omkring sprogvurdering blev ændret 1. juli 2011, og ved tællingen for 2011 havde nogle kommuner svært ved at opgøre antallet af tosprogede småbørn med sprogstimulering, hvilket stort set forklarer faldet i de absolutte tal på landsplan fra 2010 til 2011.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning.

Fra 2009 er der også gennemført obligatorisk sprogvurdering af alle børn i starten af børnehaveklassen.

Et nyt forskningsprojekt, iværksat af Ministeriet for Børn og Undervisning, skal indhente viden om effekterne af forskellige pædagogiske indsatser og metoder i forhold til at udvikle børns sproglige kompetencer i dagtilbud. Denne viden skal anvendes til at kvalificere sprogstimuleringsindsatsen i dagtilbuddene fremover. Projektet forløber fra 2012 til 2015.

¹⁴ Tosprogede småbørn defineres som børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, fx via skolens undervisning, lærer dansk.

Faktaboks 3.1: Hvilke tosprogede har problemer med dansk?

En undersøgelse fra Syddansk Universitet viser, at halvdelen af de tosprogede førskole- og børnehaveklassebørn har en dansksproglig udvikling, der svarer til de svageste 15 pct. af de etsprogede børn. Undersøgelsen dækker over 3 aldersgrupper, hhv. 3-årige, førskolebørn (ca. 5 år) og børnehaveklassebørn (ca. 6 år). Forskellen mindskes dog med alderen, så tosprogede børnehaveklassebørn klarer sig relativt bedre end de 3-årige, men stadig væsentligt dårligere end etsprogede børn.

Særligt tosprogede børn med ikke-vestlig oprindelse klarer sig dårligt ifølge den sprogvurdering, som undersøgelsen baserer sig på. Korrigeres der for socioøkonomisk baggrund målt ved uddannelsesniveau klarer tosprogede ikke-vestlige børn sig stadig dårligere end etsprogede og andre tosprogede børn, hvilket tyder på, at andre forhold ved ikke-vestlige familier end uddannelsesbaggrund hæmmer børnenes tilegnelse af dansk.

Kilde: Kilde: Anders Højen og Dorthe Bleses (2012): *Hvilke tosprogede har problemer med dansk?* Working paper, Syddansk Universitet.

3.3 GRUNDSKOLEN

Grundskolen giver det faglige fundament for al videre uddannelse. Forskellige undersøgelser har de senere år dog påvist, at grundskolen ikke for alle elever har kunnet give det nødvendige faglige fundament, der har kunnet sikre en efterfølgende ungdomsuddannelse og videregående uddannelse. Særligt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse har problemer.

I 2011¹⁵ var der 74.385 indvandrere og efterkommere indskrevet i grundskolen i Danmark, hvilket svarer til 10 pct. af alle elever. Den største andel, 80 pct., går i folkeskole, mens 15 pct. går i friskole eller privat grundskole, jf. tabel 3.3. Det svarer stort set til fordelingen blandt børn med dansk oprindelse og er således ikke usædvanligt.

---

¹⁵ I hele dette kapitel refereres der til skoleåret, der slutter det pågældende år, dvs. 2011 refererer til skoleåret 2010/2011.

Tabel 3.3: Andelen af elever fordelt på herkomst og typer af grundskole i skoleåret 2010/2011, pct. og antal

	Folkeskole	Friskole og privat grundskole	Efter-skole	Ungdoms-skole mv.	Specialskole og dagbehandlingstilbud	Antal i alt
Indvandrere ¹	78 %	15 %	2 %	3 %	2 %	19.314
Efterkommere	81 %	15 %	1 %	1 %	2 %	55.071
I alt	80 %	15 %	1 %	1 %	2 %	74.385
Dansk oprindelse	79 %	14 %	4 %	0 %	2 %	637.797
Antal i alt	566.660	102.498	26.921	3.809	12.294	712.182

Note 1: Kategorien "Indvandrere" omfatter også personer med uoplyst herkomst.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings databank, EAK fordelt på bestand, herkomst, og tid.

Flere undersøgelser har påvist (bl.a. PISA Etnisk 2009), at indvandrer- og efterkommerelever klarer sig fagligt dårligere end elever med dansk oprindelse. Er der mange fagligt svage elever på den samme skole, kan det tilmed påvirke alle elevernes resultater. Det får nogle forældre til at fravælge den lokale skole. Når de fagligt stærke elever flyttes over på andre skoler, sættes en u hensigtsmæssig negativ spiral i gang, idet koncentrationen af svage elever øges yderligere lokalt. Det kan særligt være et problem i boligområder med en høj andel af indvandrere og efterkommere, hvor der også vil være en høj koncentration af indvandrer- og efterkommerelever i den lokale skole.

Forskning viser, at der generelt er mange forældre både med etnisk dansk baggrund og indvandrerbaggrund, der fravælger den lokale folkeskole¹⁶. I en analyse af skolevalget i Københavns Kommune¹⁷ er det 52 pct. af alle elever, der ikke går på den lokale folkeskole, idet 26 pct. går på en anden folkeskole end den lokale, og 26 pct. går på en privat skole. Det er på grund af det frie skolevalg i et vist omfang muligt at vælge en anden skole end den lokale. Det store udvalg af skoler i Københavns Kommune kan desuden medvirke til at øge sandsynligheden for at fravælge den lokale folkeskole.

¹⁶ Med lokal folkeskole henvises til den skole, som eleven har krav på at blive optaget på, idet skolen hører til det skoledistrikt, som eleven bor eller opholder sig i. Elever skal søge om at blive optaget på andre skoler, såfremt de ligger uden for skoledistriktet.

¹⁷ Beatrice Schindler Rangvid (2010): *School Choice, Universal Vouchers and Native Flight from Local Schools*, European Sociological Review, Vol. 26, No. 3.

Der kan være mange årsager til at fravælge den lokale skole, men andelen af elever med indvandrerbaggrund på skolen viser sig også at have betydning for, hvor mange forældre der vælger en anden skole end den lokale. Er der en indvandrerandel på skolen på over 35 pct. og op til 55 pct., er der ifølge ovennævnte analyse af skolevalget i Københavns Kommune 30-45 procentpoint større sandsynlighed for, at der vælges en anden skole, end når den lokale folkeskole kun har få eller ingen elever med indvandrerbaggrund. Er indvandrerandelen på over 55 pct., er sandsynligheden for, at forældrene med etnisk dansk baggrund fravælger den lokale skole 50-55 procentpoint højere, end når den lokale skole har få eller ingen elever med indvandrerbaggrund.

I Danmark er der, jf. tabel 3.4, 72 grundskoler, hvor andelen af indvandrer- og efterkommerelever er på 35-55 pct. Derudover er der i alt 69 grundskoler, hvor andelen af indvandrer- og efterkommerelever er på mindst 55 pct.

Tabel 3.4: Antal grundskoler fordelt efter andelen af indvandrere og efterkommere i 2011, antal og pct.

Andel indvandrere og efterkommere ¹	Antal skoler	Andel af skoler
0-34,9 %	2.378	94 %
35-54,9 %	72	3 %
55-74,9 %	27	1 %
75-100 %	42	2 %
I alt	2.519	100 %

Anm. 1: Følgende skoletyper er medtaget: Folkeskoler, friskoler, private grundskoler, efterskoler, kommunale ungdomsskoler (10. klasses centre), specialskoler samt dagbehandlingstilbud.

Note 1: Omfatter også personer med uoplyst herkomst.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings databank, EAK fordelt på bestand, institutioner, tid og herkomst.

Ser man nærmere på de 69 skoler, hvor mindst 55 pct. af eleverne er indvandrere og efterkommere, er 28 af skolerne folkeskoler, 31 af skolerne er frie grundskoler, og derudover er 10 af skolerne efterskoler, ungdomsskoler o. lign. 44 af skolerne ligger i København, Aarhus eller Odense, heraf 28 i København.

Ministeriet for Børn og Undervisning har gennemført en analyse af alle skolernes karaktergennemsnit ved 9. klasses afgangsprøve og sammenlignet dette med, hvil-

ken karakter man statistisk set kunne have forventet ud fra elevsammensætningen på skolen.

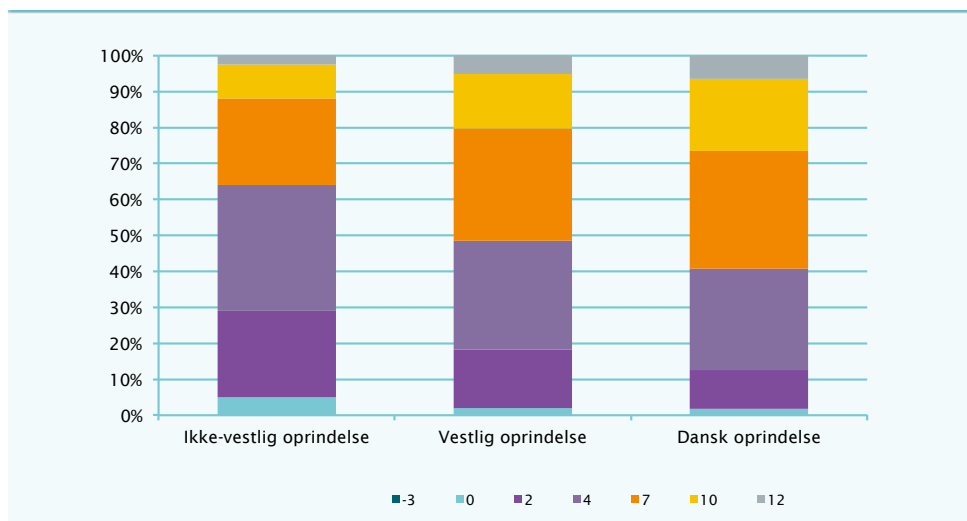
Blandt de 69 skoler med en høj andel af indvandrer- og efterkommerelever er der 50 skoler, som har haft elever til afgangsprøve i 2011. Skolerne fordeler sig nogenlunde ligeligt mht., om de ligger karaktermæssigt over eller under det forventede. Der er dog kun 6 skoler, som ligger signifikant (dvs. med stor statistisk sikkerhed) over eller under det forventede niveau givet deres elevsammensætning – hhv. 2 skoler ligger over, og 4 skoler ligger under.

De 2 skoler, der signifikant ligger over det forventede karaktergennemsnit, er begge frie grundskoler. De 4 skoler, der signifikant ligger under det forventede niveau, er alle folkeskoler med en andel indvandrer- og efterkommerelever på 66 til 97 pct. Det kan således konstateres, at der er en særlig udfordring på 4 folkeskoler, som har en høj andel indvandrer- og efterkommerelever samt karaktermæssigt ligger under det forventede, når der er taget højde for elevsammensætningen.

3.3.1 Karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøve

Indvandrer- og efterkommerelever opnår lavere karakterer ved 9. klasses afgangsprøve end elever med dansk oprindelse, jf. figur 3.1. Mere end dobbelt så mange elever med ikke-vestlig oprindelse får karakteren 2 end elever med dansk oprindelse i skriftlig dansk. Samtidig får kun halvt så mange elever fra ikke-vestlige lande karakteren 10 sammenlignet med elever med dansk oprindelse. Elever med vestlig oprindelse ligger tættere på de etnisk danske elevers karakterer, men har også et lidt lavere karakterniveau i skriftlig dansk.

Figur 3.1: Karakterfordeling ved 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk fordelt på indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig og vestlig oprindelse samt elever med dansk oprindelse i skoleåret 2010/2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD43E.

I alt får hhv. 95 pct., 97 pct. og 98 pct. ikke-vestlige elever, vestlige elever og elever med dansk oprindelse karakteren 2 eller derover ved 9. klasses afgangsprøve i skriftlig dansk.

I faget matematisk problemløsning ved 9. klasses afgangsprøve er der færre, der får karakteren 2 eller derover ved eksamen, hhv. 78 pct., 88 pct. og 91 pct. ikke-vestlige elever, vestlige elever og elever med dansk oprindelse. Fordelingen på karakterer viser samme mønster som for skriftlig dansk, dvs. at kun halvt så mange elever med ikke-vestlig oprindelse får karakteren 10 som elever med dansk oprindelse. Derimod er der langt flere, der får karaktererne 0 og -3.

3.4 UNGDOMSUDDANNELSER

Efter grundskolen begynder langt de fleste unge på en ungdomsuddannelse. Ungdomsuddannelser omfatter de almengymnasiale, de erhvervgymnasiale og de erhvervsfaglige uddannelser, se også faktaboks 3.2.

Faktaboks 3.2: Ungdomsuddannelser

De almengymnasiale uddannelser omfatter gymnasium, studenterkursus (HF) og højere forberedelseseksamen samt adgangskurser til videregående uddannelser. Giver adgang til videregående uddannelser.

De erhvervgymnasiale uddannelser omfatter højere handelseksamen (HHX) og højere teknisk eksamen (HTX) samt adgangseksamen til ingeniøruddannelser. Giver adgang til videregående uddannelser.

De erhvervsfaglige uddannelser er som de eneste ungdomsuddannelser i sig selv erhvervkompetencegivende. De omfatter ungdomsuddannelser, der foregår ved handelsskoler, tekniske skoler, landbrugs-, søfarts- samt social- og sundhedsskoler.

3.4.1 Fuldført ungdomsuddannelse

Regeringen har opstillet en målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse i 2015. Målsætningen monitoreres gennem Ministeriet for Børn og Undervisnings profilmodel (se mere herom i faktaboks 3.3).

Profilmodellen viser, at knap 82 pct. af de unge indvandrere og efterkommere ifølge fremskrivningen vil gennemføre mindst en ungdomsuddannelse mod næsten 91 pct. af en ungdomsårgang med dansk oprindelse, se også figur 3.2.

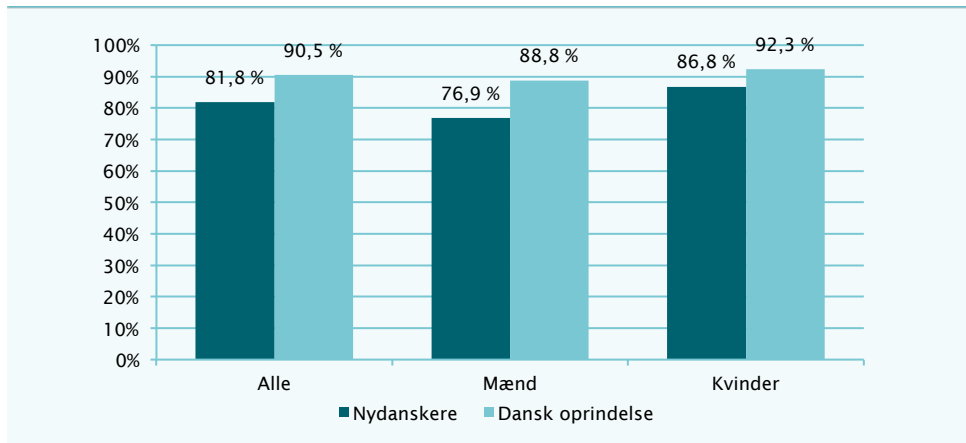
Faktaboks 3.3: Profilmodellen

Profilmodellen viser, hvordan uddannelsessystemet fungerer her og nu ved at beregne, hvordan en ungdomsårgang forventes at uddanne sig i løbet af 25 år efter afslutningen af 9. klasse. Ved beregningen antages det, at en årgangs uddannelsesadfærd gennem perioden svarer til adfærd i uddannelsessystemet det år, den pågældende årgang afsluttede 9. klasse. Profilmodellen kan således beregne en ungdomsårgangs forventede uddannelsesniveau op til 25 år frem og kan på den måde give et aktuelt billede af ændringer og forskydninger i uddannelsessystemet.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings hjemmeside, www.uvm.dk.

Figur 3.2: Status for målet om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse fordelt på køn og herkomst i 2035, pct.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings hjemmeside, www.uvm.dk.

De unge kvinder vil i større omfang end mændene få en ungdomsuddannelse. Således estimeres, at 87 pct. af indvandrer- og efterkommerkvinder og 92 pct. af de kvindelige elever med dansk oprindelse, vil få mindst en ungdomsuddannelse. Lavest ligger indvandrer- og efterkommermænd, hvor kun 77 pct. estimeres til at få mindst en ungdomsuddannelse, og der er derfor især behov for en styrket indsats for at få flere unge mandlige indvandrere og efterkommere til at tage en uddannelse efter grundskolen.

På den baggrund er der i regeringens integrationsbarometer opstillet en målsætning om, at flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse skal gennemføre en ungdomsuddannelse. For at følge målsætningen måles der bl.a. på andelen af 20-24-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der mindst har gennemført en ungdomsuddannelse.

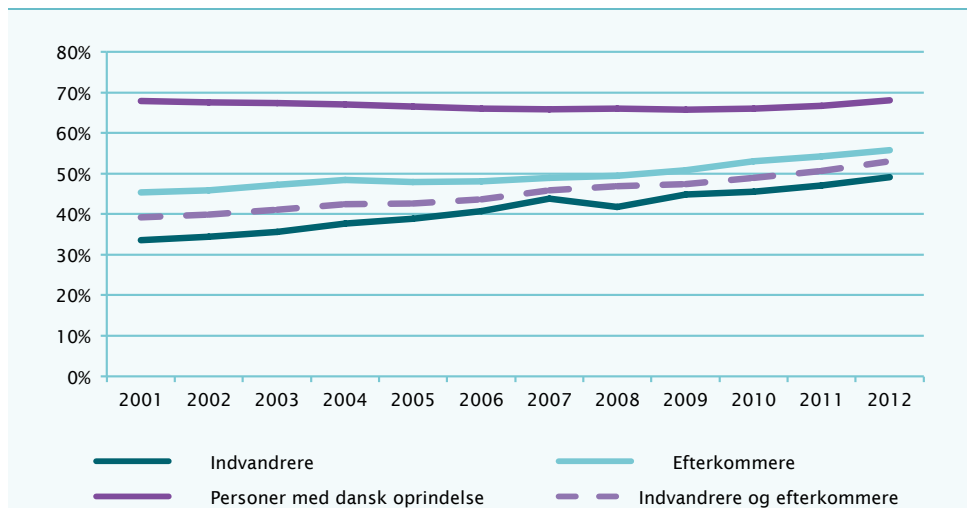
Målingen viser, at i 2012 havde 53 pct. af de 20-24-årige nydanskere gennemført mindst en ungdomsuddannelse. Til sammenligning har 68 pct. af de unge med dansk oprindelse gennemført mindst en ungdomsuddannelse¹⁸.

¹⁸ Tallene kan ikke direkte sammenlignes med profilmodellens tal, idet der her er tale om faktiske tal for, hvor mange der har gennemført en uddannelse, mens profilmodellen estimerer en ungdomsårgangs forventede uddannelsesniveau op til 25 år frem i tiden. Desuden opdeler profilmodellen ikke indvandrere og efterkommere på oprindelse, ligesom indvandrerne ikke skal være ankommet som 0-12-årige i profilmodellen.

Der er således et gab på 15 procentpoint mellem andelen af unge indvandrer- og efterkommerelever og unge med dansk oprindelse, der gennemfører en ungdomsuddannelse i 2012. Det svarer til, at ca. 3.700 flere unge indvandrere og efterkommere skal gennemføre en ungdomsuddannelse for at komme op på samme andel som blandt unge med dansk oprindelse.

Der har været en positiv udvikling i andelen af unge indvandrere og efterkommere, der gennemfører mindst en ungdomsuddannelse siden 2001. Samtidig har andelen af unge med dansk oprindelse været faldende, jf. figur 3.3. Andelen af 20-24-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der har gennemført en ungdomsuddannelse, er steget fra 39 pct. i 2001 til 53 pct. i 2012. Den største stigning har været blandt indvandrere. Andelen af unge med dansk oprindelse, der har gennemført en ungdomsuddannelse, er på 68 pct. i 2001 og i 2012.

Figur 3.3: Andelen af 20-24-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der har gennemført mindst en ungdomsuddannelse pr. 1. januar 2001-2012, pct.

Anm. 1: På grund af databrud fra 2000 til 2001 vises tallene for 2000 ikke.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

3.4.2 Igangværende ungdomsuddannelse

I dette afsnit er fokus på, hvor mange unge der går i gang med en ungdomsuddannelse, og hvordan udviklingen har været siden 2000.

Sammenligner man unge indvandrere og efterkommere med unge med dansk oprindelse med samme forældrebaggrund viser sig en positiv tendens til, at flere unge indvandrere og efterkommere bryder den negative sociale arv og begynder på en ungdomsuddannelse (se nærmere herom i faktaboks 3.4).

Faktaboks 3.4: Indvandrere som mønsterbrydere

Børn af indvandrerforældre, som ikke har en uddannelse, er uden tilknytning til arbejdsmarkedet og har ringe kendskab til dansk sprog og kultur samt til det danske samfund, er i risiko for at blive bærere af de samme belastende livsomstændigheder som deres forældre. Når dette er tilfældet, er der tale om negativ social arv.

Nogle undersøgelser tyder dog på, at den negative sociale arv er svagere blandt børn og unge med indvandrerbaggrund end blandt børn og unge med dansk oprindelse. En undersøgelse fra Rockwool Fondens Forskningsenhed viser således, at når man – så vidt muligt – sammenligner indvandrer- og efterkommerunge og unge med dansk oprindelse med samme forældrebaggrund, er sandsynligheden for at være i gang med en uddannelse i mange tilfælde større blandt indvandrer- og efterkommerunge end blandt unge med dansk oprindelse. Her er der dog ikke taget højde for, at uddannelsesfrafaldet blandt indvandrere og efterkommere er større end blandt unge med dansk oprindelse.

Når det gælder sandsynligheden for at have gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse som 30-årig, haler indvandrer- og efterkommerunge ind på unge med dansk oprindelse. Særligt forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet er vigtig for deres børns uddannelse.¹⁹

Tabel 3.5 understøtter, at indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er bedre til at bryde den negative sociale arv end personer med dansk oprindelse. Tabellen viser således, at en større andel unge indvandrere og efterkommere med begge forældre uden for arbejdsstyrken er i gang med en uddannelse end blandt unge med dansk oprindelse. Her er der dog ikke taget højde for, at uddannelsesfrafaldet blandt indvandrere og efterkommere er større end blandt unge med dansk oprindelse.

Forskellen er størst blandt 20-24-årige kvinder, hvor 47 pct. af kvinderne med ikke-vestlig oprindelse er i gang med en uddannelse sammenlignet med 39 pct. af kvinderne med dansk oprindelse.

---

¹⁹ Torben Tranæs (red.) (2008): *Indvandrerne og det danske uddannelsessystem*, København: Gyldendal.

Tabel 3.5: Andelen af 16-19-årige og 20-24-årige indvandrere¹ og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, der er i gang med en uddannelse, og hvor begge forældre er uden for arbejdsstyrken, fordelt på køn, pr. 1. januar 2011 pct. og antal

	Mænd	Kvinder	I alt	Antal i alt
16-19-årige				
Ikke-vestlig oprindelse	73,5 %	74,3 %	73,9 %	6.520
Dansk oprindelse	63,6 %	63,0 %	63,3 %	7.477
20-24-årige				
Ikke-vestlig oprindelse	36,6 %	47,0 %	41,6 %	7.909
Dansk oprindelse	34,4 %	38,6 %	36,5 %	10.708

Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD61.

Tabel 3.6 viser andelen af 16-19-årige, der er i gang med en ungdomsuddannelse i 2012. Der tegner sig et generelt billede, hvor efterkommeres uddannelsesprofil lægger sig tæt op af profilen for personer med dansk oprindelse, mens indvandrere skiller sig ud ved, at lidt færre er i gang med en ungdomsuddannelse.

Blandt både vestlige og ikke-vestlige indvandrere er lige omkring 35 pct. i gang med en gymnasial uddannelse, mens omkring 13 pct. er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse.

Blandt efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er 44 pct. i gang med en gymnasial uddannelse og 14 pct. i gang med en erhvervsfaglig uddannelse. For efterkommere med vestlig oprindelse er lidt flere i gang med en gymnasial uddannelse, 49 pct., mens færre er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse, 11 pct.

Tabel 3.6: Andelen af 16-19-årige indvandrere og efterkommere med vestlig og ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med en ungdomsuddannelse eller ikke under uddannelse i skoleåret 2011/2012, pct.

	Gymnasial uddannelse ¹	Erhvervsfaglig uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst
Ikke-vestlig oprindelse			
Indvandrere	34,6 %	13,2 %	21,5 %
Efterkommere	44,3 %	14,2 %	19,1 %
I alt	41,0 %	13,9 %	19,9 %
Vestlig oprindelse			
Indvandrere	35,4 %	13,8 %	26,7 %
Efterkommere	48,5 %	11,3 %	20,0 %
I alt	40,4 %	12,9 %	24,1 %
Alle indvandrere og efterkommere	40,9 %	13,8 %	20,4 %
Personer med dansk oprindelse	45,6 %	16,8 %	17,3 %
I alt	45,2 %	16,5 %	17,6 %

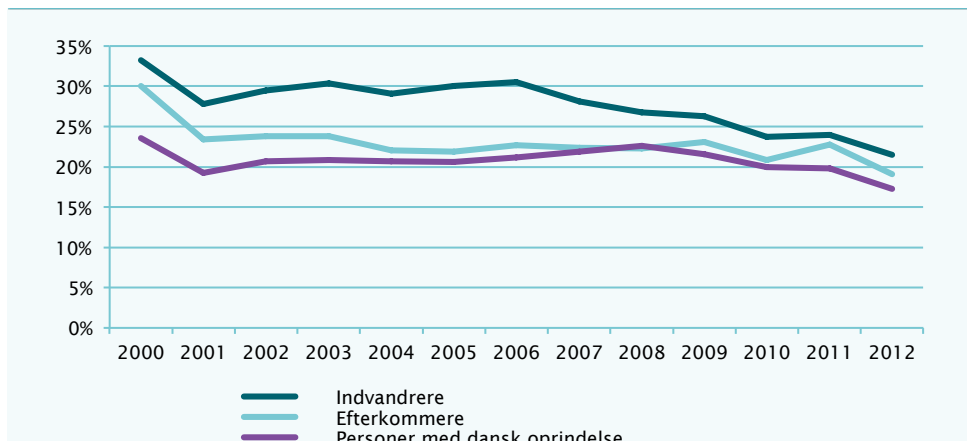
Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Note 1: Gymnasiale uddannelser henviser til både almen- og erhvervs- gymnasiale uddannelser.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Siden 2000 har andelen af 16-19-årige, der er i gang med en uddannelse, været stigende. Særligt for indvandrere, der i en årrække fra 2000 lå markant dårligere end andre, har der været en tydelig positiv udvikling fra og med 2006. I 2012 var 21,5 pct. af de unge indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og 19 pct. af de unge efterkommere med ikke-vestlig oprindelse ikke under uddannelse, mens det tilsvarende var 17 pct. blandt unge med dansk oprindelse. Andelen af unge, der ikke var i gang med en uddannelse, var på det laveste niveau i 2012, og stigningen i andelen af 16-19-årige under uddannelse tegner positivt.

Figur 3.4: Andelen af 16-19-årige indvandrere¹ og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der ikke er i gang med en uddannelse i skoleårene 1999/2000-2011/2012, pct.

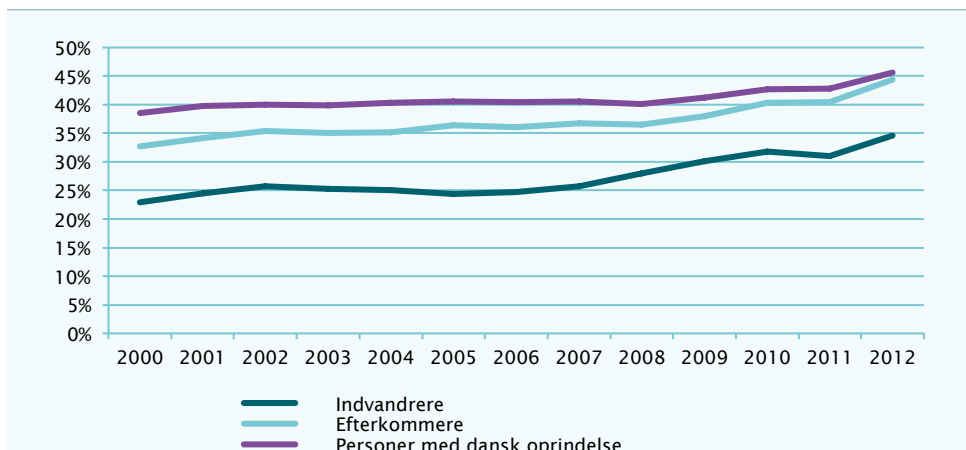
Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

En stor del af forklaringen på den generelle positive udvikling ligger i den øgede andel, der går på en gymnasial uddannelse, jf. figur 3.5.

Det fremgår af figuren, at udviklingen har været positiv for både indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse. Efterkommere er i dag i lige så høj grad i gang med en gymnasial uddannelse som personer med dansk oprindelse. En positiv udvikling ses også for indvandrere, der dog i 2000 havde et markant dårligere udgangspunkt end de øvrige, og stadig i 2012 er en langt mindre andel af indvandrerne i gang med en gymnasial uddannelse.

Figur 3.5: Andelen af 16-19-årige indvandrere¹ og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med gymnasial uddannelse i skoleårene 1999/2000-2011/2012, pct.

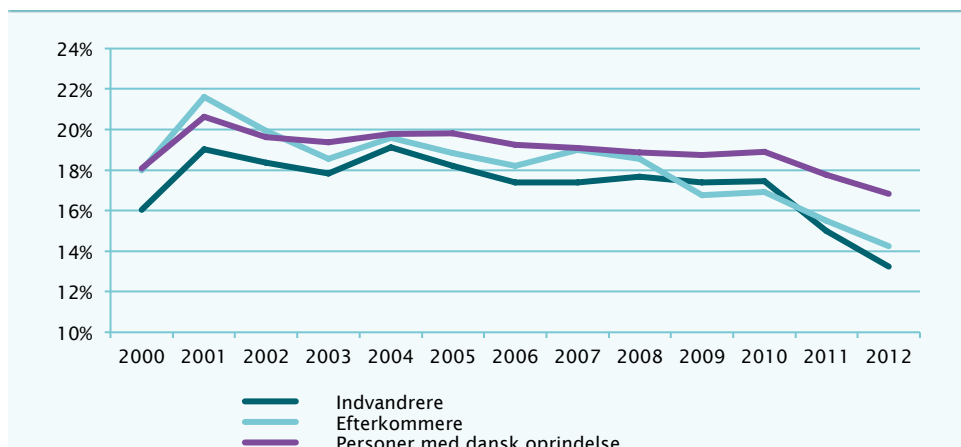

Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Ser vi på, hvor mange der går på en erhvervsfaglig uddannelse i figur 3.6, viser der sig dels et generelt fald i andelen, dels at faldet ser ud til at være en anelse større blandt unge indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end blandt unge med dansk oprindelse. Udviklingen siden 2000 viser, at andelen på en erhvervsfaglig uddannelse toppede i 2001, hvorefter andelen er faldet stabilt, dog med et markant fald fra 2010 og frem.

Figur 3.6: Andelen af 16-19-årige indvandrere¹ og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med en erhvervsfaglig uddannelse i skoleårene 1999/2000-2011/2012, pct.

Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

3.4.3 Frafald på ungdomsuddannelserne

Der er et meget højt frafald på erhvervsuddannelserne, hvilket har afgørende betydning for de unges senere beskæftigelse. En analyse gennemført af AKF²⁰ viser, at mere end hver anden (55 pct.) indvandrer- og efterkommermand med ikke-vestlig oprindelse, der påbegyndte en erhvervsuddannelse i 1999-2003, er faldet fra igen²¹. For kvinderne er tallet 48 pct. Til sammenligning er en tredjedel af personerne med dansk oprindelse faldet fra (33 pct. for mænd og 37 pct. for kvinder).

Frafaldet på erhvervsuddannelserne er imidlertid de seneste 10-15 år vokset mere for mænd med dansk oprindelse end for nydanske mænd.

Sammenlignet med personer med dansk oprindelse er der flere indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der falder fra på de almen-gymnasiale uddannelser. Niveauet og forskellene er dog langt mindre end på erhvervsuddan-

²⁰ C. Kolodziejczyk & H. Hummelgaard (2011): *Indvandreres og efterkommeres vej gennem de erhvervsfaglige uddannelser*, København, AKF.

²¹ Personer regnes for at være faldet fra en erhvervsuddannelse, hvis de efter at have været i gang med en erhvervsuddannelse er registreret som værende helt ude af uddannelsessystemet i 2 på hinanden følgende år og ikke har afsluttet den uddannelse, de var i gang med.

nelserne. Samtidig er der flere indvandrere og efterkommere, der skifter en erhvervsuddannelse ud med en gymnasial uddannelse. AKF's analyser viser fx, at næsten en tredjedel (27-33 pct.) af de indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der påbegyndte en erhvervsuddannelse i 2003-2007 og gennemførte grundforløbet inden for de merkantile uddannelser, efterfølgende skiftede til en gymnasial uddannelse. Det er en væsentlig større andel sammenlignet med unge med dansk oprindelse (16 pct.).

Ressourcesvage forældre, dårlige skolekundskaber fra grundskolen og valg af indgange²² bidrager til at forklare, hvorfor en større andel af de nydanske unge klarer sig dårligt på erhvervsuddannelserne. Herkomst og oprindelsesland har mindre betydning for frafaldet på grundforløbet, når der tages højde for andre faktorer. Herkomst og oprindelsesland har til gengæld en forholdsvis stor selvstændig betydning for, om de unge får en uddannelsesaftale med en virksomhed, og om de unge påbegynder et hovedforløb.

Tabel 3.7: Andelen af indvandrer- og efterkommerelever med ikke-vestlig oprindelse samt elever med dansk oprindelse, der har afsluttet grundforløbet på en erhvervsuddannelse og er registreret som praktikpladssøgende fordelt på køn i perioden 2004-2010, pct. og antal

	Mænd	Kvinder	Antal i alt
Indvandrere (0-5 år ved ankomst)	51,3 %	58,2 %	340
Indvandrere (6-12 år ved ankomst)	50,7 %	57,4 %	465
Efterkommere	54,3 %	52,9 %	1.028
Dansk oprindelse	28,1 %	37,8 %	44.009

Anm. 1: Personerne har påbegyndt grundforløbet i perioden 2003-2007.

Kilde: C. Kolodziejczyk & H. Hummelgaard (2011): *Indvandreres og efterkommeres vej gennem de erhvervsfaglige uddannelser*, København, AKF.

²² Den indgang, de unge vælger, har stor betydning for deres chance for at gennemføre en erhvervsuddannelse. Der er særligt stor forskel på chancen for at påbegynde et hovedforløb mellem de forskellige indgange. Unge på de merkantile indgange har den mindste sandsynlighed for at begynde på hovedforløbet.

Indvandrere og efterkommere er langt oftere end personer med dansk oprindelse registreret som praktikpladssøgende, jf. tabel 3.7. Således har under halvdelen af alle de indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der har påbegyndt en erhvervsuddannelse i perioden 2003-2007, fået en praktikpladsaftale (44-49 pct.). For unge med dansk oprindelse er andelen væsentligt højere (71 pct.).

Det kan bemærkes, at der blandt kvinderne er flest praktikpladssøgende blandt indvandrerne, mens der blandt mændene er flest praktikpladssøgende blandt efterkommerne. Denne tendens kan være med til at forklare det høje frafald på uddannelserne blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse.

3.5 DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

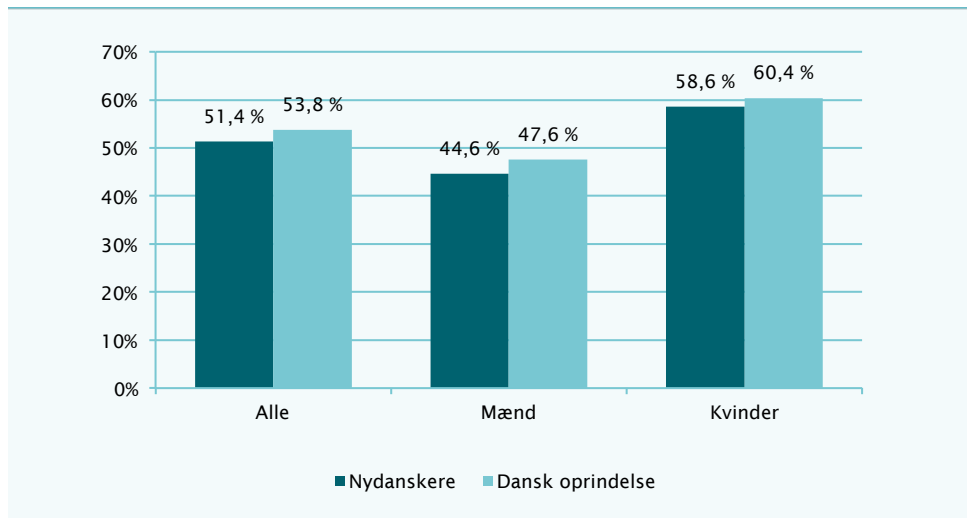
Dansk forskning²³ viser, at indvandrere med ikke-vestlig oprindelse med en dansk videregående uddannelse har mere end 30 pct. større chance for at få et job sammenlignet med indvandrere, der ikke har taget en dansk uddannelse. Samme undersøgelse viser også, at indvandrere med en medbragt uddannelse ikke i samme omfang som indvandrere med en dansk uddannelse er i beskæftigelse. Således er 64 pct. af indvandrerne med en medbragt videregående uddannelse i beskæftigelse, mens omkring 90 pct. af indvandrerne med en dansk videregående uddannelse er i beskæftigelse. Chancen for at komme i arbejde stiger således markant, når indvandrere tager en dansk uddannelse, også selv om de har en uddannelse fra hjemlandet.

Regeringen har i regeringsgrundlaget opstillet en målsætning om, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse i 2020. For at denne målsætning kan nås, er det vigtigt, at også flere indvandrere og efterkommere gennemfører en videregående uddannelse.

---

²³ Jacob Nielsen Arendt, Chantal Pohl Nielsen og Vibeke Jakobsen (2012): *The Relationship between Pre- and Post-migration Qualifications and their Impact on Employment Status*, København, AKF Working Paper. Undersøgelsen baserer sig på analyser af flygtninge og familiesammenførte fra Iran, Pakistan og Tyrkiet.

Figur 3.7: Status for målet om, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse fordelt på køn og herkomst i 2035

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning.

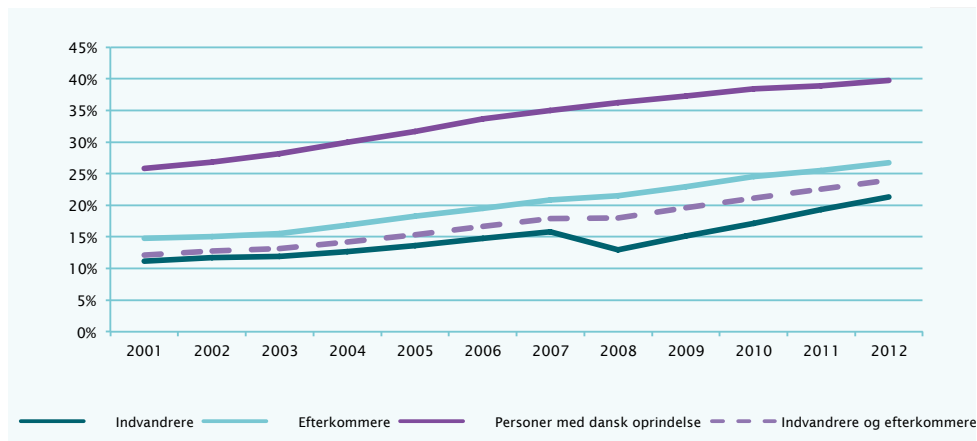
Ifølge profilmodellen vil 51 pct. af unge indvandrere og efterkommere og 54 pct. af de unge med dansk oprindelse gennemføre en videregående uddannelse. De unge kvinder er ret tæt på målsætningen, idet 58 pct. blandt indvandrer- og efterkommerkvinder og 60 pct. af de unge kvinder med dansk oprindelse estimeres til at gennemføre en videregående uddannelse. Det er således især i forhold til de mandlige studerende, at der er behov for en styrket indsats for at nå målsætningen på 60 pct. Tallene lå i 2010 på 45 pct. for indvandrer- og efterkommere og 48 pct. for mandlige studerende med dansk oprindelse.

3.5.1 Hvem gennemfører en videregående uddannelse?

For løbende at følge udviklingen i andelen, der gennemfører en videregående uddannelse, er der i regeringens integrationsbarometer opstillet en målsætning om, at flere nydanskere skal gennemføre en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse. For at følge målsætningen, måles der bl.a. på andelen af 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der har gennemført en videregående uddannelse.

Målingen viser, at i 2012 havde 24 pct. af de 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse gennemført en videregående uddannelse. Til sammenligning havde 40 pct. af de unge med dansk oprindelse gennemført en videregående uddannelse²⁴. Der er således et gab på 16 procentpoint mellem andelen af unge indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og unge med dansk oprindelse, der gennemfører en videregående uddannelse i 2012. Ca. 4.400 flere unge med indvandrerbaggrund skal gennemføre en videregående uddannelse for at komme op på samme andel som blandt unge med dansk oprindelse.

Figur 3.8: Andelen 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årig) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, der har gennemført en videregående uddannelse pr. 1. januar 2001-2012, pct.

Anm. 1: Grundet databrud fra 2000 til 2001 vises tallene for 2000 ikke.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

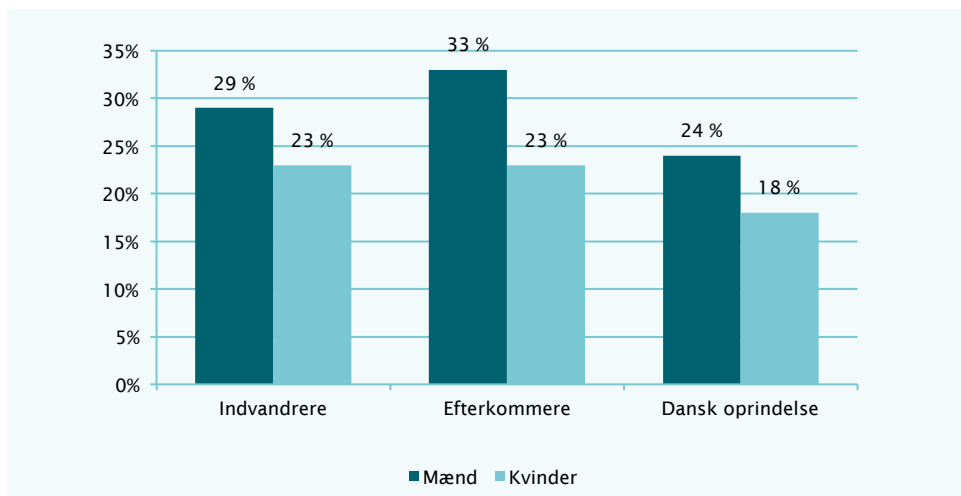
Der har været en positiv udvikling i andelen af 25-39-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og unge med dansk oprindelse, der har gennemført en videregående uddannelse siden 2001.

²⁴ Tallene kan ikke direkte sammenlignes med profilmodellens tal, idet der her er tale om faktiske tal for, hvor mange der har gennemført en videregående uddannelse, mens profilmodellen estimerer en ungdomsårgangs forventede uddannelsesniveau op til 25 år frem i tiden. Desuden opdeler profilmodellen ikke indvandrere og efterkommere på oprindelse, ligesom indvandrerne ikke skal være ankommet som 0-12-årige i profilmodellen.

3.5.2 Frafald på de videregående uddannelser

Ser man nærmere på, hvem der afbryder en videregående uddannelse i 2011, er der flere mænd end kvinder, jf. figur 3.9. Blandt indvandrere er der 29 pct. mænd og 23 pct. kvinder, der afbryder en videregående uddannelse. Blandt efterkommere er det 33 pct. mænd og 23 pct. kvinder, der ikke gennemfører deres uddannelse. Tilsvarende er det blandt mænd med dansk oprindelse 24 pct. mænd og 18 pct. kvinder, der afbryder deres videregående uddannelse.

Figur 3.9: Afbudsprocent på de videregående uddannelser for indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse fordelt på køn i skoleåret 2010/2011, pct.

Anm. 1: Afbudsprocenten er andelen af en årlig tilgang, der afbryder (eller estimeres til at afbryde) uddannelsen. Et afbud gælder elever, som ikke genoptager samme uddannelse inden for 15 måneder. Opgørelsen omfatter alle indvandrere og efterkommere i Danmark.

Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings databank, EAK fordelt på afbudsprocent, køn, tid og herkomst.

3.5.3 Det generelle uddannelsesniveau

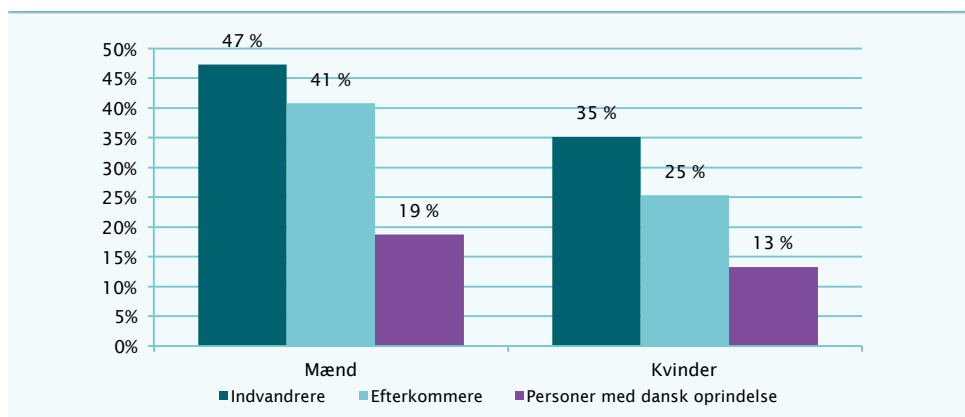
Ser vi på uddannelsesniveautet blandt 25-39-årige, hvor de fleste burde have afsluttet et uddannelsesforløb, og retter fokus mod, hvor mange der kun har gennemført grundskolen (dvs. ikke har gennemført anden uddannelse efter grundskolen) er tallene bekymrende, jf. figur 3.10.

Blandt de 25-39-årige indvandremænd med ikke-vestlig oprindelse (ankommet som 0-12-årige), har 47 pct. grundskolen som deres højeste fuldførte danske ud-

dannelse. Blandt efterkommere fra ikke-vestlige lande er det 41 pct. og blandt mænd med dansk oprindelse er det 19 pct., der har grundskolen som deres højeste fuldførte uddannelse. Antalsmæssigt er der ikke tale om så mange personer. Skulle andelen af ufaglærte indvandrer-mænd ned på niveau med mænd med dansk oprindelse, så skal ca. 2.000 flere indvandrer-mænd i alderen 25-39 år gennemføre en højere uddannelse end grundskolen.

Blandt kvinderne er andelen noget lavere, men stadig højere for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end blandt personer med dansk oprindelse.

Figur 3.10: Andelen af 25-39-årige indvandrere (ankommet som 0-12-årige) og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, samt personer med dansk oprindelse med grundskolen som højeste fuldførte danske uddannelse fordelt på køn i skoleåret 2011/2012, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

Faktaboks 3.5: Indvandreres danskkundskaber

En helt central forudsætning for at få et velfungerende liv i Danmark og fundamentet for at klare sig godt i uddannelsessystemet er gode danskkundskaber. Derudover viser en undersøgelse af nydanske medborgerskab, at en af de mest centrale faktorer i forklaringen af medborgerskab er danskkundskaber. Gode danskkundskaber er således ikke kun vigtigt ift. uddannelse, men også ift. at kunne fungere som aktive medborgere i samfundet.

Af IntegrationsStatus²⁵ 2012 fremgår det, at 75 pct. af indvandrere og efterkommere fra 7 udvalgte ikke-vestlige lande vurderer, at de forstår, taler og læser dansk godt eller meget godt, mens 19 pct. vurderer, at de har vanskeligheder med at forstå, tale og læse dansk. Udviklingen i danskkundskaber har de seneste mange år været positiv. I 2000 var det således 43 pct., som vurderede at de havde vanskeligheder med at forstå, tale og læse dansk.

Nyankomne indvandrere modtager som led i integrationsprogrammet danskundervisning i op til 3 år. Se mere herom i kapitel 2, afsnit 2.3. For de indvandrere, som ikke lige er ankommet, og som har behov for danskundervisning, er det muligt at modtage danskundervisning som led i en voksen- og efteruddannelse (VEU). I skoleåret 2009/2010 er der 25.100 indvandrere, som deltager i fagene dansk som andetsprog, dansk eller læsning (læse, stave, skrive dansk) som led i en almen voksenuddannelse (AVU) eller som forberedende voksenundervisning (FVU) på VUC.

Kilder: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (2011): *Medborgerskab i Danmark*. København. Voxmeter (2012): *IntegrationsStatus*. København. Ministeriet for Børn og Undervisnings databank.

3.6 OPSUMMERING

I indledningen til kapitlet blev der rejst følgende spørgsmål vedrørende indvandrerfamiliers brug af dagtilbud:

- I hvilket omfang benytter familier med indvandrerbaggrund sig af dagtilbud sammenlignet med familier med dansk oprindelse?

Der er generelt færre indvandrere - og efterkommerbørn end børn med dansk oprindelse på 1-2 år, der går i dagtilbud, men andelen stiger med alderen, og blandt de 3-5-årige er forskellen næsten udlignet.

---

²⁵ IntegrationsStatus gennemføres 1-2 gange om året af CEM (tidligere Voxmeter). Der blev i 2. halvår 2011 gennemført 1.000 interview blandt personer fra Tyrkiet, Somalia, Pakistan, Eks-Jugoslavien, Irak, Iran samt statsløse fra Libanon og Palæstina.

Der blev ligeledes rejst følgende spørgsmål vedrørende grundskolen:

- I hvilket omfang er der problemer med grundskoler, hvor en høj andel af eleverne har indvandrerbaggrund, og hvordan klarer indvandrer- og efterkommeleverne sig fagligt i grundskolen?

I grundskolen udgør indvandrere og efterkommere 10 pct. af eleverne. Da der i nogle boligområder er en høj koncentration af indvandrere og efterkommere, medfører det også en høj andel elever med indvandrerbaggrund i de lokale skoler. Forskning peger på, at forældre med dansk oprindelse bl.a. fravælger skoler med en høj andel elever med indvandrerbaggrund, især når andelen er højere end 55 pct. Det kan for en række skoler med en høj andel nydanske elever udvikle sig til en negativ spiral.

Der er 69 skoler i Danmark, som har en andel af indvandrere og efterkommere på mere end 55 pct. Der er næsten lige mange af disse skoler, som er hhv. frie grundskoler og folkeskoler. Ser man på, hvordan disse skoler klarer sig mht. karaktergennemsnittet ved 9. klasses afgangsprøve, så er der 4 folkeskoler i Danmark, der ligger signifikant (dvs. med stor statistisk sikkerhed) under det forventede karaktergennemsnit ift. deres elevsammensætning. Andelen af elever med indvandrerbaggrund på disse skoler er på 66-97 pct. Det kan således konstateres, at der er en særlig stor udfordring på 4 folkeskoler, som har en høj andel af elever med indvandrerbaggrund, og som karaktermæssigt ligger under det forventede ift. elevsammensætningen.

Indvandrer- og efterkommelever med ikke-vestlig oprindelse opnår generelt lavere karakterer ved 9. klasses afgangsprøve end elever med dansk oprindelse, hvilket også er dokumenteret i flere undersøgelser, som peger på, at indvandrere og efterkommere generelt klarer sig fagligt dårligere i grundskolen, og at det påvirker deres efterfølgende uddannelsesmuligheder. Det er således væsentligt, at der allerede sættes ind i grundskolen med en positiv faglig udvikling.

Herefter blev der rejst nedenstående spørgsmål vedrørende ungdomsuddannelserne:

- Hvordan klarer unge indvandrere og efterkommere sig i forhold til at gennemføre en ungdomsuddannelse?

I forhold til regeringens målsætning om, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre mindst en ungdomsuddannelse ligger indvandrere og efterkommere 9 procentpoint lavere end personer med dansk oprindelse, som ligger på 91 pct. Kvinderne ligger tættere på målsætningen end mændene. Så der er fortsat behov for at styrke indsatsen ift. at få flere unge med indvandrerbaggrund til at gennemføre en ungdomsuddannelse – især blandt mændene.

Langt flere unge indvandrere og efterkommere tager i dag en ungdomsuddannelse end for 10 år siden. Frafaldet er desværre meget højt, især på erhvervsuddannelserne. Et stort problem er bl.a. manglende praktikpladser. Efter grundforløbet er det kun lidt under halvdelen, der har fået en praktikplads.

Afslutningsvist blev der rejst følgende spørgsmål vedrørende de videregående uddannelser:

- Hvordan klarer indvandrere og efterkommere sig i forhold til at gennemføre en videregående uddannelse?

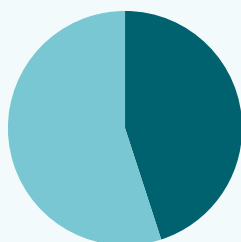
Også på de videregående uddannelser markerer indvandrer- og efterkommerkvinderne sig positivt. Blandt kvindelige indvandrere og efterkommere estimeres 58 pct. til at gennemføre en videregående uddannelse, mens det gælder for 60 pct. af de unge kvinder med dansk oprindelse. De er således meget tæt på regeringens målsætning om, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en videregående uddannelse. Mændene trækker dog gennemsnittet ned, således at kun 51 pct. af de unge med indvandrerbaggrund og 54 pct. af de unge med dansk oprindelse samlet estimeres til at gennemføre en videregående uddannelse. Frafaldet på de videregående uddannelser er således også højere blandt mænd end blandt kvinder.

Ser man på det generelle uddannelsesniveau blandt indvandrere og efterkommere, så viser der sig at være et problem for især indvandrermand. Blandt de 25-39-årige indvandrermand fra ikke-vestlige lande (ankommet som 0-12-årige) har knap hver anden kun grundskolen som højeste fuldførte danske uddannelse og er dermed ufaglært.

4 ARBEJDSMARKEDSTILKNYTNING

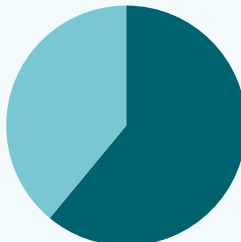
ET UDPLUK AF TAL OG FAKTA FRA KAPITEL 4

45 pct. af alle 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse var i 2011 beskæftigede som lønmodtagere.

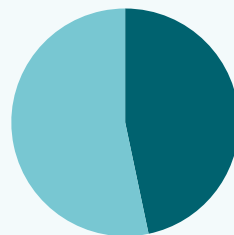
■ Beskæftigede
■ Ikke beskæftigede

61 pct. af alle 25-64-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse var i 2011 beskæftigede som lønmodtagere.

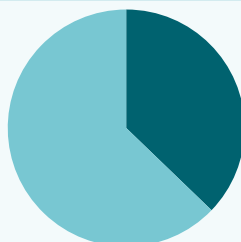
■ Beskæftigede
■ Ikke beskæftigede

47 pct. af alle 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse befandt sig i 2011 uden for arbejdsstyrken.

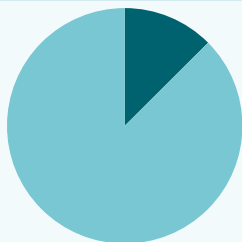
■ Uden for arbejdsstyrken
■ I arbejdsstyrken

37 pct. af de 25-64-årige indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse var i 2011 på kanten af arbejdsmarkedet.

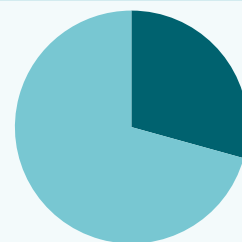
■ På kanten af arbejdsmarkedet
■ Øvrige

13 pct. af indvandrere med andet opholdsgrundlag¹ og med ikke-vestlig oprindelse i alderen 40-59 år modtog i 2011 førtidspension.

■ Modtager førtidspension
■ Modtager ikke førtidspension

29 pct. af flygtninge¹ med ikke-vestlig oprindelse i alderen 40-59 år modtog i 2011 førtidspension.

■ Modtager førtidspension
■ Modtager ikke førtidspension

Note 1: ¹Opgørelsen over flygtninge og indvandrere med andet opholdsgrundlag bygger på Danmarks Statistiks opdeling. Opdelingen kategoriserer indvandrere som hhv. flygtninge eller indvandrere med andet opholdsgrundlag. Flygtninge udgøres af indvandrere med kendt opholdsgrundlag som flygtning samt personer med ukendt opholdsgrundlag, som kommer fra et land, der er klassificeret som flygtningeland i indvandringsåret. Alle øvrige indvandrere betegnes indvandrere med andet opholdsgrundlag. Opgørelsen bygger således på et element af skøn.

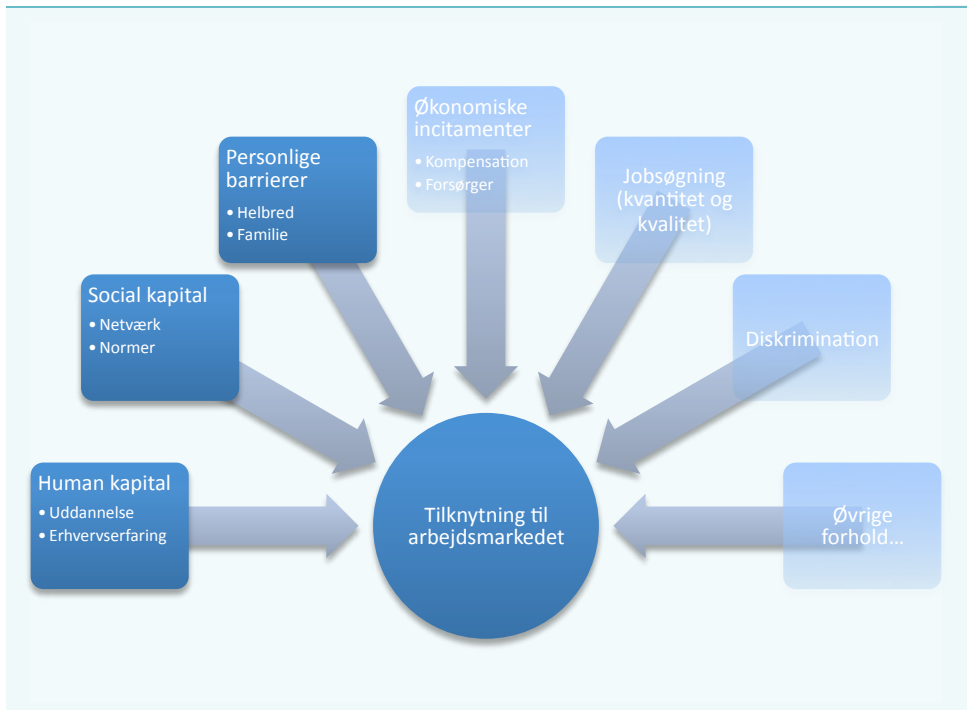
4.1 INDLEDNING

Tilknytning til arbejdsmarkedet er en vigtig del af den enkelte indvandrer og efterkommers integration i samfundet. Et arbejde giver borgeren mulighed for at forsørge sig selv og bidrage til fællesskabet.

Som det fremgik af kapitel 1, er det knap hver anden indvandrer med ikke-vestlig oprindelse i den erhvervsaktive alder, som er i beskæftigelse, mod 7 ud af 10 personer med dansk oprindelse, jf. figur 1.22 i kapitel 1. Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er, sammenlignet med efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, den gruppe, som har haft sværest ved at komme ind på det danske arbejdsmarked. Det gælder særligt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse, hvoraf blot 43,9 pct. er i beskæftigelse, jf. tabel 1.9 i kapitel 1.

Der kan være mange forskellige faktorer, som har betydning for en persons arbejdsmarkedstilknytning, jf. figur 4.1. Indvandrere kan have særlige udfordringer i forhold til fx kort uddannelse og manglende netværk. Mange flygtninge har desuden traumatiserende oplevelser med i bagagen, hvilket gør, at de kan have særligt store udfordringer med at blive integreret på det danske arbejdsmarked.

Figur 4.1: Forklarende faktorer for arbejdsmarkedstilknytningen

Kilde: KORA (2012): *Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknytning.*

I de seneste år er antallet af indvandrere, der kommer til Danmark for at arbejde, vokset. Det er særligt antallet af indvandrere fra de nye EU-medlemslande, som er vokset, men der kommer også mange indvandrere fra ikke-vestlige lande for at arbejde. Samtidig vokser gruppen af efterkommere i den erhvervsaktive alder. Indvandrere og efterkommere vil således i de kommende år udgøre en stigende andel af befolkningen i den erhvervsaktive alder, hvilket er med til at understrege vigtigheden af en god integration af gruppen på arbejdsmarkedet.

I afsnit 4.2 ses der nærmere på den gruppe af personer, som er i beskæftigelse. Afsnittet vil besvare følgende spørgsmål:

- Er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse blevet hårdere

ramt af de seneste års lavkonjunktur end personer med dansk oprindelse?

- Hvilke faktorer har betydning for beskæftigelsesstatus blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse?

I afsnit 4.3 vendes blikket mod indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i den arbejdsdygtige alder (25-64 år), som befinder sig uden for arbejdsstyrken. Afsnittet søger at belyse følgende spørgsmål:

- Hvilke grupper befinder sig i særlig grad uden for arbejdsstyrken og på hvilke ydelser?
- Hvilke grupper befinder sig i særlig grad på kanten af arbejdsmarkedet, dvs. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, på kontanthjælp mv. eller selvforsørgende?
- Hvilke grupper forlader i særlig grad arbejdsstyrken permanent ved at overgå til førtidspension, og hvilke faktorer har betydning for overgang til førtidspension?

Kapitlet bygger videre på kapitel 1 i denne publikation, der indeholder grundlæggende statistik om arbejdsmarkedstilknytningen blandt indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse.²⁶

---

²⁶ Regeringen har opstillet et mål om, at 10.000 flere indvandrere og efterkommere skal i arbejde inden 2020. Regeringens integrationsbarometer vil belyse udviklingen mod dette mål.

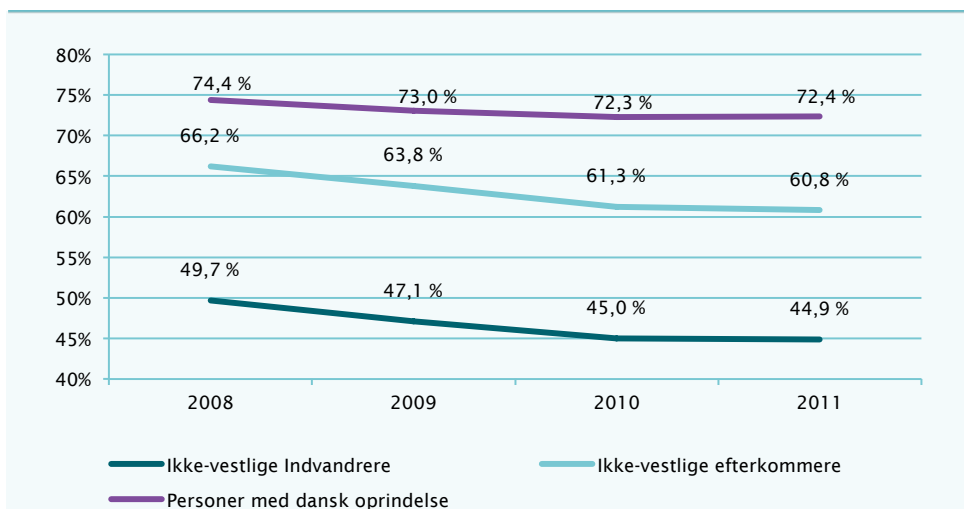
4.2 DE SENERE ÅRS UDVIKLING I LØNMODTAGERBESKÆFTIGELSEN

Siden slutningen af 2008, hvor den økonomiske krise ramte Danmark, er arbejdsløsheden steget og det generelle beskæftigelsesniveau faldet. I dette afsnit ses der på udviklingen i lønmodtagerbeskæftigelsen for de enkelte grupper i perioden 2008-2011.

Opgørelserne er baseret på Beskæftigelsesministeriets DREAM-register, som indeholder månedlige oplysninger om lønmodtagerbeskæftigelsen. Registret indeholder derimod ikke oplysninger om selvstændige og medhjælpende ægtefæller, og de beregnede beskæftigelsesfrekvenser i dette afsnit er derfor lidt lavere end de faktiske beskæftigelsesfrekvenser, som de fx ses i opgørelser fra Danmarks Statistik.

Figur 4.2 nedenfor viser udviklingen i lønmodtagerbeskæftigelsen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i årene 2008-2011.

Figur 4.2: Lønmodtagerbeskæftigelsen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse fordelt på herkomst, 2008-2011, pct.

Anm. 1: Procenttal i figuren angiver andelen af lønmodtagere i beskæftigelse i forhold til den samlede gruppe personer af tilsvarende oprindelse.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register, version 3, 2012.

Lønmodtagerbeskæftigelsen er generelt faldet fra 2008 til 2010. Fra 2010 til 2011 er lønmodtagerbeskæftigelsen derimod næsten uændret for alle grupper.

Krisen har ramt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse relativt hårdt, idet lønmodtagerbeskæftigelsen blandt disse grupper er faldet med ca. 5 procentpoint, mens lønmodtagerbeskæftigelsen tilsvarende er faldet med 2 procentpoint blandt personer med dansk oprindelse.

Af tabel 4.1 fremgår, at det faktiske antal personer i beskæftigelse er højere i 2011 end i 2008 blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, mens det er lavere blandt personer med dansk oprindelse. Dette skal i høj grad ses i lyset af, at indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse generelt er yngre end personer med dansk oprindelse. Det betyder, at den samlede population i de arbejdsdygtige aldersgrupper er steget blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, mens den er faldet blandt personer med dansk oprindelse.

Hvis der ses på de enkelte aldersgrupper, fremgår det, at det især er blandt de unge, der kan konstateres et fald i lønmodtagerbeskæftigelsen. Således er lønmodtagerbeskæftigelsen blandt 25-29-årige i alle 3 grupper faldet med 6-7 procentpoint.

Samtidig ses en tendens til, at jo ældre befolkningsgruppe, jo lavere er faldet i lønmodtagerbeskæftigelsen. Dette kan hænge sammen med, at de ældre generationer har haft mulighed for at hægte sig fast på arbejdsmarkedet, før den økonomiske krise ramte Danmark, mens de yngre generationer ikke har haft samme mulighed for at få skabt en stærk tilknytning til arbejdsmarkedet. Da indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse generelt er yngre befolkningsgrupper, kan dette ligeledes være en stor del af forklaringen på, hvorfor lønmodtagerbeskæftigelsen faktisk er faldet mere blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end blandt personer med dansk oprindelse, jf. også figur 4.2 ovenfor.

Tabel 4.1: Lønmodtagerbeskæftigelsen blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse fordelt på aldersgrupper i 2008 og 2011, antal og pct.

	2008			2011		
	Beskæftigede	Population	Besk.frekvens	Beskæftigede	Population	Besk.frekvens
Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse						
25-29 år	14.783	27.753	53,3 %	14.826	32.112	46,2 %
30-39 år	32.668	59.260	55,1 %	31.000	61.838	50,1 %
40-49 år	28.044	53.765	52,2 %	28.233	59.752	47,3 %
50-59 år	10.837	27.667	39,2 %	12.939	34.789	37,2 %
60-64 år	1.309	7.965	16,4 %	1.878	9.559	19,6 %
25-64 år	87.640	176.409	49,7 %	88.876	198.051	44,9 %
Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse						
25-29 år	3.535	5.283	66,9 %	3.420	5.744	59,6 %
30-39 år	2.639	4.042	65,3 %	4.322	7.004	61,7 %
40-49 år	103	152	68,0 %	183	287	63,6 %
50-59 år	71	106	67,3 %	88	142	62,1 %
60-64 år	5	18	28,8 %	10	22	46,6 %
25-64 år	6.353	9.601	66,2 %	8.023	13.198	60,8 %
Personer med dansk oprindelse						
25-29 år	208.532	265.337	78,6 %	182.105	250.371	72,7 %
30-39 år	541.819	659.200	82,2 %	492.957	621.628	79,3 %
40-49 år	596.225	732.009	81,5 %	574.859	725.946	79,2 %
50-59 år	509.447	666.740	76,4 %	492.313	660.719	74,5 %
60-64 år	138.157	358.496	38,5 %	137.530	338.568	40,6 %
25-64 år	1.994.181	2.681.781	74,4 %	1.879.765	2.597.232	72,4 %

Anm. 1: Procenttal i tabellen angiver andelen af personer i beskæftigelse i forhold til den samlede gruppe personer af tilsvarende oprindelse.

Kilde: Beskæftigelsesministeriets DREAM-register, version 3, 2012.

4.2.1 Forklarende faktorerers betydning for indvandrere og efterkommeres beskæftigelsesstatus

For at besvare spørgsmålet om, hvilke faktorer der har betydning for beskæftigelsesstatus blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, beskrives resultaterne af den ene af KORA's analyser, hvor der er målt på, hvordan de enkelte forklarende faktorer hhv. sænker eller øger sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. for de forskellige befolkningsgrupper, jf. faktaboks 4.1. Det er kun statistisk sikre (signifikante) resultater, der beskrives nedenfor.

Faktaboks 4.1: Metode og datagrundlag i den forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknytning

KORA, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning (det tidligere AKF), har på opdrag af Social- og Integrationsministeriet gennemført en analyse af, hvilke faktorer der har betydning for arbejdsmarkedstilknytningen blandt ikke-vestlige indvandrere, efterkommere samt personer med dansk oprindelse. De faktorer, der er inddraget i analysen, er bl.a. køn, alder, civilstand, hjemmeboende børn, oprindelsesland, sproglige kompetencer, opholdsgrundlag²⁷, uddannelse, arbejdsmarkedserfaring samt en række helbredsoplysninger.

Konkret svarer analyserne på spørgsmålet om, hvordan de forklarende faktorer varierer med:

- 1) evnen til at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. i det første halvår af 2011 svarende til medianlønnen for en ufaglært
- 2) risikoen for at have en lønindkomst på 0 kr. i første halvår af 2011
- 3) risikoen for at overgå til førtidspension.

Analysen omfatter alle personer bosiddende i Danmark hhv. i år 2006 og år 2009. Da fokus er tilknytning til arbejdsmarkedet 2 år senere, ses der på personer, der 2 år senere er i alderen 25-59 år.

Personer på en permanent overførselsindkomst er ikke inkluderet i undersøgelsen. Modtagere af 'permanent overførselsindkomst' er defineret som førtidspensionister og personer, der modtager fleksjobrelaterede ydelser.

Personer under uddannelse eller personer på barsels- eller sygeorlov er derimod inkluderet i analysen, fordi de vil eller kan indtræde i arbejdsstyrken på et senere tidspunkt (selvom de ikke for øjeblikket står til rådighed).

Alle modeller er estimeret som logistiske regressioner, hvor det er estimeret i hvor høj grad de enkelte forklarende faktorer ændrer gruppens sandsynlighed set i forhold til referencegruppen.

Referencegruppen er i alle modeller gifte 35-39-årige kvinder, der bor i provinsen med 2 børn. Kvinderne arbejder som ufaglærte lønmodtagere. De har en høj erhvervsgrad samt en lav ledighedsgrad. For indvandrerne har kvinderne oprindelse i Tyrkiet, og de har boet i Danmark i 5-9 år.

For yderligere oplysninger om metoden henvises til KORA's rapport.

Alder, køn, civilstand, børn

For personer med dansk oprindelse samt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse gælder det, at der som udgangspunkt er en positiv sammenhæng mellem alder og sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. For alle grupper gælder således overordnet, at jo ældre en person er, jo større er sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

²⁷ Flygtning eller ikke-flygtning.

Noget af denne sammenhæng kan dog forklares med, at alder er en indikator for erhvervs erfaring, hvilket understøttes af, at resultaterne viser et lidt andet billede, hvis der samtidig kontrolleres for erhvervs erfaring. I det tilfælde mindskes sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. nemlig generelt med alderen. Isoleret set påvirker alderen således sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. negativt. Det betyder ikke nødvendigvis, at ældre har det svært på arbejdsmarkedet, men kan være udtryk for, at ældre i højere grad prioriterer fritid og derfor måske i højere grad vælger at arbejde på deltid.

Blandt alle grupper gælder det, at mænd har en større sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. end kvinder. Samtidig har personer, som ikke er gift, en mindre sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. end personer, som er gift.

Antallet af hjemmeboende børn viser sig ligeledes at have en vis betydning for sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., når der tages højde for de andre faktorer.

At have ingen eller mindst 3 børn mindsker sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. (i forhold til at have 2 børn) for personer med dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere. Hvis der samtidig kontrolleres for bl.a. tidligere stilling og erhvervs erfaring bliver betydningen af antallet af børn dog mindre.

Uddannelse

Blandt såvel personer med dansk oprindelse som indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse gælder det overordnet, at en uddannelse øger sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

En erhvervsfaglig uddannelse giver en større sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. for alle grupper, og en mellemlang eller lang videregående uddannelse øger sandsynligheden endnu mere.

En uddannelse har dog generelt en væsentlig større betydning blandt personer med dansk oprindelse og efterkommere end blandt indvandrere. Samtidig gør det ikke en stor forskel, om indvandrere med ikke-vestlig oprindelse har manglende uddan-

nelsesoplysninger set i forhold til kun en grundskoleuddannelse, mens manglende uddannelsesoplysninger mindsker sandsynligheden for at opretholde en løn på mere end 125.000 kr. væsentligt for efterkommere.

Indvandrerspecifikke variable

Analysen viser, at sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. generelt øges med opholdstiden. Indvandrere, som har en opholdstid på mindre end 4 år, har således en mindre sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. end indvandrere med en opholdstid på mere end 4 år.

Analysen viser samtidig, at indvandrere med flygtningebaggrund har en mindre sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. end øvrige indvandrere, og at denne sammenhæng er størst blandt kvinder.

Samtidig viser analysen, at indvandrere med høj og mellemhøj risiko for sprogproblemer har en mindre sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., mens indvandrere med lav risiko for sprogproblemer har en større sandsynlighed for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

Analysen viser, at hvis der samtidig kontrolleres for bl.a. opholdstid, oprindelsesland og tidligere erhvervs erfaring, får faktorerne opholdsgrundlag og dansksproglige kompetencer ikke nogen nævneværdig betydning for sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

Dette indikerer, at der er en sammenhæng mellem de pågældende faktorer, således at opholdstid, oprindelsesland og tidligere erhvervs erfaring tager en del af forklaringskraften for faktorerne opholdsgrundlag og sprogkompetencer. Resultaterne giver således et billede af, at for indvandrere, som én gang har haft tilknytning til arbejdsmarkedet, er sprogkompetencer og flygtningebaggrund ikke længere så afgørende for sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

Lægemidler, diagnoser og sygesikringsydelser

Overordnet viser resultaterne den forventede negative sammenhæng mellem sygdom og sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

Analysen viser først og fremmest, at psykisk sygdom for alle grupper mindsker sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. Skelet-, knogle- eller muskelsygdomme mindsker ligeledes sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., og betydningen er lidt større blandt indvandrere. Endelig mindsker hjerte-kar-sygdomme sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. blandt både indvandrere og personer med dansk oprindelse.

Erhvervserfaring mv.

Sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. mindskes, hvis en person tidligere har været ledig. Og jo mere ledig, jo mindre er sandsynligheden. Tilsvarende øges sandsynligheden med højere erhvervserfaring. En stærk tilknytning til arbejdsmarkedet har således en positiv betydning for sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., og dette billede gælder generelt både blandt personer med dansk oprindelse, indvandrere og efterkommere.

Samtidig mindskes sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., hvis en person tidligere har modtaget sygedagpenge. Dette gælder desuden i højere grad blandt personer med dansk oprindelse end blandt indvandrere.

Tabel 4.2: Resultaterne af den forklarende analyse af indvandrere med ikke-vestlig baggrund og personer med dansk oprindelse i alderen 25-59 år, sandsynlighed for at have en lønindkomst, der er højere end 125.000 kr., 1. halvår 2011

	Dansk oprindelse	Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse		
		Alle	Mænd	Kvinder
Alder, køn, civilstand, børn				
Alder	+	+	+	+
Køn = mand	+	+		
Civilstatus = ikke gift	÷	÷	÷	÷
Hjemmeboende børn > 2	÷	÷	÷	÷
Indvandrerspecifikke faktorer				
Opholdsgrundlag=flygtning		÷	÷	÷
Danskkundskaber		+	+	+
Lægemidler, diagnoser og sygesikringsydelse				
Psykisk sygdom	÷	÷	÷	÷
Knogle- og skeletsygdomme	÷	÷	÷	÷
Hjerte-kar-sygdomme	÷	÷	÷	÷
Arbejde og uddannelse				
Højeste fuldførte uddannelse > grundskolen ¹	+	+	+	+
Erhvervs erfaring ²	+	+	+	+
Årsledighedsgrad > 0	÷	÷	÷	÷
Modtaget sygedagpenge	÷	÷	÷	÷

Anm. 1: Tabellen skal læses således: Et "+" betyder, at en faktor (fx alder) øger sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr., mens et "-" betyder, at en faktor (fx årsledighed) mindsker sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. Står der hverken et "+" eller et "-", betyder det, at man på baggrund af den statistiske model ikke med statistisk sikkerhed kan påvise, at en faktor øger eller mindsker sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr. Tabellen er en sammenfatning af resultaterne fra forskellige modeller i KORA's rapport.

Note 1: ¹Gælder dog ikke for gymnasial uddannelse, som for indvandrere mindsker sandsynligheden for at opretholde en lønindkomst på mere end 125.000 kr.

Note 2: ²Erhvervs erfaring er opgjort som antal års erhvervs erfaring siden 1980.

Kilde: KORA (2012): *Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknøytning*.

Højkonjunktur versus lavkonjunktur

For at se om der kan spores nogen markante forskelle på, hvilke faktorer der har betydning for sandsynligheden for at tjene mere end gennemsnitslønnen for en ufaglært hhv. før og efter den økonomiske krise, har KORA foretaget en analyse, der stort set er identisk med den foregående, men blot skruet tiden 3 år tilbage. Det betyder, at der er set på lønindkomsten i perioden januar til juni 2008 i stedet for 2011.

Resultaterne har vist, at der ikke er den store forskel på, hvilke faktorer som har betydning for sandsynligheden for at tjene mere end gennemsnitslønnen for en ufaglært efter krisen ift. før krisen. En enkelt undtagelse er dog ledighedsgraden. Således har tidligere ledighed en større betydning for sandsynligheden for at tjene mere end 125.000 kr. i en periode med lavkonjunktur end i en periode med højkonjunktur. Tidligere ledighed har altså en større betydning for beskæftigelse under lavkonjunktur end under højkonjunktur. Resultaterne skal dog tolkes med forbehold for, at sammensætningen af de forskellige befolkningsgrupper, især indvandrere og efterkommere, har ændret sig fra 2008 til 2011.

4.3 UDEN FOR ARBEJDSSTYRKEN

I de forudgående afsnit blev der fokuseret på beskæftigelse. I dette afsnit ses der nærmere på den gruppe af borgere i den erhvervsaktive alder, der står uden for arbejdsstyrken.

Afsnit 4.3.1 giver en introduktion til begrebet "uden for arbejdsstyrken" samt en kort beskrivelse af, hvilke befolkningsgrupper der særligt befinder sig i denne kategori. Afsnit 4.3.2 fokuserer på gruppen af personer uden for arbejdsstyrken, som befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Denne gruppe indgår i målgruppen for beskæftigelsesindsatsen og kan med den rette indsats blive aktive på arbejdsmarkedet.

---

²⁸ Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS) er en årlig individbaseret opgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet på den sidste arbejdsdag i november året før. Kernevariablen i RAS-statistikken er variabelen "socioøkonomisk status". Via denne variabel kan befolkningen opdeles i 3 hovedgrupper: beskæftigede, arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken. RAS-statistikken følger de internationale retningslinjer for opgørelser af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet fra International Labour Organisation (ILO).

Kilde: Danmarks Statistik, Kvalitetsdeklaration: Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik (RAS), <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/registerbaseret-arbejdsstyrkestatistik-ras-.aspx>

Endelig ser afsnit 4.3.3 på de personer uden for arbejdsstyrken, der er på førtidspension og dermed permanent uden for arbejdsmarkedet, herunder om bestemte grupper er særligt overrepræsenteret, udviklingen i tilkendelseshyppigheder samt hvilke faktorer, der har betydning for tildelingen af førtidspension. Tallene i de følgende afsnit bygger på den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS)²⁸.

4.3.1 Introduktion til begrebet "uden for arbejdsstyrken"

Som beskrevet i indledningen af kapitlet er særligt indvandrere med ikke-vestlig baggrund overrepræsenteret i gruppen af personer uden for arbejdsstyrken. Faktaboks 4.2 indeholder den definition, der anvendes til at gruppere personer i og uden for arbejdsstyrken i den følgende analyse.

Faktaboks 4.2: Definition af personer i og uden for arbejdsstyrken

Personer i arbejdsstyrken omfatter personer, som er beskæftigede eller arbejdsløse:

Beskæftigede omfatter lønmodtagere, selvstændige eller medarbejdende ægtefæller,

Arbejdsløse omfatter personer, der ikke er i beskæftigelse, men står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Personer uden for arbejdsstyrken omfatter personer, der af forskellige årsager hverken er *beskæftigede* eller *arbejdsløse*, herunder:

Midlertidigt uden for arbejdsstyrken omfatter følgende grupper af personer:

delvist ledige,
beskæftigede uden løn,
personer på orlov,
modtagere af sygedagpenge,
modtagere af barseldagpenge,
modtagere af ledighedsydelse,
modtagere af fleksydelse,
personer i uddannelsesforanstaltning,
personer i revalidering,
personer under integrationsuddannelse og
personer i aktivering.

Kontanthjælp mv. omfatter personer, der modtager kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse. Bemærk, at arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere ikke indgår i denne kategori, da de klassificeres som arbejdsløse og dermed indgår i arbejdsstyrken. Starthjælpen og introduktionsydelsen er afskaffet fra 2012.

Selvforsørgende er personer, der fx forsørges af en ægtefælle eller lever af formue.

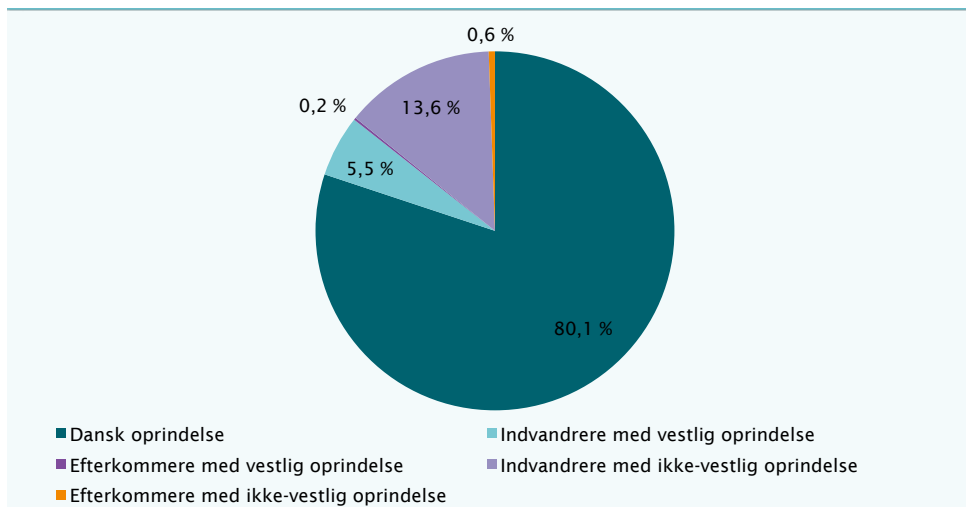
Tilbagetrækning og pension omfatter personer på efterløn, førtidspension, overgangsydelser og andre former for pension.

Herkomst og oprindelse

I 2011 befandt knap 700.000 borgere i Danmark i aldersgruppen 25-64 år sig uden for arbejdsstyrken. Heraf udgør personer med dansk oprindelse 80,1 pct., mens indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og vestlig oprindelse udgør hhv. 13,6 pct. og 5,5 pct. De resterende 0,8 pct. udgøres af efterkommere med ikke-vestlig og vestlig oprindelse, jf. figur 4.3.

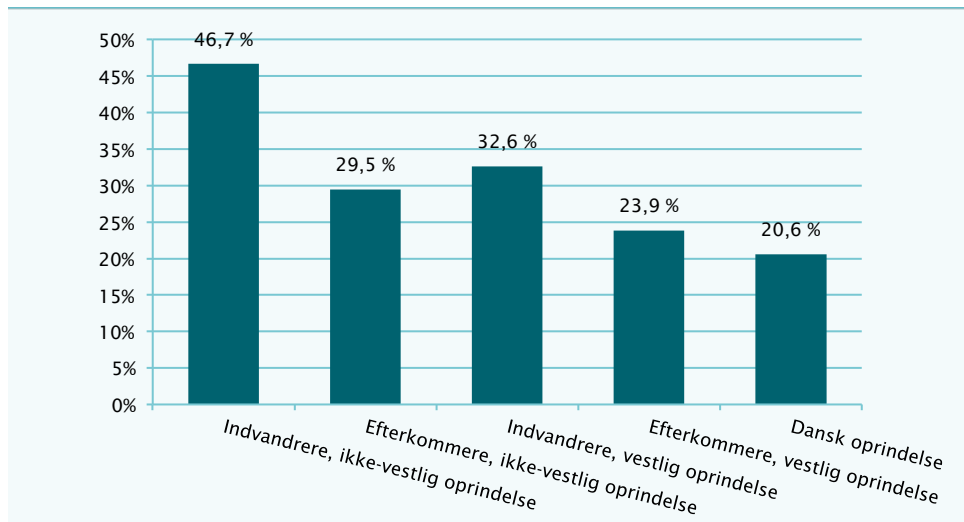
Figur 4.3: Befolkningen i alderen 25-64 år, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, fordelt på herkomst og oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Figur 4.4 viser andelen af befolkningen i alderen 25-64 år, som befinder sig uden for arbejdsstyrken i 2011, fordelt på herkomst og oprindelse. Figuren viser, at der uanset oprindelse er en større andel af indvandrere og efterkommere sammenlignet med personer med dansk oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken. Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er den gruppe, som har den højeste andel af personer uden for arbejdsstyrken. Det er således knap hver anden indvandrer med ikke-vestlig oprindelse (46,7 pct.) i alderen 25-64 år, som befinder sig uden for arbejdsstyrken. Til sammenligning er det ca. hver femte person med dansk oprindelse (20,6 pct.), som befinder sig uden for arbejdsstyrken.

Figur 4.4: Andelen af 25-64-årige, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, fordelt på herkomst og oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

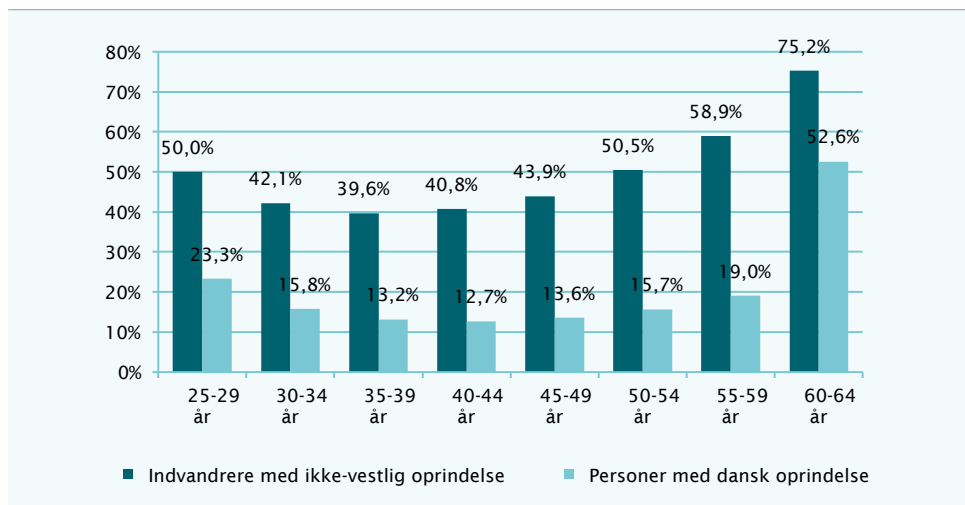
Note 1: Der er kun 3.747 efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og 1.360 efterkommere med vestlig oprindelse i alderen 25-64 år, som er uden for arbejdsstyrken.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Alder og køn

Når man sammenligner andelen af personer, som befinder sig uden for arbejdsstyrken inden for bestemte alderskategorier, er der markante forskelle mellem indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse. Den største forskel observeres blandt de 55-59-årige. Her er det 3 ud af 5 (58,9 pct.) af indvandrerne med ikke-vestlig oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, mens det til sammenligning er 1 ud af 5 (19,0 pct.) af personerne med dansk oprindelse, jf. figur 4.5.

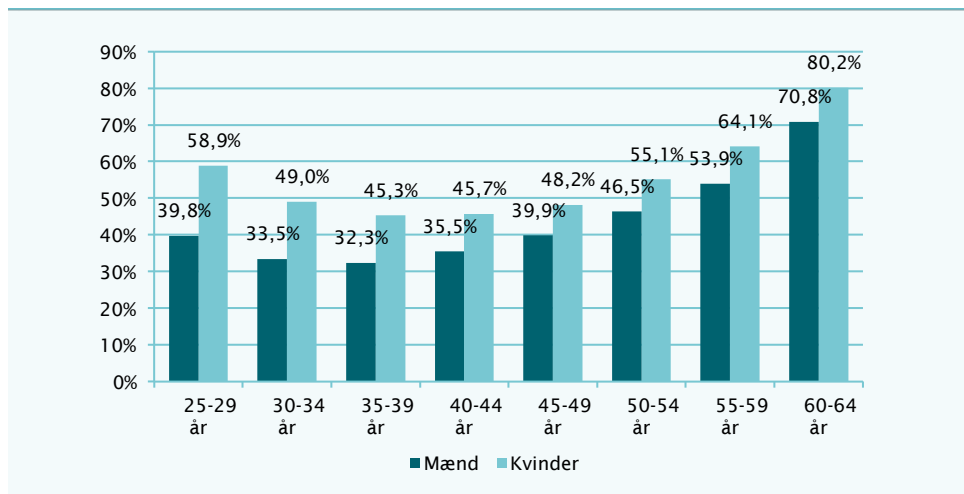
Figur 4.5: Andelen af 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, fordelt på aldersgrupper, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, RAS207.

Det er især blandt indvandrerkvinder, at en stor andel står uden for arbejdsstyrken, jf. figur 4.6. Også blandt personer med dansk oprindelse står flere kvinder end mænd uden for arbejdsstyrken, men for denne gruppe overstiger forskellen dog ikke 5 procentpoint for nogen af aldersgrupperne mellem 25 og 59 år. Blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er forskellen væsentligt større, og det er bemærkelsesværdigt, at forskellen er generelt større jo yngre aldersgruppe, man ser på.

Figur 4.6: Andelen af 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, fordelt på aldersgrupper og køn, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, RAS207.

Ydelser

Når indvandrere med ikke-vestlig baggrund langt oftere befinder sig uden for arbejdsstyrken, sammenlignet med personer med dansk oprindelse, skyldes det først og fremmest, at de er overrepræsenteret i gruppen, som befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, dvs. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, modtager kontanthjælp mv. eller er selvforsørgende, jf. tabel 4.3. Der er dog også en lidt større andel af indvandrere med ikke-vestlig baggrund i alderen 25-64 år, som modtager pension sammenlignet med personer med dansk oprindelse.

Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er generelt yngre. De er derfor ikke overraskende overrepræsenteret i gruppen af uddannelsessøgende og underrepræsenterede i gruppen, som modtager pension. Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er dog samtidig, om end i lidt mindre grad end indvandrere, overrepræsenteret blandt personer midlertidigt uden for arbejdsstyrken, på kontanthjælp og i gruppen af selvforsørgende.

Tabel 4.3: Arbejdsmarkedstilknytning blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct. og antal

	Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse	Efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Dansk oprindelse
På kanten af arbejdsmarkedet ¹	31,0 %	22,1 %	8,2 %
- Midlertidigt uden for arbejdsstyrken	10,3 %	10,5 %	4,4 %
- Kontanthjælp mv.	7,7 %	4,1 %	1,3 %
- Selvforsørgende	12,9 %	7,5 %	2,5 %
Uddannelsessøgende	1,8 %	4,1 %	1,2 %
Tilbagetrækning og pension	13,9 %	3,3 %	11,2 %
Uden for arbejdsstyrken, i alt	46,7 %	29,5 %	20,6 %
Beskæftigede	48,8 %	64,4 %	76,8 %
Arbejdsløse	4,6 %	6,1 %	2,6 %
I arbejdsstyrken, i alt	53,3 %	70,5 %	79,4 %
I alt	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Antal	195.591	12.700	2.609.937

Note 1: 'Gruppen af personer, der befinder sig "på kanten af arbejdsmarkedet", består af personer i alderen 25-64 år, der står uden for arbejdsstyrken, men indgår i målgruppen for beskæftigelsesindsatsen, da de gennem den rette indsats kan blive aktive på arbejdsmarkedet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

4.3.2 På kanten af arbejdsmarkedet

Dette afsnit sætter yderligere fokus på de personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, dvs. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, er på kontanthjælp mv. eller er selvforsørgende²⁹. Gruppen omfatter alle 25-64-årige uanset deres opholdstid i landet. Derfor kan der indgå relativt mange udenlandske studerende, au pairs og andre nyankomne indvandrere i gruppen, særligt blandt de selvforsørgende.

²⁹ Denne persongruppe består af personer i alderen 25-64 år, der står uden for arbejdsstyrken, men indgår i målgruppen for beskæftigelsesindsatsen, da de gennem den rette indsats kan blive aktive på arbejdsmarkedet.

Herkomst, oprindelse og køn

En markant højere andel af 25-64-årige indvandrere og efterkommere står på kanten af arbejdsmarkedet sammenlignet med personer med dansk oprindelse, jf. tabel 4.4. Det gælder særligt for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse. Samtidig er andelen af kvinder, der står på kanten af arbejdsmarkedet, højere end andelen af mænd. Det gælder for alle grupper, men særligt for indvandrere med ikke-vestlig oprindelse.

Den højeste andel af personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, findes blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse, hvor 37,2 pct. tilhører denne gruppe i 2011. Det svarer til knap 38.000 kvinder. Når der ses bort fra personer med dansk oprindelse, er indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse dermed også målt i antal den største gruppe, som indgår i beskæftigelsespotentialet.

Tabel 4.4: Personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, blandt de 25-64-årige fordelt på oprindelse, herkomst og køn, pr. 1. januar 2011, pct. og antal

	Mænd	Kvinder	Alle	Antal ¹
Ikke-vestlig oprindelse				
Indvandrere	24,2 %	37,2 %	31,0 %	60.580
Efterkommere	20,1 %	24,1 %	22,1 %	2.805
I alt	23,9 %	36,4 %	30,4 %	63.385
Vestlig oprindelse				
Indvandrere	22,9 %	25,4 %	24,1 %	27.425
Efterkommere	13,1 %	15,1 %	14,0 %	800
I alt	22,4 %	24,9 %	23,6 %	28.225
Dansk oprindelse				
	7,5 %	8,8 %	8,2 %	212.973
I alt	9,3 %	11,5 %	10,4 %	304.583

Anm. 1: Procenttal i tabellen angiver antallet af personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, som andel af det samlede antal personer af tilsvarende herkomst og oprindelse.

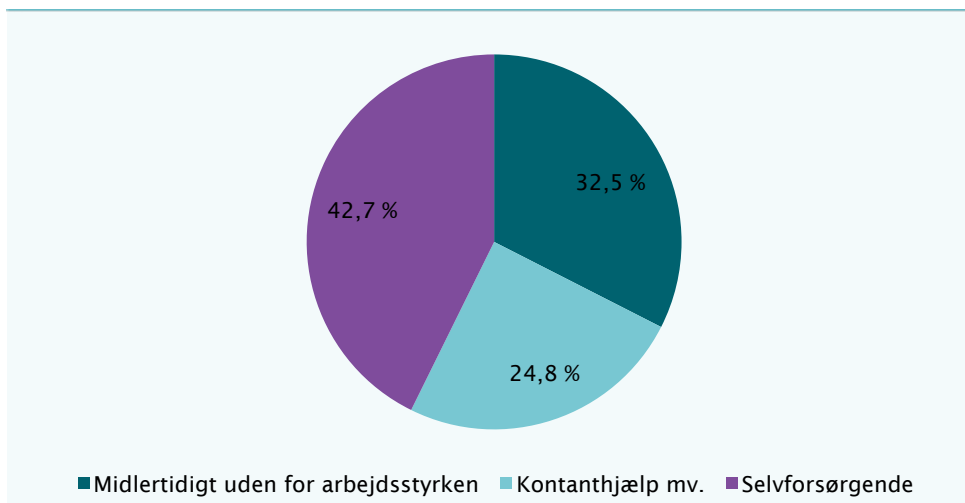
Note 1: ¹Antal personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Blandt de næsten 38.000 indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse, der står på kanten af arbejdsmarkedet i 2011, er knap halvdelen (42,7 pct.) selvforsørgende. 32,5 pct. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, og 24,8 pct. er på kontanthjælp mv.

Blandt kvinder med dansk oprindelse, der står på kanten af arbejdsmarkedet i 2011, er fordelingen meget anderledes. Mere end halvdelen (58,3 pct.) er midlertidigt uden for arbejdsstyrken. 26,6 pct. er selvforsørgende og 15,1 pct. er på kontanthjælp mv.

Figur 4.7: 25-64-årige indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse, der står på kanten af arbejdsmarkedet, fordelt på undergrupper, pr. 1. januar 2011, pct.

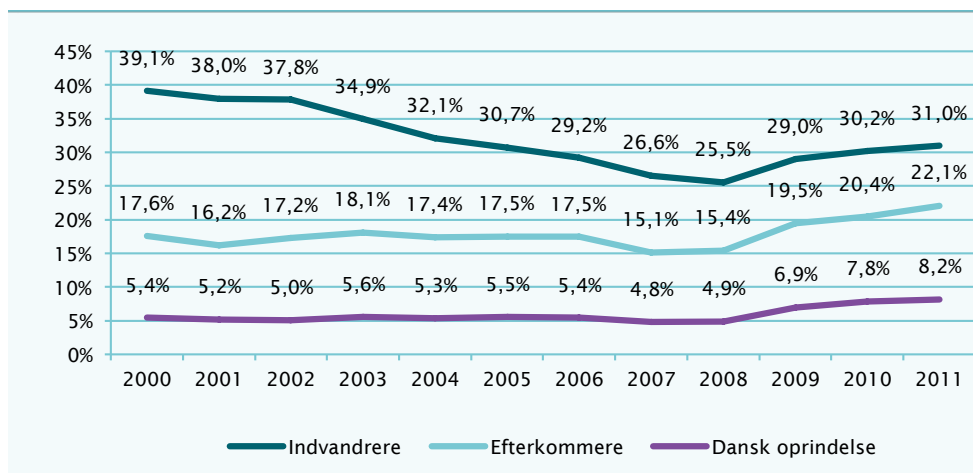

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06

Udvikling 2000-2011

Blandt 25-64-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse faldt andelen af personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, markant i perioden 2000-2008 (fra 39,1 pct. i 2000 til 25,5 pct. i 2008), hvorefter andelen er steget igen og ligger på 31,0 pct. i 2011, jf. figur 4.8. Det er især andelen, som er på kontanthjælp mv., der er faldet i perioden 2000-2008 (fra 13,2 pct. i 2000 til 6,1 pct. i 2008), hvorefter andelen er steget til 7,7 pct. i 2011. Andelen af 25-64-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, der står på kanten af arbejdsmarkedet, har været nogenlunde konstant siden 2000.

Figur 4.8: Personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, 2000-2011, pct.

Anm. 1: Procenttal i tabellen angiver antallet af personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, som andel af det samlede antal personer af tilsvarende herkomst og oprindelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Blandt indvandrere med vestlig oprindelse har andelen af personer, der står på kanten af arbejdsmarkedet, været forholdsvis stabil fra 2000 til 2008. Siden 2008 er andelen steget fra 18,6 pct. i 2008 til 24,1 pct. i 2011. Der har været en lignende udvikling blandt 25-64-årige efterkommere med vestlig oprindelse.

4.3.3 Førtidspension

Et øget arbejdsudbud kræver, at flere bliver fastholdt på arbejdsmarkedet, og at færre kommer på førtidspension og dermed ender permanent uden for arbejdsstyrken. I dette afsnit vender vi derfor blikket mod den gruppe af personer, som modtager førtidspension. Der gives indledningsvis en kort introduktion til førtidspensionsordningen. Herefter ses der på, hvem der modtager førtidspension, herunder hvor mange der i dag modtager førtidspension, og om bestemte grupper er særligt overrepræsenteret. Derefter ses der på nytilkendelser, herunder hvor mange personer der i 2011 blev tilkendt førtidspension, og hvordan udviklingen i nytilkendelser har været. Endelig belyses det, hvilke faktorer der har betydning for, om en person overgår til førtidspension.

Mange personer med dansk oprindelse vælger at gå på efterløn, når de fylder 60 år. Da mange indvandrere først kommer til Danmark midt i deres voksenliv, har de ofte ikke samme mulighed for at benytte efterlønsordningen. Analysen er på den baggrund afgrænset til personer i alderen 18-59 år, da det giver bedre mulighed for at sammenligne modtagelse og tilkendelse af førtidspension blandt indvandrere og personer med dansk oprindelse.

Regler om førtidspension

Førtidspension er en pension, der kan tilkendes personer i alderen fra 18 år til folkepensionsalderen. Det er bl.a. en betingelse for at få tilkendt førtidspension, at personens arbejdsevne er varigt nedsat. Læs mere om reglerne for tilkendelse af førtidspension i faktaboks 4.3.

Faktaboks 4.3: Regler for tilkendelse af førtidspension

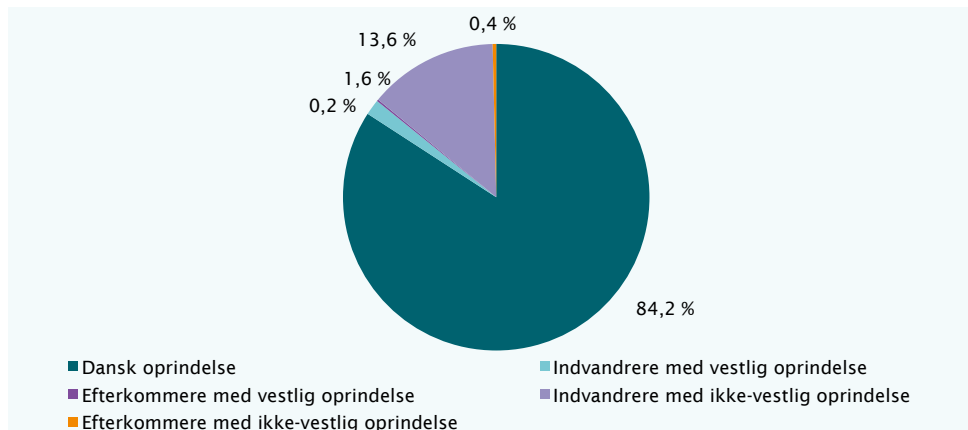
Førtidspension kan tilkendes personer i alderen fra 18 år til folkepensionsalderen. Det er en betingelse for at få tilkendt førtidspension, at personens arbejdsevne er varigt nedsat, og at nedsættelsen er af et sådant omfang, at den pågældende uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde.

Retten til førtidspension er som hovedregel betinget af, at modtageren har dansk statsborgerskab. Dette gælder dog ikke for udlændinge, der har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven (asyl mv.), og for personer, der har haft fast bopæl i Danmark i mindst 10 år mellem det fyldte 15. år og tidspunktet for tilkendelse af førtidspension, heraf mindst 5 år umiddelbart inden dette tidspunkt. Retten til førtidspension er endvidere som hovedregel betinget af, at modtageren har fast bopæl i Danmark (eller hyre på et dansk skib) og har haft mindst 3 års fast bopæl i Danmark mellem det fyldte 15. år og tidspunktet for tilkendelse af førtidspension. Udlændinge, der har fået opholdstilladelse i Danmark efter § 7 eller § 8 i udlændingeloven (asyl mv.) får sidestillet bopælsperioden i oprindelseslandet og et andet tidligere bopælsland, hvor de har været anset som flygtninge, med bopæl i Danmark.

Modtagelse af førtidspension

Der var i 2011 knap 160.000 førtidspensionister i aldersgruppen 18-59 år. Heraf udgjorde personer med dansk oprindelse 84,2 pct., mens indvandrere med ikke-vestlig oprindelse udgjorde knap 13,6 pct., jf. figur 4.9. De resterende ca. 2 pct. fordelte sig på indvandrere med vestlig oprindelse samt efterkommere.

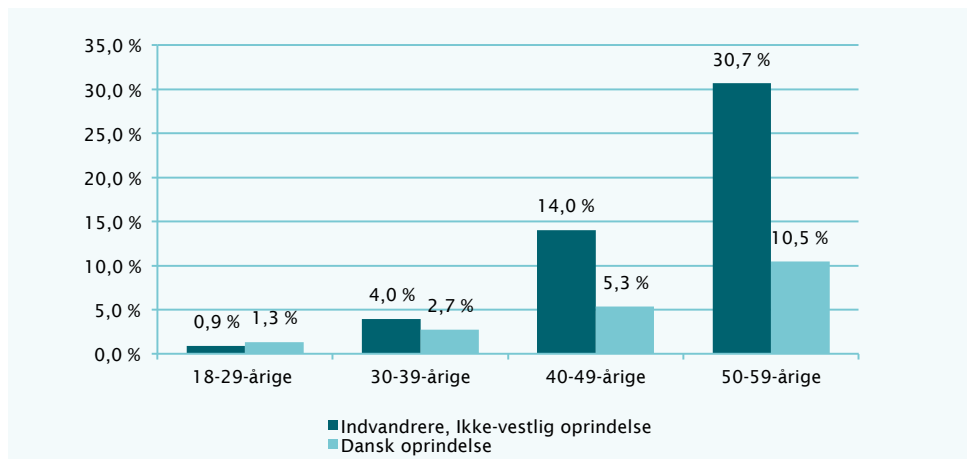
Figur 4.9: Førtidspensionister i alderen 18-59 år fordelt på herkomst og oprindelse, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Andelen af personer, som modtager førtidspension, er bortset fra hos de 18-29-årige generelt større blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse end blandt personer med dansk oprindelse, jf. figur 4.10. Andelen, som modtager førtidspension, stiger med alderen uanset herkomst. Den stiger dog mest blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse. Det betyder at forskellen mellem andelen af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, som modtager førtidspension, er markant større blandt de ældre aldersgrupper end de yngre aldersgrupper. Blandt 50-59-årige er det således 30,7 pct. af indvandrerne med ikke-vestlig oprindelse, der modtager førtidspension, mod 10,5 pct. af personerne med dansk oprindelse.

Figur 4.10: Andelen af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, som modtager førtidspension, fordelt på alderskategorier, pr. 1. januar 2011, pct.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

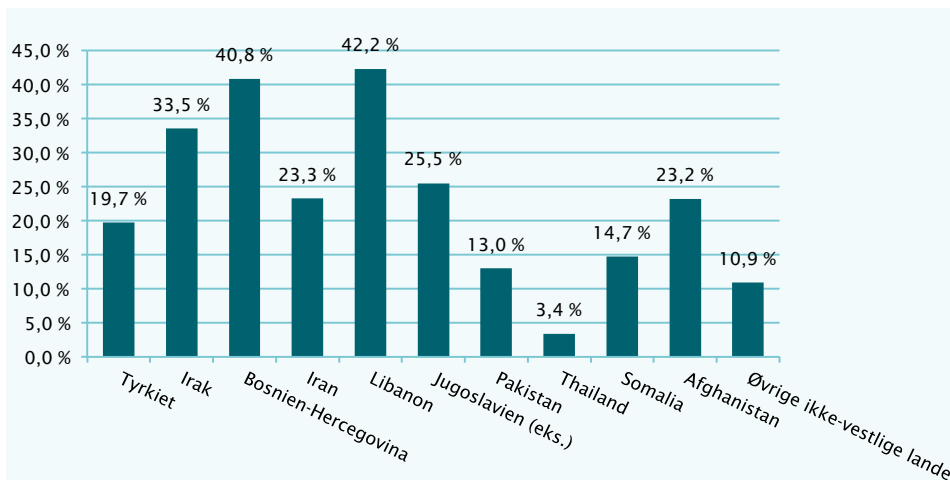
Da andelen, som modtager førtidspension, stiger markant med alderen, afgrænses analysen i det følgende til personer i alderen 40-59 år.

Oprindelsesland

Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er en heterogen gruppe, som består af indvandrere fra mange forskellige lande, som er kommet til Danmark på forskellige tidspunkter og af forskellige årsager.

Figur 4.11 viser andelen af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse i alderen 40-59 år, som modtog førtidspension i 2011, fordelt på de 10 største oprindelseslande. Figuren viser, at andelen på førtidspension er størst blandt indvandrere fra Libanon og Bosnien-Hercegovina - mere end 2 ud af 5 indvandrere i alderen 40-59 år fra disse lande modtager førtidspension. Den mindste andel af førtidspensionister findes blandt thailandske indvandrere (3,4 pct.) og øvrige grupper (10,9 pct.).

Figur 4.11: Andelen af 40-59-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som modtager førtidspension, fordelt på oprindelseslande¹, pr. 1. januar 2011, pct.

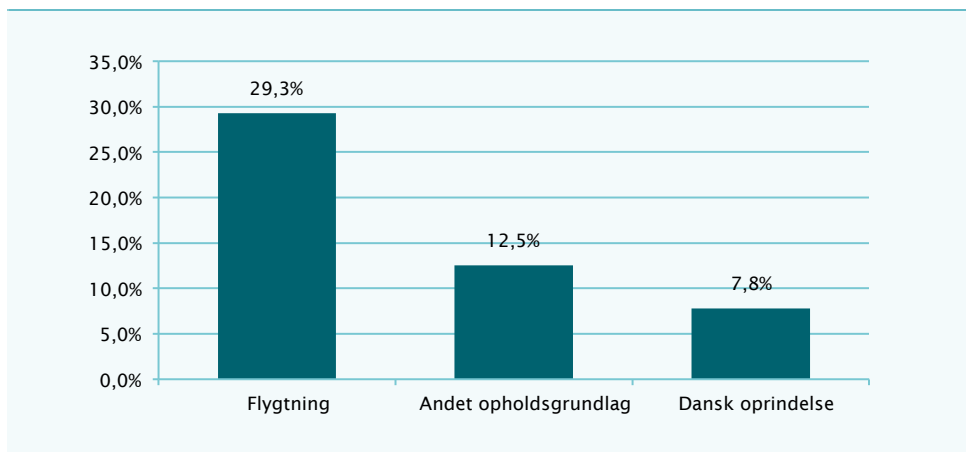
Note 1: ¹De 10 ikke-vestlige lande med flest indvandrere pr. 1. januar 2011.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD60.

Opholdsgrundlag

Af figur 4.11 fremgår det, at det særligt er indvandrere fra typiske flygtningelande som Libanon, Bosnien-Hercegovina og Irak, hvor en stor andel af gruppen modtager førtidspension. Figur 4.12 viser andelen af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse i alderen 40-59 år, som modtog førtidspension i 2011, opdelt på, hvorvidt de er flygtninge eller har et andet opholdsgrundlag. Figuren viser, at 29,3 pct. af alle flygtninge i alderen 40-59 år modtog førtidspension i 2011. Det er dermed en markant større andel end blandt de øvrige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse (12,5 pct.) og personer med dansk oprindelse (7,8 pct.).

Figur 4.12: Andelen af 40-59-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på opholdsgrundlag samt personer med dansk oprindelse, som modtager førtidspension, pr. 1. januar 2011, pct.

Anm. 1: Opgørelsen over flygtninge og indvandrere med andet opholdsgrundlag bygger på Danmarks Statistiks opdeling. Opdelingen kategoriserer indvandrere som hhv. flygtninge eller indvandrere med andet opholdsgrundlag. Flygtninge udgøres af indvandrere med kendt opholdsgrundlag som flygtning samt personer med ukendt opholdsgrundlag, som kommer fra et land, der er klassificeret som flygtningeland i indvandringsåret. Alle øvrige indvandrere betegnes indvandrere med andet opholdsgrundlag. Opgørelsen bygger således på et element af skøn.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD60.

Tilkendelse af førtidspension

Ved at se på de årlige tilkendelser af førtidspension er det muligt at belyse de aktuelle tendenser for, hvem der i dag tilkendes førtidspension. Samtidig giver tilkendelsesstatistikken mulighed for at belyse aspekter omkring baggrunden for tilkendelsen herunder diagnoser og forudgående beskæftigelse.

Faktaboks 4.4: Afgørelsesstatistikken

Kommunerne indberetter løbende afgørelser om tilkendelse af førtidspension til Ankestyrelsen, som samles i Ankestyrelsens førtidspensionsregister.

Ankestyrelsen har på baggrund af data fra Ankestyrelsens førtidspensionsregister, Social- og integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik samt befolkningstal fra Danmarks Statistik udarbejdet en beskrivende analyse af tilkendelser af førtidspension til ikke-vestlige indvandrere.

Læs mere om indvandreres tilkendelse af førtidspension i Ankestyrelsens *Tema om tilkendelser af førtidspension til flygtninge og øvrige ikke-vestlige indvandrere*. Den kan findes på www.ast.dk.

I 2000 fik 6 ud af hver 1.000 ikke-vestlige indvandrere mellem 18-59 år tilkendt førtidspension. Dette tal steg til 14 ud af hver 1.000 i 2008 og faldt herefter til 11 ud af 1.000 i 2011. For personer med dansk oprindelse har tilkendelseshyppigheden til sammenligning været på 4 pr. 1.000 i stort set hele perioden, jf. tabel 4.5.

Som det fremgår af figur 4.12, er særligt flygtninge overrepræsenteret i gruppen af førtidspensionister. Dette gælder også blandt nytilkendelserne. I 2011 var det 18 ud af hver 1.000 flygtninge mellem 18-59 år, som blev tilkendt førtidspension, men det tilsvarende tal for indvandrere med andet opholdsgrundlag var 6 ud af hver 1.000, jf. tabel 4.5.

Tabel 4.5: Tilkendelseshyppighed for førtidspension fordelt på herkomst, oprindelse og opholdsgrundlag¹, 2000-2011. Pr 1.000.

	2000	2005	2008	2010	2011
Personer med dansk oprindelse	4	4	4	5	4
Vestlige indvandrere	4	3	3	3	2
Ikke-vestlige indvandrere i alt	6	10	14	13	11
- Heraf flygtninge	.	.	22	22	18
- Heraf øvrige ikke-vestlige indvandrere	.	.	8	8	6
I alt	4	4	5	5	5

Note 1: ¹Opholdsgrundlag bygger på oplysninger fra Danmarks Statistik. Opdelingen kategoriserer indvandrere og efterkommere som hhv. flygtninge eller indvandrere med andet opholdsgrundlag. Flygtninge udgøres af indvandrere med kendt opholdsgrundlag som flygtning samt personer med ukendt opholdsgrundlag, som kommer fra et land, der er klassificeret som flygtningeland i indvandringsåret. Alle øvrige indvandrere betegnes indvandrere med andet opholdsgrundlag. Opgørelsen bygger således på et element af skøn.

Kilde: Ankestyrelsen (2012): *Tema om tilkendelser af førtidspension til flygtninge og øvrige ikke-vestlige indvandrere.*

Stigningen i tilkendelseshyppigheden blandt indvandrere med ikke-vestlig baggrund fra 2000 til 2011, som er båret af en stigning fra 2000 frem til 2008, skal ses i lyset af et stigende antal især ældre ikke-vestlige indvandrere. Tilkendelseshyppigheden har dog også været stigende i perioden, når man tager højde for gruppens aldersmæssige sammensætning, jf. tabel 4.6.

Tabel 4.6: Tilkendeshyppighed for førtidspension fordelt på alder. Ikke-vestlige indvandrere, 2000-2011. Pr. 1.000.

	2000	2005	2008	2010	2011
18-29 år	1	2	2	2	2
30-39 år	4	6	10	8	7
40-49 år	12	17	23	22	17
50-59 år	20	29	31	29	23
I alt	6	10	14	13	11

Kilde: Ankestyrelsen (2012): *Tema om tilkendelser af førtidspension til flygtninge og øvrige ikke-vestlige indvandrere.*

Diagnoser

Psykiske lidelser er særligt blandt gruppen af flygtninge et udbredt fænomen. For flygtninge er diagnosen, som ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension, således også i stort omfang en psykisk lidelse. I 2011 fik 76 procent af flygtningene tilkendt førtidspension på baggrund af en psykisk lidelse. Til sammenligning var det 53 procent af de øvrige ikke-vestlige indvandrere og 47 procent af personer med dansk oprindelse, jf. tabel 4.7.

Når flygtninge bliver tilkendt førtidspension på baggrund af en psykisk lidelse, er det især på baggrund af nervøse og stressrelaterede lidelser. I alt 55 procent af flygtningene blev i 2011 tilkendt førtidspension på baggrund af nervøse og stressrelaterede lidelser, heraf hovedparten med posttraumatiske lidelser. For de øvrige ikke-vestlige indvandrere var det 21 procent, og for personer med dansk oprindelse var det 9 procent, der fik tilkendt førtidspension på baggrund af nervøse og stressrelaterede lidelser, jf. tabel 4.7.

Tabel 4.7: Andel af tilkendelser fordelt på hoveddiagnose, herkomst, oprindelse og opholdsgrundlag', 2011, Pct.

	Personer med dansk oprindelse	Flygtninge	Øvrige ikke-vestlige indvandrere	Vestlige indvandrere
Psykkiske lidelser	47 %	76 %	53 %	45 %
Heraf nervøse og stressrelaterede tilstande	9 %	55 %	21 %	11 %
Sygdomme i bevægeapparatet	20 %	12 %	26 %	23 %
Øvrige diagnoser	33 %	11 %	22 %	33 %
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %

Note 1: 'Opholdsgrundlag bygger på oplysninger fra Danmarks Statistik. Opdelingen kategoriserer indvandrere og efterkommere som hhv. flygtninge eller indvandrere med andet opholdsgrundlag. Flygtninge udgøres af indvandrere med kendt opholdsgrundlag som flygtning, samt personer med ukendt opholdsgrundlag, som kommer fra et land, der er klassificeret som flygtningeland i indvandringsåret. Alle øvrige indvandrere betegnes indvandrere med andet opholdsgrundlag. Opgørelsen bygger således på et element af skøn.

Kilde: Ankestyrelsen (2012): *Tema om tilkendelser af førtidspension til flygtninge og øvrige ikke-vestlige indvandrere.*

Forskellige faktorerers betydning for overgangen til førtidspension

I det følgende beskrives, hvilke baggrundsfaktorer der øger risikoen for, at indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse overgår til førtidspension. I analysen tages udgangspunkt i de personer, som helt falder ud af arbejdsmarkedet ved at overgå til førtidspension i perioden mellem 2007 og 2012. Udgangspunktet er den del af befolkningen i 2006, som er kendetegnet ved at være i alderen 23 til 57 år samt ikke at være på førtidspension på daværende tidspunkt. Læs mere om analysemetoden i faktaboks 4.1

Alder, køn, civilstand, børn

Alder har som forventet stor betydning for risikoen for at overgå til førtidspension. Jo ældre man er, jo større sandsynlighed har man, uanset herkomst, for at overgå til førtidspension. Analysen viser samtidig, at når man tager højde for andre faktorer, så har mænd en lidt større risiko for at overgå til førtidspension end kvinder. Antallet af børn har ligeledes betydning for risikoen for at overgå til førtidspension. Ingen hjemmeboende børn øger uanset herkomst sandsynligheden for at overgå til førtidspension. For indvandrere med ikke-vestlig oprindelse gælder det samtidig, at personer med 3 eller flere hjemmeboende børn også har en større risiko for at overgå til førtidspension end personer med 1 eller 2 hjemmeboende børn. Endelig øger det risikoen for at overgå til førtidspension for personer med dansk oprindel-

se, hvis de ikke er gift. Det samme gør sig ikke gældende blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse.

Arbejde og uddannelse

Personer med højere uddannelse har uanset herkomst en mindre risiko for at gå på førtidspension end personer med en grundskole. En stor gruppe af indvandrere med ikke-vestlig oprindelse har manglende uddannelsesmæssige oplysninger. Indvandrermand med manglende uddannelsesmæssige oplysninger har mindre risiko for at overgå til førtidspension end indvandrermand med grundskolen, som højeste fuldførte uddannelse. Det samme gælder ikke blandt indvandrerkvinderne.

Tidligere erhvervs erfaring har også betydning for en persons risiko for at overgå til førtidspension. Blandt indvandrere har det ikke en statistisk sikker betydning for risikoen for at overgå til førtidspension, om man tidligere har været selvstændig eller ledig. Risikoen øges derimod markant, ligesom det gør sig gældende for personer med dansk oprindelse, hvis man har modtaget kontanthjælp. En persons erhvervsgrad, dvs. hvor stor en andel af de seneste 30 år man har været beskæftiget har også betydning for risikoen for at overgå til førtidspension. Personer med højere erhvervsgrad har ikke overraskende en mindre risiko for at overgå til førtidspension.

Tabel 4.8: Hovedresultaterne af forklarende analyse af overgangen til førtidspension blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse, 2007-2011

	Dansk oprindelse	Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse		
		Alle	Mænd	Kvinder
Alder, køn, civilstand, børn				
Alder	+	+	+	+
Køn = Mand	+	+		
Civilstatus = Ikke gift	+			
Hjemmeboende børn > 2		+	+	+
Arbejde og uddannelse				
Højeste fuldførte uddannelse > grundskolen	-	-	-	-

Modtagelse af kontanthjælp	+	+	+	+
Erhvervs erfaring	-	-	-	-
Indvandrerspecifikke faktorer				
Opholdstid		+	+	+
Opholdsgrundlag = flygtningestatus		+	+	+
Danskkundskaber				
Lægemedler, diagnoser og sygesikringsydelse				
Psykisk sygdom	+	+	+	+
Knogle- og skeletsygdomme	+	+	+	+
Hjerte-kar-sygdomme	+	+	+	+

Anm. 1: Tabellen skal læses således: Et "+" betyder, at en faktor (fx alder) med statistisk sikkerhed øger risikoen for at overgå til førtidspension, mens et "-" betyder, at en faktor (fx tidligere erhvervs erfaring) med statistisk sikkerhed mindsker risikoen for at overgå til førtidspension. Står der hverken et "+" eller et "-", så betyder det at man på baggrund af den statistiske model ikke med statistisk sikkerhed kan påvise, at en faktor øger eller mindsker risikoen for at overgå til førtidspension.

Note 1: indvandrer mænd med manglende uddannelsesmæssige oplysninger har ligeledes en mindre risiko for at overgå til førtidspension end indvandrer mænd med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Det samme gælder ikke blandt indvandrer kvinder. Erhvervs erfaring er opgjort som antal års erhvervs erfaring siden 1980.

Kilde: KORA (2012): *Forklarende analyse af ikke-vestlige indvandreres arbejdsmarkedstilknøytning.*

Indvandrerspecifikke faktorer

Indvandreres opholdstid har betydning for risikoen for at overgå til førtidspension. Risikoen for at overgå til førtidspension stiger således efter 10 års ophold i Danmark og særligt for kvinder. Samtidig viser analysen, at særligt indvandrere fra Bosnien, men også indvandrere fra Irak, Libanon og Jugoslavien har en større risiko for at overgå til førtidspension end indvandrere fra andre oprindelseslande. Blandt indvandrere fra Irak er det dog alene mændene, som har en forøget risiko. Det at være flygtning giver en øget risiko for at overgå til førtidspension, hvilket kan hænge sammen med de oplevelser, de har været udsat for. Sprogkompetencer har tilsyneladende ikke nogen signifikant selvstændig betydning, når man tager højde for alle de andre baggrundsfaktorer medtaget i analysen.

Lægemidler, diagnoser og sygesikringsydelse

Endelig viser analysen ikke overraskende, at personer, som lider af psykisk sygdom, har en markant større risiko for at overgå til førtidspension. For personer med dansk oprindelse er risikoen 3,4 gange så stor, hvis personen køber psykofarmaka, har været indlagt og fået en psykiatrisk diagnose eller har besøgt en psykiater eller psykolog. For indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er den tilsvarende risiko en anelse større. Både personer med dansk oprindelse og indvandrere, der lider af knogle-, muskel- eller skeletsygdomme, har en knap dobbelt så stor risiko, som personer uden disse lidelser. Personer med hjerte-kar-sygdomme har en 50 pct. større risiko for at overgå til førtidspension.

4.4 OPSUMMERING OG UDFORDRINGER I FORHOLD TIL INDVANDRERE OG EFTERKOMMERES BESKÆFTIGELSE

I indledningen af kapitlet blev der rejst følgende spørgsmål vedrørende indvandrere og efterkommeres beskæftigelse:

- Er indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse blevet hårdere ramt af de seneste års lavkonjunktur end personer med dansk oprindelse?
- Hvilke faktorer har betydning for beskæftigelsesstatus blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse?

Den økonomiske krise har medført et generelt fald i lønmodtagerbeskæftigelsen fra 2008 til 2011. Lønmodtagerbeskæftigelsen er dog faldet mere blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse end blandt personer med dansk oprindelse. Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse er blevet hårdest ramt af de seneste års lavkonjunktur. Det skyldes dog bl.a., at disse grupper har en yngre aldersprofil og derfor ofte har mindre arbejdsmarkedserfaring.

Når der ses nærmere på, hvilke faktorer der kan forklare de forskellige gruppers tilknytning til arbejdsmarkedet, viser det sig, at der ikke er de store forskelle mellem indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse og personer med dansk oprindelse. Køn, alder, civilstand, uddannelse, helbred, tidligere ledighed og erhvervs erfaring er således væsentlige faktorer for arbejdsmarkedstilknytningen både for personer med dansk oprindelse og for indvandrere og efterkommere med

ikke-vestlig oprindelse. Dette gælder såvel under højkonjunktur som under lavkonjunktur. Analysen viser dog, at indvandreres tidligere ledighed har større betydning i perioder med lavkonjunktur end i perioder med højkonjunktur.

Blandt indvandrere har dansksproglige kompetencer og opholdsgrundlag betydning for arbejdsmarkedstilknytningen, hvis der ikke samtidig kontrolleres for erhvervs erfaring og oprindelsesland. Det giver et billede af, at sprog og opholdsgrundlag har en væsentlig betydning for indvandreres sandsynlighed for at komme i beskæftigelse, men at disse faktorer ikke længere har betydning, når en indvandrer er blevet tilknyttet arbejdsmarkedet og har været i beskæftigelse. De væsentligste udfordringer er således at sikre, at indvandrere får tilstrækkelige dansksproglige kompetencer til at komme i beskæftigelse samt at sikre, at de pågældende har dansksproglige kompetencer der kan fastholde dem i beskæftigelse.

Efter at have set på indvandreres beskæftigelse blev blikket rettet mod gruppen af personer uden for arbejdsstyrken, hvor der blev rejst følgende spørgsmål:

- Hvilke grupper befinder sig i særlig grad uden for arbejdsstyrken?
- Hvilke grupper befinder sig i særlig grad på kanten af arbejdsmarkedet, dvs. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, på kontanthjælp mv. eller selvforsørgende?
- Hvilke grupper forlader i særlig grad arbejdsstyrken permanent ved at overgå til førtidspension, samt hvilke faktorer har betydning for overgang til førtidspension?

Indvandrere og efterkommere er overrepræsenteret i gruppen af personer uden for arbejdsstyrken. Det gælder særligt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse. Knap hver anden indvandrer i alderen 25-64 år med ikke-vestlig oprindelse befinder sig således uden for arbejdsstyrken (46,7 pct.). Det samme gælder 1 ud af 5 personer med dansk oprindelse i samme aldersgruppe (20,6 pct.). Analysen viser endvidere, at forskellen mellem andelen af personer med dansk oprindelse og indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, som befinder sig uden for arbejdsstyrken, stiger med alderen, samt at det særligt er blandt indvandrerkvinderne, at en stor andel står uden for arbejdsstyrken.

Når indvandrere med ikke-vestlig baggrund langt oftere befinder sig uden for arbejdsstyrken, sammenlignet med personer med dansk oprindelse, skyldes det først og fremmest, at de er overrepræsenteret i gruppen, som befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, dvs. er midlertidigt uden for arbejdsstyrken, modtager kontanthjælp mv. eller er selvforsørgende.

Den højeste *andel* af personer, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet, findes blandt indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse, hvor 37,2 pct. tilhører denne gruppe i 2011. Det svarer til knap 38.000 kvinder. Når der ses bort fra personer med dansk oprindelse, er indvandrerkvinder med ikke-vestlig oprindelse dermed også *målt i antal* den største gruppe, som indgår i beskæftigelsespotentialet.

Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er overrepræsenteret blandt modtagere af førtidspension. Overrepræsentationen er størst inden for de ældre aldersgrupper og mindre inden for de yngre aldersgrupper – det er således 30,7 pct. af de 50-59-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse, der modtager førtidspension, mod 10,5 pct. af personerne med dansk oprindelse. Overrepræsentationen skyldes først og fremmest, at der blandt indvandrere med ikke-vestlig oprindelse er mange flygtninge, hvoraf en væsentlig andel modtager førtidspension. Det er således mere end hver fjerde indvandrer fra typiske flygtningelande som Libanon, Bosnien-Hercegovina og Irak i alderen 40-59 år, som i 2011 modtager førtidspension.

Indvandrere med ikke-vestlig oprindelse tilkendes i 2011 hyppigere førtidspension end i 2000. Dette dækker over en stigning i tilkendelseshyppigheden fra 2000 til 2008, hvorefter tallet igen er faldet en smule. Stigningen i tilkendelseshyppigheden kan delvist, men ikke alene forklares med et stigende antal ældre ikke-vestlige indvandrere. Det er særligt blandt flygtninge ofte en psykisk lidelse, som ligger til grund for tilkendelsen af førtidspension. Samtidig viser statistikken, at flygtninge og øvrige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse ofte har lange perioder uden beskæftigelse bag sig.

Det er på baggrund af ovenstående ikke overraskende, at særligt psykiske lidelser og modtagelse af kontanthjælp, har en statistisk stærk sammenhæng med overgang til førtidspension. Samtidig gælder det, at jo højere en persons alder er, og jo længere personen har opholdt sig i Danmark, des større er risikoen for at overgå til førtidspension. Analysen viser endvidere, at mænd med indvandrerbaggrund, har en større risiko for at overgå til førtidspension end kvinder, mens højere uddan-

nelse og større erhvervsgrad sænker risikoen for at overgå til førtidspension. Det gælder generelt, at flygtninge har en større risiko for at komme på førtidspension end øvrige indvandrere, når man har taget højde for andre faktorer.

BILAG A: DEFINITIONER OG METODEBESKRIVELSE

1. DEFINITIONER

Faktaboks A1: Statistisk definition af indvandrere, efterkommere og personer med dansk oprindelse

Indvandrere og efterkommere er statistiske begreber, som er dannet efter bestemte regler og på grundlag af tilgængelig information. Inddelingen i indvandrere og efterkommere er lavet på grundlag af de oplysninger om forældre/børn-relationer, statsborgerskab og fødested, som findes i CPR (Det Centrale Personregister).

Indvandrere er født i udlandet. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, opfattes personen også som indvandrer.

Efterkommere er født i Danmark. Ingen af forældrene er både danske statsborgere og født i Danmark. Hvis der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er udenlandsk statsborger, opfattes personen også som efterkommer. Når en eller begge forældre, der er født i Danmark, opnår dansk statsborgerskab, vil deres børn ikke blive klassificeret som efterkommere. Fastholder danskfødte forældre imidlertid begge et udenlandsk statsborgerskab, vil deres børn blive klassificeret som efterkommere.

Personer med dansk oprindelse er personer - uanset fødested - der har mindst én forælder, der både er dansk statsborger og født i Danmark.

Kilde: Danmarks Statistik, Varedeklaration om indvandrere og efterkommere, <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/indvandrere-og-efterkommere.aspx>

Faktaboks A2: Definition af oprindelsesland, vestlige og ikke-vestlige lande

Oprindelsesland er dannet ud fra følgende regler:

- Når ingen af forældrene kendes, er oprindelseslandet defineret ud fra personens egne oplysninger. Er personen indvandrer, antages det, at oprindelseslandet er lig med fødelandet. Er personen efterkommer, antages det at oprindelseslandet er lig med statsborgerskabslandet.
- Når kun en forælder kendes, defineres oprindelseslandet ud fra dennes fødeland. Hvis dette er Danmark, bruges statsborgerskabslandet.
- Når begge forældre kendes, defineres oprindelsesland ud fra moderens fødeland, hhv. statsborgerskabsland.

Vestlige lande: Alle 27 EU-lande samt Andorra, Island, Liechtenstein, Monaco, Norge, San Marino, Schweiz, Vatikanstaten, Canada, USA, Australien og New Zealand.

Ikke-vestlige lande: Alle øvrige lande.

Kilde: Danmarks Statistik, Varedeklaration om indvandrere og efterkommere, <http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/indvandrere-og-efterkommere.aspx>

Faktaboks A3: Definition af befolkningsfremskrivning

Befolkningsfremskrivning er en beregning, der viser, hvordan befolkningens størrelse og sammensætning vil udvikle sig fremover, under en række forudsætninger vedrørende det fremtidige forløb af fertilitet, dødelighed og nettoindvandring.

Kilde: Danmarks Statistik (2011): Befolkningens udvikling 2010, <http://www.dst.dk/pukora/epub/upload/16208/bef.pdf>

2. DATABESKRIVELSE FOR ANALYSE AF FLYGTNINGES BOSÆTNING OG FLYGTNINGE OG FAMILIESAMMENFØRTE BESKÆFTIGELSE

Analysernes datagrundlag er oplysninger om førstegangstilkendelser af opholdstilladelser til asyl og familiesammenføring i perioden 1997-2010 fra Udlændingestyrelsen. Data indeholder ikke oplysninger om øvrige typer tilladelser fx til erhverv eller studie. Det er muligt at ændre opholdsgrundlag i løbet af den periode, man er bosiddende i Danmark. Man kan fx tage ophold i Danmark på erhvervsopholdstilladelse for derefter at søge om asyl eller familiesammenføring. Personer inkluderet i analysen kan derfor have opholdt sig i Danmark på et andet opholdsgrundlag, inden de fik opholdstilladelse til asyl eller familiesammenføring. Da kun førstegangstilkendelser til enten asyl eller familiesammenføring indgår i data, vil personer, som fx først får ophold som familiesammenført og derefter tilkendes asyl, alene være registreret med deres opholdstilladelse til familiesammenføring.

Til sammenligning er samtlige indvandrere, som indvandrede til Danmark i perioden 1997-2010 inkluderet i analysen. Af disse er personer, som ikke har fået opholdsgrundlag til asyl eller familiesammenføring i perioden 1997-2010, inkluderet i analysen som indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag.

Det har ikke været muligt at koble CPR-numre til samtlige opholdstilladelser. Baggrunden for dette er til dels, at ikke alle, som tilkendes asyl eller familiesammenføring, indrejser i Danmark, hvorfor de ikke tildeles et CPR-nummer. Manglende registrering eller fejlregistrering af CPR-numre i Udlændingestyrelsens registre over opholdstilladelser må desuden forventes at være baggrund for en del af de manglende koblinger. En del af indvandrerne med øvrigt opholdsgrundlag kan derfor være flygtninge eller familiesammenførte, hvor den manglende CPR-registrering betyder, at de ikke er opgjort som sådanne. Da gruppen af personer med øvrigt opholdsgrundlag er forholdsvis stor forventes den manglende registrering ikke at påvirke analysens resultater i nævneværdigt omfang.

Data om opholdstilladelser kombineres med baggrundsoplysninger om oprindelse, køn og alder samt oplysninger om bopæl, beskæftigelse og uddannelse fra Danmarks Statistiks registre. En del indvandrere når dog at udvandre eller afgang ved døden inden for samme år, som de indvandrede. For denne gruppe er oplysninger om bopæl og oprindelse ikke tilgængelige, og disse personer indgår derfor ikke i analyserne.

Flygtninge og familiesammenførte har fået første tilladelse til asyl eller familiesammenføring i perioden 1997-2010, men kan godt have været bosiddende i Danmark før dette med en anden opholdstilladelse. Indvandrere med øvrigt opholdsgrundlag er indvandret i perioden 1997-2010 men kan godt have været bosiddende i Danmark i en periode inden 1997. I analyserne bruges registrering af bopæl i en kommune til at identificere, hvornår personen har bosat sig i Danmark.

I analysen indgår alene personer født i udlandet, og efterkommere indgår således ikke i analysen.

¹ For 13 pct. af opholdstilladelserne i perioden 1997-2010 har det ikke været muligt at tilkoble CPR-nummer.

BILAG B: STATISTISKE BAGGRUNDSTABELLER

Tabel B1: Befolkningsudvikling for indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse, pr. 1. januar 1980-2012, pct. og antal

	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere		
	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst
1980	5.122.065	-	43.669	-	7.653	-	51.322	-	-	-	1,0 %	
1981	5.123.989	0,0 %	46.295	6,0 %	8.906	16,4 %	55.201	7,6 %	1,1 %			
1982	5.119.155	-0,1 %	47.821	3,3 %	10.114	13,6 %	57.935	5,0 %	1,1 %			
1983	5.116.464	-0,1 %	48.897	2,3 %	11.039	9,1 %	59.936	3,5 %	1,2 %			
1984	5.112.130	-0,1 %	49.640	1,5 %	11.987	8,6 %	61.627	2,8 %	1,2 %			
1985	5.111.108	0,0 %	52.067	4,9 %	13.117	9,4 %	65.184	5,8 %	1,3 %			
1986	5.116.273	0,1 %	59.896	15,0 %	14.453	10,2 %	74.349	14,1 %	1,5 %			
1987	5.124.794	0,2 %	69.383	15,8 %	16.080	11,3 %	85.463	14,9 %	1,7 %			
1988	5.129.254	0,1 %	76.761	10,6 %	18.264	13,6 %	95.025	11,2 %	1,9 %			
1989	5.129.778	0,0 %	82.763	7,8 %	20.408	11,7 %	103.171	8,6 %	2,0 %			
1990	5.135.409	0,1 %	89.985	8,7 %	23.134	13,4 %	113.119	9,6 %	2,2 %			
1991	5.146.469	0,2 %	97.092	7,9 %	26.024	12,5 %	123.116	8,8 %	2,4 %			
1992	5.162.126	0,3 %	105.349	8,5 %	29.352	12,8 %	134.701	9,4 %	2,6 %			
1993	5.180.614	0,4 %	113.922	8,1 %	33.213	13,2 %	147.135	9,2 %	2,8 %			
1994	5.196.642	0,3 %	120.399	5,7 %	37.243	12,1 %	157.642	7,1 %	3,0 %			
1995	5.215.718	0,4 %	125.771	4,5 %	41.392	11,1 %	167.163	6,0 %	3,2 %			
1996	5.251.027	0,7 %	147.853	17,6 %	46.379	12,0 %	194.232	16,2 %	3,7 %			
1997	5.275.121	0,5 %	160.276	8,4 %	51.608	11,3 %	211.884	9,1 %	4,0 %			
1998	5.294.860	0,4 %	168.557	5,2 %	57.013	10,5 %	225.570	6,5 %	4,3 %			

(fortsat fra forrige side)	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere		
	Antal	Vækst	Antal	Antal	Vækst	Antal	Antal	Vækst	Antal	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning
1999	5.313.577	0,4 %	177.221	5,1 %	62.156	9,0 %	239.377	6,1 %	4,5 %			
2000	5.330.020	0,3 %	185.481	4,7 %	67.362	8,4 %	252.843	5,6 %	4,7 %			
2001	5.349.212	0,4 %	195.896	5,6 %	73.123	8,6 %	269.019	6,4 %	5,0 %			
2002	5.368.354	0,4 %	207.687	6,0 %	79.030	8,1 %	286.717	6,6 %	5,3 %			
2003	5.383.507	0,3 %	216.002	4,0 %	84.277	6,6 %	300.279	4,7 %	5,6 %			
2004	5.397.640	0,3 %	220.935	2,3 %	88.847	5,4 %	309.782	3,2 %	5,7 %			
2005	5.411.405	0,3 %	224.245	1,5 %	92.848	4,5 %	317.093	2,4 %	5,9 %			
2006	5.427.459	0,3 %	227.283	1,4 %	96.525	4,0 %	323.808	2,1 %	6,0 %			
2007	5.447.084	0,4 %	230.599	1,5 %	99.926	3,5 %	330.525	2,1 %	6,1 %			
2008	5.475.791	0,5 %	237.695	3,1 %	103.788	3,9 %	341.483	3,3 %	6,2 %			
2009	5.511.451	0,7 %	245.983	3,5 %	107.768	3,8 %	353.751	3,6 %	6,4 %			
2010	5.534.738	0,4 %	252.012	2,5 %	111.345	3,3 %	363.357	2,7 %	6,6 %			
2011	5.560.628	0,5 %	258.146	2,4 %	115.597	3,8 %	373.743	2,9 %	6,7 %			
2012	5.580.516	0,4 %	262.314	1,6 %	119.591	3,5 %	381.905	2,2 %	6,8 %			

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Tabel B2: Befolkningsudvikling for indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse, pr. 1. januar 1980-2012, pct. og antal

	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere		
	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning
1980	5.122.065	-	91.036	10.600	-	101.636	-	-	2,0 %	-	-	2,0 %
1981	5.123.989	0,0 %	89.934	10.517	-1,2 %	100.451	-0,8 %	-0,8 %	2,0 %	-1,2 %	-1,2 %	2,0 %
1982	5.119.155	-0,1 %	88.590	10.440	-1,5 %	99.030	-0,7 %	-0,7 %	1,9 %	-1,4 %	-1,4 %	1,9 %
1983	5.116.464	-0,1 %	88.079	10.513	-0,6 %	98.592	0,7 %	0,7 %	1,9 %	-0,4 %	-0,4 %	1,9 %
1984	5.112.130	-0,1 %	87.901	10.291	-0,2 %	98.192	-2,1 %	-2,1 %	1,9 %	-0,4 %	-0,4 %	1,9 %
1985	5.111.108	0,0 %	88.499	10.243	0,7 %	98.742	-0,5 %	-0,5 %	1,9 %	0,6 %	0,6 %	1,9 %
1986	5.116.273	0,1 %	89.580	9.986	1,2 %	99.566	-2,5 %	-2,5 %	1,9 %	0,8 %	0,8 %	1,9 %
1987	5.124.794	0,2 %	90.975	10.123	1,6 %	101.098	1,4 %	1,4 %	2,0 %	1,5 %	1,5 %	2,0 %
1988	5.129.254	0,1 %	91.076	10.105	0,1 %	101.181	-0,2 %	-0,2 %	2,0 %	0,1 %	0,1 %	2,0 %
1989	5.129.778	0,0 %	90.813	10.119	-0,3 %	100.932	0,1 %	0,1 %	2,0 %	-0,2 %	-0,2 %	2,0 %
1990	5.135.409	0,1 %	91.124	10.328	0,3 %	101.452	2,1 %	2,1 %	2,0 %	0,5 %	0,5 %	2,0 %
1991	5.146.469	0,2 %	92.557	10.529	1,6 %	103.086	1,9 %	1,9 %	2,0 %	1,6 %	1,6 %	2,0 %
1992	5.162.126	0,3 %	93.549	10.991	1,1 %	104.540	4,4 %	4,4 %	2,0 %	1,4 %	1,4 %	2,0 %
1993	5.180.614	0,4 %	94.943	11.294	1,5 %	106.237	2,8 %	2,8 %	2,1 %	1,6 %	1,6 %	2,1 %
1994	5.196.642	0,3 %	96.755	11.672	1,9 %	108.427	3,3 %	3,3 %	2,1 %	2,1 %	2,1 %	2,1 %
1995	5.215.718	0,4 %	99.224	12.072	2,6 %	111.296	3,4 %	3,4 %	2,1 %	2,6 %	2,6 %	2,1 %
1996	5.251.027	0,7 %	102.032	12.459	2,8 %	114.491	3,2 %	3,2 %	2,2 %	2,9 %	2,9 %	2,2 %
1997	5.275.121	0,5 %	105.518	12.890	3,4 %	118.408	3,5 %	3,5 %	2,2 %	3,4 %	3,4 %	2,2 %
1998	5.294.860	0,4 %	108.224	13.239	2,6 %	121.463	2,7 %	2,7 %	2,3 %	2,6 %	2,6 %	2,3 %

	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere			
	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning
(fortsat fra forrige side)													
1999	5.313.577	0,4 %	287.681	3,9 %	75.741	7,8 %	363.422	4,7 %	6,8 %				
2000	5.330.020	0,3 %	296.924	3,2 %	81.238	7,3 %	378.162	4,1 %	7,1 %				
2001	5.349.212	0,4 %	308.674	4,0 %	87.273	7,4 %	395.947	4,7 %	7,4 %				
2002	5.368.354	0,4 %	321.794	4,3 %	93.537	7,2 %	415.331	4,9 %	7,7 %				
2003	5.383.507	0,3 %	331.506	3,0 %	99.183	6,0 %	430.689	3,7 %	8,0 %				
2004	5.397.640	0,3 %	337.802	1,9 %	104.234	5,1 %	442.036	2,6 %	8,2 %				
2005	5.411.405	0,3 %	343.367	1,6 %	108.728	4,3 %	452.095	2,3 %	8,4 %				
2006	5.427.459	0,3 %	350.436	2,1 %	112.799	3,7 %	463.235	2,5 %	8,5 %				
2007	5.447.084	0,4 %	360.902	3,0 %	116.798	3,5 %	477.700	3,1 %	8,8 %				
2008	5.475.791	0,5 %	378.665	4,9 %	119.297	2,1 %	497.962	4,2 %	9,1 %				
2009	5.511.451	0,7 %	401.771	6,1 %	124.265	4,2 %	526.036	5,6 %	9,5 %				
2010	5.534.738	0,4 %	414.422	3,1 %	128.316	3,3 %	542.738	3,2 %	9,8 %				
2011	5.560.628	0,5 %	428.904	3,5 %	133.613	4,1 %	562.517	3,6 %	10,1 %				
2012	5.580.516	0,4 %	441.538	2,9 %	138.923	4,0 %	580.461	3,2 %	10,4 %				

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Tabel B3: Befolkningsudvikling for samtlige indvandrere og efterkommere i Danmark, pr. 1. januar 1980-2012, pct. og antal

	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere		Andel af den samlede befolkning
	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst	Antal	Vækst		
1980	5.122.065	-	134.705	-	18.253	-	152.958	-	-	3,0 %		
1981	5.123.989	0,0 %	136.229	1,1 %	19.423	6,4 %	155.652	1,8 %	1,8 %	3,0 %		
1982	5.119.155	-0,1 %	136.411	0,1 %	20.554	5,8 %	156.965	0,8 %	0,8 %	3,1 %		
1983	5.116.464	-0,1 %	136.976	0,4 %	21.552	4,9 %	158.528	1,0 %	1,0 %	3,1 %		
1984	5.112.130	-0,1 %	137.541	0,4 %	22.278	3,4 %	159.819	0,8 %	0,8 %	3,1 %		
1985	5.111.108	0,0 %	140.566	2,2 %	23.360	4,9 %	163.926	2,6 %	2,6 %	3,2 %		
1986	5.116.273	0,1 %	149.476	6,3 %	24.439	4,6 %	173.915	6,1 %	6,1 %	3,4 %		
1987	5.124.794	0,2 %	160.358	7,3 %	26.203	7,2 %	186.561	7,3 %	7,3 %	3,6 %		
1988	5.129.254	0,1 %	167.837	4,7 %	28.369	8,3 %	196.206	5,2 %	5,2 %	3,8 %		
1989	5.129.778	0,0 %	173.576	3,4 %	30.527	7,6 %	204.103	4,0 %	4,0 %	4,0 %		
1990	5.135.409	0,1 %	181.109	4,3 %	33.462	9,6 %	214.571	5,1 %	5,1 %	4,2 %		
1991	5.146.469	0,2 %	189.649	4,7 %	36.553	9,2 %	226.202	5,4 %	5,4 %	4,4 %		
1992	5.162.126	0,3 %	198.898	4,9 %	40.343	10,4 %	239.241	5,8 %	5,8 %	4,6 %		
1993	5.180.614	0,4 %	208.865	5,0 %	44.507	10,3 %	253.372	5,9 %	5,9 %	4,9 %		
1994	5.196.642	0,3 %	217.154	4,0 %	48.915	9,9 %	266.069	5,0 %	5,0 %	5,1 %		
1995	5.215.718	0,4 %	224.995	3,6 %	53.464	9,3 %	278.459	4,7 %	4,7 %	5,3 %		
1996	5.251.027	0,7 %	249.885	11,1 %	58.838	10,1 %	308.723	10,9 %	10,9 %	5,9 %		
1997	5.275.121	0,5 %	265.794	6,4 %	64.498	9,6 %	330.292	7,0 %	7,0 %	6,3 %		
1998	5.294.860	0,4 %	276.781	4,1 %	70.252	8,9 %	347.033	5,1 %	5,1 %	6,6 %		

	Samlet befolkning			Indvandrere			Efterkommere			Indvandrere og efterkommere		
	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning	Antal	Vækst	Andel af den samlede befolkning
(fortsat fra forrige side)												
1999	5.313.577	0,4 %	287.681	3,9 %	75.741	363.422	7,8 %	4,7 %	363.422	4,7 %	6,8 %	
2000	5.330.020	0,3 %	296.924	3,2 %	81.238	378.162	7,3 %	4,1 %	378.162	4,1 %	7,1 %	
2001	5.349.212	0,4 %	308.674	4,0 %	87.273	395.947	7,4 %	4,7 %	395.947	4,7 %	7,4 %	
2002	5.368.354	0,4 %	321.794	4,3 %	93.537	415.331	7,2 %	4,9 %	415.331	4,9 %	7,7 %	
2003	5.383.507	0,3 %	331.506	3,0 %	99.183	430.689	6,0 %	3,7 %	430.689	3,7 %	8,0 %	
2004	5.397.640	0,3 %	337.802	1,9 %	104.234	442.036	5,1 %	2,6 %	442.036	2,6 %	8,2 %	
2005	5.411.405	0,3 %	343.367	1,6 %	108.728	452.095	4,3 %	2,3 %	452.095	2,3 %	8,4 %	
2006	5.427.459	0,3 %	350.436	2,1 %	112.799	463.235	3,7 %	2,5 %	463.235	2,5 %	8,5 %	
2007	5.447.084	0,4 %	360.902	3,0 %	116.798	477.700	3,5 %	3,1 %	477.700	3,1 %	8,8 %	
2008	5.475.791	0,5 %	378.665	4,9 %	119.297	497.962	2,1 %	4,2 %	497.962	4,2 %	9,1 %	
2009	5.511.451	0,7 %	401.771	6,1 %	124.265	526.036	4,2 %	5,6 %	526.036	5,6 %	9,5 %	
2010	5.534.738	0,4 %	414.422	3,1 %	128.316	542.738	3,3 %	3,2 %	542.738	3,2 %	9,8 %	
2011	5.560.628	0,5 %	428.904	3,5 %	133.613	562.517	4,1 %	3,6 %	562.517	3,6 %	10,1 %	
2012	5.580.516	0,4 %	441.538	2,9 %	138.923	580.461	4,0 %	3,2 %	580.461	3,2 %	10,4 %	

Kilde: Statistikbanken i Danmarks Statistik, FOLK2.

Tabel B4: Indvandrere og efterkommere fordelt på oprindelse og kommune, pr. 1. januar 2012, pct. og antal

Region	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Hovedstaden					
Albertslund	6.396	980	27.864	23,0 %	3,5 %
Allerød	955	616	24.043	4,0 %	2,6 %
Ballerup	5.043	1.460	47.994	10,5 %	3,0 %
Bornholm	798	1.004	41.406	1,9 %	2,4 %
Brøndby	7.954	1.210	34.084	23,3 %	3,6 %
Dragør	421	541	13.692	3,1 %	4,0 %
Egedal	1.823	944	41.821	4,4 %	2,3 %
Fredensborg	3.817	1.704	39.565	9,6 %	4,3 %
Frederiksberg	9.219	7.548	100.215	9,2 %	7,5 %
Frederikssund	1.860	860	44.345	4,2 %	1,9 %
Furesø	3.098	1.407	38.243	8,1 %	3,7 %
Centofte	4.827	4.671	72.814	6,6 %	6,4 %
Gladsaxe	7.286	2.941	65.303	11,2 %	4,5 %
Glostrup	2.409	617	21.650	11,1 %	2,8 %
Gribskov	1.100	1.125	40.603	2,7 %	2,8 %
Halsnæs	1.804	829	30.980	5,8 %	2,7 %
Helsingør	4.773	2.252	61.493	7,8 %	3,7 %

(Fortsat fra forrige side)	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Herlev	3.201	801	26.608	12,0 %	3,0 %
Hillerød	3.063	1.505	48.203	6,4 %	3,1 %
Hvidovre	6.245	1.624	50.600	12,3 %	3,2 %
Høje-Taastrup	8.960	1.631	48.081	18,6 %	3,4 %
Hørsholm	1.189	1.049	24.365	4,9 %	4,3 %
Ishøj	6.267	828	21.087	29,7 %	3,9 %
København	80.428	41.192	549.050	14,6 %	7,5 %
Lyngby-Taarbæk	3.479	2.716	53.251	6,5 %	5,1 %
Rudersdal	3.104	2.511	54.630	5,7 %	4,6 %
Rødovre	4.597	1.096	36.883	12,5 %	3,0 %
Tårnby	2.985	1.336	41.151	7,3 %	3,2 %
Vallensbæk	2.086	487	14.565	14,3 %	3,3 %
Region Sjælland					
Faxe	875	698	35.110	2,5 %	2,0 %
Greve	4.013	1.491	47.942	8,4 %	3,1 %
Guldborgsund	2.079	1.513	61.913	3,4 %	2,4 %
Holbæk	3.907	1.262	69.415	5,6 %	1,8 %
Kalundborg	1.693	785	48.632	3,5 %	1,6 %
Køge	3.909	1.240	57.307	6,8 %	2,2 %
Lejre	603	600	26.887	2,2 %	2,2 %

(Fortsat fra forrige side)	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Lolland	1.844	905	45.241	4,1 %	2,0 %
Næstved	3.830	1.468	81.012	4,7 %	1,8 %
Odsherred	753	682	32.640	2,3 %	2,1 %
Ringsted	2.535	797	33.153	7,6 %	2,4 %
Roskilde	4.891	2.564	83.137	5,9 %	3,1 %
Slagelse	5.328	1.454	77.310	6,9 %	1,9 %
Solrød	767	536	21.156	3,6 %	2,5 %
Sorø	829	444	29.393	2,8 %	1,5 %
Stevns	468	489	21.855	2,1 %	2,2 %
Vordingborg	1.190	1.066	45.804	2,6 %	2,3 %
Region Syddanmark					
Assens	690	874	41.443	1,7 %	2,1 %
Billund	970	863	26.220	3,7 %	3,3 %
Esbjerg	6.300	3.829	115.112	5,5 %	3,3 %
Fanø	79	129	3.251	2,4 %	4,0 %
Fredericia	3.279	1.013	50.193	6,5 %	2,0 %
Faaborg-Midtfyn	1.197	1.098	51.635	2,3 %	2,1 %
Haderslev	2.253	2.024	56.188	4,0 %	3,6 %
Kerteminde	612	588	23.793	2,6 %	2,5 %

(Fortsat fra forrige side)	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Kolding	5.559	2.768	89.412	6,2 %	3,1 %
Langeland	240	318	13.094	1,8 %	2,4 %
Middelfart	1.124	742	37.612	3,0 %	2,0 %
Nordfyns	601	633	29.330	2,0 %	2,2 %
Nyborg	1.410	534	31.486	4,5 %	1,7 %
Odense	19.593	6.792	191.610	10,2 %	3,5 %
Svendborg	2.647	1.206	58.551	4,5 %	2,1 %
Sønderborg	4.279	4.035	76.094	5,6 %	5,3 %
Tønder	1.139	1.910	39.083	2,9 %	4,9 %
Varde	1.531	1.648	50.193	3,1 %	3,3 %
Vejen	1.375	1.317	42.785	3,2 %	3,1 %
Vejle	6.473	3.047	108.021	6,0 %	2,8 %
Ærø (pr. 1. januar 2006)	123	225	6.636	1,9 %	3,4 %
Aabenraa	2.628	3.909	59.600	4,4 %	6,6 %
Region Midtjylland					
Favrskov	976	991	47.117	2,1 %	2,1 %
Hedensted	1.153	1.057	46.029	2,5 %	2,3 %
Herning	4.349	2.767	86.348	5,0 %	3,2 %
Holstebro	2.435	1.368	57.153	4,3 %	2,4 %

(Fortsat fra forrige side)	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Horsens	5.006	3.793	83.598	6,0 %	4,5 %
Ikast-Brande	2.270	1.087	40.658	5,6 %	2,7 %
Lemvig	413	521	21.384	1,9 %	2,4 %
Norddjurs	1.112	863	37.876	2,9 %	2,3 %
Odder	624	545	21.749	2,9 %	2,5 %
Randers	4.156	1.687	95.756	4,3 %	1,8 %
Ringkøbing-Skjern	1.778	2.026	57.892	3,1 %	3,5 %
Samsø	53	166	3.889	1,4 %	4,3 %
Silkeborg	3.245	2.074	89.328	3,6 %	2,3 %
Skanderborg	1.681	1.194	58.008	2,9 %	2,1 %
Skive	1.423	730	47.620	3,0 %	1,5 %
Struer	865	573	22.098	3,9 %	2,6 %
Syddjurs	1.108	1.095	41.815	2,6 %	2,6 %
Viborg	3.254	2.227	93.819	3,5 %	2,4 %
Aarhus	32.754	13.908	314.545	10,4 %	4,4 %
Region Nordjylland					
Brønderslev	895	568	35.754	2,5 %	1,6 %
Frederikshavn	1.611	1.339	61.158	2,6 %	2,2 %
Hjørring	2.077	1.401	66.178	3,1 %	2,1 %

(Fortsat fra forrige side)	Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse	Befolkning i alt	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse	Befolkningsandel: Indvandrere og efterkommere med vestlig oprindelse
Jammerbugt	874	639	38.611	2,3 %	1,7 %
Læsø	6	67	1.897	0,3 %	3,5 %
Mariagerfjord	1.209	1.006	42.429	2,8 %	2,4 %
Morsø	532	363	21.474	2,5 %	1,7 %
Rebild	675	475	28.911	2,3 %	1,6 %
Thisted	1.230	1.366	44.908	2,7 %	3,0 %
Vesthimmerlands	936	1.054	37.534	2,5 %	2,8 %
Aalborg	10.402	6.625	201.142	5,2 %	3,3 %

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMBEF 13.

Tabel B5: Vandringer fordelt på oprindelse, 2000-2011, antal

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Indvandring												
Ikke-vestlig oprindelse	16.343	18.750	15.739	13.189	12.031	12.326	13.340	17.157	19.381	18.798	19.939	19.514
Vestlig oprindelse	14.313	14.753	14.928	14.731	16.445	18.586	22.513	27.389	33.290	28.832	29.495	31.302
Dansk oprindelse	21.683	21.624	21.364	21.010	20.716	20.735	20.519	20.110	20.078	19.531	18.848	18.482
Udvandring												
Ikke-vestlig oprindelse	5.210	5.874	6.783	7.893	8.647	8.898	9.344	7993	9.094	10.107	10.986	11.120
Vestlig oprindelse	11.565	12.259	12.152	12.360	12.464	13.175	13.701	13.245	15.711	17.961	17.581	17.336
Dansk oprindelse	24.148	24.086	22.265	21.224	21.467	21.360	21.311	20.328	18.685	16.806	17.315	18.228
Nettoindvandring												
Ikke-vestlig oprindelse	11.133	12.876	8.956	5.296	3.384	3.428	3.996	9.164	10.287	8.691	8.953	8.394
Vestlig oprindelse	2.748	2.494	2.776	2.371	3.981	5.411	8.812	14.144	17.579	10.871	11.914	13.966
Dansk oprindelse	-2.465	-2.462	-901	-214	-751	-625	-792	-218	1.393	2.725	1.533	254

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMVANI.

Tablet B6: 16-19-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, der er i gang med en uddannelse fordelt på oprindelse og uddannelsesstype, skoleåret 2011/2012, antal

	Grundskole	Ungdomsuddannelse	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Ikke-vestlig oprindelse					
Indvandrere	2.346	4.030	234	1.809	8.419
Efterkommere	3.028	9.458	583	3.079	16.148
I alt	5.374	13.488	817	4.888	24.567
Vestlig oprindelse					
Indvandrere	441	992	45	539	2.017
Efterkommere	199	746	53	249	1.247
I alt	640	1.738	98	788	3.264
Alle indvandrere og efterkommere					
	6.014	15.226	915	5.676	27.831
Dansk oprindelse					
	48.756	161.017	3.558	44.502	257.833
I alt	54.770	176.243	4.473	50.178	285.664

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Tabel B7: 16-19-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, som er i gang med en uddannelse fordelt på køn, herkomst og uddannelsesniveau, skoleåret 2011/2012, antal

	Grundskole	Ungdomsuddannelse	Videregående uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Mænd					
Indvandrere	1.269	2.082	103	993	4.447
Efterkommere	1.724	4.578	222	1.769	8.293
Dansk oprindelse	27.129	81.469	1.555	22.099	132.252
Kvinder					
Indvandrere	1.077	1.948	131	816	3.972
Efterkommere	1.304	4.880	361	1.310	7.855
Dansk oprindelse	21.627	79.548	2.003	22.403	125.581

Anm. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Tabel B8: 20-24-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, som er i gang med en uddannelse fordelt på oprindelse og uddannelsesstype, skoleåret 2011/2012, antal

	Videregående uddannelse	Anden uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Ikke-vestlig oprindelse				
Indvandrere	4.372	2.879	9.759	17.010
Efterkommere	4.240	1.962	6.220	12.422
I alt	8.612	4.841	15.979	29.432
Vestlig oprindelse				
Indvandrere	3.510	568	4.583	8.661
Efterkommere	592	199	885	1.676
I alt	4.102	767	5.468	10.337
Alle indvandrere og efterkommere	12.714	5.608	21.447	39.769
Dansk oprindelse	97.330	51.673	139.373	288.376
I alt	110.044	57.281	160.820	328.145

Ann. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Tabel B9: 20-24-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, som er i gang med en uddannelse fordelt på køn, herkomst og uddannelsesniveau, skoleåret 2011/2012, antal

	Videregående uddannelse	Anden uddannelse	Ikke under uddannelse/uoplyst	I alt
Mænd				
Indvandrere	1.882	1.640	5.476	8.998
Efterkommere	1.748	1.192	3.561	6.501
Dansk oprindelse	40.318	30.088	77.420	147.826
Kvinder				
Indvandrere	2.490	1.239	4.283	8.012
Efterkommere	2.492	770	2.659	5.921
Dansk oprindelse	57.012	21.585	61.953	140.550

Ann. 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD32.

Tabel B10: Højeste fuldførte danske uddannelse blandt de 25-39-årige indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse samt personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2012, antal

	Videregående uddannelse ³	Erhvervsfaglig uddannelse	Gymnasial uddannelse ²	Grundskole	Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	I alt
Mænd						
Indvandrere	1.214	1.543	873	3.444	205	7.279
Efterkommere	1.474	1.454	844	2.825	332	6.929
Dansk oprindelse	140.794	173.262	36.447	81.482	3.706	435.691
Kvinder						
Indvandrere	1.682	1.582	766	2.222	82	6.334
Efterkommere	2.190	1.736	848	1.712	281	6.767
Dansk oprindelse	200.950	130.161	34.895	56.432	2.018	424.456

Anm. 1: Kun indvandrere, som kom til Danmark i alderen 0-12 år, er inkluderet.

Note 1: Personer i kategorien "Ingen dansk uddannelse/uoplyst" kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen-gymnasial uddannelse og erhvervs-gymnasial uddannelse.

Note 3: Videregående uddannelse indeholder kort, mellemlang og lang videregående uddannelse samt bacheloruddannelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD04.

Table B11: Arbejdsmarkedstilknnytning blandt personer i den erhvervsaktive alder (16-64 år) fordelt på oprindelse og herkomst, pr. 1. januar 2011, antal

	Beskæftigede	Arbejdsløse	Uden for arbejdsstyrken	I alt
Ikke-vestlig oprindelse				
Indvandrere	109.070	9.556	110.591	229.217
Efterkommere	20.659	1.241	16.658	38.558
I alt	129.729	10.797	127.249	267.775
Vestlig oprindelse				
Indvandrere	81.973	3.123	53.817	138.913
Efterkommere	5.407	238	2.659	8.304
I alt	87.380	3.361	56.476	147.217
Dansk oprindelse	2.315.195	74.159	755.104	3.144.458
Hele befolkningen	2.532.304	88.317	938.829	3.559.450

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Tabel B12: Arbejdsmarkedstilknytning blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere med oprindelse i de 5 ikke-vestlige og de 5 vestlige oprindelseslande med flest indvandrere og efterkommere i denne aldersgruppe samt personer med dansk oprindelse, pr. 1. januar 2011, antal

	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	I alt
Ikke-vestlig oprindelse				
Iran	5.189	419	4.763	10.371
Pakistan	6.152	705	5.357	12.214
Bosnien-Hercegovina	6.366	398	6.339	13.103
Irak	4.777	623	8.679	14.079
Tyrkiet	17.436	2.231	12.766	32.433
Vestlig oprindelse				
Storbritannien	6.557	292	2.752	9.601
Norge	6.241	229	3.235	9.705
Sverige	6.545	254	2.992	9.791
Tyskland	12.077	516	5.440	18.033
Polen	14.086	634	6.191	20.911
Dansk oprindelse	2.005.488	67.253	537.196	2.609.937

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Table B13: Arbejdsmarkedstilknøytning blandt indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse fordelt på aldersgrupper og køn, pr. 1. januar 2011, antal

	Mænd			Kvinder		
	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken
Indvandrere og efterkommere						
16-24-årige	18.408	699	24.531	17.249	534	25.673
25-29-årige	17.104	879	11.733	14.438	820	16.756
30-39-årige	31.766	2.337	14.373	29.582	2.388	22.636
40-49-årige	28.109	2.324	14.254	23.802	1.589	17.006
50-59-årige	15.766	1.394	11.589	13.787	844	12.762
60-64-årige	3.977	240	5.879	3.121	110	6.533
Dansk oprindelse						
16-24-årige	153.405	4.273	116.335	156.302	2.633	101.573
25-29-årige	95.721	4.291	26.820	88.139	3.129	31.718
30-39-årige	268.904	10.582	39.239	250.375	8.721	51.478
40-49-årige	310.833	11.149	45.020	300.937	7.726	50.461
50-59-årige	266.782	11.734	52.098	261.160	6.797	62.055
60-64-årige	93.528	2.223	74.619	69.109	901	103.688

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Table B14: Arbejdsmarkedstilknøytning blandt 25-64-årige mandlige indvandrere og efterkommere samt mænd med dansk oprindelse fordelt på oprindelse, pr. 1. januar 2000-2011, antal

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Ikke-vestlig oprindelse							
Beskæftiget	34.186	40.401	42.974	48.167	56.606	53.765	55.005
Arbejdsløs	6.343	5.581	7.949	6.913	4.506	5.641	5.433
Uden for arbejdsstyrken	25.858	29.185	29.577	29.067	28.456	36.871	39.741
I alt	66.387	75.167	80.500	84.147	89.568	96.277	100.179
Vestlig oprindelse							
Beskæftiget	28.635	30.638	30.032	32.413	38.094	40.199	41.717
Arbejdsløs	1.746	1.580	2.134	1.538	861	1.878	1.741
Uden for arbejdsstyrken	9.758	10.742	11.492	11.578	12.971	16.885	18.087
I alt	40.139	42.960	43.658	45.529	51.926	58.962	61.545
Dansk oprindelse							
Beskæftiget	1.139.584	1.150.142	1.119.547	1.126.282	1.135.279	1.044.258	1.035.768
Arbejdsløs	42.779	40.711	55.999	37.758	19.491	46.089	39.979
Uden for arbejdsstyrken	195.245	191.835	204.786	208.711	200.783	238.535	237.796
I alt	1.377.608	1.382.688	1.380.332	1.372.751	1.355.553	1.328.882	1.313.543

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Table B15: Arbejdsmarkedstilknnytning blandt 25-64-årige kvindelige indvandrere og efterkommere samt kvinder med dansk oprindelse fordelt på oprindelse, pr. 1. januar 2000-2011, antal

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Ikke-vestlig oprindelse							
Beskæftiget	21.294	27.855	31.239	36.851	46.751	47.654	48.527
Arbejdsløs	4.658	4.223	6.689	6.525	4.893	4.102	4.315
Uden for arbejdsstyrken	34.388	38.630	40.543	41.709	41.525	51.408	55.270
I alt	60.340	70.708	78.471	85.085	93.169	103.164	108.112
Vestlig oprindelse							
Beskæftiget	25.293	27.659	27.592	29.754	32.988	35.207	36.203
Arbejdsløs	1.718	1.566	2.115	1.628	995	1.356	1.436
Uden for arbejdsstyrken	13.396	13.692	14.462	14.679	15.280	18.865	20.423
I alt	40.407	42.917	44.169	46.061	49.263	55.428	58.062
Dansk oprindelse							
Beskæftiget	1.012.329	1.034.623	1.013.333	1.020.298	1.038.796	984.272	969.720
Arbejdsløs	47.056	45.231	58.171	43.643	21.805	26.661	27.274
Uden for arbejdsstyrken	289.874	275.755	283.295	285.459	274.693	299.452	299.400
I alt	1.349.259	1.355.609	1.354.799	1.349.400	1.335.294	1.310.385	1.296.394

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Table B16: Arbejdsmarkedstilknøytning blandt 25-64-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse fordelt på oprindelse, pr. 1. januar 2000-2011, antal

	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Ikke-vestlig oprindelse							
Beskæftiget	55.480	68.256	74.213	85.018	103.357	101.419	103.532
Arbejdsløs	11.001	9.804	14.638	13.438	9.399	9.743	9.748
Uden for arbejdsstyrken	60.246	67.815	70.120	70.776	69.981	88.279	95.011
I alt	126.727	145.875	158.971	169.232	182.737	199.441	208.291
Vestlig oprindelse							
Beskæftiget	53.928	58.297	57.624	62.167	71.082	75.406	77.920
Arbejdsløs	3.464	3.146	4.249	3.166	1.856	3.234	3.177
Uden for arbejdsstyrken	23.154	24.434	25.954	26.257	28.251	35.750	38.510
I alt	80.546	85.877	87.827	91.590	101.189	114.390	119.607
Dansk oprindelse							
Beskæftiget	2.151.913	2.184.765	2.132.880	2.146.580	2.174.075	2.028.530	2.005.488
Arbejdsløs	89.835	85.942	114.170	81.401	41.296	72.750	67.253
Uden for arbejdsstyrken	485.119	467.590	488.081	494.170	475.476	537.987	537.196
I alt	2.726.867	2.738.297	2.735.131	2.722.151	2.690.847	2.639.267	2.609.937

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD06.

Tabel B17: 16-19-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, der hverken er i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse, fordelt på køn og oprindelse, pr. 1. januar 2011, antal

	Hverken i beskæftigelse eller under uddannelse	Beskæftiget	I gang med en uddannelse	I alt
Mænd				
Ikke-vestlig oprindelse	2.034	1.006	9.476	12.516
Vestlig oprindelse	315	118	1.191	1.624
Dansk oprindelse	14.126	10.557	105.220	129.903
Kvinder				
Ikke-vestlig oprindelse	1.621	914	8.981	11.516
Vestlig oprindelse	319	148	1.078	1.545
Dansk oprindelse	12.777	12.685	98.215	123.677
I alt				
Ikke-vestlig oprindelse	3.655	1.920	18.457	24.032
Vestlig oprindelse	634	266	2.269	3.169
Dansk oprindelse	26.903	23.242	203.435	253.580

Note 1: Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Note 2: Arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken defineres som ikke i beskæftigelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD58A.

Tabel B18: 20-24-årige indvandrere og efterkommere samt personer med dansk oprindelse, der hverken er i beskæftigelse eller i gang med en uddannelse, fordelt på køn og oprindelse, pr. 1. januar 2011, antal

	Hverken i beskæftigelse eller under uddannelse	Beskæftiget	I gang med en uddannelse	I alt
Mænd				
Ikke-vestlig oprindelse	4.563	4.624	5.952	15.139
Vestlig oprindelse	1.370	1.243	1.693	4.306
Dansk oprindelse	25.438	53.993	64.679	144.110
Kvinder				
Ikke-vestlig oprindelse	3.918	3.236	6.479	13.633
Vestlig oprindelse	1.547	1.132	2.279	4.958
Dansk oprindelse	21.962	42.281	72.588	136.831
I alt				
Ikke-vestlig oprindelse	8.481	7.860	12.431	28.772
Vestlig oprindelse	2.917	2.375	3.972	9.264
Dansk oprindelse	47.400	96.274	137.267	280.941

Note 1 : Kun indvandrere, der har opholdt sig i Danmark i mindst 2 år, er inkluderet.

Note 2: Arbejdsløse og personer uden for arbejdsstyrken defineres som ikke i beskæftigelse.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD58A.

Table B19: Højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknøytning blandt 25-39-årige indvandrere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på køn, pr. 1. januar 2011, antal

	Mænd				Kvinder	
	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken
Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	14.117	1.121	9.859	12.404	1.101	20.533
Grundskole	3.598	521	2.854	1.800	332	2.528
Gymnasial uddannelse ²	990	47	477	715	46	691
Erhvervsfaglig uddannelse	2.604	297	642	3.944	347	1.147
Kort videregående uddannelse	794	63	196	708	62	301
Mellemlang videregående uddannelse	792	61	159	1.479	79	289
Bacheloruddannelse	399	-	201	538	38	380
Lang videregående uddannelse	1.402	117	365	1.357	137	394
I alt	24.696	2.245	14.753	22.945	2.142	26.263

Note 1: Personer i denne kategori kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen-gymnasiale uddannelser og erhvervs-gymnasiale uddannelser.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD24.

Table B20: Højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning blandt 25-39-årige efterkommere med ikke-vestlig oprindelse fordelt på køn, pr. 1. januar 2011, antal

	Mænd				Kvinder	
	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdsstyrken
Ingen dansk uddannelse/uoplyst ¹	152	-	140	92	-	156
Grundskole	1.442	169	960	710	136	741
Gymnasial uddannelse ²	556	23	209	423	29	322
Erhvervsfaglig uddannelse	962	91	221	1.075	140	380
Kort videregående uddannelse	265	-	33	243	-	68
Mellemlang videregående uddannelse	310	-	25	635	31	136
Bacheloruddannelse	150	-	59	158	-	82
Lang videregående uddannelse	353	21	37	366	37	68
I alt	4.190	350	1.684	3.702	410	1.953

Note 1 : Personer i denne kategori kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen-gymnasiale uddannelser og erhvervs-gymnasiale uddannelser.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingedatabase i Danmarks Statistik, IMUDD24.

Table B21: Højeste fuldførte danske uddannelse og arbejdsmarkedstilknnytning blandt 25-39-årige personer med dansk oprindelse fordelt på køn, pr. 1. januar 2011, antal

	Mænd				Kvinder	
	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdskraften	Beskæftiget	Arbejdsløs	Uden for arbejdskraften
Ingen dansk uddannelse/ujoplyst ¹	1.510	163	2.043	735	57	1.189
Grundskole	51.770	4.053	28.369	28.657	2.331	27.789
Gymnasial uddannelse ²	28.546	654	8.234	24.998	724	10.939
Erhvervsfaglig uddannelse	154.913	6.829	16.736	111.161	4.378	20.764
Kort videregående uddannelse	28.089	721	1.988	21.919	610	2.849
Mellemlang videregående uddannelse	39.909	783	2.071	88.740	1.556	8.803
Bacheloruddannelse	12.730	385	4.555	14.893	495	6.305
Lang videregående uddannelse	47.158	1.285	2.063	47.411	1.699	4.558
I alt	364.625	14.873	66.059	338.514	11.850	83.196

Note 1: Personer i denne kategori kan have en udenlandsk uddannelse.

Note 2: Gymnasial uddannelse indeholder både almen-gymnasiale uddannelser og erhvervs-gymnasiale uddannelser.

Kilde: Social- og Integrationsministeriets udlændingdatabase i Danmarks Statistik, IMUDD24.